

ศึกษาศาสตร์ในนวนิยายของโศกุน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะศึกษาศาสตร์

ปริญญาโท

ของ

นางลักษณ ปิ่นสุวรรณ

11 พ.ค. 2535

895.9183
น148ค
ร.3

4 51003 4

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2531

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178687

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....*ดร. นก. นก. นก.*.....ประธาน
.....*ดร. นก. นก. นก.*.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....*ดร. นก. นก. นก.*.....ประธาน
.....*ดร. นก. นก. นก.*.....กรรมการ
.....*ดร. นก. นก. นก.*.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตาและความช่วยเหลือของท่าน อาจารย์นิทยา บุญสิงห์ ประธาน และท่านอาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนงุ่น กรรมการ ที่ได้ให้แนวคิด คำแนะนำ ตลอดจนสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่จน ปริญญานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจและความกรุณาของท่านทั้งสอง เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ไมรี ชื่นสำราญ ที่กรุณาเป็นกรรมการ สอบ และได้ให้ข้อเสนอแนะสิ่งที่มีค่าซึ่งช่วยส่งผลต่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์กานดา การะสวัสดิ์ ที่ได้ช่วย กระตุ้นเตือนให้กำลังใจ ตลอดจนขอแนะนำบางประการ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของท่านมาก

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์มาลี สีวรัตน์ หัวหน้าหมวดภาษาไทย โรงเรียนพรตพิทยพยัต และคณาจารย์ในหมวดภาษาไทยทุกท่าน ที่ช่วยเป็นกำลังใจ

ขอขอบคุณ คุณจิราพร จิรบุญคิดถก คุณราตรี นุกุลกิจ ที่คอยช่วยเหลือและ เป็นกำลังใจในการทำวิจัย

บุคคลที่เป็นทั้งกำลังใจ ก่อสร้างใจ และกำลังความคิดให้ผู้วิจัยอย่างดียิ่งคือ ท่านอาจารย์วิรุฬห์รัตน์ ไฉนงุ่น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางลักษณ์ ปิ่นสุวรรณ

สารบัญ

บท

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาคนควา	7
	ความสำคัญของการศึกษาคนควา	7
	ขอบเขตของการศึกษาคนควา	7
	ขอบเขตของการศึกษาคนควา	7
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
	วิธีการดำเนินการศึกษาคนควา	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคนควา	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานของโบตัน	10
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน	13
	พฤติกรรมเด็กและเยาวชน	16
2	ความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรม สาเหตุของการเกิดพฤติกรรม และเกณฑ์ในการวิเคราะห์	25
	บุคลิกภาพ	25
	ทฤษฎีบุคลิกภาพ	26
	เกณฑ์ในการวิจารณ์วรรณกรรม	31
3	วิเคราะห์บุคลิกภาพ พฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรมของตัวละคร	
	ในนวนิยายของโบตัน	35
	ตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์	35
	แกว จากเรื่อง ความสัมพันธ์ของแกว	35
	แพรว จากเรื่อง ลูกแม่	43

ใบเตย	จากเรื่อง	วัยบริสุทธิ์	49
ชาวฟาง	จากเรื่อง	ตราไว้ในดวงจิต	53
เรื่องอุทิศ	จากเรื่อง	เหยื่อ	63
รอนราญ	จากเรื่อง	เหยื่อ	71
แวนทิพย์	จากเรื่อง	กวางจะรู้เคียงสา	76
ชยา	จากเรื่อง	กวางจะรู้เคียงสา	86
ยายหนู	จากเรื่อง	ยายหนูลูกพอ	94
พรรณพงศ์	จากเรื่อง	สุดแต่ใจจะไขวคว้า	101
ตัวละครที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์			
แหววัน	จากเรื่อง	แหววัน	109
ผักกาด	จากเรื่อง	ตราไว้ในดวงจิต	115
วันเฉลิม	จากเรื่อง	ทองเนื้อเก้า	119
พินะ	จากเรื่อง	สุดแต่ใจจะไขวคว้า	127
วิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรม			132
การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว			133
สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม			148
ความต้องการของบุคคล			154
๔ สรุปผลการคนควาและขอเสนอแนะ			
สรุปผลการศึกษาคนควา			165
อภิปรายผล			169
ขอเสนอแนะ			171
บรรณานุกรม			172

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ นิยายเป็นประเภทของหนังสือที่ผู้สนใจอ่านเป็นจำนวนมากที่สุดประการหนึ่ง ในการอ่านแตกต่างกัน ผู้อ่านส่วนมากจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินและผู้อ่านอีกจำนวนมาก ไม่น้อยอีกเหมือนกันที่อ่านนวนิยายเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษานวนิยายและนักเขียนของไทย เป็นจำนวนมากที่มีผู้นำมาวิจารณ์ในแง่มุมต่าง ๆ กัน

ในการพิจารณานวนิยายแต่ละเรื่อง ไม่เพียงแต่พิจารณา แนวคิด โครงเรื่องหรือ กลวิธีในการแต่งเท่านั้น ตัวละครก็เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาอีกด้วย ผู้อ่านนวนิยายมักสนใจ พฤติกรรมของตัวละคร ถ้าตัวละครในเรื่องใดมีบทบาทหรือมีพฤติกรรมดึงดูดใจผู้อ่าน นวนิยาย เรื่องนั้นจะได้รับความสนใจไปนาน

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครไว้ว่า

นวนิยายทั่วไปอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละคร เป็นเนื้อหาอันสำคัญที่สุดของหนังสือ และ ความสนใจของผู้อ่านส่วนใหญ่ที่มีความนึกคิดพอสมควร มักจะขึ้นอยู่กับนิสัยของตัวละคร ถ้าลักษณะนิสัย ไม่เหมาะสมใจผู้อ่าน หนังสือเรื่องนั้นก็จะไม่ดึงดูดความเอาใจได้ไถ่ยาวนาน เคยมีผู้กล่าวว่า นวนิยายที่เนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่ตอของอาศัยลักษณะของตัวละคร หรืออาศัยเหตุการณ์อื่น นอกเหนือจากลักษณะนิสัยแล้ว นับเป็นนวนิยายไม่ได้ อย่างไรก็ตามเนื้อเรื่องดำเนินไป โดยไม่ต้องอาศัยลักษณะของตัวละคร วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเรื่องใดก็ตาม จะไม่ค่อย มีคนให้ความสนใจไปนาน อาจได้รับความเอาใจได้เฉพาะระยะหนึ่ง แล้วก็พบนความสนใจไถ่ง่าย ตัวอย่างนิยายของอเมริกันเรื่อง อักลืออเมริกัน (The Ugly American) เป็นหนังสือที่ขายดีที่สุด ช่วงระยะไม่กี่ปี มีคนเกือบจะหาผู้สนใจไม่ได้แล้ว ตรงข้ามกับเรื่องสงครามและสันติภาพ (War and Peace) ของ ดิโอ ทอลสตอย ทั้งที่อาศัยเหตุการณ์สงครามเป็นแนวเรื่อง แต่ลักษณะนิสัย ตัวละคร เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่านหลายชั่วอายุคน¹

¹บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วรรณกรรม หน้า 144 - 145

ควงมน จิตรจำนงค์ ไกล่ลวถึงตัวความสำคัญของตัวละครไว้ว่า

ในโลกแห่งศิลปะวรรณคดี ตัวละครที่ก่อกำเนิดโดยผู้ประพันธ์ย่อมต้องมีความซับซ้อนในบุคลิกภาพ ความคิด อารมณ์ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม และทำให้พฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้นสมเหตุสมผล ในสายตาของมนุษย์โดยทั่วไปตัวละครที่เห็นใคร่ชอบน ย่อมโน้มน้าวความรู้สึกมากกว่าตัวละครที่เป็นเพียง "แบบ" ในขณะที่ตัวละครที่มีลักษณะเป็นสากลอันเป็นที่จริงอาจเป็นได้โดยยอมต่อมีลักษณะเฉพาะตัวอันโดดเด่นเพียงพอที่จะทำให้ความมีชีวิตจิตใจของตัวละครนั้นตราตรึงอยู่ในความทรงจำของผู้อ่านผู้ชมมานานเท่านาน¹

ตัวละครที่นักเขียนสร้างขึ้นมักจะสะท้อนจากคนในสังคมที่นักเขียนเหล่านั้นได้ใกล้ชิดหรือได้พบเห็น นักเขียนเป็นผู้สร้างตัวละคร ตลอดจนกำหนดบทบาท พฤติกรรมหรือชะตากรรมของตัวละคร พยายามสร้างตัวละครให้มีลักษณะสมจริง ไม่ว่าตัวละครนั้นจะอยู่ในเพศหรือวัยใดก็ตามในวงวรรณกรรมไทย มีนักเขียนหลายคนประสบความสำเร็จในการสร้างตัวละครให้น่าสนใจ และบทบาทประทับใจผู้อ่านมาก ผู้อ่านหลายคนยอมรับว่า แม้พลอยในเรื่อง สี่แผ่นดิน หมอกานต์ในเรื่อง เขาช้อกานต์และวิสูตร ศุภลักษณ์ ในเรื่องละครแห่งชาติ เป็นต้น

ไม่ว่าจะเป็นนักเขียนคนหนึ่งที่ให้ความสนใจในบทบาทของตัวละครไม่ว่าตัวละครนั้นเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ในนวนิยายหลายเรื่องของไมตรี จะมีบทบาทของตัวละครเด่นชัดมากกว่าโครงเรื่อง หรือกลวิธีในการนำเสนอไมตรีได้แสดงทัศนะในการสร้างตัวละครไว้ว่า

... คิณชอบบรรยายความรู้สึกของคนซึ่งเป็นตัวละครมากกว่าเนื้อเรื่อง นวนิยายของคิณจึงไม่ค่อยมีความตื่นเต้น ไม่เป็นที่สนใจของผู้อ่านมากนักอีกอย่างหนึ่ง คิณชอบเขียนโดยใช้พรรณนามุมที่หนึ่ง มันช่วยให้เราบรรยายความในใจของตัวเอกผู้เล่าเรื่องโดยไม่คำนึงถึงตัวละครอื่นเลย²

¹ควงมน จิตรจำนงค์ หลัคนวนวรรณศิลป์ หน้า 158

²สุพัตถลักษณ์ อำพันวงศ์ นักเขียนชาวอักษรศาสตร์ หน้า 418

ในนวนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ซึ่งเป็นนวนิยายที่ไคร้บรางวัล ส.ป.อ. เมื่อปี พ.ศ. 2512 นั้น โบตันไคสร้างตัวละคร ต้นสว่าง ดูเป็นตัวละครสะท้อนความเห็นของคนจีนที่อพยพมาในประเทศไทย และไคแสดงถึงความภาคภูมิใจของชาวจีนในเมืองไทยที่มีความสามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมจีนมาได้จนถึงปัจจุบัน ลักษณะการเขียนนวนิยายเช่นนี้เป็นที่กระทำการไคยากดังทวิจารย์ของ อังอร สุพันธ์วิช ไคกล่าวถึงเรื่องจดหมายจากเมืองไทยไว้ว่า

... เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างคนต่างวัฒนธรรมกันและความขัดแย้งอันเกิดจากช่องว่างระหว่างวัย การแสดงความคิดเห็นที่ลึกซึ้งและละเอียด เช่นนี้แสดงออกมาโดยผ่านตัวละครนั้นไคยาก โบตันจึงใช้วิธีการเขียนจดหมายแทน โดยกำหนดให้ต้นสว่าง ดู ตัวเอกของเรื่องซึ่งเป็นชาวจีนเขียนจดหมายถึงมารดาในประเทศจีน...¹

... เรื่อง ผู้หญิงคนนั้นชื่อญูรอก โบตันไคเสนอตัวละครผู้หญิงอีกลักษณะหนึ่ง มีลักษณะแตกต่างไปจากตัวละครของนักเขียนนวนิยายรุ่นก่อน ๆ โดยที่ โบตันสร้างตัวละครใหญ่ญูรอก เป็นผู้หญิงชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่งที่มีรูปร่างหน้าตาไมสวย ไม่มีความรู้ และยังกำหนดชะตากรรมให้ญูรอกเป็นผู้หญิงที่เคยถูกข่มขืนอีกด้วย ในที่สุดญูรอกก็สามารถพ้นฝ่าอุปสรรคทั้งปวง และประสบความสำเร็จในชีวิต โดยใช้สติปัญญา และความสามารถเพื่อแก้ปัญหาทั้งปวง

ส่วนการเขียนเรื่องนวนิยายซึ่งเน้นตัวละครที่เป็นเด็กและเยาวชน โบตันไคให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของเด็กและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและได้นำปัญหาต่าง ๆ มาสร้างเป็นตัวละครในวรรณกรรม เช่น นวนิยายเรื่อง ทรายไว้ในดวงจิต เป็นเรื่องที่เน้นถึงการเลี้ยงดู ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ตัวละครที่โบตันสร้างมีลักษณะสมจริงอย่างยิ่ง

¹อังอร สุพันธ์วิช นวนิยายที่ไคร้บรางวัล อักษรศาสตร์วิจารณ์ ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

ผู้อ่านสามารถจะพบเห็นพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องได้จากสภาพสังคมในปัจจุบัน ดังที่ วินิตา คิถียนต์ ได้เขียนถึงการสร้างตัวละครในเรื่องนี้ว่า

... ความสามารถของโบตันในการเขียนเรื่องเกี่ยวกับเด็กเห็นได้ชัดจากการ วาดบุคลิก และชีวิตของตัวละครทั้งสอง คือ ขาวฟางกับฉีกกาด เธอทำให้เด็กทั้งสอง ตรงข้ามกันเกือบทุกอย่าง และเน้นให้เห็นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และความตรงข้าม กันนั้นมีลักษณะสมจริงอย่างยิ่งยวด จนขาวฟางผู้มีชีวิตจิตใจจริง ๆ พอ ๆ กับฉีกกาด และความเขม่นของชีวิตเด็กทั้งสองก็ไม่ได้นำหนักยิ่งหย่อนไปกว่ากันเท่าไรนัก ผู้อ่านตระหนัก และรู้สึกได้ว่าชีวิตของขาวฟางและฉีกกาดเป็นชีวิตที่เป็นไปได้ในสังคม¹

ผลงานของโบตันยังมีอีกหลายเรื่องที่เน้นพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นเด็กและเยาวชน เช่น เรื่อง กว่าจะรู้เคียงสา หยื่อ สุดแต่ใจจะไขวควา บายหนูลูกพอ ฯลฯ ผลงานเหล่านี้ ล้วนเป็นที่ชื่นชอบของนักอ่านทั่วไป สาเหตุที่โบตันสนใจที่จะศึกษาตัวละครที่เป็นเด็กนั้น โบตัน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือ "ขวัญเรือน" ว่า

... ตอนนั้นฉันเพิ่งเขียนตัวละครที่เป็นเด็ก ... ไปหาหนังสือเด็กอยู่หลายปี อ่าน จดหมายเด็กเป็นเล่ม ๆ แล่น ๆ ฉบับ คิดว่าตัวเองเข้าใจเด็กได้ดี อย่างบางคนมา ทักว่า "อะไร" เด็กคิดอย่างนี้เป็นไปไม่ได้ คิดอย่างผู้ใหญ่ ... คุณคิดเอง... อยากจะบอกเขาวว่า คุณมีประสบการณ์เรื่องเด็กน้อยกว่าฉันหลายเท่า เด็กก็ไม่เหมือน กัน บางคน 3 ขวบ อาจพูดจาเหมือนเด็กอายุ 15 ขวบก็ได้ในบางครั้ง²

นอกจากจะนำความรู้ทางพฤติกรรมเด็กมาเป็นวัตถุดิบในการเขียนนวนิยายแล้ว โบตัน ยังใช้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แวดล้อมตนเองและครอบครัวมาสร้างตัวละครในการเขียนนวนิยาย

วินิตา คิถียนต์ "วิจารณ์ ตราไว้ในดวงจิต" โลกหนังสือ 6 : 99 - 100

กันยายน 2526

² เขม้น ผ่องพรรณ "เปิดใจสนทนา โบตัน" ขวัญเรือน 16 : 98 พฤศจิกายน

2526

แนวนี้อยู่ เช่น ในเรื่อง "ตราไว้ในดวงจิต" โบตันสร้างตัวละครที่เป็นเด็กมาจากเพื่อนของลูกสาวที่มาเล่นควยในบ้าน ดังที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือ "ขวัญเรือน" ว่า

... อย่างเรื่อง "ตราไว้ในดวงจิต" ได้พล็อตเรื่องมาจากเด็กคนหนึ่งแถวนี้เป็นเด็กที่พ่อแม่ทำงานโรงงาน แล้วเอาเด็กมาฝากเลี้ยง เวลาเขามาวันที่ไรก็ร้องไห้บ้านแทบพัง ... แล้วเด็กคนนั้นชอบมาทนนั่งเมื่อก่อนนอนอยู่บนเก้าอี้ หนังสือกองเต็มหน้าบ้าน แก้มมาอ่าน แต่อ่านไม่ออกหรอก ลูกสาวเขาอ่านให้ฟัง ตอนหลังแกก็ย้ายไปอยู่กับพ่อแม่... แล้วแกก็นั่งร้องไห้ว่าทำไมได้อ่านการ์ตูนกับน้ำนิ่งอีกแล้ว ก็เลยเกิดไอเดียว่า เด็กเนี่ยมีอะไรผูกพันของเค้าแปลก ๆ¹

จากความคิดเห็นของนักวิชาการ และการให้ทัศนะของโบตันเองย่อมแสดงให้เห็นว่าโบตันเป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการสร้างตัวละครให้เป็นที่น่าสนใจและน่าติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นตัวละครที่เป็นเด็กและเยาวชน โบตันได้เขียนนวนิยายลักษณะนี้ไว้หลายเรื่องหลายแนว มีทั้งที่รวมเป็นเล่มแล้ว และกำลังพิมพ์ตามนิตยสารหลายฉบับ เช่น คิฉัน ขวัญเรือน สตรีสาร จากจุดนี้เองทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานวนิยายของโบตันที่เน้นพฤติกรรม เด็กและเยาวชน รวมทั้งศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วย

ผู้วิจัยขอลาดึงถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้เลือกศึกษานวนิยายของโบตันที่เน้นพฤติกรรม เด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

ประการแรก ในหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนมากขึ้น มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น โดยเป็นโครงการรวมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนานี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในค่านำของนโยบายแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว ได้กล่าวถึงความสำคัญของเยาวชนว่า

¹ เชนี่ ผ่องพรรณ "เปิดใจสนทนา โบตัน" ขวัญเรือน หน้า 99

เยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ และมีความสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของประเทศ
ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความประพฤติเรียบร้อย
มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะประกอบสัมมาอาชีพะ อยู่ในชนบทรอบนิคม
ประเพณีอันดีงาม มีวินัยในตนเอง สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมใน
ทุกโอกาส และมีความยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่าง
แนบแน่น เพื่อเป็นพื้นฐานให้เยาวชนจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบบ้านเมืองใน
วันข้างหน้า นวนิยายของโบตันในแนวที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน จึงเป็นเรื่องที่นำ
ศึกษาและคนควาเป็นอย่างยิ่ง¹

ประการที่สอง ผลงานของโบตันนั้นมากมาย ได้รับความสนใจจากผู้อ่านอย่างกว้างขวาง
ได้รับการวิเคราะห์กันมาก โดยเฉพาะเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์
จากผู้อ่านหลายระดับ ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการก็ได้นำเรื่องนโยบายเรื่องนี้ จึงกำหนดให้
เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระยะต่อมา
จดหมายจากเมืองไทย ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะวงการหนังสือของต่างประเทศ
ได้มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศถึง 7 ภาษา คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ ภาษาโปแลนด์
ภาษาเยอรมัน ภาษาอิสราเอล ภาษาจีน และภาษาดัตช์ นวนิยายเรื่องนี้จึงเป็นที่สนใจศึกษา
ของนักวิชาการทั่วไป

ในการศึกษาผลงานของโบตันที่ผ่านมา มักจะเป็นไปในลักษณะที่วิเคราะห์วิจารณ์
กันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยังไม่มีผู้ใดศึกษาในลักษณะแบบแนวการเขียนแนวใดแนวหนึ่ง โดยพิจารณา
นวนิยายจากหลาย ๆ เรื่องเลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวการเขียนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและ
เยาวชนโดยพิจารณาจากตัวละครนั้น เป็นเรื่องที่นักศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า
เด็กและเยาวชนนั้นจะเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญของประเทศ ทรัพยากรเหล่านี้จะมีค่าน้อย
เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับครู ผู้ปกครอง และนักการศึกษา ดังนั้น ถ้าบุคคลเหล่านี้ได้เข้าใจพฤติกรรมเด็ก
และทราบสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนคงจะน้อยลง

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ นโยบายแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว
หน้า คำชี้แจง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาตัวละครเด็กและเยาวชน ในนวนิยายของโบตัน ในแง่ของ บุคลิกภาพของตัวละคร พฤติกรรมการแสดงออก และสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษา ทำให้ทราบบุคลิกภาพ พฤติกรรมของตัวละคร เด็กและเยาวชน ในนวนิยายของโบตัน รวมทั้งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ

ขอบเขตของเบืองตนของการศึกษาค้นคว้า

1. นวนิยายของโบตันที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนวนิยายที่แต่งจบบริบูรณ์ และพิมพ์รวมเล่ม ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2529 ที่ใช้นามปากกาว่า โบตัน มีทั้งหมด 22 เรื่อง
2. ในการคัดเลือกนวนิยายเรื่องต่าง ๆ ของโบตันที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการโดยการอ่านแบบสำรวจนวนิยายทั้งหมดของโบตัน แล้วเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน แล้วนำมาศึกษา 10 เรื่อง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษานวนิยายของโบตัน จากเรื่องที่คัดแล้วจำนวน 10 เรื่อง ตามรายชื่อต่อไปนี้

1. ความสมหวังของแก้ว
2. แว่ววัน
3. ลูกแม่
4. วัณโรค
5. ทราไวในดวงจิต

6. เหยื่อ
7. ทองเนื้อเก้า
8. กว่าจะรู้เที่ยงสา
9. ยายหนูลูกพอ
10. สุกแต่ใจจะไขว่คว้า

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในการปรับตัวต่อสถานการณ์แวดล้อม ตลอดจนอุปนิสัย ความเชื่อ ทศนิยมคติ และค่านิยมของบุคคล

2. พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรม ทางกาย วาจา ใจ ที่ตัวละครในนวนิยายแสดงออกมา เพื่อรับรู้ได้จากวรรณกรรม

2.1 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ หมายถึง การแสดงออกของตัวละครที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ผลตอบแทนของการกระทำนี้จะปรากฏในรูปสัมผัสสนุนให้เกิดพฤติกรรมนั้น

2.2 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง การแสดงออกของตัวละครที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และผลตอบแทนของการกระทำดังกล่าวจะปรากฏในรูปของความผิดหวังและสูญเสียในที่สุด

3. สาเหตุของพฤติกรรม หมายถึง เหตุที่ตัวละครแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ออกมา ซึ่งอาจจะเกิดจากสภาพการเลี้ยงดูในครอบครัว สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเกิดจากความต้องการของบุคคล

4. เด็กและเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่เกิดถึง 25 ปี โดยแยกเป็น

4.1 เด็ก คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 14 ปี

4.2 เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี ถึง 25 ปี

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. การรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ศึกษาประวัติ และผลงานของโบตัน จากเอกสารต่าง ๆ จากบทความ บทวิจารณ์ เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวละครในเหตุการณ์ เด็กและเยาวชน
- 1.2 ศึกษาความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรม และสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.3 เลือกตัวละครที่มีพฤติกรรมทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ และมีสาเหตุแห่งการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 ศึกษาพฤติกรรมของตัวละคร การศึกษาพฤติกรรมนั้น ผู้วิจัยจะเน้นพิจารณาจากพฤติกรรมที่สามารถรับรู้ได้จากวรรณกรรม จากพฤติกรรมของตัวละคร จะสามารถสรุปพฤติกรรมเหล่านั้นได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เกณฑ์ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์ โดยการพิจารณาจากผลตอบแทนของพฤติกรรมที่ปรากฏในวรรณกรรม
- 2.2 ศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่ปรากฏในนวนิยายของโบตัน ในแต่ละเรื่อง โดยแยกเป็น

สาเหตุจากสภาพครอบครัวตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู

สาเหตุจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

สาเหตุจากความต้องการของบุคคล

3. สรุปผล

เสนอรายงานการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ในปริณิญาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานของโบตัน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานของโบตัน

ผลงานของโบตันเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีบทความและบทวิจารณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักวิชาการและนักวิจารณ์หลายท่านได้เขียนไว้ พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงการสร้างตัวละครในนิยายเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ไว้ว่า ในเรื่อง จดหมายจากเมืองไทย ผู้อ่านจะได้พบชีวิตภายในครอบครัวของตันตวงอู และพบบุคคลไม่ก่น แต่บุคคลเหล่านั้นเป็นเหมือนตัวแบบของคนจำพวกต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นสังคมชาวจีนที่เขามาทำมาหากินในประเทศไทย สิ่งที่ต้องการชมเชยประพันธ์ก็คือ ห่วงตัวละครเหล่านั้นเป็นตัวละครที่สมบูรณ์แบบ แต่ผู้ประพันธ์สามารถทำให้บุคคลในเรื่องเป็นมนุษย์ที่สมจริง ไม่เป็นหุ่นเชิด ทำให้อ่านรู้สึกประทับใจ นึกมันได้ นึกสงสาร นึกขบขัน นึกนับถือ และก่อให้เกิดความรู้สึกที่เกี่ยวพันกับสังคมไทยจีนตามมาอีกหลายข้อหลายกระทง สิ่งที่น่าชมเชยประพันธ์ก็คือ ห่วงตัวละครเป็นตัวละครที่สมบูรณ์แบบ แตกต่างแต่ผู้ประพันธ์มีความจริงใจ และได้เขียนจากประสบการณ์ของตนเอง ไม่ได้ลอกเลียนแบบเอาอย่างใคร ตัวละครเหล่านั้นจึงเป็นกันจริงที่มาเมืองไทย แตกต่างไปจากคนจีนในประเทศอื่น ความเป็นเอกของวรรณกรรมชิ้นนี้อยู่ที่ตัวละคร ถ้าพรรณานั้นไม่มีอะไรสะดุดใจ การใช้ภาษาเรียบกวาอยู่ในเกณฑ์ ไม่มีการปะปนภาษาที่ควรใช้ในเวลาตัวละครพูดกับภาษาที่ควรใช้ในการบรรยายของนักประพันธ์มากนัก¹

วินิตา คิณันต์ ได้วิจารณ์ โบตัน และตราไว้ในดวงจิตว่า โบตันเป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการเขียนเรื่องเด็กโดยไม่ให้เพื่อน ชีวิตของมัทกาดและชาวฟางเป็นชีวิตที่

คนอ่านปฏิเสธไม่ไคว่เป็นชีวิตที่สมจริง โบทันแสดงให้เห็นว่า เด็กทั้งสองเหมือนเมล็ดพืช
ที่เติบโตมาจากดินและสภาพแวดล้อมคนละอย่าง แลละวาทอย่างหนึ่งคงเป็นพืชพรรณที่งดงาม
สมบูรณ์เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไปภายหน้า อีกอย่างหนึ่งจะเป็นพืชพรรณที่ไร้ค่า ไร้ประโยชน์
มีแต่จะเป็นปัญหาต้องปราบปรามกำจัดเช่นเดียวกับวัชพืช แต่นั่นไม่ใช่ความผิดของเด็กทั้งสอง
ชีวิตที่แตกต่างกัน ไม่ใช่เป็นเรื่องบุญกรรมควย แต่เป็นเรื่องของสภาพแวดล้อม ชาวฟางจะโชค
กว่านี้หากพ่อแม่เป็นคนรับผิดชอบครอบครัวและเอาใจใส่ลูก ๆ มากกว่านี้ การที่พ่อแม่เฝ้า
การพนันและแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงชีพ มีผลให้ภาวะจิตใจของพ่อแม่อยู่ในสภาพเลวร้าย
และส่งผลกระทบต่อลูก ๆ ควย พ่อกับแม่ทะเลาะทุ่มตีกันบ่อย จิตใจของชาวฟางก็ถูกทำให้
ซอกแซกกระเทาะกระเทือน เขาเรียนรู้ถึงการขมเหงาและ ความพยายามกายโหดร้ายจากพ่อกับแม่
แม่เป็นเด็กชาวฟางยังรู้จักเบื้อหน้าชีวิต และไม่แปลกใจนักที่ชีวิตของชาวฟางต้องกินรอนเร
และกลายเป็นโจรไปในที่สุด ส่วนฉักกาคันตรงกันข้าม เมื่อได้รับการเลี้ยงดูอบรมอย่างดีและ
สมบูรณ์ทุกอย่าง เธอจึงมีชีวิตที่โบทันเรียกว่าเป็น "ชีวิตหวาน" เรื่องราว ๆ ไม่เคยแผ้วพานเขา
มาในชีวิตและเธอจะไม่ถลำไปในความชั่วร้ายทั้งปวง โบทันแสดงให้เห็นว่า เด็กที่พ่อแม่เข้าใจ
ลูกและเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ทำให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม ยิ่งฉักกาได้ได้รับความ
สมบูรณ์จากพ่อแม่มากเท่าไร เธอยิ่งจะมีจิตใจเอื้อเฟื้อและแผ่ความสมบูรณ์ออกไปให้คนอื่นมาก
ขึ้นเท่านั้น ตราไว้ในดวงจิต เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่อ่านเล่มหนึ่ง เนื้อหาทั้งาย ๆ ไม่ซับซ้อน
ทำให้เหมาะแก่เด็ก และทำให้เกิดความเข้าใจต่อชีวิตและโลกของเด็ก ๆ ชีวิตที่น่ารักของฉักกา
เป็นชีวิตที่ดีงามซึ่งเป็นตัวอย่างแก่เด็กทุกคนได้ ชีวิตที่แสนสุขของชาวฟางก็เป็นชีวิตที่ทำให้เกิด
ความเห็นอกเห็นใจ หากพิจารณาจุดประสงค์ในค่านี้นี้แล้ว เห็นว่าโบทันบรรลุถึงจุดประสงค์
อย่างสมบูรณ์¹

วรรณ ฌ สองแคว ไคว่จาร์ณแคววันไว่ พอสรูปไคว่ว เรื่องแคววันเป็นนวนิยาย
จำลองภาพชีวิตชาวสวนพลูแถวฝั่งธนบุรี ผู้แต่งถ่ายทอดชีวิตการทำมาหากินของชาวสวนพลูมาเป็น
โครงเรื่อง โดยให้แคววันเป็นตัวเอกของเรื่อง เกิด เติบโต และใช้ชีวิตในสวนพลู จนกระทั่งเรียน

¹ วนิดา คิณันต์ "ตราไว้ในดวงจิต" ของ "โบทัน" โลกหนังสือ 6 : 99 - 100

จอมหาวิทยาลัย เมื่อเรียนจบมาเป็นครูโรงเรียนราษฎร์ และเป็นครูสอนภาษาในโรงเรียน
นายสิบทหารบก แต่ในที่สุดก็ต้องออกเพราะความผันผวนทางการเมือง การสร้างตัวละครนั้น
โบตันสร้างขึ้นในลักษณะที่สะท้อนทัศนะของคนในสังคมสมัยนั้นว่า พวกที่เรียกตนเองว่า พวก
หัวก้าวหน้านั้น ผู้ชายมักเปลี่ยนความคิด เพราะอุดมการณ์นั้นกินไม่ได้ นอกจากนั้นโบตัน ยังได้
แนะแนวทางสำหรับการวางตัวของเด็กสาวในสมัยนั้นว่า เป็นสาวเป็นนางควรวางตัวในระดั
กลาง ๆ กลางคือ ไม่เอียงซ้าย ไม่เอียงขวา ไม่เห่อเหิม สุรุษสุราย ชยันต์ทำงาน และรักความ
เป็นธรรมแต่พอประมาณ แว่ววันมีลักษณะเหมือนคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป ไม่ได้เลอเลิศเกินความ
เป็นจริง เรื่องแว่ววันจึงมีลักษณะสมจริงอย่างยิ่ง คบหาตนเอง กระทั่งศึกษาธิการจึงพิจารณา
ให้วนิยายเรื่องแว่ววัน เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้น¹

ศิริพร อภิวรรณศรี ได้วิจารณ์ ผู้หญิงคนนั้นชื่อนุญรอด และความสมหวังของแกว ไว้ว่า
ผู้หญิงคนนั้นชื่อนุญรอด โบตันสร้าง นุญรอด จากผู้หญิงบ้านนอกที่รักคนหนึ่ง คำว่า ตัวใหญ่
โหลกว้าง ลักษณะเหมือนหญิงทั่วไปในชนบท แต่เป็นตัวของตัวเอง เฉลียวฉลาด และเต็มไปด้วย
พลังชีวิต ที่จริงนุญรอด ไม่ได้สติปัญญาเลอเลิศไปกว่าใคร เป็นหญิงบ้านนอกที่ไม่ได้รับการศึกษา
เต็มที่ แม้ความกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง มองตนเองอย่างจริงจัง ไท่หะดูถึงข้อดีข้อเสีย
ของตน มองใหญ่แคว ตัวเองมีความสามารถในทางใดบ้าง และมีความพยายามเสริมสร้าง
ความสามารถของตนเอง จนนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด โดยไม่กิดจะพึ่งใคร นอกจาก
สมอง และสองมือ ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จอย่างนุญรอด ทำมาหากินด้วยความขยันขันแข็ง
จนถึงตัวโต แถมแต่งงานกับฝรั่งชาวใหญ่ในฐานะทัพ ช่วยกันสร้างโรงงานในหนอง ๆ คำเนิน
กิจการและรับเด็กคนจนดูงานเกี่ยวกับมาทำงานในโรงงานอีก ชีวิตครอบครัวมีความสุข สาม
ียกย่องให้เกียรติและยอมรับความสามารถ ผู้หญิงลักษณะนี้คงจะมีสักหนึ่งในร้อย แต่สิ่งทีผู้หญิง
ทุกคนควรจะได้เรียนรู้จากนุญรอดก็คือ ความกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง กล้าที่จะต้องการ กล้า
จะปฏิเสธ และกล้าที่จะตัดสินใจด้วยเหตุผลที่เป็นของตนเอง ผู้หญิงคนนั้นชื่อนุญรอด เป็นหนังสือ
ที่เล่มหนึ่งด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก เป็นนิยายที่มีขนาดไม่ยาวเกินไปนัก ขนาด

¹ วรรณ ๗ สองแคว (นามแฝง) "แว่ววัน" โลกหนังสือ 1 : 117 - 120

พ็อกเก็ตบุ๊ค หน้า 352 หน้า ทำให้อ่านจบได้โดยไม่ต้องเสียเวลามาก ประการที่สอง ภาษาที่เรียบง่าย กระชับ ฉับไวและเข้าใจง่าย เหมาะอย่างยิ่งสำหรับสำนวนที่คมคาย และมีอารมณ์ขัน ประการสุดท้ายซึ่งเป็นประการที่สำคัญที่สุดคือ เนื้อเรื่องที่เกี่ยวกับความไม่แน่นอนของเด็กบ้านนอก ที่อยากร่ำรวย อยากสบาย อยากมีความมั่นคงในชีวิต

ความสมหวังของแก้ว เป็นนวนิยายขนาดสั้นอีกเรื่องหนึ่งของโบตันซึ่งเป็นเรื่องของผู้หญิงลูกแมคขายข้าวแกงคนหนึ่ง แม่เธออายุยังน้อย แต่เพราะความยากจนและภัยจากผู้ขายการถูกข่มขืน ทำให้เธอต้องเจ็บปวด แล้วภัยจากสังคมคนรอบข้างข้างนี้หน้าอีกเล่า ทำให้เธอต้องดิ้นรนเพื่อความมีชีวิตรอดอย่างเจ็บช้ำที่สุด กว่าจะได้มาซึ่งความสมหวัง โบตันเขียนนวนิยายไม่มากแต่หลายเรื่องที่เธอเขียน เธอใช้เวลาให้กับลูกผู้หญิงที่ใช้ชีวิตดิ้นรนต่อสู้ เธอทำให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของผู้หญิง ให้เห็นผู้หญิงถูกเอาเปรียบอย่างไรบ้าง บางเรื่องเธอก็แสดงว่าผู้หญิงมีความสามารถเพื่อสร้างสรรค์อย่างไร¹

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเด็กและเยาวชน

ในปี 2510 ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ และจรรยา สุวรรณหัตถ์ ได้วิจัยเรื่องการอบรมปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ในแก่เด็ก โดยศึกษาการค้าที่อยู่ว่าบดนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยปรากฏว่า แม่ในตำบลนาป่าแสดงทัศนคติที่ละมอดลวยต่อการพึ่งพาของเด็ก โดยเฉพาะในวัยทารกและวัยเด็กเล็ก แม่ไม่ได้ให้อิสระเสรีแก่เด็กมากนัก โดยเฉพาะการช่วยตัวเองในสมัยเด็ก ๆ แต่ในขณะที่เด็กยังไม่โตสนับสนุนให้เด็กพึ่งพาแม่อย่างซัดเจนนัก

เมื่อเด็กโตขึ้นถึงวัยที่จะไปโรงเรียนได้แล้ว แม่เล็งเห็นความสำคัญตลอดจนความจำเป็นที่จะให้เด็กพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทัศนคติของแม่ต่อการพึ่งพาของเด็กเปลี่ยนไปจากเดิม คือ มี

ศิริพร อภิวรรณศรี "ผู้หญิงคนนั้นชื่อนูรุดดี - ความสมหวังของแก้ว" สตรีทัศน์

ความอดทนต่อการพึ่งพาของใญ่กนอยลงและตั้งความหวังให้ใญ่กรู้จักช่วยตนเองสูงขึ้น แม่ส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งใญ่กรายและใญ่กหญิงควรได้รับการฝึกหัดให้ช่วยเหลือตนเองในด้านการรับประทานอาหาร รองลงมาคือการอาบน้ำแต่งตัว และการไปนอนตามลำพัง

ในด้านการฝึกฝนอบรมใญ่กรับผิดชอบนั้น แม่ชานาปาเห็นความสำคัญในค่านนี้ จึงอบรมให้ใญ่กเกิดความรับผิดชอบต่งแต่ละยะเยาววัย ด้วยเหตุนี้แม่จึงมอบหมายงานและความรับผิดชอบในค่านต่าง ๆ ซึ่งตนเห็นสมควรแก่ใญ่ก แม่แสดงความนิยมชมชอบเมื่อใญ่กแสดงความสนใจเอาใจใส่ของงานที่ได้รับมอบหมายให้ มากกว่าหวังผลสำเร็จจากงานนั้น

ในด้านการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ให้แก่ใญ่กนั้น แม่ตำบนาปาปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ใญ่กค่านต่อไปนี้คือ ความไม่การวารุกราน ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความกตัญญูคุณ และความมีจิตเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ

บุคลิกภาพของเยาวชนก็เป็นคุณสมบัติอีกประการหนึ่งที่บิดามารดา ครัวและชุมชนส่วนรวมในการอบรมเยาวชนต้องการปลูกฝังอบรมให้ใญ่กเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่พึงพอใจ เข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีวินัยในตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี นอกจากนั้นควรที่จะเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา บึกบึน อดทน และรู้จักเสียสละ ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมอีกด้วย

ในค่านบุคลิกภาพนี้ ปี พ.ศ. 2516 วัฒนา พลอยขาว ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของบุคลิกภาพของวัยรุนชายและวัยรุนหญิงจังหวัดสิงห์บุรีกับในกรุงเทพฯ ผลการศึกษาปรากฏว่าใญ่กวัยรุนในกรุงเทพฯ มีบุคลิกภาพค่านสภาพปราเริงหรือหคหุ และค่านความสามารถสูงกว่ใญ่กวัยรุนในสิงห์บุรี แต่ค่านกว่ในค่านความรับผิดชอบ ใญ่กวัยรุนชายในกรุงเทพฯ มีบุคลิกภาพค่านสภาพปราเริงหรือหคหุ ค่านความสามารถทางกรเรียนและค่านสภาพจิตใจที่เข้มแข็งใญ่กใญ่ยเอาจริงเอาจังสูงกว่ใญ่กวัยรุนชายในสิงห์บุรี แต่ค่านกว่ในค่านความสามารถในการรับผิดชอบและค่านความสามารถในการควบคุมจิตใจ ใญ่กวัยรุนหญิงมีบุคลิกภาพค่านความมั่นคงทางอารมณ์

ได้ะมาฆาศ ศรทัตต์ และจรรจา สุวรรณทัต "การอบรมปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ให้แก่ใญ่ก" อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของใญ่กที่ตำบนาปา อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัยฉบับที่ 29 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการคนควาเืองใญ่ก (กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา 2510) หนา 74

และค่านสภาพทางอารมณ์ที่ค่อนข้างจะใจเย็น สูงกว่าวัยรุ่นหญิงในสิงห์บุรี แต่ต่ำกว่า
ในค่านความสามารถทางสังคมและความสามารถในการเรียน¹

ในปี 2525 อภิญญา จันท์เจนจบ ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจทาง
จริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคมของนักเรียน ครูและผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า
พฤติกรรมสังคมที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจว่าเป็นพฤติกรรมดี ถูก และ
ควรอย่างมากมาคือ การบำเพ็ญประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การแสดงความ
กตัญญู แม้ว่าการกระทำนั้นจะลำบาก การคำนึงถึงความอาวุโสการให้อภัย และการ
เห็นใจผู้อื่น พฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควรกระทำอย่างมากคือ การให้ร้ายป้ายสี
การเบียดเบียนผู้อื่น การฉ้อฉลทุจริต การผิดจริยธรรมของเพศหญิง การไม่รักษา
ระเบียบวินัย และการพูดปด ส่วนพฤติกรรมที่ยังตัดสินไม่ได้แน่นอนว่า ดีหรือไม่ดี
ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร ได้แก่ การปฏิบัติต่อผู้ชายดีกว่าผู้หญิง การประจบ
การรักษาน้ำ การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา²

ในปี 2527 ทศนา ทองภักดี ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการ
อบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลกับความเชื่อในอำนาจในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า เด็ก
วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลมากมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าวัยรุ่น
ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลน้อย เด็กวัยรุ่นเพศหญิงมีอำนาจความเชื่อภายใน
ตนเองมากกว่าเพศชาย เด็กวัยรุ่นที่มีปิกามารดาในระดับเศรษฐกิจสูงมีความเชื่ออำนาจ
ในตนและได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีปิกามารดาในระดับ
เศรษฐกิจต่ำ และเด็กวัยรุ่นที่มีปิกามารดาในระดับการศึกษาสูง มีอำนาจความเชื่อภายใน
ตนและได้รับการเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีปิกามารดาในระดับการศึกษา
ปานกลางและต่ำ³

¹วิธนา พลอยขาว "องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นชายและหญิงใน
จังหวัดสิงห์บุรีกับในกรุงเทพมหานคร" หน้า 162 - 165

²อภิญญา จันท์เจนจบ "ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับ
พฤติกรรมในสังคมของนักเรียน ครูและผู้ปกครอง" หน้า 59 - 62

³ทศนา ทองภักดี ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล
กับอำนาจความเชื่อภายในตนเอง (จดหมายข่าว สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มิถุนายน 2528)

พฤติกรรมเด็กและเยาวชน

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรมเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์แสดงออก และสามารถสังเกตได้ เช่น การเดิน การพูด การกิน เป็นต้น เพราะฉะนั้นในสังคม ความประพฤติทุกชนิดของมนุษย์ล้วนเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

การศึกษาพฤติกรรมตามหลักจิตวิทยานั้น มีข้อตกลงพื้นฐานว่า พฤติกรรมทุกชนิดของมนุษย์เป็นการแสดงออกที่มีจุดหมายปลายทาง มีหลักในการศึกษาค้างนี้

1. พฤติกรรมทุกชนิดต้องมีสาเหตุ
2. พฤติกรรมที่เหมือนกัน อาจจะมาจกสาเหตุที่แตกต่างกัน
3. พฤติกรรมใด ๆ ไม่จำเป็นต้องมีสาเหตุประการเดียว แต่อาจจะเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายอย่างก็ได้¹

ประเภทของพฤติกรรม

พฤติกรรมนั้นมีการแบ่งหลายลักษณะ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการแบ่งตามความคาดหมายของสังคม ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคมที่เด็กเป็นสมาชิกอยู่ และสังคมที่เด็กเข้าไปเป็นสมาชิกนั้น มีหลายสังคมด้วยกัน ตั้งแต่สังคมครอบครัว สังคมกลุ่มเพื่อน

¹สมชาย วัฒนกุล จิตวิทยาวัยรุ่น หน้า 165 - 166

สังคมในโรงเรียน และสังคมย่อยอื่น ๆ ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่หล่อหลอมให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมอื่นได้¹

เด็กที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น จะสามารถอยู่ในสังคมได้ทุกสังคมอย่างมีความสุข การที่เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องเป็นเด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
2. มีนิสัยและความประพฤติเป็นที่ยอมรับของสังคม
3. แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขณะเกิดอารมณ์ โดยรู้จักควบคุมพฤติกรรมขณะเกิดอารมณ์ และสามารถควบคุมอารมณ์ที่จะเกิดได้
4. สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคล และสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ได้
5. มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง และสามารถสื่อความคิดเห็นของคนในชุมชนเข้าใจโดยตรงทันที
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. สามารถตัดสินใจที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ด้วยตนเอง
8. รู้จักโอนคลายความถึงเครียดของตนเองโดยไม่ทำโทษตนเองหรือผู้อื่นได้รับ

ความเคื่องรอน

9. มีเป้าหมายในชีวิต
 10. สามารถแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองตามควรแก่สภาพ²
- เนื่องจากพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น สามารถทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พฤติกรรมที่พึงประสงค์จึงเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาอย่างยิ่ง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการพัฒนาพฤติกรรมก็คือ เมื่อพัฒนาแล้วเด็กจะสามารถอยู่ในสังคมทุกสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีความขัดแย้งของการประพฤตินับถือกันในระหว่างสังคมต่าง ๆ น้อยที่สุด

¹ โสทัยบรรณาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เอกสารชุดที่ 1 - 5 หน้า 240

² ก. หน้า 241

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ อุปรักษ์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ ไว้วา

สำหรับทัศนะของผู้เขียนเองคิดว่า อย่างน้อยที่สุด เด็กควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ทาง ๆ เหล่านี้คือ

1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับมารยาท และสุขนิสัยที่ดี
2. พฤติกรรมที่พึงประสงค์แสดงว่า เด็กมีความรับผิดชอบ
3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์แสดงว่า เด็กมีความมั่นใจในตนเอง
4. พฤติกรรมที่พึงประสงค์แสดงว่า เด็กรู้จักเล่นให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์
5. พฤติกรรมที่พึงประสงค์แสดงว่า เด็กมีความรัก และซาบซึ้งในคนศรี ศิลปะ
6. พฤติกรรมที่พึงประสงค์แสดงว่า เด็กรักการอ่านหนังสือเพื่อความ

2. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมของเด็กที่ประพฤติแล้วไม่เป็นที่
ยอมรับของสังคมที่เด็กเป็นสมาชิกอยู่ พฤติกรรมเหล่านี้เรียกไควว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไป
จากปกติ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ ถ้าเด็กยังมีพฤติกรรมเช่นนี้อยู่ ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
อาจจะขึ้นอยู่กับแต่ละสังคมด้วย เช่น สังคมในสมัยโบราณ อาจมองเห็นว่า เด็กที่ซนซุกถามและ
เป็นตัวของตัวเองนั้น เป็นเด็กอวดดี แก่งแวง และชอบลองดี แต่ในสังคมปัจจุบันกลับยกย่อง
สนับสนุนให้เด็ก ขวางคิด ขวางถว ขวางสังเกต

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น อาจเริ่มตั้งแต่เบี่ยงเบนไปจากปกติเล็กน้อย จนถึงขั้นเป็น
ปัญหาคือสังคมได้ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาปรับตัวไม่ได้ (Maladjustment)
2. พฤติกรรมพาลเกร (Juvenile Delinquency)

¹ สุโขทัยธรรมานุราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เอกสาร ชุดที่ 1 - 5 หน้า 241

1. พฤติกรรมที่เป็นปัญหาปรับตัวไม่ได้

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ พฤติกรรมที่ทำให้เด็กวัยร่นปรับตัวต่อชีวิตภายนอก
การมีพฤติกรรมเช่นนี้ทำให้เด็กขาดความสุข ในขณะนั้นหรือในเวลาต่อมา เป็นพฤติกรรมที่สร้าง
ความท้อใจ หรือขัดแย้งกับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมด้วย

ประเภทของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาปรับตัวไม่ได้ มีดังนี้

1.1 เด็กคัดค้าน คือ เด็กที่ขัดขวางหรือต่อสู้กับผู้ใหญ่อำนาจ ในครอบครัวหนึ่ง ๆ
มักจะมีเด็กที่ประพฤตินอกคอก จนเป็นที่เอือมระอาแก่ผู้ปกครองอยู่เสมอ ๆ สาเหตุที่ชักจูงใจให้เด็ก
กลายเป็นเด็กคัดค้าน ได้แก่

1.1.1 การบังคับเกินควร มักเกิดจากพ่อแม่เคร่งครัด เจาะระเบียบ
ออกคำสั่งจนเด็กปฏิบัติไม่ถูก เลยไม่ยอมปฏิบัติ เขาทำนองประเภท "ลองดี"

1.1.2 การปล่อยเด็กจนเกินควร มักเกิดจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบ
ทันสมัยไม่ยอมเข้มงวดกับเด็กโดยถือคติว่า ปล่อยเด็กเติบโตตามธรรมชาติ การเขยื้อนตีเป็นการ
กระทบกระเทือนใจเด็ก

1.1.3 พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน กล่าวคือ แม่สั่งให้ทำอย่างหนึ่ง พ่อกลับสั่งให้ทำ
อีกอย่างหนึ่ง เด็กเกิดความขัดแย้งในตัวเอง ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตามใคร จึงทำให้กลายเป็น
เด็กคัดค้านได้

1.2 เด็กก้าวร้าว การก้าวร้าว คือ การต่อสู้ทำลายสิ่งที่มีค่าขัดขวาง ความต้องการ
ของตนเอง อาจจะแสดงออกมาในรูปของการชกต่อย อาละวาด หรือด่าว่า เป็นต้น เด็กที่แสดง
พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง มักจะมาจากครอบครัวชั้นสามัญ หรือในสังคมต่ำ ๆ ตรงกันข้ามกับเด็ก
ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม คือ เด็กที่มาจากสังคมชั้นกลาง หรือสังคมผู้ดี

สาเหตุแห่งการก้าวร้าว พอสรุปได้ดังนี้

1.2.1 พ่อแม่ตามใจเด็กเกินไป ทำให้เด็กที่หวังจะได้อะไรดังใจ
เมื่อถูกเพื่อน หรือคนอื่นขัดใจ จึงแสดงอาการก้าวร้าวออกมา

1.2.2 เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น เด็กประเภทนี้จะคิดว่า ผู้คนไม่เป็น
มิตรที่ดีของตนเอง จึงแสดงความก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้คน

1.3 เด็กพูดเท็จ ตามปกติแล้ว เด็กอายุ 3-4 ปี จะไม่เคยพูดเท็จเลย การพูดเท็จนั้นเกี่ยวข้องกับภาษาที่พูดควย เช่น พูดไม่ชัด หรือพูดไม่ถูก พูดเท็จเพราะความไม่รู้ หรือไม่เข้าใจสาเหตุแห่งการพูดเท็จ อาจจะสรุปได้ดังนี้

1.3.1 เพื่อป้องกันตนเอง เมื่อเด็กได้กระทำผิดความผิดขึ้นมา ในด้านต่าง ๆ แล้ว กลัวการถูกลงโทษ เด็กอาจจะพูดเท็จเพื่อให้ความผิดเหล่านั้นพ้นจากตัวของเขาไป เช่น เด็กทำของแตกเสียหายนึกจะพูดอ้างว่า คนอื่นกระทำ เป็นต้น

1.3.2 เลียนแบบผู้ใหญ่ เด็กมักจะจดจำวิธีการของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด หรืออยู่รอบตัวเขาว่าใครแสดงพฤติกรรมอย่างไร ถ้าผู้ใหญ่เหล่านั้นใช้วิธีการพูดเท็จเพื่อตนเอง ปลอกลบเด็กก็จะเลียนแบบอย่างบาง เช่น ผู้ใหญ่โกหกเวลาเขาหนีมาทางหนีภัยก็อาจอ้างสิ่งต่าง ๆ หรือบางครั้งก็ส่งเด็กคอยบอกเขาว่าไม่อยู่บ้าน เป็นต้น

1.3.3 หวังให้คนอื่นชมเชย ในบางครั้งการแสดงความสามารถของเด็ก อาจจะไม่ได้เกินเท่าที่ควร แต่เมื่อเด็กเห็นความสามารถของผู้อื่นที่แสดงออกมาแล้วมีคนนิยมชมเชย ตนเองก็ต้องการคำชมเชยเหล่านั้นบ้าง ดังนั้นในบางครั้งเด็กอาจจะพูดเท็จว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นความสามารถของตนเองที่กระทำขึ้นโดยที่เขายังไม่เคยมา ทำให้ผู้ใหญ่ไม่ทราบขอเท็จจริงให้คำชมเชยแก่เด็กไปก็ได้

1.4 เด็กขโมย การขโมยเป็นพฤติกรรมอีกแบบหนึ่งที่เด็กหลงผิดกระทำไปทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ การขโมยนั้นเป็นการหยิบฉวยเอาสิ่งของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจบางอย่าง เช่น เด็กขโมยเพราะความหิวอยากมีเงินซื้อเครื่องแต่งตัวให้เหมือนเพื่อน หรือเด็กขโมยเพื่อการแกล้งแค้น เป็นต้น

2. พฤติกรรมพาดเถร

เด็กพาดเถร คือ เด็กที่แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่ต่อต้านสังคม (Anti-Social Behavior) เป็นภัยต่อสังคม และเด็กพาดเถรมักจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ให้ความรักความเอาใจใส่แก่เด็กเท่าที่ควรนั่นเอง

ประเภทของพฤติกรรมพาดเถร

1. ปล้นทรัพย์
2. ชิงทรัพย์

3. วังราทรพย
4. ลัทธิพย
5. ทำร้ายร่างกาย
6. อนาจาร-ข่มขืน
7. ยาเสพติด
8. พรบ. อาวุธปืน วัตถุระเบิด
9. การพนัน
10. ชองโจร¹

สาเหตุของการเกิดพฤติกรรม

พฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั้นจะต้องมีสาเหตุ การวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมนั้น เป็นเรื่องยากพอสมควร พฤติกรรมอย่างหนึ่งอาจเนื่องมาจากสาเหตุอย่างหนึ่งหรือหลายสาเหตุก็ได้ บุคคลคนเดียวกันอาจแสดงพฤติกรรมออกมาหลายอย่าง และย่อมมีสาเหตุหลายประการ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. พันธุกรรม

บทบาทของพันธุกรรมที่มีต่อพฤติกรรมจะเห็นได้จากพัฒนาการทางร่างกาย เด็กที่มีรูปร่างเล็กและไม่แข็งแรงอันเนื่องมาจากบิดาหรือมารดาที่มีรูปร่างเตี้ยมักจะเป็นคนเก็บตัว และไม่ชอบรวมกิจกรรมที่ต้องใช้ร่างกาย ยังไม่มีหลักฐานการวิจัยที่พอจะยืนยันได้ว่า การเกเร ความเป็นอันธพาล หรือลักษณะทางพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาอื่น ๆ เป็นลักษณะที่ถ่ายทอดได้จากพันธุกรรม แต่นักวิทยาศาสตร์ยืนยันว่าลักษณะบางประการ เช่น ระดับสติปัญญาและอารมณ์สามารถถ่ายทอดได้โดยทางกรรมพันธุ์²

¹ สมชาย วัฒนกุล จิตวิทยาวัยรุ่น หน้า 116 - 132

² ราศรี ธรรมนิมม เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หน้า 15 - 16

2. สภาพทางครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กมาก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามักมีสาเหตุมาจากครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะของสภาพครอบครัวมักทำให้บุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะเด็ก เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น สภาพความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก¹

วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย อาจแบ่งแยกการอบรมเลี้ยงดูเด็กออกได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวที่ยากจน วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวประเภทนี้มักปล่อยปละละเลย เพราะทั้งพ่อและแม่ต่างต้องหาเช้ากินค่ำ จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดูมากนัก แต่ก็มีครอบครัวที่ยากจนอีกจำนวนไม่น้อยที่พยายามอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี แต่มีอุปสรรคข้อขัดข้องบางประการ เช่น สิ่งแวดล้อมในละแวกบ้าน และเพื่อนเลวซึ่งอาจจะชักนำไปในทางที่ไม่ดี ฉะนั้น เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน จึงมักเป็นปัญหายุ่งยากของสังคม เพราะเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่อบรมอย่างเพียงพอ ตลอดจนมักไม่ค่อยได้รับความรักความเมตตาจากพ่อแม่ อันอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมในที่สุด เช่น ปัญหาค้นหาตัว ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาเสพติด เป็นต้น

2. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวชนชั้นกลาง ครอบครัวประเภทนี้พ่อแม่อยู่ในฐานะที่จะสรรหาสิ่งต่าง ๆ มาบำเรอความต้องการของเด็กได้ การอบรมมักเน้นหนักในเรื่องของความเป็นระเบียบ เช่น การรับประทานอาหาร มารยาททางสังคม รู้จักรักช่วยรักงานและความรู้จักเหตุผล นิยมให้เด็กได้เรียนหนังสือในชั้นสูง การเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชนชั้นกลางไม่สู้ก่อให้เกิดปัญหามากนัก

3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชนชั้นสูง ครอบครัวประเภทนี้เอาใจใส่แก่เด็กอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการกินอยู่หลับนอน การอบรมเน้นใหญ่จัมมรรยาทของผู้ดี และปรนเปรอสิ่งต่าง ๆ ที่ลูกอยากได้ แต่ปรากฏอยู่เสมอว่าเด็กบางคนมาจากครอบครัวชั้นสูงมีความประพฤติ

¹ สุทธิธรรมวิราช มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เอกสารชุดที่ 1 - 5 หน้า 243

ไม่เรียบร้อย เชื่อกันว่าอาจจะเพราะได้มีการตามใจเด็กมากเกินไป จนกระทั่งกลายเป็นเด็กเสีย (Spoiled Child) คือ ไม่มีใครกล้าขัดใจเด็ก เด็กมักได้ใจและไม่เกรงกลัวใคร เพราะรู้สึกตัวอยู่เสมอว่ามีคนรักและคอยเอาใจตนอยู่¹

3. สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมาก สังคมชนบทสร้างปัญหาให้เด็กน้อยกว่าสังคมเมืองใหญ่² สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัด เด็กที่เพื่อนบ้านเป็นเด็กเกเร อันธพาล ค้าของผิดกฎหมาย อาจจะชักจูงให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรได้ ในสมัยปัจจุบันนี้ วิทย์ ไทรทัศน์ วิดีโอ และหนังสือต่าง ๆ ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากเช่นกัน ภาพยนตร์โทรทัศน์ ที่เน้นถึงการแกแค้น ความก้าวร้าว มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยทัศนคติและพฤติกรรมบางอย่างจะซึมซาบเข้าไปในเด็กอย่างไม่รู้ตัว รวมทั้งการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้พบเห็นย่อมเป็นสาเหตุของการนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้³

4. ความต้องการของมนุษย์ ความต้องการของมนุษย์มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 4 อย่างคือ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แต่นักจิตวิทยาสมัยใหม่ได้นวกเอาความต้องการทางเพศ (Sexual Needs) เข้าไว้ในความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการพื้นฐานอย่างห้า มนุษย์ทุกคนเมื่ออยู่ในวัยอันควรย่อมต้องมีความต้องการทางเพศ และจะขาดเสียมิได้เช่นเดียวกับความต้องการอาหาร บางคนก็สนองความต้องการทางเพศของตนเองได้อย่างถูกต้อง บางคนก็ไม่สามารถสนองความต้องการทางเพศได้ก็หาทางออกไปในทางผิดกฎหมาย เช่น ฆ่าข่มขืน เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นความต้องการของมนุษย์แต่ละคนก็ไม่เท่ากัน บางคนมีความโลภมาก บางคนก็โลภน้อย เช่น

¹ อานนท์ อาภาภิรมย์ ปัญหาสังคม หน้า 25 - 26

² ราตรี ชุมนนิม เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หน้า 17

³ สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เอกสารชุดที่ 1 - 5 หน้า 245

ในเรื่องที่อยู่อาศัย บางคนต้องการบ้านหลังเล็ก ๆ พออยู่ได้ บางคนต้องการคฤหาสน์หลังใหญ่
มีเครื่องตกแต่งหรูหราฟุ่มเฟือย เมื่อคนมีความต้องการก็พยายามทุกวิถีทางในการที่จะไขว่คว้า
สิ่งนั้น อาจจะกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ได้¹

ความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรม สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมและเกณฑ์ในการวิเคราะห์

จากการศึกษาตัวละครในนวนิยายของโมตันมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมของตัวละครเล็กโดยพิจารณาจากพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกในวรรณกรรม ในการศึกษาพฤติกรรมนั้นจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรมมาประกอบการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรมมากล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพ เป็นคำที่เราพูดถึงกันอยู่เสมอ เป็นการบรรยายลักษณะรวมของบุคคลที่ปรากฏให้เห็น เช่น เมื่อเราใคร่จู้กับใครคนหนึ่ง ไต่ฟังคำพูดของเขาได้เห็นการกระทำต่าง ๆ ของเขาจากคำพูดและการกระทำนั้นทำให้เราได้ประมวลความรู้ที่ติดต่อเขาออกมาได้ และสิ่งที่สามารถประมวลออกมาได้นี้คือ บุคลิกภาพ

เอนกกุล กริแสง ได้กล่าวถึงความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า

คำว่า Personality ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่าบุคลิกภาพมีรากศัพท์มาจากคำว่า Persona เป็นภาษาละตินซึ่งแปลว่า "หน้ากาก" (Mask) ที่ตัวละครสวมในเวลาเล่นละครบทบาทที่ตัวละครแสดงออกมานั้น เป็นบทบาทหน้ากากที่สวมใส่ ไม่ใช่ลักษณะที่แท้จริงของเขา ดังนั้นบุคลิกภาพจึงหมายถึงลักษณะทั้งหมดของบุคคลที่ปรากฏแก่ผู้อื่น

อัครา สุขารมณ ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า

บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของบุคคลใดโดยเฉพาะลักษณะที่รวมทั้งหมดสิ่งทุกอย่างที่เป็นลักษณะเฉพาะของคน ๆ นั้น เช่น รูปร่าง ท่าทาง

การแต่งกาย คำพูด ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ทักษะต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวของบุคคล¹

องค์ประกอบแห่งบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะทางกาย หมายถึง ขนาดรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ อันเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล
2. ลักษณะทางใจ หมายถึง ทักษะคิดต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ อุดมคติ ความจำ ความคิด เป็นต้น
3. ลักษณะทางสังคม หมายถึง ท่าที การปฏิบัติต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
4. ลักษณะทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความรู้สึกและการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวมักเป็นลักษณะที่ถาวรเปลี่ยนแปลงยาก²

ทฤษฎีบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาได้ตั้งทฤษฎีขึ้นอธิบายธรรมชาติของบุคลิกภาพ โดยพยายามเพ่งเล็งถึงสิ่งที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพทั้งในแง่ผลผลิตจากสิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม และในแง่รูปแบบเฉพาะตนที่พัฒนาจากองค์ประกอบต่าง ๆ

อัครา สุขารมณ์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ว่า

ทฤษฎีบุคลิกภาพ คือการสรุปลักษณะโครงสร้าง และพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นระบบมีระเบียบรัดกุมเข้าใจได้ ทฤษฎีบุคลิกภาพมีหลายทฤษฎี แต่จะกล่าวเฉพาะทฤษฎีที่สำคัญ

3 ทฤษฎีเท่านั้นคือ

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

ผู้นำคนสำคัญของทฤษฎีคือ ซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งเป็นแพทย์ชาวเมืองเวียนนา ประเทศออสเตรีย และเป็นบิดาแห่งจิตวิทยาสาขาจิตวิเคราะห์ ฟรอยด์กำหนดโครงสร้าง

¹อัครา สุขารมณ์ จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน หน้า 90

²ค.

ของจิต ซึ่งเป็นฐานของบุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบด้วยระบบ 3 ระบบที่สัมพันธ์กัน คือ อิด
อีโก (Ego) และซูเปอร์อีโก (Super Ego)

อิด เป็นโครงสร้างที่ถูกควบคุมด้วยสัญชาตญาณ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปลดปล่อยความเครียด
และสนองความต้องการทางกาย โดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ศีลธรรม หรือความรับผิดชอบแต่อย่างใด
เป็นแต่เพียงความอยากอันเกิดจากแรงขับของสัญชาตญาณเท่านั้น เปรียบได้กับสันดานดิบของมนุษย์
ที่ออกมาแต่กำเนิดและเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตสำนึกของคน เช่น เด็กเมื่อหิวแล้วก็เกิดความอยาก (หิว)
จะร้องไห้เพื่อให้ได้อาหารอย่างเร็ว และพอได้รับการตอบสนองด้วยการให้อาหารก็จะหยุดร้อง
เป็นต้น

ซูเปอร์อีโก เป็นโครงสร้างที่ถูกควบคุมด้วยมโนธรรม วัฒนธรรม ประเพณี และ
จรรยาบรรณของแต่ละสังคม พฤติกรรมที่ถูกควบคุมด้วยซูเปอร์อีโกจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจาก
ความยับยั้งชั่งใจ ใคร่ครวญแล้วตามท่วงท่าของศีลธรรมโดยตลอด เป็นโครงสร้างที่ได้มาจากการ
เรียนรู้ อบรมสั่งสอน ซูเปอร์อีโกจะคอยห้ามมิให้อิด ทำนิโคจารีที่ประเพณี และปกติวิสัย
ของสังคมอย่างเด็ดขาด ซูเปอร์อีโกเกิดขึ้นมาจากการที่คนเรากลัวที่จะโดนและพึ่งตนเองได้นั้น
ใช้เวลานานกว่าสัตว์ชนิดใด ๆ ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นและบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา จึงวิตกว่าคนอื่น
จะไม่รักไม่ให้ความดูแลเอาใจใส่ ทำให้ตนเองต้องพยายามปรับคนเอาใจบุคคลอื่น ไม่ทำในสิ่ง
ที่เขาห้าม ทำในสิ่งที่เขาว่าดีงาม แม้จะต้องสละความพอใจบางอย่างของตนก็ตาม ซึ่งเมื่อทำไป
นาน ๆ เขาก็กลายเป็นซูเปอร์อีโก

อีโกคือ โครงสร้างที่มีเหตุผลมีความจริง ความถูกต้องเป็นหลัก เป็นตัวผสมผสานระหว่าง
อิด และซูเปอร์อีโก อีโกจะทำหน้าที่ควบคุมความอยากของอิด ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมไม่ให้
ปรากฏออกมาภายนอก ในขณะที่ความอยากของซูเปอร์อีโกเมื่อไม่เกิดขึ้นจะทำให้เจ้าตัว
เกิดความกังวล อีโกจะช่วยลดความกังวลนั้นโดยใช้กลวิธีในการป้องกันตัวเพื่อผ่อนคลาย
ความเคียดแค้นแต่ไม่โต้แย้งปัญหา เมื่อการใช้กลวิธีในการป้องกันตัวไม่ไฉด ในกรณีที่ใช้
กลวิธีในการป้องกันตัวบ่อยเข้า คนเราก็พยายามแก้ปัญหาโดยใช้การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง
และหน้าที่ในการดำรงชีวิตของตนเองซึ่งจะลดปัญหาต่าง ๆ ลงได้มากที่สุด

ในทำนองเดียวกัน ถ้าจะลดความเครียดอันเกิดจากการมีรูปแบบอื่นมากเกินไป คนที่มีรูปแบบอื่นมากเกินไปจะเป็นคนระมัดระวังตัวไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรเพราะกลัวผิดศีลธรรม และประเพณี ทำให้บุคคลนั้นเป็นคนวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ และเกิดความเครียด ถ้าหากเขารู้จักใช้เหตุผล ภาวะความเครียดก็จะลดลง

2. ทฤษฎีจิต-สังคม (Psycho - Social Theory)

ผู้นำของทฤษฎีนี้คือ อีริก เอช. อีริกสัน (Eric H. Ericson) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งยอมรับความคิดของ فروยด แต่แตกต่างจาก فروยดตรงที่นำจิตวิเคราะห์และสังคมวิทยามารวมกัน ในการศึกษา อีริกสันเชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพของคนมาจากภาวะ และการเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมาจากสรีระของบุคคล สังคม และวัฒนธรรม

อีริกสันแบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ (Sense of Trust VS. Sense of Mistrust) เกิดขึ้นในช่วงปีแรกของชีวิต ถ้าเด็กได้รับความสุขก็จะเกิดความไว้วางใจ หรือในทางกลับกัน ถ้าเด็กขาดความสุข ขาดความรัก หรือได้รับไม่สม่ำเสมอ จะทำให้ขาดไว้วางใจในสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่ออกมาจะเป็นการโยเย ไม่เชื่อคน ไม่สบายมือ ซึ่งทำให้เด็กมีบุคลิกขี้อาย หรือเรียกร้องความสนใจจากคนอื่นมากเกินไป

ขั้นที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระกับความรู้สึกสงสัย อับอาย (Sense of Autonomy VS. Sense of Doubt and Shame) ปรากฏในอายุ 2 - 3 ขวบ เมื่อเกิดความไว้วางใจ พ่อแม่และสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดความรู้สึกอิสระที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง แต่ถ้าเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจก็จะเกิดความสงสัยและความไม่แน่ใจในความเป็นตัวของตัวเองและในความสามารถของตนเองด้วย ในขณะเดียวกันก็จะเกิดความรู้สึกอับอาย ผู้ใหญ่ควรช่วยพัฒนาบุคลิกของเด็กด้วยการพยายามให้เขาทำอะไรด้วยตนเองในขอบเขตจำกัด มิฉะนั้นเด็กจะไม่แน่ใจตนเอง ขี้อาย และไม่กล้าแสดงออก

ขั้นที่ 3 ความรู้สึกริเริ่มและรู้สึกผิด (Sense of Initiative VS. Sense of Guilt) เกิดขึ้นในวัย 3 - 5 ขวบ เมื่อเด็กควบคุมตนเองได้ ก็จะพยายามควบคุมสิ่งแวดล้อมบางอย่าง โดยจะเกิดความคิดริเริ่มขึ้นแล้วแสดงความสามารถใหม่ ๆ ออกมา สามารถควบคุม

สิ่งต่าง ๆ ที่ตนต้องการ ถ้าไม่สำเร็จจะต่งตนใหม่ ถ้าผู้ใหญ่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เด็กจะมีบุคลิกสร้างสรรค์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าถูกตำหนิทุกครั้งทีริเริ่มเด็กจะเกิดความรู้สึกผิด จะเป็นเด็กทงอย ไม่กล้าแสดงออก และมองโลกในแง่ร้าย

ขั้นที่ 4 ความรู้สึกและปมค้อย (Sense of Industry VS. Sense of Inferiority) เกิดขึ้นในวัย 6 - 12 ขวบ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกสำเร็จถ้าปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้และสามารถทำงานที่ผู้ใหญ่มอบหมายให้สำเร็จ ในทางตรงกันข้ามถ้าปรับตัวไม่ได้จะรู้สึกมีปมค้อย เด็กวัยนี้จะชอบการแข่งขันเพื่อให้ตนเองเป็นผู้นำ และจะสนใจสังคมมากขึ้น อีริกสันเน้นให้เห็นว่า ทักษะที่เกี่ยวกับการทำงานและลักษณะนิสัยในการทำงานของบุคคลเกี่ยวกับประสบการณ์ในความสำเร็จน้อยอย่างยิ่ง

ขั้นที่ 5 การรู้จักและไม่รู้จักลักษณะเฉพาะของตนเอง (Sense of Identity VS. Sense of Identity Diffusion) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 12 - 17 ปี พัฒนาการมาจากขั้นที่ 1 ขั้นเด็กเรียนรูกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กจะพยายามยึดแนวทางปเปอร์สโกโต้โดยใช้อิโก้เขาไปช่วยให้เหมาะสมกับตนเอง เขาจะพยายามค้นหาความรู้สึกที่แท้จริงแล้วนำไปผสมกับประสบการณ์ที่ได้รับ จนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ขั้นที่ 6 ความรู้สึกอบอุ่นและอ้างว้าง (Sense of Intimacy VS. Sense of Isolation) เกิดขึ้นในช่วงอายุ 17 - 21 ปี เมื่อผ่านวัยรุ่นมาบุคคลจะมุ่งกับการงานและเพื่อนตรงข้ามหรือเลือกหาเพื่อนสนิท ถ้าบุคคลใดประสบความสำเร็จและมั่นใจในตนเอง รู้จักตนเองก็จะให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลอื่นอย่างจริงจัง เกิดความรู้สึกอบอุ่น แต่ถ้าเขาคนเดียวโดยขาดความจริงใจเขาจะรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว

ขั้นที่ 7 ความรู้สึกมีใจในเชื้อสายของตนและความรู้สึกมีใจเฉพาะตน (Sense of Generativity VS. Sense of Self Absorption) เกิดขึ้นในวัย 22 - 40 ปี บุคคลใดได้รับความสำเร็จในขั้นตน ๆ ที่ผ่านมากจะรู้สึกว่าเขาเป็นผู้ใหญ่ มีครอบครัว และต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลนั้นผิดหวังก็จะเกิดความเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น จะสนใจเฉพาะตนเองโดยไม่คำนึงถึงสังคมใด ๆ เลย

ข้อ 8 ความรู้สึกมึนงงและท้อแท้ (Sense of Intriguity VS. Sense of Despair) ปรากฏในช่วง 40 ปีขึ้นไป บุคคลวัยนี้จะพึงใจกับความหลังอย่างมาก ถ้าความหลังของเรามีความสำเร็จนานากฎุมิใจ ก็จะรู้สึกมึนงงในทางตรงกันข้ามก็จะเกิดการท้อแท้ หมกมุ่นอยู่ตามมากในชีวิต

3. ทฤษฎีจิตวิทยาส่วนบุคคล (Theory of Individual Psychology)

ผู้นำคือ อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) แพทย์ชาวเวียนนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฟรอยด์ แต่มองเห็นต่างกับฟรอยด์ในเรื่องมโนคติทางร่างกายและมโนคติทางใจ แอดเลอร์เชื่อว่าในวัยเด็กนั้นเด็กอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่เด็กจึงมีมโนคติและมโนคตินี้เองที่ทำให้ทุกคนต้องต่อสู้ดิ้นรนหนีพ้นจากมโนคติ เพื่อเขาจะได้ทัดเทียมกับคนอื่น เช่น ซิเซโร (Cicero) นักพูดที่ปากคมของกรีกมาจากคนพูดคติอย่าง แอดเลอร์ เชื่อว่าความรู้สึกของสังคมหรือความสนใจของสังคมเป็นต้นเหตุให้บุคคลต้องพัฒนาตนเองเช่นที่ ซิเซโรพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เพื่อหลุดจากมโนคติที่ถูกกลบเกล็น แนวคิดสำคัญของทฤษฎีนี้คือ

1. ความมุ่งมั่นในอนาคต (Fictional Finalism) ซึ่งหมายถึงการที่คนเราได้รับการ
การจูงใจใหม่พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพตามความคาดหวังในอนาคตมากกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต
จุดหมายปลายทางในอนาคตที่คาดหวังไว้อาจจะเป็นไปหรือไม่จริง ๆ แต่ถ้านั่นเป็นคนปกติจะ
หลุดพ้นจากความคาดหวังได้ มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาทางบุคลิกภาพขึ้น

2. การดิ้นรนเพื่อยกระดับของตน (Striving for Superiority) ได้แก่ ความพยายามที่จะให้ตนเองดีกว่าเห็นอกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ผุดขึ้นมาแต่กำเนิด ความรู้สึกนี้เป็นแรงผลักดันช่วยยกระดับพัฒนาการให้ขึ้นไปตามขั้น

3. การชดเชยไม่คอยของตนเอง (Inferiority Feeling and Compensation)
 ความรู้สึกไม่คอยเป็นลักษณะธรรมดาของมนุษย์ เป็นส่วนช่วยให้การปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ทัน
 ภาวะแวดล้อมนั้น ซึ่งบุคคลอาจหลีกเลี่ยงหนีไม่คอยด้วยการชดเชยก็ได้

4. ความสนใจในสังคม (Social Interest) ความสนใจนี้มาแต่กำเนิด ถ้าเด็กได้รับความรักก็จะมองโลกในแง่ดี ความรู้สึกเห็นแก่ตัวก็จะลดลง เกิดความรักและเข้าใจบุคคลอื่น

5. แบบแผนของชีวิต (Style of Life) เด็กเริ่มมีแบบแผนของตนเอง ตั้งแต่ อายุ 4 - 5 ปี ประสบการณ์ต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้แบบแผนของเด็กเป็นไปตามนั้น อย่างเด่นชัด และแบบแผนนี้ที่สุดจะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

6. การสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง (Creative Self) แนวทางในการสร้างความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองจะแสดงให้เห็นแบบแผนชีวิตของบุคคลนั้น และแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มแบบแผนของชีวิตของเขา ซึ่งความรู้สึกนี้จะเป็นลักษณะสำคัญยิ่งของบุคลิกภาพ¹

เททกกล่าวมานี้เป็นความรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ตัวละครในนวนิยายของโบทัน ส่วนเรื่องพฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรมนั้นได้กล่าวไว้ใน บทที่ 1²

เกณฑ์ในการวิจารณ์วรรณกรรม

การวิจารณ์วรรณกรรม หมายถึง การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ เริ่มแรกด้วยการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวโดยพิจารณาว่าดีหรือไม่ แล้วแสดงความคิดเห็นต่อวรรณกรรมนั้น ๆ ผู้วิจารณ์ต้องเข้าใจเนื้อหาในวรรณกรรมฉบับที่ตนวิจารณ์เป็นอย่างดี สามารถตีความอธิบายลักษณะสำคัญของงานเป็นจุดเด่นของวรรณกรรมฉบับนั้นได้ดี ผู้วิจารณ์ไม่จำเป็นต้องนำความรู้ทุกข้อที่ศึกษามากล่าวถึงทุกอย่างทุกประการในการวิจารณ์วรรณคดีเรื่องหนึ่ง ๆ แต่จะนำความรู้เฉพาะตอนที่เหมาะสมและสอดคล้องโดยเฉพาะกับลักษณะเด่นของวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ มาใช้ตีความ อธิบายลักษณะและประเมินคุณค่าวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ

เมื่อจะหยิบยกเอาวรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาพิจารณาเชิงวิจารณ์แล้วขอมีหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ที่จะวิจารณ์วรรณกรรมทุกเรื่องตามลักษณะประจำของวรรณกรรม เกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นแนวทางช่วยแนะแนวผู้วิจารณ์ได้ ดังนี้หัวข้อต่อไปนี้

¹ อัจฉรา สุขารมณ์ จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน หน้า 91 - 96

² ภูหน้า 16 - 24 ประกอบ

1. ความมุ่งหมาย (สารัตถะ ปรัชญา และแนวโน้มในการแต่ง)
2. รูปแบบ (ชนิดหรือประเภทของวรรณกรรม)
3. เนื้อเรื่อง (โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก เวลา และสถานที่)

4. ศิลปะการแต่ง (กลวิธี ท่วงทำนองการแต่ง องค์ประกอบ)
5. เรื่องอื่น ๆ ตามความจำเป็นและความรอบรู้ของผู้วิจารณ์ เช่น ทางเสียง การสร้างบรรยากาศ และข้อมูลประกอบการวิจารณ์¹

กุหลาบ มลลิกะมาศ ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการวิจารณ์วรรณคดีหรือวรรณกรรมไว้ว่า การวิจารณ์วรรณกรรมหรือวรรณคดีนั้นอาจแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

ก. การวิจารณ์เต็มรูป คือ การวิจารณ์วรรณกรรมทั้งเรื่องและมีกระบวนการของการวิจารณ์เต็มทุกข้อ

1. เล่าเรื่องย่อให้เป็นที่น่าสนใจ
2. บอกประเภทของวรรณกรรมหรือวรรณคดี เจตนารมณ์ของเรื่อง ปรัชญา และแนวโน้ม

3. วิเคราะห์เนื้อเรื่องวรรณคดีนั้น เช่น โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก กลวิธีในการแต่ง ท่วงทำนองการแต่ง ทางเสียง บรรยากาศ

4. กล่าวถึงข้อมูลซึ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น เรื่องเกี่ยวกับผู้แต่ง ประวัติ การแต่ง

5. ประเมินค่า แสดงข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจารณ์ทำนองสรุปตามเกณฑ์ การประเมิน

ข. การวิจารณ์เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของวรรณกรรมหรือวรรณคดี อาจเรียกได้ว่าเป็นการวิจารณ์ไม่เต็มรูป ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจารณ์อาจกล่าวถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ขั้นตอนของการวิจารณ์แต่เพียงส่วน ๆ พอเปิดให้เข้าใจต่อเนื่อง แล้วจึงวิจารณ์เฉพาะตอนที่ต้องการอย่างละเอียด

¹กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 145

เช่น "การวิจารณ์โครงเรื่องลิลิตพระลอ" "การวิจารณ์วิถีในการสร้างตัวละคร เรื่องจดหมายจากเมืองไทย" เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้ผู้วิจารณ์อาจวางรูปแบบดังนี้

1. เล่าเรื่องโดยย่อที่สุด
2. บอกประเภทอย่างสั้น ๆ
3. วิเคราะห์ส่วนที่ของการวิจารณ์ เช่น เกี่ยวกับการวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ

ในเนื้อเรื่อง

4. ประเมินค่า¹

ที่กล่าวมานี้เป็นแนวการวิจารณ์วรรณกรรมโดยทั่ว ๆ ไปสำหรับการวิจารณ์ตัวละครในวรรณกรรมแต่ละเรื่องนั้นยังไม่มีผู้ใดตั้งกฎเกณฑ์ไว้นั่นเอง ดังนั้นในการวิจารณ์ตัวละครในนวนิยายของโบคนี้ ผู้วิจัยจึงวางแนวทางในการวิเคราะห์ตัวละครขึ้นโดยรวบรวมจากข้อคิดและบทวิจารณ์วรรณกรรมในหนังสือต่าง ๆ ที่มีการวิจารณ์ตัวละครพบ สามารถสรุปแนวในการวิเคราะห์ตัวละครดังต่อไปนี้

1. ศึกษาประวัติของผู้แต่ง และเหตุจูงใจในการแต่งเรื่องนั้น เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อเรื่องมากขึ้น

2. ศึกษาความรู้ทางบุคลิกภาพ พฤติกรรม จากหนังสือวิชาการและในข้อเขียนต่าง ๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายแต่ละเรื่อง

3. วิเคราะห์สถานภาพของตัวละครแต่ละตัว อันได้แก่ สถานภาพทางร่างกาย ทางครอบครัว และทางสังคม เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์พฤติกรรม และบุคลิกภาพของตัวละคร

4. วิเคราะห์บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของตัวละคร โดยดูจากการกระทำ การแสดงออก ความนึกคิด และปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมของตัวละคร โดยในการวิเคราะห์นั้นศึกษาทฤษฎีทางจิตวิทยาประกอบด้วย และพิจารณาเฉพาะเนื้อหาที่ปรากฏในวรรณกรรมเท่านั้น

¹ ภูกลาง มัดติกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 145

วิเคราะห์บุคลิกภาพ พฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายของโศกัน

ในการวิเคราะห์บุคลิกภาพ พฤติกรรมของตัวละคร รวมทั้งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการแบ่งตัวละครในนวนิยาย 10 เรื่อง ของโศกัน ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยการแบ่งประเภทของพฤติกรรมซึ่งกล่าวไว้ว่า พฤติกรรมตามความคาดหวังของสังคมนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมพึงประสงค์และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคม และจะเป็นเด็กที่มีปัญหาในสังคมได้ เช่น เด็กกาวขาว เด็กที่ประพฤติตัวเป็นโจร เป็นต้น หรืออาจจะเป็นเด็กที่ไม่เป็นปัญหาในสังคม เช่น เด็กดี เด็กเก็บตัว เป็นต้น

2. กลุ่มตัวละครที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวละครที่มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งอาจเป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตดี มีความประพฤติเรียบร้อย รู้จักวางแผนอนาคต มีความมั่นใจในตัวเองและมีความรับผิดชอบสูง ฯลฯ

กลุ่มตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวละคร 10 ตัว ดังนี้

1. แก้ว	จากเรื่อง	ความสมหวังของแก้ว
2. แพร	จากเรื่อง	ลูกแม่
3. ไบเตย	จากเรื่อง	วัยบริสุทธิ์
4. ขาวฟาง	จากเรื่อง	ตราไว้ในดวงจิต
5. เรืองฤทธิ์	จากเรื่อง	เหยื่อ
6. รอนราญ	จากเรื่อง	เหยื่อ
7. แวนทิพย์	จากเรื่อง	กวางจะรู้เคียงสา
8. ชยา	จากเรื่อง	กวางจะรู้เคียงสา
9. ยายหนู	จากเรื่อง	ยายหนูลูกพอ
10. พรรณพงศ์	จากเรื่อง	สุดแต่ใจจะไขว่คว้า

กลุ่มตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยตัวละคร 4 ตัว คือ

1. แววัน จากเรื่อง แววัน
2. ผักกาด จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต
3. วันเฉลิม จากเรื่อง ทองเนื้อเก้า
4. พันนะ จากเรื่อง สุกแต่ใจจะไขว่คว้า

1. ตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

1.1 แกว จากเรื่อง ความสมหวังของแกว เรื่องย่อ

แกวเป็นเด็กเกิดในสลัมริมคลองบางหลวงแกวมีพี่น้อง 14 คน พ่อและแม่อาชีพขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น รายได้จึงไม่พอกับรายจ่าย แกวต้องช่วยแม่ขายของแต่แกวก่ออยากเรียนหนังสือ อยากไปให้พ้นจากสภาพครอบครัวแบบนี้ แกวมีเพื่อนคนหนึ่งชื่อ หนูเล็ก หนูเล็กเป็นลูกของครูสมัยซึ่งเป็นคนมีฐานะร่ำรวยในละแวกบ้านแกว แกวอยากเห็นห้องนอนของหนูเล็ก เมื่อมีโอกาสเห็นห้องนอนนั้น แกวสนใจมาก อยากนอนที่เตียงงาม เชนนั้นนาง คอมาแม่ของแกวต้องย้ายบ้านเพราะถูกไล่ที่ แม่จึงให้แกวไปเป็นคนรับมาบ้านหนูเล็กเป็นการซัดดอกเพราะแม่ของแกวกู้เงินแม่ของหนูเล็ก เมื่อแกวมายูบ้านหนูเล็ก แกวถูกเจ้าของบ้านใช้งานหนัก และคนในบ้านพูดจาถูกแกวอยู่เสมอ ๆ แกวไม่อยากรู้อยูบ้านหนูเล็ก แต่พอนึกถึงสภาพบ้านของตนทำให้แกวไม่อยากรับกลับไปอยู่บ้าน เมื่อแกวโตเป็นสาวสวยความที่แกวหน้าตาดี สมบัตซึ่งเป็นญาติของหนูเล็กสนใจแกว แต่แกวไม่ชอบผู้ชาย แกวตั้งใจว่าผู้ชายคือเพศที่น่ารังเกียจ นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ผิดพลาดของแกวถูกข่มขืนและเสียใจจนต้องฆ่าตัวตายไปในที่สุด เพราะแกวเป็นคนสวยจึงมีผู้ชายหลายคนมาขอพบ แต่แกวกไม่สนใจ คนหนึ่งแกวถูกครูสมัยข่มขืน จึงทำให้แกวเกลียดผู้ชายมากขึ้นและไม่อยากรู้อยูบ้านครูสมัยอีกต่อไป ต่อมาผู้ชายชื่อทรัพย์มาขอแกวแต่งงาน แกวตกลงทันทีที่ ๆ ที่ไม่มีใครรัก แกวเริ่มมีฐานะดีขึ้น แต่แกวกยังไม่พอใจเพราะแกวไม่ได้สิ่งที่แกวต้องการ คือ แกวอยากได้ห้องส่วนตัว แต่ทรัพย์ไม่ยอมแยกห้อง แกวจึงจัดมุม ๆ หนึ่ง แล้วใช้

มานกนพรหมทงตกแทงมุนนโหคหลายหอง ๆ หนึ่ง ทอมาแกวกมลูกกับทรพยคนหนึ่ง แดแกวก
ยังไม่มีความสุขเต็มที เพราะยังไม่หองสวนตัว เมื่อทรพยถูกรชนตาย แกวกก็อยู่ในหอง
คนเดียวสมความปรารถนา แต่ในขณะที่เกี่ยวกันแกวกก็คิดไควา ถ้าความทองการของแกวกทำให้
สามีของแกวกต้องตายไป แกวกจะไม่อยากไควสิ่งทีปรารถนามาตั้งแควยเด็กนั้นเลย

บุคลิกภาพของตัวละคร

ความต้องการของมนุษย์นั้นแตกต่างกัน บางคนนอกจากจะมีความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว
ยังไม่เพียงพอ ยังมีความต้องการทางจิตใจอีก เมื่อความต้องการนั้นไม่บรรลุผล พฤติกรรมที่
แสดงออกจึงแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ดังพฤติกรรมของแกวก เกิดทีเกิดมาจากครอบครัวทียากจน
ทองอยู่ในบ้านทีมีหองเดียว และทุกคนนวมรวมกัน และกินอยู่อย่างอด ๆ อยาก ๆ แกวกจึงเปือ
สภาพครอบครัวของตัวเอง อยากร่ำรวย มีหนี้สินคาเหมือนกับคนอื่น ๆ บาง แดควยความทีเป็น
เด็กแกวกไม่รูจะทำไควสภาพชีวิตของตนเองนัคิดซึนไควอย่างไร แดแกวกก็พยายามคิด ดังนั้นแกวกจึง
กลายเป็นเด็กซางคิด ไม่ร่าเริง ซึนนิคจากธรรมชาติของเด็กโดยทั่วไป ดังคำบรรยายความคิด
ของทรพยเมื่อนักถึงแกวกว่า

เขาชอบแกวกรนัยนตากลมโตและมีแววครุณคิกอยู่เสมอ เด็กูหญิงวัยขนาดนี้
ไมนาจะมีแววคาแบบนั้นซักชวนไควคนควาว่าเขาหลอนก่าดังกิดอะไรอยู่¹

แกวกไม่อยากไควครอบครัวของตัวเองมีสภาพเหมือนทีก่าดังเป็นอยู่ขณะนั้นคือ ยากจนและ
อด ๆ อยาก ๆ แกวกจึงพยายามหาสิ่งทดแทนควยการหนีความจริงไปหาสิ่งทีดีกว่า แกวกชอบคบเพื่อน
ทีมีฐานะร่ำรวย เช่น หนูเล็ก เพื่อจะได้พบไควเห็นความเป็นอยู่ของคนทีมีฐานะร่ำรวย เมื่อแกวก
เห็นสภาพความเป็นอยู่ของหนูเล็กแล้วทำไควนถอยกายมีสภาพเช่นนั้น ความรู้สึกทำให้แกวกรู้สึก
อิจฉาหนูเล็ก ดังคำบรรยายว่า

¹ โปต้น ความสมหวังของแกวก หน้า 134

แก่อัจฉาหนูเล็กอยู่ไม่นาน หนูเล็กไม่ทำอะไรเลย แม่แต่กินข้าวก็ไม่ตอง
 ลางจาน จะอาบน้ำก็คนคอยคมน้ำอุ่นยมน้ำหอมให้ เสื้อผ้าทุกอย่างมีคนคอยซัก
 คอยรีดให้อย่างประณีต ใต้เงินไปกินขนมที่โรงเรียนวันละสิบบาท จะต้องการสิ่งใด
 ก็ไ้คั้งปรารธนา หนูดวงลูกสาวครูเชื่อนั่นเล่ากับแค้นตามใจ ครูเชื่อไม่ให้เงิน
 มากเท่าหนูเล็ก แต่ก็ได้แต่งตัวสวย ๆ ไปเรียนหนังสือ¹

และในตอนที่แกนนึกถึงตัวเองในอดีตว่า

แกส่ายหน้าอ้อนใจกับความซื่อของเด็ก เมื่อเล็ก ๆ แก่อัจฉาอย่างนี้
 หรือเปล่าละ คงเป็นแน่ ๆ ที่เคย ไม่อย่างนั้นแกจะอิจฉาหนูเล็กหรือ เพียงแต่
 แกไม่อาจแสดงออกได้อย่างชอบ แกต้องเก็บความรู้สึกทั้งหมดไว้ในใจจนเกือบ
 จะเข้าไปอยู่ในจิตใต้สำนึก²

สาเหตุที่แก่อัจฉาหนูเล็กนั้นเพราะครอบครัวของแกไม่สุขสบายและมีอะไร ๆ
 ไม่เท่ากับครอบครัวของหนูเล็ก ไม่วาอยากจะได้สิ่งใดแกก็ไม่เคยไ้คั้งใจเพราะความยากจน
 แต่ความอิจฉาของแกนั้นเป็นเพียงสิ่งที่ซ่อนลึกอยู่ในจิตใจเท่านั้น แกไม่เคยแสดงออกมา
 ใหญ่อับรู้เลย ความอิจฉาของแกจึงไม่ไ้เป็นพิษเป็นภัยต่อผู้ใด แม้กระทั่งตนเอง นอกจาก
 ว่าความอิจฉานั้นจะทำให้แกกลายเป็นเด็กขางคิด ครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลา แกจึงกลายเป็นเด็ก
 ที่ไม่ราเริงสมกับวัย

ในการวิเคราะห์บุคลิกของตัวละครในเรื่องนี้ บุคลิกของตัวละครจะไม่ปรากฏชัดเจนนัก
 เนื่องจากผู้แต่งใช้วิธีบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร บุคลิกภายนอก จึงไม่ปรากฏชัดเจน

¹ ใ้ต้น ความสมหวังของแก หน้า 70

² ก. หน้า 183

พฤติกรรมของตัวละคร

มนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมาย่อมหนีสภาพความจริงไม่พ้นทั้งในแง่ทุกข์และสุข ทุกชีวิตต้องเผชิญปัญหา เมื่อมีปัญหามาแล้วปัญหานั้นยังแก้ไม่ได้ก็จะเกิดความคับข้องใจ ฉะนั้นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์จึงต้องอาศัยวิธีการบางอย่างเพื่อผ่อนคลายความคับข้องใจ วิธีการที่ใช้เป็นทางออกที่จะแก้ปัญหาโดยตรงนี้เรียกว่า กลไกการป้องกันตัว (Defence Mechanic)

การฝันกลางวันหรือฝันเฟื่อง (Fantasy or day dreaming) เป็นกลไกการป้องกันตัวแบบหนึ่ง คือการหาทางทดแทนโดยการใช้จินตนาการในสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นในชีวิตจริงเพื่อปลดปล่อยอารมณ์เครียดออกไป พฤติกรรมการฝันเฟื่องนี้อาจกระทำได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การฝันว่าตนเองเป็นวีรบุรุษหรือวีรสตรีซึ่งทำในสิ่งปรารถนาได้สำเร็จ หรือการฝันเฟื่องที่มีเหตุมาจากความต้องการจริง ๆ ในชีวิตซึ่งไม่สมหวัง และปรารถนาจะได้อย่างแรงกล้า และมักจะคิดฝันอยู่บ่อย ๆ เป็นระยะ ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งที่ตนปรารถนา รวมทั้งการฝันเฟื่องเกี่ยวกับความตาย เป็นต้น¹

จากการศึกษานวนิยายเรื่อง ความสมหวังของแกว ผู้วิจัยพบว่า แกวซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องเป็นเด็กที่เกิดมาจากครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่ของแกวมียศมาก แต่บ้านของแกวนั้นเล็กมาก ทุกคนในครอบครัวต้องนอนรวมกันหมด แกวไม่ชอบสภาพเช่นนี้ แกวอยากมีบ้านที่ใหญ่โต อยากมีห้องส่วนตัวเหมือนเพื่อนของแกวที่ร่ำรวย แต่เมื่อแกวไม่สามารถจะมีห้องของตนเองได้ แกวก็มีสุขใจชั่วคราวด้วยการไปจ้องห้องของคนอื่น แม้จะไม่ใช่ห้องของตนเอง แต่ยามที่แกวจ้องห้องนั้นแกวก็นึกอยากมีห้องนั้นเป็นห้องของตนเอง แล้วก็จ้องด้วยความประณีต และรู้สึกเป็นสุขเมื่อเห็นสภาพห้องที่ตนได้จ้องแล้ว ดังคำบรรยายเมื่อแกวจ้องห้องใหญ่โตกว่า

ห้องสกลไสเมื่อมีแจกันเงินใบสูงใส่ดอกทานตะวันและหงอนไก่ สลับด้วยใบ
สาวน้อยประแป้งอยู่บนชั้นสีหนึ่งสี สุกคายไทยตัวโตนั่งพิงเพียบแขนนอนอยู่อีก
มุมหนึ่ง หนังสือทุกเล่มวางเอาสั้นออก เห็นชื่อักเจิน เสื้อผ้าในตู้จัดใหม่ได้

¹ ภา นิธยาน การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต

ระเบียบ กระโปรงชุดสำหรับใส่ไปเที่ยวอยู่สักหนึ่ง เกรงแบบนักเรียนอยู่สักหนึ่ง
ชุดนอน ชุดอยู่กับแม่เรียนบรขวางไวคนละคานของตอนล่าง แกมองผลงาน
ของตนเองอย่างภูมิใจ¹

และในตอนนั้นแกก็นั่งวาดภาพอนาคตของตนเองไว้ว่า

ถ้ามีโอกาสแกก็ยังอยากเรียนอยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะแกไม่อยากระบายคนอื่น ๆ
อย่างเมวว่าไม่นานแกก็จะมีหัว แก่อยากจะทำความหวังอย่างพี่เกอถองแต่งงานกับ
ผู้ชายที่มันหรือสักแถว แก่จะได้ห้องส่วนตัวอย่างหนูเล็ก จะได้แต่งห้องตามใจตน
แกมีความสุขอย่างเหลือเกิน²

โลกแห่งจินตนาการของแกนั้นเต็มไปด้วยความสุขและสมหวังที่ใคร่กึก แต่ในโลก
แห่งความเป็นจริงของแกนั้นล้วนแต่เหตุการณ์เลวร้ายทั้งสิ้น แก่ต้องพบกับเหตุการณ์ทำให้
แกมีความรู้สึกไม่ดีต่อผู้ชาย เริ่มจากช่วงที่แกยังเด็กอยู่ แก่อยู่กับพ่อและพี่น้องในบ้านที่มี
เพียงห้องเดียว แก่เห็นพฤติกรรมของพ่อที่ปฏิบัติต่อแม่ในตอนกลางคืน บางทีแม่ไม่พอใจแต่ก็
ปฏิเสธไม่ได้อะไร ทำให้แกเริ่มเกลียดพฤติกรรมของผู้ชาย พวกเพื่อนของแกชวนไปแอบดู
พฤติกรรมลักษณะนั้นบ่อย ๆ แต่แกไม่ไปเพราะแกก็ยังคิดว่าผู้ชายเป็นฝ่ายใดเปรียบอยู่นั่นเอง
ต่อมาพี่สาวของแกถูกผู้ชายในหมู่บ้านข่มขืน แก่ตกใจมาก เมื่อแกโตขึ้นแกก็ต้องพบเหตุการณ์
ที่เลวร้ายด้วยตนเอง แก่ต้องถูกพ่อของหนูเล็กข่มขืน จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต
ของแก ล้วนเกิดขึ้นเพราะผู้ชายทั้งนั้น และเหตุการณ์เหล่านั้นฝังใจแกมาตลอดทำให้แกนึก
เกลียดชังผู้ชายทุกคนว่าคงมีนิสัยเห็นแก่ตัวทั้งนั้น ดังคำบรรยายว่า

แกไม่เข้าใจหรือว่าทำไมแกไม่ร้องไห้ แก่กำลังปลงบุญผู้ชายที่แกรู้จัก
มาตลอดชีวิตของแกเพียงสิบกว่าปีของแก ตั้งแต่พ่อของมันมากในกามคุณจนไม่เกรงว่า

¹ โต้ต้น ความสมหวังของแก หน้า 77

² ค. หน้า 52

เด็กจะเห็น พายุ พวกหม่นที่ทํารายไฟก่อ อายุเพียงเท่านั้นแกวไคร้ซึ่งกบฏของ
รูปลักษณะภายนอกอันดวงตา และบังเกิดความทุกข์อย่างจับจิต จนร้องไห้ไม่ออก
คือเท่าไรแล้วที่ไม่อุกไปลงแขก แกวเวยะตนเอง¹

เพราะแกวเกลียดผู้ชาย แกวจึงพลอยเกลียดทรัพย์สินไปด้วย แต่ในความรู้สึกส่วนหนึ่ง
แกวก็อยากแต่งงานกับทรัพย์สิน เพราะนั่นเป็นทางเดียวที่จะทำให้แกวหนีจากครุสมย์ได้สำเร็จ
และทรัพย์สินก็เป็นคนมีฐานะพอที่จะบันดาลความสุข ความมีหนามมีค่าให้แก่ใจตามที่แกวปรารถนา
มาตั้งแต่เด็ก ๆ ดังคำบรรยายความรู้สึกของแกวว่า

แกวคิดว่าผู้ชายทุกคนในโลกมักมากในกามคุณ แม้แต่พี่ ทรัพย์สินไม่อย่างนั้น
พี่ทรัพย์สินจะคงเคียดครอนหาเมียใหม่ทำไม อยากได้ลูกสาวใครพอแม่เขาไม่ยอม
ยกให้ เพราะกลัวชะตาคนกินเมียถึงได้หันมาหาแกว เซอะ...ถ้าแกวไม่ออกไป
พนครุสมย์ละก็ แกวไม่มองหรอก²

แกวมีความรังเกียจผู้ชายมากขึ้น ๆ แต่ในขณะที่เดียวกันแกวกลับเป็นที่สนใจของ
พวกผู้ชาย เพราะแกวหน้าตาสวย ผู้ชายที่มาสโนใจแกวนั้นเป็นพวกเดียวกับพวกที่ชมชื่นพี่สาว
ของแกว พี่สาวของแกวเสียใจจนต้องฆ่าตัวตาย เจียงและเจาสมบุญคือผู้ชายที่ต่างหมายปอง
แกว ทั้งสองขอแต่งงานกับแกว ซึ่งแกวก็ตอบในลักษณะที่ทำให้สองคนเข้าใจกันผิดต่างฝ่าย
ต่างคิดว่าแกวจะแต่งงานกับตน ทั้งสองหาญไม่วานันเป็นแผนการของแกวที่จะแกล้งให้พี่สาว
ในที่สุดทั้งสองคนก็ฆ่ากันตาย เพราะคำพูดของแกวเป็นชนวน ดังคำพูดของแกวว่า

"เออ บางทีไม่แนหรือจะยัง" แกวตอบมันไปในเชววันหนึ่ง แต่เชวอีกวันแกว
ก็ตอบเจาสมบุญไปว่า แกวอาจจะไปอยู่กับมัน แกวไม่ไค่ตั้งใจให้เจาสองคนนั้น
ทะเลาะกันเลย³

¹ ไม้ต้น ความสมหวังของแกว หน้า 94

² ค. หน้า 117

³ ค. หน้า 95

และในคำบรรยายว่า

ตลอดเวลาที่หนาน้อย แก่ครุ่นคิดแต่เรื่องเจียงกับเจาสมบุญ มันทะเลาะกัน
เพราะวาจาพลอย ๆ ของแก แผลกแตก ๆ ที่ผู้ชายมากันตายเพราะผู้หญิงธรรมดา
อย่างแก มันไม่รู้ว่าเป็นหญิงไม่บริสุทธิ์ ถ้ามันรู้มันคงเจ็บใจที่แก เป็นสาเหตุ
ก็เหมือนกันมันสองคนเจ็บตัวเท่ากับแก ไคแกแคนให้พี่สาวโดยไม่ไคตั้งใจ¹

ตั้งเฝ้าถามมาในตอนต้นแล้วว่า แก่ต้องการหนีจากสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงที่มีแต่
ความซาดแค้นของแก อยากให้ตนเองมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม อยากเรียนหนังสือเหมือน
หญิงสาวที่อยู่ข้างบ้าน หลอนเรียนจบและแต่งงานออกจากบ้านไปทำงานทุกวัน แต่
ครอบครัวของแกอยากจนเกินกว่าที่แกจะเรียนได้ ซ้ำยังต้องไปเป็นคนใช้บ้านเพื่อนของคนที่
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในมาที่แกไปเป็นคนใช้ที่ทารุณจิตใจแกมาก แก่อยากจะหนีไปให้ไกล ๆ
แต่เพียงผู้ชายที่แกเกลียดชังมาขอแต่งงานแกก็ไม่ปฏิเสธ จนทำให้สองคนต้องทะเลาะกัน
เพราะแก ตั้งใจไม่ยอมผู้ชายคนหนึ่งที่ฐานะค่อนข้างดีมาขอแกแต่งงาน แก่จึงตอบตกลง
ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครผู้ชายคนนั้นเลย แก่ต้องการเพียงหนีไปจากสภาพความจริงที่กำลังประสบอยู่
แกไม่สนใจว่าคนที่มาขอแกแต่งงานนั้นจะมีครอบครัวมาก่อน หรือ "กินเมีย" อย่างที่ชาวบ้าน
ว่าลือกัน แก่อยากมีบ้านของตนเอง อยากมีห้องส่วนตัว และอยากจัดห้องส่วนตัวนั้นตามใจชอบ
แต่เมื่อแกมาอยู่กับทรัพย์ ทรัพย์ไม่ยอมให้แกแยกห้อง โดยอ้างว่าสามีภรรยาควรรวมห้อง
เดียวกัน ชีวิตครอบครัวของแกนั้นควรจะมีความสุข เพราะสุขกายทุกอย่าง แต่แกกลับ
ไม่มีความสุขเต็มที่ เพราะแกยังรังเกียจผู้ชายอยู่ และแกก็ยังไม่ได้สิ่งที่แกต้องการ
เมื่อแกเห็นว่าทรัพย์ไม่ยอมให้แกมีห้องส่วนตัวแน่แล้ว แก่จึงทำตามความต้องการ
ของตนเองโดยการจัดมุมหนึ่งของห้องให้เป็นห้องส่วนตัวของแก ตั้งคำบรรยายว่า

แกก็หาทางทำอะไรเล่นแก้กลุ้มควายการไปซื้อผ้าม่านมาทึบม่านกัน ไม่ปริปาก
เรื่องยายเตี้ยงนอนของเด็ก ๆ มานกนห้องนั้นเป็นผาดอกสีสวย แก่กินส่วนนอน

¹ โต้ขึ้น ความสมหวังของแก หน้า 98

ตอนใกล้ระเบียบวาระเป็นมุมสงบของแถวเวลาเด็ก ๆ ไม่อยู่ แถวตอนเด็ก ๆ ว่างของเล่นใหญ่กลิ้งในท้องถนน แถวไม้ไผ่ทำเพื่อเด็ก แถวขอบของเล่นพวกนั้น คอย มันเป็นห้องของแถว ถึงจะไม่ใช่ห้องที่สมบูรณ์แบบจริง ๆ มันก็ดีกว่าตอนที่แถวต้องไปนั่งจัดห้องใหญ่เล็กเหนื่อยส่ายตัวแทบขาดแถวถูกไล่ออกไปเพราะ คุณนายกลัวแถวจะนำของนั้นเสียหาย¹

และในตอนแถวแต่งงานจำต้อง ดังคำบรรยายว่า

แถวหยุดซื้อของจำต้องมาทำควยไม้ ซึ่งพวกชาวเหนือทำขายเสียสามหลัง เขาไม่เข้าใจว่าแถวไปซื้อเอามาทำอะไร เห็นหลอนเอาไปวางไว้บนชั้นใกล้ทุกตา มีเวลาหนึ่งประคิประคอยแต่งงานหลังจากระวิวาห์ ย้ายทุกตาไปนั่ง ยืน นอน ตาม มุมโน้มนุ่มนวลของบ้าน เขาออกจะสงสัยอยู่ว่าเมียของเขาคนนี้จะทำอะไร "เต็มบาท" ไม่รู้จักโต เขาหาคิดไม่ว่า นั่นเป็นวิธีหาความสุขส่วนตัวที่ซุกไปในชีวิตมาเต็ม ไม่ได้ ของจริงที่ไฉนจะมีใครของเลามาแทนที่²

ชีวิตของแถวน่าจะมีความสุขสบายเพราะแถวก็โตแต่งงานกับคนรักแถวถึงแม้ว่าแถว จะไม่รักก็ตาม ทรัพย์สินความสุขแก่แถวทุกอย่าง แต่สิ่งที่แถวปรารถนาเป็นอย่างยิ่งนั้น ทรัพย์สิน ไม่สามารถให้แถวได้ ความต้องการของคนที่สองส่วนทางกัน ทรัพย์สินไม่ยากแยกถอนถอนกับแถว ในขณะที่แถวต้องการมีห้องส่วนตัว เมื่อแถวเห็นว่าทรัพย์สินไม่ยอมให้แถวมีห้องส่วนตัว แถวจึงหา ทางออกด้วยการใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ดังคำบรรยายว่า

แถวจัดการซื้อเสื้อผ้าแต่งตัวมากกว่าปกติ เพื่อชดเชยความไม่สมหวังในด้านอื่น ของตน เป็นการกระทำเพื่อให้น้ำใจเงินค่าใช้จ่ายรายเดือนหมดก่อนจะถึง กลางเดือนอีก แถวเอ่ยปากขอเพิ่มจากเขา

¹ โปต้น ความสมหวังของแถว หน้า 152

² ค. หน้า 154

"เดือนนี้แถวขอเงินเพิ่มนะจะ หมกแล้ว เดือนาเก่า ๆ รุเสียหลายตัว ทอง
ตัดใหม่หมก เงินเลยเกลี้ยงไปแล้ว ไม่มีขอแบ่งน้ำมัน"

ทรัพย์ไม่ว่าอะไร แถวจึงโคใจเหมือนเด็กผู้หญิงตกใจ¹

ในที่สุดแกก็สมหวังทุกอย่างในชีวิต แถวพ้นจากสลัม แกมีความสุขทุกอย่าง แถว
ไคทองส่วนตัวสนใจเพราะทรัพย์สามีของแถวถูกรถชนตาย แต่แถวกลับนึกเสียใจและว่าเหว
แถวเพิ่งจะนึกรักทรัพย์และต้องการทรัพย์เมื่อเขาตายไปแล้ว ความสมหวังที่แถวไคมาจึงมา
พร้อมกับความสูญเสียของแถว แถวจึงไคแต่คิดว่าทำไมความต้องการของตนเองจึงรุนแรงเช่นนั้น
ทำไมจึงไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

จากพฤติกรรมของตัวละครที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แถวเป็นเด็กที่เกิดในสลัม
สภาพครอบครัวยากจน แถวอยากหนีจากสภาพที่ตนกำลังประสบอยู่ อยากมีความสุขสบาย อยากมี
ในสิ่งที่ตนต้องการ เมื่อยังไม่ได้อะไรสิ่งไหนมาทดแทน แต่ความสมหวังของแถวมาพร้อมกับ
ความว่าเหวในชีวิต แม่แถวจะสมหวังแต่มีชีวิตอย่างโศกเศร้าตามลำพัง สำหรับสาเหตุของ
พฤติกรรมนั้นจะได้อธิบายในตอนต่อไป

1.2 แพร จากเรื่อง ลูกแม่

แพรกับไหมเป็นเด็กฝาแฝด แพรเป็นเด็กผู้ชาย ไหมเป็นเด็กผู้หญิง แม่ของเด็กทั้งสอง
ชื่อคำไร ผู้ซึ่งเป็นเด็กมีปัญหาครอบครัวคือ พ่อของแพรและไหมหนีไปอยู่กรุงเทพฯ กำไรกลายเป็น
คนที่เกลียดผู้ชายเพราะคิดว่าผู้ชายนั้นเป็นเพศที่เห็นแก่ตัวและเอาเปรียบ กำไรจึงเลี้ยงแพร
ให้เป็นผู้หญิงเหมือนไหม และสอนให้แพรกับไหมรู้ถึงความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย สอนให้เกลียด
ผู้ชาย แพรต้องเรียนหนังสือกับไหมในโรงเรียนคอนแวนต์ ที่โรงเรียนแพรเริ่มมองเห็นความ
แตกต่างระหว่างตนเองกับเพื่อน ๆ แพรจึงกลายเป็นเด็กเงี้ยวขี้นมและไม่อยากพูดกับเพื่อน ๆ
แพรพยายามถามแม่ถึงเรื่องความผิดปกติก่อนตนเองแต่แม่พยายามบ่ายเบี่ยงและปิดบังเรื่อยมา

¹ โต้แย้ง ความสมหวังของแถว หน้า 221

ในที่สุดแพรก็รู้ความจริงว่าตนเองเป็นชาย แพรโกรธแม่มากจึงหนีแม่ไปอยู่กับครูบริบูรณ์ซึ่งเป็น
ครูพลในโรงเรียนแพร กำไรพยายามที่จะนำตัวแพรมาอยู่บ้านที่ต่างจังหวัดตามเดิม แต่แพร
ไม่ยอมเพราะอยากเอาชนะแม่ แพรอยากเป็นชายเต็มตัวจึงฝึกฝนตนเองให้เก่งทางด้านกีฬา
แพรกลายเป็นนักฟุตบอลที่มีชื่อเสียง เมื่อแพรมาอยู่ในกรุงเทพฯ แพรก็ถูกเพื่อน ๆ ล้อว่าเป็น
กระเทยเพราะบุคลิกบางประการของแพรยังเป็นหญิงอยู่ แพรจึงกลายเป็นคนที่มีจิตใจแข็งแกร่ง
และอารมณ์รุนแรง ชอบมีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนเป็นประจำ เวลานานไปแพรรู้จักชีวิตมากขึ้น
แพรต้องพบกับคนหลายจำพวกจนทำให้แพรไม่สบายใจ แพรจึงกลับไปหาแม่ที่บ้านโมกขาว
แพรอยากให้ครูบริบูรณ์แต่งงานกับแม่ เพราะเชื่อว่าคนคืออย่างครูบริบูรณ์จะทำให้แม่มีความสุขได้
ในตอนสุดท้ายของเรื่อง แพรและไหมได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ

บุคลิกภาพของตัวละคร

เรื่อง ลูกแม่ นี่เป็นเรื่องของแม่ผู้ที่มีปัญหาชีวิตครอบครัว แม่เกลียดผู้ชาย
เมื่อมีลูกชายจึงพยายามที่จะเลี้ยงดูลูกชายให้เป็นผู้หญิง แพรเป็นเด็กชายที่แม่ต้องการให้เป็น
เด็กหญิง แต่บุคลิกของแพรก็ยังเป็นผู้ชายอยู่นั่นเอง ดังบทสนทนาของตัวละครในเรื่องว่า

"ทาทางไม่เหมือนพี่สาวเลย เป็นผู้ชายเสียก็หิรอก แบบนั้นน่าจะเป็นพี่ของ
เด็กผู้ชาย"

แพรคงจะฟังวาจาเหล่านั้นจนชินหู ลับหลังแม่คนปากยาวจะพูดมากกว่านี้ก็ได้
แพรจึงยังทำทาทางกระโดดกระเดกมากขึ้น

"แพรเก่งกว่าไหม ไหมนะป็นต้นไม้ก็ไม้เป็น กระต๊อมกระเตี้ยม"

"แพรอยากว่ายน้ำ แพรบอกแม่ขึ้นในวันหนึ่ง"¹

แพรสนใจกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมของเด็กผู้ชายทั้งนั้น เช่น ขี่รถ ปั่นต้นไม้
แม้ว่าแพรจะถูกดงโทษแต่แพรก็ไม่เคยกลัว ข้ายังออกถนนไม่รองให้เมื่อถูกแม่ดงโทษ ดังคำบรรยายว่า

¹ ไรต้น ลูกแม่ หน้า 17

"... เพราะชอบขับรถ อยากเล่นกีฬา วายน้ำ อยากปีนต้นไม้ ทางของแฉะ
ใบหนาดะ เมาจะเหมือนใหม่ก็เถอะ"

แม่เคยตีแพรอย่างรุนแรง เพราะแพรพาเด็กในละแวกบ้านมาเล่นในส่วน
ปีนไม้ เขยารมพูไทรวง แพรเป็นหัวโจกนำ แพรอื้ดมากไม่รองเลย แม่ยิงโกรธ
ที่จนจลาจลควรรอยไม่เรียว¹

เมื่อแพรรู้ว่าตนเองเป็นผู้ชาย จึงโกรธแค้นมากและหนีแม่ไปอยู่กรุงเทพฯ กับครูบริบูรณ์
ซึ่งเป็นครูพลະสอนอยู่ที่โรงเรียนของแพร แพรพยายามทำตัวให้เหมือนผู้ชายทุกอย่าง ทั้งความรู้สึกลึก
นักคิดและบุคลิกบางอย่างของแพรยังเป็นผู้หญิงอยู่ เพราะแพรถูกเลี้ยงให้เป็นผู้หญิงมาตั้งแต่เกิด
นั่นเอง จึงคำบรรยายว่า

ฉนิคิฮ้อน ฉนิพิลของแม่มีมากนัก ฉนไม่เคยเปลือยกายให้ใครเห็น เคยแต่
นุ่งกระโปรงยาวคลุมเรา และสวมเสื้อสองชั้น

"ทำเป็นหญิงสาวไปได้ ผู้ชายเขาไม่อายหรอก" ครูว่า

ครูสอนวายน้าคนคงจะรู้เรื่องของฉันจากครูบริบูรณ์ ทางสายหนาเมื่อฉน
หว่าน²

จะเห็นได้ว่าแพรมีบุคลิกภาพที่ขัดแย้ง คือ เมื่อยังเป็นเด็กแพรถูกเลี้ยงให้เป็นผู้หญิง
แต่แพรสงสัยว่าทำไมตนจึงมีบุคลิกหลาย ๆ อย่างไม่เหมือนเพื่อน ๆ ต่อมาเมื่อแพรรู้ความจริง
ว่าตนเป็นผู้ชาย แพรก็พยายามจะปรับบุคลิกให้เป็นชายให้มากที่สุด บุคลิกใหม่ของแพรนั้นจึงเกิด
ผลต่อพฤติกรรมอันเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของแพร ดังจะได้อธิบายในตอนต่อไป

พฤติกรรมของตัวละคร

แพร เป็นตัวละครที่ถูกเลี้ยงมาอย่างผิดธรรมชาติ แพรเป็นเด็กผู้ชายแต่แม่ต้องการเลี้ยง
ให้แพรเป็นเด็กผู้หญิงอย่างใหม่ ซึ่งเป็นคู่แฝด แม่สอนแพรและให้แพรให้เกลียดผู้ชายเพราะผู้ชาย

¹ โปชน ลูกแม่ หน้า 19

² ด. หน้า 138

เป็นเพศที่เอาเปรียบ พยายามเน้นความไม่กินนาประการของผู้ชาย แม่พยายามเล่าเรื่องต่าง ๆ เรื่องจริง นิทาน และตัวละครในวรรณคดี ให้ลูกทั้งสองเห็นถึงความเห็นแก่ตัวและความเอาเปรียบของผู้ชาย คำพูดและเรื่องราวของแม่เองหมดลอคพฤติกรรมของแพร์ เพื่อให้แพร์ได้เป็นเด็กผู้เสียใจ

ในวัยเด็กแพร์ไม่มีปัญหากับแม่เนื่องจากการเลี้ยงอย่างผิดธรรมชาติเช่นนั้น เมื่อแพร์โตขึ้นรู้ความมากขึ้น แพร์จึงเริ่มสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น แพร์สนใจกีฬา ชอบเล่นกีฬา ชอบการผจญภัย โดคโชน แต่ไม่ชอบเย็บปักถักร้อย แพร์เคยถามแม่แต่ไม่เคยได้รับคำตอบชัดเจน แพร์เคยถามแม่ถึงความแตกต่างระหว่างอุปนิสัยของตนและไหม แม่พยายามปิดบังแพร์ และยิ่งแพร์เห็นความแตกต่างทางกายของตนกับไหม เช่น แพร์เสียงห้าวกว่าไหม แพร์รู้สึกว่าเสียงห้าวนี้เป็นสิ่งที่น่าอาย แพร์จึงไม่อยากพูดกับคนอื่น ๆ จึงกลายเป็นเด็กเงิบขี้นขี้น ทั้ง ๆ ที่โดยธรรมชาติแล้วแพร์เป็นเด็กกระฉับกระฉวย ดังที่ครูพูดกับแม่ของแพรวา

"ไม่ว่าแพรวาแพร์มีปัญหอะไรในใจ พูดคุยทุกวัน ๆ จนเดี๋ยวนี้แทบจะไม่พูดกับใครเลย วัน ๆ ถามอะไรก็ไม่ค่อยตอบ ดิฉันก็คิดว่าคงแรงใจคุณพ่อบ้างเพื่อว่า จะไปช่วยกันหาทางแก้ไข แก่อยู่บ้านเป็นนอย่างนี้หรือเปล่าคะ ถามไหม ไหมก็ตอบว่าไม่ว่า"¹

สาเหตุที่แพร์ไม่อยากพูดกับใคร เป็นเพราะรู้สึกว่าตัวเองเสียงใหญ่กว่าคนอื่น เมื่อพูดแล้วกลายเป็นตัวตลกในห้องเรียน เป็นที่ขบขันของเพื่อน ๆ แพร์จึงไม่อยากพูดกับเพื่อน ๆ กลายเป็นเด็กเงิบขี้นขี้นจนครูสังเกตเห็น

เวลาผ่านไปแพร์เริ่มสังเกตความแตกต่างของตนเองกับไหมมากขึ้น จนในที่สุดแพร์รู้ความจริงว่าตนเองเป็นชาย แพร์โกรธแค้นมากคิดว่าแม่นั้นไม่รักแพร์เลย แพร์จึงหนีไปอยู่กับครูบริบูรณ์ซึ่งเป็นครูสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนเดิมของแพร์ เมื่อแพร์มาใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ

¹ โปต้น อุกแม หน้า 26

แพรวพยายามทำกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้ชายทำ เช่น ฝึกซ้อมกีฬาอย่างหนัก ซึ่งภรรยาหนังสือพิมพ์
ตามบ้าน ออกกำลังกายทุกชนิด ทั้ง ๆ ที่แพรวพยายามเต็มที่ที่จะปรับบุคลิกให้เป็นชาย แต่บุคลิกภาพ
และความรู้สึกนึกคิดของแพรวยังเป็นหญิงอยู่ ดังคำบรรยายว่า

ฉันนึกเอือน อีทีพลของแมยังมีมากนัก ฉันไม่เคยเปลือยกายให้ใครเห็น เคย
แต่งกระโปรงยาวคลุมเข่า และสวมเสื้อสองชั้น

"ทำเป็นหญิงสาวไปไ้ดู ชายเขาไม่อายกันหรอก" ภรรยา

ครูสอนว่ายน้ำคนนั้นคงจะรู้ เรื่องของฉันจากครูบริบูรณ์ ทานส่ายหน้ามอฉัน
หน้าแดง

"เรื่องหน้าแดงนี่เหมือนกันต้องพยายามแก้ไขหาญ ชายเขาจะตองหน้าคานไว
อายหนู ฉันหน้าแดงเป็นลูกคำดังสุดอย่างนักกะเทยซะ อายากเป็นชายเต็มตัว
ตองหักโหม นาคัวตองสอนเดินแบบนางแบบควยวะ ไอหนูเคินอย่างนี้ไ้หรือ"¹

แพรวพยายามอย่างเต็มที่ที่จะปรับตนเองให้เป็นชายเต็มตัวให้ได้ แพรวต้องการเอาชนะ
แม่ แพรวยังโกรธแม่อยู่ แม่เลี้ยงแพรวผิดเพี้ยน เธอฝึกซ้อมกีฬาอย่างหนักโดยเฉพาะฟุตบอล แพรว
ต้องการเป็นนักฟุตบอลทีมช่อเลี้ยง แต่ในวงการกีฬาแม่เรียกแพรวเป็น "ไอกระเทย" แพรวยังโกรธ
เมื่อโกรธแพรวก็ขมขื่นแม่ฝึกซ้อม ในที่สุดแพรวก็ได้เป็นนักกีฬาทีมช่อเลี้ยง แพรวจึงเลาแรงบันดาลใจของ
การเป็นนักกีฬา ทีมช่อเลี้ยงใหญ่โตไพเราะโดยการให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมได้สัมภาษณ์ว่า "ไอกระเทย" เพราะผมเคยแต่งตัวเป็นผู้หญิงมาตั้งแต่เด็ก"

ประมุขภาวของฟุตบอลทีม เขาวชอนธิบาย

"ไม่ใช่แค่แต่งตัวนะครับ แต่ผมถือปฏิบัติเป็นผู้หญิงเลยแหละ ชื่อในโรงเรียน
ใบสำมะโนครัว ทะเบียนบ้านก็เหมือนกัน ผมเป็นผู้หญิงตามกฎหมาย แต่ไม่เป็นตาม
ความเป็นจริง นั่นแหละครับ อาจจะเป็นเหตุให้ผมอยากจะทำอะไรก็ได้ ผมจึงฝึก
กีฬาไ้เร็วกวาคอนจนเป็นทีรู้จัก น่าจะขอบคุณแม่นะครับ"²

¹ โปศัน ภูมเพ็ญ หน้า 138

² ด. หน้า 211

ถึงแม้ว่าแพรจะเป็นผู้ชายโดยสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ในความรู้สึกนึกคิดของแพรยังสับสนอยู่ แพรคิดว่า การเป็นผู้ชายนั้นต้องรักคอยเก่ง ต้องเอาชนะผู้อื่นคอยกำลัง แพรจึงมีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนเป็นประจำ ใครพูดอะไรไม่ถูกแพรจะตบมีเรื่องกับเขาทุกครั้ง แพรทำทุกอย่างเพื่อให้ผู้อื่นเห็นว่าเขาเป็นผู้ชายโดยสมบูรณ์ นอกจากนั้นแพรยังกลายเป็นคนก้าวร้าว แข็งกระด้าง ไม่มีความเกรงใจผู้ใหญ่ แม่จะรู้ว่าผู้ใหญ่คนนั้นเป็นยาของตนเอง ถึงเช่นนั้นคำพูดของแพรว่า

"... ผู้ใหญ่ไม่ใช่จะทำทุกอย่างได้ถูกต้องเสมอไป บางทีก็เป็นคนเหตุให้ชีวิตของเขายุ่งเหยิงโศกเหมือนกัน อย่างผมต้องเป็นผู้หญิง จนเกือบจะกลายเป็นกระเทยอยู่ต่งนานก็เพราะพวกผู้ใหญ่แหละ ชอบเบงการชีวิตของลูกหลานคืนัก โลกไปถึงไหนกันแล้วครับ รุมวางหรือเปล่า ยังขมอยู่กับความเชื่อเก่า ๆ ไม่ล้มศาคาญโลกบางเลย"¹

แพรยังใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ เรื่อยไป ตามความเป็นจริงเขาควรจะมีโอกาสอยู่ในวงการกีฬาต่อไปอีก ถ้าไม่มีเหตุการณ์ที่ทำให้ชีวิตของแพรผันแปรไปนั่นคือในระยะเวลาที่แพรอยู่ในวงการกีฬานั้นครูพลจะคนหนึ่งในความสนใจแพรมากเป็นพิเศษ เอาอกเอาใจ และหาขอมมาให้นัดแพรเสมอ ๆ ครูพลจะคนนี้สนใจแพรจนออกนอกหน้า คุรุบริบูรณ์เองก็แปลกใจในพฤติกรรมของครูพลจะคนนั้นแต่ต่อมาไม่นานก็มีผู้ชายเต็มบุคลิกเหมือนผู้หญิงทุกอย่างมาหาแพร พรหมคิดว่าแพรจะแย่งแพนไปจากเขา แพรตกใจมากไม่เคยคิดมาก่อนว่าพฤติกรรมที่ผู้ชายรักกับผู้ชายนั้นจะมีขึ้นในสังคมนี้ แพรคิดถึงแม่มากจึงกลับไปหาแม่ที่บ้านโมกขาว แพรเริ่มเข้าใจแม่ว่าแม่รักแพรมากที่สุด สังคมในกรุงเทพฯ เป็นสังคมที่นาร้างเกียจ แม่ของแพรจึงส่งแพรไปเรียนต่างประเทศ แพรสัญญาากับแม่ว่าจะเป็นคนดีของแม่ตลอดไป

จากพฤติกรรมของแพรดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแพรเป็นเด็กที่ถูกเลี้ยงมาอย่างผิดเพศ เขามีพฤติกรรมที่ผิดกับเพศเดียวกัน แต่เมื่อเขาทราบความจริงก็พยายามที่จะปรับตัวเองให้เหมือนคนอื่น ๆ แต่ด้วยความที่ถูกเลี้ยงมาอย่างผิด ๆ พฤติกรรมของแพรจึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สาเหตุของพฤติกรรมจะไ้กล่าวในตอนต่อไป

¹ ใต้น ลุกเม หนา 275

1.3 ไบเตย จากเรื่อง วัยบริสุทธิ์

เรื่องย่อ

ไบเตยเป็นเด็กหญิงที่เกิดในครอบครัวซึ่งพ่อแม่มีการศึกษาคือ แพทย์สองคนมาปลูกบ้านในพื้นที่ค่อนข้างเป็นสลัม ชางบานของไบเตยเป็นแม่ค้าของคณงานในโรงงานและคนที่อยู่บ้านในซอยบ้านไบเตยควมมีฐานะยากจน ตั้งแต่เกิดจนอายุเกือบสองขวบ ไบเตยไม่เคยออกมาพบปะกับผู้คนแถวนั้นเลยเธอจึงกลายเป็นเด็กกลัวคน เมื่อพบคนแปลกหน้ามักจะร้องไห้เสียงดัง พอจึงแนะนำให้แม่พาไบเตยออกไปเดินเล่นในซอยบ้านเพื่อนบ้านของครอบครัวไบเตยที่ชื่อนางแตวนั้นชอบมาคุยกับแม่ของไบเตย เรื่องที่คุยมักเป็นเรื่องนิทานเพื่อนบ้านคนนั้นคนนี้เป็นประจำ บางทีก็นำเรื่องไม่สบายใจมาเล่าให้แม่ของไบเตยฟังบ่อย ๆ แต่วะเรื่องหนึ่งที่ค่อนข้างร้ายแรงคือแม่แต่วะไสรายไบเตยว่า ไบเตยเป็นคนฉลาดตามดูผู้ชายของหลอนทกหน้าต่างลงมาทำให้สมองกระตบกระเทือนจนพูดไม่ได้ และนางแต่วะก็ยว่าแม่ของไบเตยกลัว เมื่อพอไปศาลจังหวัดการที่ไบเตยได้รับฟังเรื่องนางแต่วะพูดไสรายแม่บ่อย ๆ เขาทำให้ไบเตยจึงกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมแปลก ๆ ไป คือ ไม่ชอบคุยกับคนอื่น ๆ ไม่รับประทานอาหารที่โรงเรียน ไม่เล่นกับเพื่อนในชั้นเรียน ชอบนั่งพูดคนเดียว และกลายเป็นเด็กเจ้าอารมณ์ ตอนแรกแม่ของไบเตยไม่ทราบ แต่วะเมื่อสอบถามเพื่อนบ้านผู้หญิงจึงทราบ และแม่ของไบเตยไม่ให้ไบเตยไปพูดคุยกับใคร ๆ อีก และต่อมาไม่นานนางแต่วะก็ย้ายบ้านไป ไบเตยจึงมีพฤติกรรมดีขึ้น

บุคลิกภาพของตัวละคร

เด็กที่ใคร่รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับวัยมักจะเป็นเด็กที่ร่าเริง สนุกสนาน ไบเตยก็เช่นเดียวกัน แม่ของไบเตยเอาใจใส่ไบเตยเต็มที่ แม่ไม่ได้ทำงานนอกบ้าน จึงมีเวลาอบรมสั่งสอนไบเตย ไบเตยจึงเป็นเด็กสคิล ร่าเริง ดังคำบรรยายความคิดคำนึงของแม่เมื่อนึกถึงไบเตยว่า

เมื่อหลายปีก่อนโบเตยยิ้มแฉ่งแจ่มใส ข้างหักข้างทลายผู้คน ลุกพุดคุยกับใคร ๆ
ไม่ว่าจะเป็นคนงานในโรงงานเล็ก ๆ แลวนั้น คนส่งหนังสือพิมพ์ พนักงานเก็บเงิน
ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ แม่คาชนม แม่คาหยาเร...¹

เมื่อโบเตยรู้จักที่จะพุดคุยกับคนนอกบ้าน โดยโบเตยเป็นฝ่ายเริ่มพุดคุยบ้าง มีคนมาพุด
คุยควยบาง และเล่าเรื่องตลก ๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัวของโบเตยให้ฟัง เมื่อโบเตยฟังบ่อย ๆ
เขาจึงเก็บคำพุดที่เพื่อนบ้านที่พุดใส่ร้ายแม่ไว้ในสมองมาก ๆ โบเตยจึงกลายเป็นเด็กขำคิด
เงิบขมขื่น เพราะสิ่งที่โบเตยได้ยินได้ฟังมานั้นตรงข้ามกับความเป็นจริงที่โบเตยทราบทั้งสิ้น
โบเตยจึงกลายเป็นเด็กขีระแวง ไม่ไว้วางใจใครทั้งนั้น ไม่อยากพุดคุยกับใคร ๆ เพราะเกรงว่า
จะได้ยินคำพุดที่ทำให้ตนเองไม่สบายใจมากขึ้น และจากความเป็นเด็กคิดมากของโบเตยนั่นเอง
เมื่อโตขึ้นโบเตยจึงกลายเป็นคนคือนในสายตาของแม่ ดังคำบรรยายว่า

เตยเป็นคนสุรุษสุราย คือ ชอบเอาชนะ เวลาจะเอาชนะไร้ขึ้นมาแล้วใครจะ
ขัดใจชอบกริดใจใหม่ บางทีเตยก็โกงควย อย่างทำรายงานไม่ได้มารองให้ให้
แม่ทำให้ แม่ไม่ยอมเตยถึงอนกับแม่ไปตั้งหลายวัน จนแม่ช่วยแปลภาษาอังกฤษให้
เตยไปเขียนรายงานเอง เตยถึงหายงอน²

ในเรื่อง วัณบริสุทธินี้ นี้ แมวบุคลิกภาพของตัวละครจะไม่ปรากฏเด่นชัดนัก แต่
อาจกล่าวได้ว่าโบเตยเป็นเด็กที่มีบุคลิกภาพไม่คงที่จากที่เคยเป็นเด็กขำพุด ข้างควย แฉ่งใส
กลายเป็นเด็กเจ้าคิดเจ้าแค้นเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมรอบตัวนั่นเอง และบุคลิกภาพนี้ส่งผลไปยัง
พฤติกรรมทำให้โบเตยมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ดังจะได้อธิบายในตอนต่อไป

¹โบตัน วัณบริสุทธินี้ หน้า 9

²ก. หน้า 5

พฤติกรรมของตัวละคร

เด็กอยู่กับแม่ออกเวลาเยี่ยมมีความผูกพัน รักใคร่ และมองว่าแม่ของตนคือคนที่ดีที่สุด โดยเฉพาะแม่ที่เข้าใจลูก รู้ลูกต้องการสิ่งใด สำหรับแม่ของไบเตย ไบเตยเองก็มองว่าแม่คือคนที่ดีสุด แต่เมื่อไบเตยโตออกไปอยู่กับเด็กข้างบ้าน และพอแม่ของเด็กข้างบ้าน ไบเตยได้ฟังเรื่องที่พูดถึงแม่ในทางที่ไม่ดี ไบเตยจึงเกิดความสับสน แท้จริงอย่างไรไบเตยก็ยังคิดว่าแม่คือคนที่ดีสุด ใครก็ตามที่ว่าแม่นั้นจะต้องเป็นคนที่ไม่ดี และเมื่อไบเตยพบใครหรือพูดคุยกับใครทุกคนก็จะพูดถึงแม่ ไบเตยจึงไม่อยากจะพูดคุยกับใคร โดยเฉพาะเพื่อนบ้านในซอย เมื่อไบเตยโตขึ้นถึงวัยที่ต้องไปโรงเรียนไบเตยจึงไม่ออกไปโรงเรียน แต่เมื่อแม่อธิบายเหตุผลและความจำเป็นของการเรียนหนังสือให้ไบเตยทราบไบเตยจึงยอมไปโรงเรียน แต่เมื่อไปโรงเรียน ไบเตยจึงมีพฤติกรรมที่ทำให้ครูที่สอนแปลกใจ ทั้งคำพูดของครูว่า

"แต่ทำไมแปลกนะคะคุณ แกไม่ยอมเล่นกับใครเลย แกยกเก้าอี้ไปนั่งคนเดียว ที่มุมห้อง ยึดโต๊ะตัวเล็กเป็นของตัวเองหนังสืออ่าน นั่งคนเดียวไม่ยอมให้ใครไปยุ่งกับ แกเลย พอเพื่อนเขาโกลแกล้งร้องไห้ ไม่พูดคุยกับใครทั้งนั้นนอกจากครู คือพูดคุยกับผู้ใหญ่ แต่ไม่ยอมเล่นกับเพื่อนเด็ก ๆ ทานข้าวที่ทานคนเดียว ในนอนกลางวันแกก็หอบนอนขวาง มานอนข้างครูแล้วก็เล่าเรื่องไปชื่อของตามสหกรณ์ ไปคุ้ยโป๊ที่เขาคืน แกเล่าว่า คุณพ่อ คุณแม่ทำรานขายหนังสือ เหมอคะ"¹

จากคำบอกเล่าของครูทำให้แม่ของไบเตยสงสัยว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้ไบเตยมีพฤติกรรมเช่นนั้น และเมื่อแม่ของไบเตยพยายามพูดคุย ชักถามจนรู้ความจริงจึงหันมาสังเกตพฤติกรรมของไบเตยก็ยิ่งพบพฤติกรรมที่แปลกมากขึ้น แม่พบว่าไบเตยเป็นคนปากจืด อารมณ์คน และกลายเป็นเด็กกาวราวทางทางการกระทำและทางคำพูด คำบรรยายว่า

ไบเตยอ่านหนังสือคล่องขึ้น เล่นคนเดียวได้นานขึ้น พฤติกรรมของแกแปลกไป จนฉันต้องคอยสังเกต มีอะไรบางอย่างติดอยู่ในสมองของแก

¹ไบตัน วัชรวิสุทธิ หน้า 231

"นี่คนปากหมา นี่นี่นี่คนปากหมาเสีย ทำไมเคยคุ้นล่ะ ยิงคน ฟันคน ก็ต้อง
ถูกตำรวจจับไปขังคุกซิละ มาเขาตายคนมาก็ถูกตำรวจจับไปขังคุก"
ไบเคยไม่ตอบ แต่หันไปตอบล่อเป็นเหมือนไม่ แล้วไบบอกหลังหันดูหญิงคนมา
"ตึกโค คนปากเสียว่าแม่เราโค"¹

คำพูดของไบเคยที่พูดกับแม่เรา

"เคยเกลียดคนแบบนี้ เกลียดมันทุกคนเลย เกลียดยายมณเฑาะว์ เกลียดนางแตง
โอตอม เกลียดหมคนทุกคน"ไบเคยจับปากจับคอ นัยน์ตาดูราวกับนางเสือดาวตัวน้อย
หาที่ของหลอนแสดงความเป็นคนแค้นอย่างมา"²

จากพฤติกรรมของไบเคยที่กล่าวมาจะเห็นว่าไบเคยนั้นเป็นเด็กน่ารัก ช่างคุยและเป็น
เด็กที่มีอารมณ์แจ่มใส แต่เมื่อไบเคยได้ออกไปสังคมกับคนนอกบ้านที่ชอบพูดไทรายแม่ของตนเอง
ไบเคยจึงรักแหม่มากและเห็นว่าแม่เป็นคนดีและแม่ไม่ได้เป็นดังที่เพื่อนบ้านกล่าวหา ไบเคยจึง
ไม่ชอบคบกับคนนอกบ้าน และเมื่อไบเคยรูวบางคนที่ใส่ร้ายตนว่าเป็นคนทำร้ายเพื่อนจนเกือบ
พิการ ไบเคยจึงเกลียดแค้นและเกลียดเพื่อนบ้านมากขึ้น ไบเคยรู้สึกไม่พอใจ ไม่สบายใจ แต่ไม่รู้
ว่าจะระบายให้ใครฟังได้จึงกลายเป็นคนเก็บกดและแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ
สำหรับสาเหตุของพฤติกรรมจะได้อธิบายอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งในตอนต่อไป

¹ไบตัน วัชรวิสุทธิ หน้า 241

²ค. หน้า 289

1.4 ชาวฟาง จากเรื่อง ทราไวในวงจิต

เรื่องย่อ

ชาวฟางกับฉักกาคันเป็นเพื่อนกัน เด็กทั้งสองมาจากครอบครัวที่แตกต่างกันมาก ชาวฟางเป็นลูกของนางพิศ ซึ่งทำงานในโรงงานและทอผ้านางพิศมีสามีใหม่ ไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก จึงนำลูกมาให้อุปการชาวนายฉักกาคันเลี้ยง แทนายฉักและนางพิศต่างต้องทำงานจึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ชาวฟางจึงพลอยให้ชาวฟางเติบโตตามยถากรรม ส่วนฉักกาคันนั้นพอเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย และแม่เป็นจิตรกร ฉักกาคันอยู่ในครอบครัวที่สมบูรณ์แม่ให้เขาใจลูก เมื่อชาวฟางโตมารู้จักกับฉักกาคันจึงขอมมาเล่นที่บ้านของฉักกาคัน เพราะมีขนมให้กิน มีของให้เล่น และมีหนังสือให้อ่าน เมื่อฉักกาคันไปโรงเรียนชาวฟางไม่ได้ไปจึงรู้สึกเหงา ทอผ้านางพิศมารับชาวฟางไปอยู่ควย แต่ชาวฟางไม่อยากไปจึงทำกิริยาต่อต้านต่าง ๆ นานา นางพิศเห็นแล้วรำคาญต้องนำมาคืนให้อุปการชาวนายฉักกาคันเลี้ยง ชาวฟางก็โง่เพราะจะได้ไปเล่นบ้านฉักกาคันอีก ส่วนฉักกาคันแม่ส่งเสริมให้ทำงานตามความถนัด คือ เขียนรูป ซึ่งเป็นงานที่ฉักกาคันชอบ รูปเขียนของฉักกาคันได้รับรางวัลจากการประกวดภาพ ได้ไปเที่ยวต่างประเทศ เมื่อฉักกาคันไม่อยู่ ชาวฟางจึงไม่กล้าไปเล่นที่บ้านนี้อีก เขาว่าเหวมาก แล้วยังถูกนางพิศทำโทษบ่อย ๆ เพราะนางมีหลานคนใหม่ วันหนึ่งชาวฟางซึ่งเป็นพี่ชายของชาวฟางมารับชาวฟางไปอยู่ควย และหัดให้ชาวฟางเป็นขโมย ตอนแรก ๆ ชาวฟางไม่ชอบ แต่ต่อมาก็เคยชิน เมื่อฉักกาคันกลับมาจากต่างประเทศมาหาชาวฟางที่บ้านแต่ไม่พบ ฉักกาคันจะถามออกชาวฟางว่า ครอบครัวของเธอจะต้องไปอยู่เชียงใหม่ จากนั้นฉักกาคันก็ไม่ได้พบชาวฟางอีกเลย ชาวฟางมีพระหอยคอที่ฉักกาคันเคยให้ไว้ซึ่งชาวฟางรักมาก ต่อมาชาวฟางต้องกลับมาอยู่กับแม่แต่ต่อมาแม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น พอเลี้ยงของชาวฟางจะขายโมยพระหอยคอที่ฉักกาคันให้ไว้ชาวฟางไม่ยอม จึงตัดสินใจหนีมาอยู่กับชาวเม่าและเป็นโจรต่งแทนแม่ ฉักกาคันนั้นเมื่อมีโอกาสเข้ากรุงเทพฯ ก็มาหาชาวฟางแต่ก็ไม่พบทราบแต่ข่าวการ ดำเนินชีวิตของชาวฟางจึงรู้สึกเศร้าใจและคิดถึงชาวฟางเสมอ

เมื่อเติบโตเป็นหนุ่มสาว ฉักกาคันกลายเป็นคนสนใจเด็กยากจน ฉักกาคันชอบไปโรงพยาบาลเด็กจนกระทั่งรู้จักกับหมอปิทยาและเกิดชอบกัน วันหนึ่งฉักกาคัน หมอปิทยา และน้องชายของฉักกาคัน เดินทางมากรุงเทพฯ รถโดยสารคันนั้นถูกปล้น ฉักกาคันถูกชาวฟางซึ่ง

เป็นผู้รายคนหนึ่งศิริระและเมื่อชาวฟางรู้ว่าป็นักกาจจึงเสียใจจนกระโดดลงไปจากถและ
ยั้งตัวตาย เหตุการณ์ทำให้นักกาจสลดใจมาก

บุคลิกภาพของตัวละคร

โบตันโคสร้างบุคลิกภาพของชาวฟางซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในเรื่องไว้อย่างน่าสนใจ
และน่าสนใจมาก กล่าวคือ ชาวฟางเป็นเด็กไม่สมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ เพราะมาจาก
ครอบครัวที่ยากจน และพ่อแม่ขาดความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก บ่อยให้เด็กเก็บโตขึ้นเอง
ตามยถากรรม ดังเช่นตอนที่นางพิศสนิทกับนางจิตวา

"โคแล้วให้กินนมชนชงกะโวลตินไมโคเระ จะโคไม่เปลือง เห็นข้างบ้าน
เขาเลี้ยงดูกวนนมชนสนนำชาวเด็กอวนยังกะอะไร เคนักเร็ว แปดเดือนจะเดิน
โคอยู่แล้ว เจาฟางนี้เภาเดือนไม่มีฟันสักโคแต่คืบ ๆ คลาน ๆ ไม่เห็นอวน"

"นมชหวานนะเขาห่านเลี้ยงเด็ก ทินลากข้างกระป๋องกับอก นางแหวดูกันก็
บอกว่าไซไมโค แหวเขาเป็นครูเขารู้คิ ฟางไมอวนแต่แข็งแรงคินะ ไม่เจ็บไมป่วย"

"เขาเลี้ยงกันทั้งนั้น ไม่เห็นเป็นอะไร เจาสองคนโคันก็เลี้ยงกวนนมชหวาน
มันโคโจนอยู่ปอสามปอหาแล้ว นางพิศเถียง"¹

จากคำพูดของนางพิศแสดงให้เห็นว่านางพิศยังขาดการเอาใจใส่ดูแล โดยเฉพาะเรื่อง
อาหารการกิน นางไม่สนใจว่านมชหวานนี้จะไซกับเด็กโคหรือไม่ นางเห็นว่าลูกกินโคและ
เติบโตเหมือนคนอื่น ๆ นางก็พอใจ ส่วนนางจิตนั้นพอจะทราบบางจากลูกของนางที่เป็นครู แต่
เมื่อชาวฟางร้องไห้มา ๆ นางก็แก้ปัญหาด้วยการให้อมลูกอม เพราะเมื่อโคมชาวฟางก็หยุด
ร้องไห้ ดังคำบรรยายว่า

นางจิตไมโคสังเกตุว่าสิ่งที่เสียไปพร้อมกับเงินวันละบาทสองบาทนั้นคือฟัน
ของชาวฟาง ชาวฟางถูกนมชหวานใสโวลตินคินและชวดสองชวด กลางวันก็ถูกอมยิ้ม

ทั้งวัน พันทวนัม ซึ่งชั้นยังไม่เต็มปากก็สูญเสียจนแทบไม่เหลือ พันทวนามังออกเมื่อ
อายุได้เจ็ดเดือนเศษ พอขวบครึ่งก็เหลือแต่คอ พอสองขวบฟันก็หลุดหมดปาก"¹

การที่ชาวฟางเกิดในครอบครัวที่ยากจนนี้เอง ทำให้ชาวฟางมีสุขภาพกายที่ไม่สมบูรณ์
เนื่องจากได้รับอาหารไม่เพียงพอ และการที่ชาวฟางต้องกลับมาอยู่กับนางพิศและพ่อเลี้ยง
ยิ่งทำให้ชาวฟางเบื่อหน่าย และไม่สนใจอาหารการกินมากขึ้น ดังคำบรรยายว่า

... ชาวฟางตัวซึกเขียว แก้มตอบจนผิดรูป เห็นที่ชาวฟางก็นอนอยู่แล้ว เพราะ
ได้อาหารไม่พอบำรุงร่างกาย มาอยู่บ้านนี้ยิ่งเลวลง ชาวฟางก็ให้อาหารน้องชาย
ไม่พอ กับชาวฟางไม่มี บางทีเป็นชาวฟางคนนำปลา บางทีมีไขหรือน้ำแกงจืดบาง
เล็กน้อย ... ²

จากคำพูดข้างต้นจะเห็นได้ว่าชาวฟางเป็นเด็กที่เติบโตขึ้นมาตามยถากรรม ในเมื่อ
ร่างกายยังไม่ได้รับอาหารพอเพียงกับร่างกาย แล้วจิตใจของชาวฟางใคร่ได้รับความสมบูรณ์ได้
อย่างไร

ทางด้านอารมณ์และจิตใจนั้น ชาวฟางเกิดขึ้นเพราะความไม่เต็มใจของพ่อและแม่
เมื่อนางพิศท้องนั้นพ่อของเด็กก็เผลอไม่รับผิดชอบ นางจึงคิดทำลายโดยกินยาขับเลือด เพราะ
ไม่ต้องการให้ชาวฟางอยู่เป็นสิ่งประจานตนเองแต่ไม่สำเร็จ เมื่อชาวฟางเกิดนางจึงนำไปให้
คนอื่นเลี้ยง ชาวฟางต้องอยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ขาดความอบอุ่นทางจิตใจ จึงกลายเป็นเด็ก
สุขภาพจิตไม่ดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายว่า

"แต่พอรู้หรือความนี้เสียเพราะสุขภาพจิตไม่ดี ไม่แน่ใจตัวเอง ไม่แน่ใจพ่อแม่
ไม่รู้ใครเป็นพ่อเป็นแม่แน่ นึกพ่อแม่ โนนักพ่อแม่ บานโนนบานนี้ไม่รู้ใคร เป็นใคร
แต่เรารู้ว่าความเป็นนะ มันเลวรองอแม่มันไม่ไหว กลางคืนมันนอนละเมอ ตื่นมอย ๆ
ไม่ต้องหลับต้องนอนกันทั้งบ้าน"³

¹ ไบตัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 16

² ค. หน้า 80

³ ค. หน้า 15

ส่วนมากคนที่สุขภาพจิตไม่มั่นคงเมื่อมีสิ่งใดมากระทบก็มักจะแสดงอาการโต้ตอบหรือระบายออกอย่างฉับพลัน แต่บางคนอาจจะเป็นคนเก็บกด ครั้นมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาสะกิดความรู้สึกก็จะระบายออกทันที เช่น ชาวฟาง ไม่พอใจที่นางจิตคุคา แต่ไม่กล้าโต้ตอบ เมื่อพบฉักกาด ถูกฉักกาดกระทบเบา ๆ ก็แสดงออกทันที เช่น

... พอเจอหน้าฉักกาด ถูกตีด้วยหมวกเบา ๆ เป็นการทักทาย ชาวฟางก็ปล่อยโฮ ระบายอารมณ์เต็มที่ ฉักกาดทวาดแหวว่า ... พอตายแม่ตายเหรอ ถึงร้องไห้แบบนี้ ... พอแม่ไม่ตาย แต่พอแม่ไม่เลี้ยงฟาง¹

การที่ชาวฟางร้องไห้โสนั้นเพราะชาวฟางยึดฉักกาดเป็นที่พึ่งแห่งเดียวของตน ชาวฟางคิดว่าฉักกาดควรจะช่วยโยนตนเมื่อตนมีความทุกข์ หรือได้รับความไม่พอใจ แต่ฉักกาดกลับใช้หมวกตีชาวฟาง ๆ จึงคิดว่าตนไม่มีที่ยึดเหนี่ยวจึงร้องไห้โสเพื่อระบายความน้อยใจของตนเอง

พอแม่ให้ความอบอุ่นลูกไม่เพียงพอแล้ว ลูกจะไม่มีความรู้สึกผูกพันกับครอบครัวมากนัก ชาวฟางก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ชาวฟางไม่ออกไปอยู่กับนางพิศ เพราะถูกพี่ชายรังแก กลัวแม่ดูและกลัวพ่อเลี้ยง แต่เมื่อชาวฟางพบกับฉักกาด แม่ของฉักกาดสนใจชาวฟาง การที่ได้รับความรักจากแม่ของฉักกาด ชาวฟางจึงมีจิตใจอ่อนโยนขึ้น และมีความผูกพันกับฉักกาด ชาวฟางพยายามยึดฉักกาดไว้เป็นที่พึ่งทางจิตใจ ดังนั้นเมื่อฉักกาดจะจากไปเลี้ยงใหม่ เขาจึงรู้สึกว้าวุ่นเสียสัฟงสุดท้ายไปแล้ว ชาวฟางไม่อยากจะให้ฉักกาดจากไป จึงใคร่องไห้แสดงความรักในใจของตน

"... ฟางจะไม่วันลืมฉักกาดเลย" ชาวฟางพูดอย่างจริงจัง เขาสังหรณ์ใจจริง ๆ วาจะไม่ได้อีกกับฉักกาดอีก อะไรไม่รู้ทำให้เขาร่องไห้ออกมา ชาวฟางรับใช้หลังมือเช็ดน้ำตา ไม่ให้ฉักกาดเห็น ในระหว่างที่เดินทางไปบ้านนายณแม่จิต น้ำตาไหลอาบแก้มตลอดเวลา

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 50

"รองให้ทำไมวะไออ้อมรังแกเอาหรือใจ ..."

"... ถ้ากาคะไปเชียงใหม่คนนั้น" ขาวฟางตอบเสียงสั่นบนสะอื้น ยกมือปาด

น้ำตา¹

การที่ขาวฟางถูกเลี้ยงมาตามยถากรรม และในบางครั้งก็เป็นผู้รับอารมณ์ของ
ผู้ใหญ่ ทำให้ขาวฟางกลายเป็นเด็กที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าสู้คน และขี้แย ดัง
คำบรรยายในตอนที่ขาวฟางถูกอ้อมรังแกดังต่อไปนี้

"... อ้อมตรงเขามาเตะก้นแล้วช่วย ขาวฟางร้องกรีด ๆ เขาสู้อ้อมไม่ได้ และ
ที่สำคัญคือ ขาวฟางขี้แยและมันส์ไม่สู้คน ขาวฟางวิ่งหนีเขายาน หกกลมหกตุก
หัวเขาดกอก ขอสอกเลือดออกทึบ ๆ ผมยุ่ง สภาพเอียงของเมื่อครูก่อนหนีไปใน

พริบตา"²

ขาวฟางเป็นเด็กที่มีลักษณะเก็บตัว และมีท่าทางเหม่อลอยในบางครั้ง เนื่องจากไม่แน่ใจ
ในความรักของแม่ที่มอบตน ไม่แน่ใจพอเลี้ยง ทุกคนในมานไม่มีใครให้ความรักความอบอุ่นกับ
ขาวฟางสักคนเดียว คนในครอบครัวอยู่กันเหมือนคนแปลกหน้า ไม่สนใจใครกันอย่างแท้จริง
ดังคำบรรยายว่า

วันหยุดขาวฟางไปช่วยแม่ขายของจริงจัง แต่ขาวฟางไม่เคยคุยกับแม่เลย ไต่เต
ทำตามคำสั่งเหมือนหุ่นยนต์ นัยน์ตาลอยนัยน์วางเมื่อไรเป็นทองเพาแดงเมื่อไม่มี
จุดหมาย มันคงคิดถึงบ้านโน้น คิดถึงนายแม่เจ็ด และเด็กนักร้องคนนั้น อยู่บ้านโน้น
ขาวฟางไม่เคยจะนึกถึงแม่ เพราะความห่างเหิน³

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ขาวฟางเป็นเด็กที่มีสุขภาพกายไม่สมบูรณ์ สุขภาพจิตไม่ดี
จึงกลายเป็นคนเก็บตัว ซดากกลัว และไม่มีความมั่นใจในตนเอง บุคลิกภาพเช่นนี้ถูกชักจูง
ไปในทางเสื่อมเสีย ก็อาจคล้อยตามได้ง่าย

¹ โปต้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 165

² ค. หน้า 65

³ ค. หน้า 206

พฤติกรรมของตัวละคร

เด็กผู้ชายย่อมมีพฤติกรรมที่ทำให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง รู้สึกเดือดร้อนกังวลใจ อยู่เสมอ พฤติกรรมใด ๆ ที่เด็กแสดงออกมานั้นมักมีสาเหตุ ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกตอ ดจึงาม พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีพฤติกรรมที่ปกติ แต่ถาเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ดี ผู้ใหญ่ ไม่เข้าใจเด็กพอ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมานั้น มักเป็นไปในรูปของปัญหาที่ต้องแก้ไข

ชาวฟางเป็นเด็กที่เกิดมาโชคร้าย พ่อแม่ต้องทำงานหาเช้ากินค่ำ จึงไม่มีเวลาที่จะ คุดูลูก ต้องเอาลูกไปฝากคนอื่นเลี้ยง เมื่อเมื่อยากจะชมลูกบ้าง ชาวฟางกลับไม่ต้องการ เพราะชาวฟางไม่คุ้นเคยกับแม่แท้จริงของตน เช่น ตอนนางพิศมาเยี่ยมชาวฟางที่บ้านของ นางจิต

ชาวฟางร้องไห้จ้า เมื่อแม่จิตส่งชาวฟางให้หญิงแปลกหน้าผิวคล้ำ และบอกให้ ชาวฟางเรียกนางเป็นแม่

"แม่ใจละ ชาวฟางแม่ของชาวฟางนะ" คนเลี้ยงปดอยเมื่อเห็นชาวฟางสะอื้น ไม่ยอมหยุดเมื่อนางอุ้มเขาไวตามเต็ม และกอดชาวฟางแน่นขึ้น

"ไอ้ลูกคนนี้ไม่เอาแม่เลยนะ" หญิงผิวคล้ำบน กระเทกตัวลงบนเก้าอี้ไม้เก่า ๆ ในบ้านหลังน้อยโกโรโกโส

"ดูกรีย่า"

"ใช่เด็กมันเคยเห็นหน้าแม่กี่ครั้งแล้ว มันเรียกแม่จิตว่าแม่ เขาก็เป็นคนแปลกหน้า เหน่นเอง ไปหานันรีย่าไค"

"มันไม่มีเลือดคนมันเงะอะไร" 1

จากการที่ชาวฟางอยู่กับนายฉม นางจิต ถึงแม้ว่าคนทั้งสองจะเวทนาสงสาร แต่ ก็ไม่สามารถให้ความอบอุ่นทางใจกับชาวฟางได้ ชาวฟางจึงกลายเป็นเด็กโยเย ร้องไห้คร้งละ นาน ๆ ถึงขอความในตอนที่นาง

¹ โบตัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 9

"เอามันไปเถอะ แม่จิต ไม่ไหว เด็กนี่เปรต ร่องโคไค้ที่ละสามชั่วโมง
ไม่เคยพบไม่เคยเห็น แม่พิศไลสง มันไม่แสบคอหอยมึงหรือใจ คมน้ำตารั่วหรือจะ
ไอดูเเวอร์" ตอนเฝ้าตาขาวฟางเหมือนจะรั่วไค้จริง ๆ เขารองไห "มาราซอน"
ยิ่งกว่าเด็กไหน ๆ ที่แ้วเคยเห็น ¹

เด็กที่ขาดความอบอุ่นทางจิตใจนั้น มักจะยึดเอาสิ่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเป็นเครื่องยึดถือ
ของตนเอง อาจจะยึดสิ่งนั้นไว้เสมอไม่ว่าจะเป็นยานเล่นหรือยานนอนก็ตาม เช่น เด็กบางคน
ชอบผ้าห่มเก่า ๆ หมอน เป็นต้น ขาวฟางก็เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเช่นนั้น ดังจะเห็นได้จากข้อความ
ต่อไปนี้

"ลูกหัวแม่มือจมน้ำจะเน่าอยู่แล้ว ไฉนผ้าเก่า ๆ นั้นก็เหมือนกัน หมอนจะตาย
ทั้งคำทั้งสปรก ลูกจมน้ำอยู่ไค้" คิมบน "เอาไปซักมันรองเสียดก่อนวัน จนน้าแห้ง
พอไค้คนก็ย้งรองตออีกแะ บอกว่าไม่เหมือนเดิม เด็กเเวอร์"²

เนื่องจากสภาพครอบครัวที่ยากจนของนายณและนางจิต ทั้งสองต้องทำงานจนไม่มี
เวลาที่จะอบรมสั่งสอนลูกเห ๆ ของตน ยิ่งขาวฟางเป็นเด็กที่นางรับจ้างเลี้ยง เพราะแม่
ของเด็กยักเยียดให้เลี้ยงควยแล้ว นางก็ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องไปอบรมกิริยามารยา
ของเด็ก ขาวฟางจึงไม่รู้จักมารยาที่ควรแสดงกับผู้ใหญ่เลยว่ควรปฏิบัติตนอย่างไร
ดังเช่นตอนที่แม่ของยักกาคเล่าให้ท่านเกี่ยวกับ "เจ้าหางตกล" ซึ่งชอบกินหัวผักกาดเป็นอาหาร
แมกไค้แทรกความรูเกี่ยวกับมารยาให้ขาวฟางทราบดังคำพูดที่ว่า

"หางตกลกับหัวผักกาดนั้นมา กอนรับของเขาคองพูดว่าไฉจะ ขาวฟาง"
"พูดว่า ชอบคุณ" ผักกาดตอบแทน เมื่อเห็นขาวฟางง
"ขาวฟางไมรู้ ไครไหของเรา เราตองขอบใจหรือขอบคุณเขา ถาผู้ใหญ่
ไห เราตองยกมือไหวควย จำไวนะขาวฟาง"³

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 14

² ค. หน้า 15

³ ค. หน้า 61

ชาวฟางเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ไม่ว่าจะเป็นแม่ที่แท้จริง หรือคนในครอบครัวของคนเลี้ยง
 ไม่มีใครมีเวลาสำหรับชาวฟางมากนัก เมื่อชาวฟางโตขึ้นก็กลายเป็นเพื่อน ใกล้เคียงกับเด็ก
 ชาวฟางกลายเป็นเด็กที่ร่าเริง สดชื่น เพราะเขาได้รับความสนใจจากคนในครอบครัวของ
 เด็กๆ มาเป็นสิ่งที่พิเศษ เขาได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเวลาที่ไปบ้านเด็กๆ แม้ว่า
 ชาวฟางจะพบกับสภาพครอบครัวที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบ้านของเขา เขาก็ไม่รู้สึกอิจฉาเด็กๆ
 เพราะว่าเขาจะถูกอบรมนิสัยบางอย่าง เขาก็ไม่รู้สึกผิดใจตนเอง กลับยินดีที่จะได้รับการฝึกหัดนั้น ๆ
 เพราะมีความพอใจบุคคลที่จะมาเป็นผู้สอนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ดังคำบรรยายว่า

การไปบ้านเด็กๆ นั้น ชาวฟางคิดว่าเขาไปเล่น แต่แท้จริงแล้ว แม่เขาโรงเรียน
 อนุบาล ชาวฟางอาจได้ผลประโยชน์มากมาย ไม่มีโรงเรียนที่ไหนจับเขา
 อาน้ำคั้นนมให้กินอาหารเปล่า ๆ โดยไม่ต้องจ่ายเงิน มีหนังสือการ์ตูน มีนิทาน
 นักรบยลเม มีของเล่นประเทืองปัญญา มากพอ ๆ กับห้องเด็กอนุบาล ชาวฟาง
 เพลิดเพลินเจริญใจ ถ้าถูกบังคับให้ไปโรงเรียน เขากงแผลงฤทธิ์ แต่การไปเล่น
 บ้านเด็กๆ นั้นเขาไปของเขาเอง ทั้งสนุกและได้เห็นอะไรดี ๆ น่าสนใจทั้งสิ้น
 ครูของเขาเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ อายุเพียงหาซบ แต่สอนอะไร ๆ ให้เขาได้มากมาย¹

ในบ้านที่ไม่มีความอบอุ่นใจ เด็กมักเบื่อหน่ายที่จะอยู่บ้าน ชาวฟางก็เช่นเดียวกัน
 เมื่อนางพิศซึ่งเป็นแม่แท้ ๆ มารับชาวฟางไปอยู่บ้านเดิม ชาวฟางจึงไม่ยอมไปอยากอยู่บ้าน
 นายฉม เพราะอยากไปเล่นกับเด็กๆ แต่เมื่อจิตใจแม่ไม่ใคร่จำต้องไป ชาวฟางจึงกลายเป็น
 เด็กเศร้าซึม สิ้นสนตลอดเวลา ดังคำบรรยายตอนหนึ่งว่า

ชาวฟางไม่เพียงสิ้นสนุก หากกลายเป็นเด็กเศร้าซึม เอาแต่ร้องไห้อยู่คนเดียว
 ใครก็กับเขาสักคนเดียว ชาวฟางยังเขาไวทั้งวัน ชาวฟางชอบเชกหัวเขา แม่
 คาเกง ส่วนพ่ออันไหนอารมณ์ดีก็เฉย ๆ กับเขา แต่ถ้ามารหรือเสียใจอะไรอาจจะ
 ตะเขา และเรียกเขาว่าไอ้ลูกสาส์อน ถ้าแม่พิศได้ยินเขาก็ทะเลาะกัน ตักกัน
 จนจานชามแตกเกลื่อน²

¹ โปค้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 69

² ด. หน้า 82

เมื่อชาวฟางมาอยู่กับแม่ จึงพบว่าพอได้งมเล่นการพนันและพูดจากระตบกระเทียบ
เขาเป็นประจำ แม่ชอบค่า และพี่ชายคอยรังแกตลอดเวลา ทำให้เขากลายเป็นคนเบื่อหน่าย
ทุกอย่างในบาน เบื่อแม่แถมของตัวเอง ถึงคำบรรยายว่า

เด็ก ๆ เขาเขายังรู้จักเบื่อหน่ายชีวิต เพราะความขาดแคลน ขาดรักและขาด
ในทุก ๆ สิ่ง ถึงจะขาดแคลนเพียงใด หากมีอะไรทำมีอะไรเล่น ก็ยังพอจะอยู่ไม่ได้
แต่เมื่อมองไปทางไหน เห็นแต่ฝาเรือน ๆ

"เดี๋ยวมันไม่ช้า ไม่พูดไม่จา เอาแต่นอน ถึงไม่ขงมันก็ไม่เห็นแล้วละ" ลูกชาย
คนโตบอกเล่า มันนิ่งเฉย ๆ นอนเฉย ๆ "ก็แล้วนี้ ไม่สนนะ" นางพิศพูดงาย ๆ
"ไม่ใช่ไมสน มันทำตาเหมือนเปิดป่วย" ชาวตอกว่า¹

การที่ชาวฟางต้องกลับไปอยู่กับนางพิศแม่ปากร้าย อยู่กับพี่ชายที่คอยจับขังเมื่อเขา
ร้องไห้นาน ๆ ชาวฟางจึงกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอย่างหนึ่งคือ เป็นเด็กที่มี
ความกลัว ลักษณะของเด็กที่มีความกลัวนั้น จันทรมาศ ชื่นบุญ โคกลาวไว้ในหนังสือจิตวิทยาเด็ก
ว่า เด็กที่มีความกลัวนั้นจะเป็นเด็กที่มีอาการตัวสั่น เมื่อถูกถามในเรื่องที่ตนกลัว มักมีอาการ
เสียวผอง ชิมเซา หวาระแวง และคันตักใจงาย และมักมีอาการสั่นสะเทือนงาย²
พฤติกรรมดังกล่าวมานั้นคล้ายพฤติกรรมของชาวฟางเพราะเมื่อสมบุญถามชาวฟางว่าทำไม
ไม่อยู๋บานแม่ ชาวฟางจะมีพฤติกรรมดังกล่าวทันที ดังตัวอย่าง

"สนุกไหม อยู่บานแม่ อยู่โนนกับอยู่โนนไหนดีกว่า" สมบุญซัก

"ไม่สนุก อยู่โนนดีกว่า มาหานักกาตโค" ชาวฟางตอบตรง ๆ

"แต่จะอยู่เรื่อย ๆ ไคยังงิ ที่บานนี้ไม่ใช่บานของชาวฟาง บานพอบานแม่ช
ถึงจะไช"

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 82

² จันทรมาศ ชื่นบุญ และคนอื่น ๆ จิตวิทยาเด็ก หน้า 139

สมบุญอาปากคาง เมื่อเห็นชาวฟางตัวสั้น น้ำตาไหลพราก
 "ไม่ใช่ ไม่ใช่"
 "รองไต้หวันอะไรละ ชาวฟาง" สมบุญตกใจเพราะชาวฟางตัวสั้นระริก เพี้ยนสระการ
 เปิดประตูมาจากคานใน หลอมมองเด็กชายควยแหวทาบประหลาดใจ
 "ชาวฟางหรือ รองไต้หวันอะไร สมบุญทำอะไรเขา"
 "เปล่าละคุณ ถามเขาคี ๆ ว่าเป็นอยู๋บ้านแม่สุนัขไหม เขาก็รองไต้หวัน
 บอกว่าอยากอยู๋บ้านแม่จันททางนี้มากกว่า"¹

และในตอนเช้าชาวฟางต้องกลับไปอยู๋กับแม่อีกครั้งหนึ่ง ชาวฟางจะยังมีความกลัวมากขึ้น
 ดังคำบรรยายว่า

ชาวฟางจำใจนอนในมุ้งกับพี่ชาย เขากลัวพอ กลัวถูกขังในตู้ กลัวถูกกำปั้น
 หนัก ๆ ที่ฟาดหน้าจนฟันเขาหลุด ชีวิตบ้านแม่แต่ความกลัวเท่านั้น²

พฤติกรรมของเด็กในวัยเด็กตอนปลายนั้น จะมีความกลัวน้อยกว่าวัยเด็กตอนต้น เพราะ
 มีเหตุผลมากขึ้น แต่มักจะแสดงความโกรธมากกว่าวัยเด็กตอนต้น เพราะเด็กต้องการอิสระ
 มากขึ้น เด็กวัยนี้เมื่อโกรธแล้วอาจจะแสดงพฤติกรรมได้หลายลักษณะคือ บางคนถอยหนี บางคน
 กลาแฉฉุย หรือบางคนการว้าว³ ชาวฟางก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน แต่ตอนมาทางลักษณะที่การว้าว
 ชาวฟางโกรธแค้นทุกคนในนาที่ร้างแก่จิตใจมาตลอดเวลา โดยเฉพาะนายทองพอลเลี้ยง จะแย่ง
 พระอันเป็นของพระภิกษุ ชาวฟางทนไม่ได้ จึงตัดสินใจที่จะเป็นโจรทันที ดังคำบรรยายที่นายทอง
 จะแย่งพระพุทธรูปจากสร้อยคอที่เขาสวมอยู่ ชาวฟางโกรธมากจึงคิดจะหนีจากบ้านไปอยู่
 กับชาวเม้าพชายที่เป็นโจร

¹ โบตัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 96

² ด. หน้า 187

³ จันทรมาศ ชันบุญ และคนอื่น ๆ จิตวิทยาเด็ก หน้า 124

ชาวฟางนั่งลง มองน้องสาว ชาวไทยังคงร้องไห้สะอึกสะอื้นอยู่ ชาวฟาง
ร้องไห้ไม่ออก เขาเจ็บที่คอและสี่ข้าง แทะไรก็ไม่เท่าเจ็บหัวใจ นายทองทำร้าย
เขาเกินไปแล้ว ชาวฟางก็กริมีปาก ฟังเสียงพ่อแม่ทะเลาะกันอยู่ในห้อง มีเสียง
ชาวเม้าชั่งจันทะเป็นครั้งคราว ถ้าฉันอยู่นานต่อไป นายทองอาจจะแย่งของรัก
ของเขาไปได้อีก ชาวฟางตัดสินใจทันที เขาจะไปจากที่นี่¹

และอีกตอนหนึ่งแต่งบรรยายว่า

หากเจ้าของเดิมรู้ว่าการให้พระมาคุ้มครองตัวเด็กชายจะกลายเป็นสาเหตุให้
เขาระเห่ระหนะหนีไปทั่วกรุงและต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง เธอจะเสียใจ
สักแค่ไหน นอกจากจะหนีไปแล้ว ชาวฟางยังใช้ชีวิตเยี่ยงเด็กเสเพลและคบหา
กับคนชั้นต่ำของสังคมนี้จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นไป²

จากที่ไถ่ถามมาแล้วข้างต้นอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของเด็กนั้น
อาจจะไม่ใช่สาเหตุมาจากตัวเด็กเอง ในกรณีของชาวฟางนั้น ชาวฟางเป็นเด็กที่มีความกลัว
หวาดระแวง เศร้าหมอง เหม่อลอย ขี้เมา และมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ก็ล้วนแต่มีสาเหตุ
มาจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทั้งสิ้นสำหรับสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมจะไถ่ถาม
ในตอนต่อไป

1.5 เรื่องฤทธิ์ จากเรื่อง เขยอ

เรื่องย่อ

เรื่องฤทธิ์เกิดในครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง เขามีน้องชายชื่อนราญ พ่อเป็น
พนักงานรับจ้างของบริษัทต้องเดินทางไปต่างจังหวัดบ่อย ๆ ส่วนแม่เป็นพนักงานขายของ
ในห้างสรรพสินค้าต้องกลับบ้านทุกวัน พ่อและแม่ไม่มีเวลาให้ลูกเลย ในวัยบ้านของ

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 209

² ค. หน้า 212

เรื่องฤทธิกับรอนราญนั้นมีแท่นเลง บอนการพนัน และช่องโสเภณี ทั้งสองคนอยู่บ้านกับคนใช้ ซึ่งเป็นสาวชิวาสาย เด็กทั้งสองไม่เคยเชื่อฟังสายเลยไม่ว่าสายจะห้ามสิ่งใด เรื่องฤทธิชอบหนีไปเล่นการพนัน ส่วนรอนราญนั้นชอบคบหาสมาคมกับคนเลงในซอย ทั้งพ่อและแม่ต่างกลุ่มใจในพฤติกรรมของลูกทั้งสองคนจึงใช้วิธีแก้ปัญหาคือการซื้อดีโฌมาให้อีกคู่ เพราะเขาคิดว่าวิธีนี้นั้น อาจทำให้ลูกทั้งสองอยู่บ้านได้ แต่ปรากฏว่าเด็กทั้งสองกลับไปหาหนังก้อยมาอยู่ เมื่ออยู่แล้วเกิดอารมณ์เพศ และเมื่อมีโอกาสจึงคิดข่มขืนคนใช้ แต่สายไม่ยอมจึงถูกฆาตกรรม เด็กทั้งสองเอาศพไปทิ้งในบ่อน้ำหลังบ้าน เมื่อพ่อแม่ตามถึงคนใช้ทั้งสองคนก็บอกว่าอาจจะหนีตามผู้ชายไป ต่อมาบ้านนี้ก็มีคนใช้ใหม่ชื่อ สวิง เรื่องฤทธิมีความสัมพันธ์กับสวิง รอนราญเห็นเขาจึงอิจฉา อยากมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสวิงด้วย ทั้งสองคนจึงทะเลาะกัน รอนราญจึงพลั้งปากออกมาว่าจะฆาตกรรมเหมือนคนแรก สวิงซึ่งสงสัยอยู่แล้วก็ไปแจ้งความ ตำรวจมาสอบสวนและจับทั้งสองเข้าคุก พ่อแม่จึงไต่แต่เสียใจที่ปล่อยให้ลูกตกเป็นเหยื่อสังคมและอารยธรรมตะวันตก และเสียใจที่ไม่มีเวลาให้กับลูกจึงเกิดปัญหาขึ้น และเป็นปัญหาที่สายเกินแก้เสียแล้ว

บุคลิกภาพของตัวละคร

จากการศึกษานิยายเรื่อง เหยื่อ ของโบตันอย่างละเอียดแล้วพบว่า ในเรื่องนี้โบตันไม่ได้เน้นบุคลิกภาพของตัวละครเลย เพราะในเรื่องนี้ เรื่องฤทธิ ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญตัวหนึ่ง แต่ไม่ปรากฏบุคลิกทางร่างกาย ลักษณะนิสัยและลักษณะทางอารมณ์มากพอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ โบตันเน้นพฤติกรรมของเรื่องฤทธิ และสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของเรื่องฤทธิมากกว่า ดังนั้นในเรื่องนี้ผู้วิจัยจะไม่กล่าวถึงบุคลิกภาพของตัวละคร

พฤติกรรมของตัวละคร

บ้านเป็นสถานที่หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น ถ้าในบ้านมีบรรยากาศอันอบอุ่นแล้ว วัยรุ่นมักไม่ค่อยสร้างปัญหา แต่ถ้ามารยาทในบ้านไม่อบอุ่นพอแล้ว วัยรุ่นมักจะพยายามปลีกตัวจากสังคมในบ้านแล้วหันไปสมาคมกับเพื่อนนอกบ้านที่มีอายุใกล้เคียงกัน ถ้าใน

สภาพแวดล้อมของบ้านคือ เช่น เพื่อนบ้านเป็นคนดี เด็กที่ไปคบด้วยก็ไม่มีปัญหา แต่สภาพแวดล้อมของบ้านเป็นส้วม มีกลิ่นรั่วรุนแรงมาก ๆ มีบ่อนการพนัน มีของโสเภณี ก็อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นกับวัยรุ่นนั้นได้

สภาพแวดล้อมบ้านของเรืองฤทธิ์ เป็นส้วม อยู่ในซอยลึก และในซอยก็มีทั้งบ้านนักเลงของโสเภณี และมีบ่อนการพนัน เรืองฤทธิ์เองก็เบื่อบรรยากาศในบ้านเพราะที่บ้านไม่มีกิจกรรมอะไรเลย มีแต่คนใช้กับน้องชายที่ไม่เชื่อฟังเขาเลย เขาจึงชอบออกมานอกบ้าน และหัดเล่นการพนันจนติด ถึงคำรายงานของคนใช้ที่รายงานแม่ของเรืองฤทธิ์ว่า

"... คุณฤทธิ์ไปบ้านยายประคอง ไปกินกวยเตี๋ยวตอนเที่ยง แล้วอยู่บ้านนั้นจนบ่าย"

"เขาทำอะไรกัน"

"ชนบนบ้านนั้นนะ ตรงห้องใต้หลังคาเป็นบ่อน" สายพุดหนาด้าเลย "คุณจะทำอะไร เมา รมี่ เกาเก ตีแตก ไฮโล ปุปลา พวกคนงานเขาเล่นกัน แม่เขาเมาก็เล่น เล่นกันจนเย็นแหละข้างบ้านร้านแหละตัวดี ไปเล่นทุกกาย ออกไปรับลูกที่โรงเรียนอนุบาลแล้วก็เล่นกันทั้งสามโมงยันหกโมงเย็น คุณฤทธิ์นะแกล้งเล่นกับเขา มือขึ้นเสียควย บางวันไต่ตงสองร้อย เอาไปซื้อบุหรี่สูบ บางวันก็เจงมกคุดกัด้บ้านแคว้น"¹

และในตอนที่ว่า

"ใครบอกนะ" เรืองฤทธิ์ตะคอก สำหรับเขาแล้วอะไร ๆ ก็สนุกดูเล่นการพนันไม่ได้ ไฮโลเป็นหนึ่งในเกาเกก็ไม่เลวนัก ตีแตกก็ไม่ค่อย เขายังไม่เคยหัดไปกเกอร์เคยเห็นแต่ในหนัง คงมันไม่หยอก "แกมันไม่รู้จักเรื่องสนุกของผู้ใหญ่เขา สนุกมัน ๆ อย่างไฮโล ปุปลา"²

¹ โบทัน เทียบ หน้า 11

² ก. หน้า 66

เรื่องฤทธิเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีอายุถึง 16 ปี ดังนั้นความต้องการทางเพศย่อมเกิดขึ้นตามธรรมชาติของวัยรุ่น ถ้าผู้ใหญ่เข้าใจและคอยแนะนำและให้ความรู้ทางเพศศึกษาอย่างเหมาะสมแล้ว พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมก็จะไม่เกิดขึ้น แต่จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา การชักชวนของเพื่อน ๆ และความอยากรทดลองทำให้เขามีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การไปมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ดังคำบรรยายว่า

เรื่องฤทธิอายุสิบหกปีแล้ว เข้าใจทุกอย่าง เขาเคย "ฉาน" ผู้หญิงมาแล้วด้วย แต่ไม่ถึงกับติดใจ เพราะถูกเพื่อนล้อและควยความใหม่

เพื่อนรุ่นพี่กับเพื่อนรุ่นเดียวกันกับเขาสืบจากนีกค้ายลูลูแล้วไม่ได้ทรงกลับบ้าน หากพากันไปเที่ยวมีเด็กโตกว่าเป็นผู้นำไป เงินที่แม่ให้ไปค่ายยังซื้อติดกระเป๋ามาเป็นรอยพอกที่จะไปเที่ยวกันได้ แต่สาวอาชีพที่เขาไปมาแกล้งไป รูปร่างไม่ชวนตา เหมือนภาพยนตร์เรื่องนี้ ไม่ทำให้เขาเกิดอารมณ์ และหลอนก็แรงเด็กใหม่อย่างเขาจนอารมณ์ผ่อ

กระนั้น เรื่องฤทธิก็ทนทนนอนไม่หลับไปหลายคืนกับประสบการณ์อันแปลกใหม่¹

พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาอยู่ให้ความอบอุ่นกับลูกนั้น มักจะหากิจกรรมหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูกเพื่อลูกจะได้ไม่ออกไปเล่นนอกบ้าน แต่อุปกรณ์ เช่น วิทยุไอ้โน่นอาจจะไปผลเสียกับลูกได้มากกว่าคุณค่าที่ไม่ดีพอ ในกรณีพ่อแม่ของเรื่องฤทธิก็เช่นเดียวกัน เขาทั้งสองลงทุนซื้อวิทยุไอ้และหาเขาภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับวัยของลูกไว้ให้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ลูกกลับหาภาพยนตร์ต้องห้ามจากเพื่อนที่เป็นนักเลงมาดู เนื้อหาในภาพยนตร์เป็นไปในลักษณะดังคำบรรยายว่า

เจ้าหนุ่มผมทอง ร่างบึกบึนสวมเสื้อยืคตัวเดี่ยวท่อนล่างเปลือยเปล่า กำลังปฏิบัติภารกิจด้วยกริยาเอาจริงเอาจัง กับแม่สาวตาคนผมดำ ใบหน้างดงาม

สีหน้าทั้งของเจ้าหนูและเมสาวนั้นแสดงอารมณ์อย่างแจ่มชัด หญิงสาวนั้นเปิดย
ตลอดร่างแต่สวมถุงน่องสีดำ

สถานที่ทั้งสองกำลังเรีกรักกันนั้นมิใช่ในที่รโหฐาน หากเป็นเนินดินที่ปลูกหญ้า
สีเขียวขจี ห่างจากชายหาดไม่มากนัก ถัดไปเป็นดงมะพร้าวมีกระโจมไม้ปัก
หลังหนึ่ง¹

และในอีกตอนหนึ่งว่า

ดังนั้นการ เรีกรักระหว่างเขากับสาวผมทองคนนั้นจึงเต็มไปด้วยความหฤหรร
พลอยอารมณ์ได้อย่างเต็มที่ทั้งคู่ สำหรับเมสาวแล้วการได้เปลี่ยนสถานที่และเปลี่ยน
หนุ่มคนใหม่เป็นการพักผ่อนหย่อนอย่างหนึ่งของหล่อน เพราะเมื่อหน้ายคนก่อนเก่า
เต็มที

ทั้งสองไม่ทราบว่ามีผู้แอบดูอยู่ด้วยกลองสองทางไกล ผู้แอบดูนอนหัวเราะพอใจ
ครุ่นคิดแล้วทำหน้าบิดเบี้ยว บิดตัว สีหน้าคล้ายเจ็บปวด แต่เป็นความเจ็บปวด
อันเต็มไปด้วยความอึดอัดในอารมณ์ ประเดี๋ยวหนึ่งใบหน้าและลำตัวของเขาก็ค่อย
คลายลงสู่อาการปกติ²

เนื้อหาสาระของภาพยนตร์ เรื่องฤทธิ์อำนาจนั้น เป็นเรื่องที่เน้นแต่เรื่องเพศโดยเฉพาะ
ดังนั้นเด็กหนุ่มเช่นเรื่องฤทธิ์เมอคูแล้วก็เกิดอารมณ์เพศขึ้นได้ ดังคำบรรยายว่า

คูแล้วคูเล่า ผู้หญิงในจอของภาพยนตร์ เรื่องนี้ทั้งผิวขาว ผิวดำ ผิวเหลือง น่ารัก
บทพิศวาสยังไม่ถึงกับโจ่งแจ้งทุกขั้นตอน หากสมองของเรื่องฤทธิ์สามารถสานต่อ
โดยไม่ติดขัด

เรื่องฤทธิ์ใจสู้ระริก เขามิคตัวนิ้วนหน้า แผลที่หน้าผากคล้ายจะปริ เขาลืมตัว
กำมือ เด็กหนุ่มสะอึกเฮือกเพราะเจ็บแผลแปลบปลาย

¹ โบทัน เหยื่อ หน้า 89

² ก. หน้า 92

"โอ้ย" เขครางออกมา รอนราษฎ์หันไปมอง

"เป็นไร เจ็บมือเรอะ"

"อ้อ แผลมันแยะ รอน" เรื่องฤทธิ์คอบ นัยน์ตาจ้องจ้องหะการโยกตัวของ
คาราหมื่นนิ้วทำในใจ เขารู้สึกคอแห้งผาก¹

เรื่องฤทธิ์คอบพาพบนทแล้วจึงเกิดอารมณ์เพศจนระงับไม่ได้ เขาจึงแก้ปัญหาก็ตัวเอง
ดังคำบรรยายว่า

เรื่องฤทธิ์กำลังหนุ่ม เจาหนึ่งวิดิโอมานนั้นทำให้เขาอนไม่หลับ ทรมาณกัน
ฟาดหัวฟาดหางอยู่หลายคืนจนต้องคิดการช่วยตัวเอง²

พฤติกรรมทางเพศของเคียวัยรุ่นนั้น อาจจะเป็นปัญหาทางเพศได้ โดยพิจารณาจาก
ความเบี่ยงเบนหรือความสอดคล้องกับกาละเทศะ และบุคคล ถ้าพฤติกรรมนั้นมีมาก ทำให้ผู้อื่น
เดือดร้อน หาทางแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น ก็จัดว่าเป็นปัญหาทางเพศ ปัญหาที่จัดอยู่ในลักษณะ
"พฤติกรรมทางเพศที่ไม่น่านิยม" (Unconventional Sexual Behavior) คนที่มีพฤติกรรม
นี้คือ มีความสุขทางเพศเมื่อได้เห็นคนเปลือยกาย เห็นคนกำลังรวมเพศทำให้ประพฤตินเป็น
นักถ่มมอง (Voyeurism)³

เรื่องฤทธิ์มีปัญหทางเพศจัดอยู่ในลักษณะ "พฤติกรรมทางเพศที่ไม่น่านิยมเช่นกัน
เพราะเมื่อเรื่องฤทธิ์วิดิโอดินาภพาพบนทรองทอนแล้วเขาเกิดอารมณ์เพศจนทอนสำเร็จ
ความใคร่ควยตนเอง และประพฤตินเป็น "นักถ่มมอง" โดยการหาส่วมาเจาะช่องไว้เพื่อ
ดูส่วเวลาอยู่ในห้องตามลำพัง ดังคำบรรยายว่า

เรื่องฤทธิ์มีส่วมาเจาะฝ่าห้องของส่ว เรื่องฤทธิ์เลือกเจาะตรงหลัง
ปฏิทินเป็นรูโศพที่มองเข้าไปในช่องได้อย่างสบาย พอเขามองปฏิทินแล้วก็ไม่มีทางรู้

¹ โบทัน เหยื่อ หน้า 46

² ค. หน้า 56

³ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน้า 210 - 212

เลยว่ามีรูถ้ำมอง คำนในท้องของสายเองหากไม่สังเกตก็ไม่รู้ เพราะสายเองเอา
รูปการาคิดไว้เยอะแยะหมด¹

และในตอนที่

"โอ้ย รอน อานน้ำดีกว่า" แล้วสายก็เดินเข้าไปในห้องส่วนตัวของตน เรื่องฤทธิ์
เดินเข้ามาที่รูถ้ำมองสำคัญทันที สายเข้าห้องปิดประตู หลอนถอกเสื้อตัวนอก
ออกโยนใส่ตะกร้าหมอบทอง เอื้อมมือปลดตะขอเสื้อใน นัยน์ตาของเรื่องฤทธิ์แพม
ประทุยขึ้นมาบอกเขา เมื่อเห็นอกอวบน้ำบนหน้า²

ความต้องการทางเพศนั้น มักจะมีในความรู้สึกของแต่ละคนเมื่อถึงวัยอันควร ถ้าคน ๆ นั้น
รู้จักที่จะหาทางออกโดยทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เพลิดเพลินแล้ว ความรู้สึกนึกคิดเช่นนั้นก็จะ
หายไป แต่บางคน ๆ นั้นยังหมกมุ่นอยู่ แล้วหาทางสนองตอบความต้องการนั้นบางทีปัญหาที่อาจ
ตามมาได้ เช่น ในกรณีของเรื่องฤทธิ์ เมื่อเขาถูกภาพยนตร์ที่เต็มไปด้วยเนื้อหาเชิงขบถยุยามารมณ์แล้ว
เขาประพาศิตคนเป็นนักถ้ำมองและอยากปฏิบัติเหมือนสิ่งที่ปรากฏในจอภาพยนตร์ เขาจึงต้อง
ออกไปหาทางระบายออกกับหญิงบริการนอกบ้าน ดังคำบรรยายว่า

เรื่องฤทธิ์นั่งรถเมล์ไปแถวบางขุนพรหม เสร็จเขาไปในซอย มองหาโรงแรมเก่า ๆ
โทรม ๆ แนนอนเขาไม่ได้มาคิดก็ เพราะเมื่อเขาไปในโรงแรมแห่งแรก กระซิบกับ
เจ้าที่ที่เคาน์เตอร์ได้รับคำตอบอันพึงพอใจ แม่สาววัยใกล้โทรมหญิงบริการ เห็นใบหน้า
อ่อนวัยของหนุ่มน้อยแล้วถึงกับอาสาจะบริการให้เอง เรื่องฤทธิ์ได้แต่ระบายสิ่งที่อัดไว้
ในอกหลายวันนั้นออก เหงื่อโทรมกายเปลี่ยนจนหลับไปจึงมีหนึ่ง คืนขึ้นมาพบว่าแม่สาวน้อย
หายไปแล้ว หายไปพร้อมกับนาฬิกา และกระเป๋าเงินของเขา คำว่าที่ตกลงกันไว้เพียง
หนึ่งร้อยบาทสิบบาท แต่กระเป๋าตังค์เงินกว่าสองร้อยบาท³

¹ โบทัน เทียบ หน้า 56

² ค. หน้า 61

³ ค. หน้า 99

เมื่อกลับมาจากเที่ยวหญิงบริการ เรื่องฤทธิศักดิ์โรคจากหญิงบริการ เขาไม่สบายใจและกลัวไปต่าง ๆ นานา ตั้งใจจะไปหาหมอแต่เกรงว่าเงินไม่พอการรักษา จึงคิดขโมยเงินของแม่ แต่เมื่อพบเงินเขาจริงกลับไม่กล้า เกรงว่าแม่จะทราบ เขาจึงคิดขโมยทองที่แม่เก็บไว้ไปขาย ดังคำบรรยายว่า

"... ของของเรา" เรื่องฤทธิศักดิ์ บัดนี้ถึงคราวอันแล้วนั้น เขาจะไม่อาศัยโรงจันทรวง เพราะทองไข่มุกประชาชน เขารานทองขายก็ผิดกว่าหรือ ใดเงินมากกว่าควย เด็กหนุ่มหิมกลองสร้อยขมอเด็กอ่อน มาใส่กระเป๋ากางเกงเก็บของทุกอย่างให้เขาเต็ม เรื่องฤทธิเป็นคนละเอียด เมื่อเขาเก็บเรียบร้อยแล้ว แม่จะไม่มีทางรู้เลยว่าทองถูกร่อนเสียทุกช่อทุกม²

พฤติกรรมของเรื่องฤทธิศักดิ์ว่าเป็นพฤติกรรมทางเพศที่รุนแรงที่สุดก็คือ การปลุกปล้ำสาย ในความรู้สึกนึกคิดของเรื่องฤทธินั้นหมกมุ่นเรื่องเพศตลอดเวลา เมื่อยามว่างเขาจะดูวีดิโอที่มีเนื้อหาช่วยยามารมณ์ แล้วเขาก็เกิดอารมณ์ทางเพศ ครั้นจะไปเที่ยวหญิงบริการ ก็กลัวติดโรคมาอีก ยิ่งเมื่อรับคำยุยงจากน้องชาย เขาจึงคิดไม่ตั้งกับสายมากขึ้น ดังนั้นเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นคือสายเสียขาด ทำให้มองเห็นสัดส่วนชัดเจนเขาจึงออกใจไว้อยู่ ดังคำบรรยายว่า

เรื่องฤทธิระงับอารมณ์ไว้อยู่เมื่อเห็นอกเสียของสายขาด เพราะสิ่งที่ปรากฏอยู่ใกล้จมูกของเขานั้นยาวเท่าเหล็กกำลัง มือขวาของเขาจึงปล่อยท่อประปา และเอื้อมไปจับตรงนั้น

"เอะ คุณฤทธิ" สายร้องอุทาน เมื่อออกมอหนึ่งของเรื่องฤทธิกระชากนางนุ่งของหลอนหลุดจากเอว "อายนานะ ทำอะไรบ้า ๆ"

"ฉันทนไม่ไหวแล้ว สาย ฉันทนไม่ไหว" เรื่องฤทธิคราง "นา ไม่เป็นอะไรหรอกนะ ฉันทะจริงจังกับสาย คุณแม่ไม่ว่าหรอก เราอย่าให้คุณแม่รู้ก็ได้"²

¹ โบทัน เหยื่อ หน้า 122

² ค. หน้า 142

จากพฤติกรรมของเรื่องอุทธรณ์ที่ได้อธิบายข้างต้น คือเรื่องอุทธรณ์เป็นเด็กที่ขี้เล่น การพนัน ระบายความโกรธทางเพศกับหญิงบริการ เป็นขโมย และใช้กำลังปลุกปล้ำสาวใช้ในบาน พฤติกรรมเหล่านี้จัดเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทั้งสิ้น และเป็นพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้ แต่สาเหตุการเกิดพฤติกรรมของเรื่องอุทธรณ์นั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากนิสัยโดยแท้จริงของเขาเลย เกิดจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงจะได้อธิบายถึงสาเหตุในการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ ในการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมต่อไป

1.6 รอนราญ จากเรื่องเหยื่อ

บุคลิกภาพของตัวละคร

รอนราญเป็นตัวละครที่สำคัญในเรื่อง เหยื่อ เช่นเดียวกับเรื่องอุทธรณ์ ดังได้อธิบายมาแล้วว่า เรื่อง เหยื่อ นี้ ผู้แต่งต้องการเน้นสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากอิทธิพลทางตะวันตกที่มีผลต่อพฤติกรรมของตัวละครมากกว่าที่จะเน้นบุคลิกภาพของตัวละคร บุคลิกภาพของรอนราญปรากฏไม่ชัดเจนพอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ขอกล่าวถึงบุคลิกภาพของรอนราญ

พฤติกรรมของตัวละคร

ตามหลักจิตวิทยานั้น ทุกคนมีพฤติกรรมการราวตั้งแต่ในวัยเด็ก เช่น เด็กบางคนชอบหุบแมลงสาบให้ตาย ไล่ที่แมว บิงนก บางคนไล่แมลงหรือสุนัขก็มักจะแสดงความรักโดยกอดรัดแรง ๆ จนทำให้สุนัขหรือแมวเจ็บ เมื่อเด็กเจริญเติบโต ความการราวที่แสดงออกมาโดยตรงจะค่อย ๆ หายไป ในเรื่อง เหยื่อ นี้ โบทันได้บอกไว้ในเนื้อเรื่องอย่างชัดเจนว่ารอนราญซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญในเรื่องนั้นเป็นเด็กการราว ดังคำบรรยายว่า

... เรายังจะกองหาทางป้องกันเรื่องทารอนเป็นเด็กการราว ขมขมต้อยอีก
รัตนะรับฟังครุ เรื่องทารอนเกะกะต้อยก็เพื่อนจนปวดสองหูแล้ว ไม่รู้จะทำอย่างไร²

¹ชลธิรา สัตยารัตนา "ความการราวของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน" การนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย หน้า 103

²โบทัน เหยื่อ หน้า 20

และอีกตอนหนึ่งผู้เขียนบรรยายว่า

"เราจะต้องศึกษาร่างหรือถูกประหารหรือผู้" รอนราญปากคอสนั้น ถึงเขาจะเป็นคนการการหรือรุนแรงอย่างไร แต่เขาก็ยังเป็นเด็กอยู่

ชลธิรา ตักยวัญนา ไคกล่าวถึงความการการไวว่า

ความการการเป็นอารมณ์ที่กระจัดกระจายออกเป็นความนึกคิด คำพูด หรือพฤติกรรม มีลักษณะการการ ดุคัน โหดร้าย ปาเถื่อน หรือวิปริต การแสดงออกดังกล่าวนั้นมีความสำคัญคือ พยายามที่จะทำลายหรือทำลายบางสิ่งบางอย่าง ทั้งนี้อาจจะแสดงต่อสิ่งแวดล้อมทั่วไป ชะวนและไม่ชะวน หรืออาจจะแสดงต่อหน้าตนเองก็ได้ พฤติกรรมการการบางครั้งหาสาเหตุอธิบายได้ยาก เราอาจสันนิษฐานได้ว่าพฤติกรรมการการเกิดจากความโกรธหรือความเกลียด มักจะแสดงออกมาเป็นคำข่มขู่หรือข่มขู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมหรือฐานะทางสังคม และสิ่งเร้า (Stimulus) ความการการชี้ให้เห็นโดยชัดที่สุดจะมีปรากฏในบุคคลทุกเพศทุกวัย คือการแสดงอารมณ์โกรธ โมโหโตโส หรือฉุนเฉียวง่าย (Tantrum) บางคนมีแนวโน้มไปในทางมุ่งทำลายสิ่งของโดยเฉพาะ ซึ่งที่มีลักษณะสวายนาม (Vandalist) บางคนแสดงถึงความการการอย่างปาเถื่อน ประหลาดหรือวิปริต (Wanton destruction) บางคนแสดงถึงความการการ โดยมุ่งที่จะทำลายร่างกายผู้อื่นให้บาดเจ็บ (Physical Injury) บุคคลบางจำพวกก็แสดงรุนแรงเกินไปจนถึงขั้นเป็นฆาตกร²

พฤติกรรมของรอนราญจักเข้าในลักษณะเด็กการการได้ จากการพิจารณาพฤติกรรมของเขาจะพบว่าเขาการการในคำพูด รอนราญชอบกล่าวถ้อยคำหยาบคาย ชอบการการสาขซึ่งเป็นสาวไรควยถ้อยคำรุนแรง ดังคำบรรยายว่า

¹ โบทัน เทียอ หน้า 145 - 146

² ชลธิรา ตักยวัญนา "ความการการของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน" การนำวรรณคดีวิจารณ์ใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย หน้า 77

แล้วยังเรื่องนี้อีก เด็กคนไหนก็ยังไม่คาเงงเท่ากับหมอน้อยคนนี่ เพราะ
ไปตีมาจากเพื่อนบ้าน นักชนไก่ ก็ปลา สายมาจากแหล่งสลัมไคยในการคาทามา
นักหนา แต่ใครฟังคุณรอนดาพรายครึ่งวันโดยไม่ซ้ำสักประโยค นี่ทั้งคำคาประเภท
ชาวมาน คำคาพินาจะหลุมจากปากโสเณรเฒ่ามากกว่าคนธรรมดา คำคาจากปาก
ชีเมา ลวนรวมกันอยู่ในสมองของรอนดาเพิ่มเติมทีละที¹

และในตอนหนึ่งซึ่งกล่าววว่า

"คอยดูนะมึง อย่าให้กูออกไปไค้เชียว อีสายไม่วั้นก็วันไหน กูจะเชือดมึงซะ
คอยดูนะ กูจะทำให้มึงเสียใจไปจนวันตายเลย กูจะแหกอกจากไส้มึงออกมาให้
พม่าแตก" คำคาเหล่านี้ไม่รุนแรงนัก เมื่อเทียบกับที่พรังพูกาบอกมาในตอนหลัง²

พฤติกรรมการวางทางวาจาของรอนดาอีกลักษณะหนึ่งก็คือ การดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งเป็น
สาวโซ เฒ่าแม่ของเขาจะบอกเสมอว่าสาวยนั้นเป็นญาติห่าง ๆ และให้รอนดาหมิ่นก็อและ
เรียกว่า นาสาย แทรอนดาไม่เคยคิดเช่นนั้นเลย เขาคิดว่าสาวยก็ก่อคนโซที่จะพูดจาถูกถูกดูหมิ่น
อย่างไรก็ได้ ดังตัวอย่าง

"พูดให้ที ๆ นะ ใครจะกากับขาว" สาวยที่เห็นแก่ตัวโซรอนดา "เกือบก็ไม่ทำให้
แตกเสียหรอก เนะ มะพมรอนหงนารอนกินเอาซี ไม่ทงไม่ทามันแล้ว อีสายไมโซ
ชชานะ อย่าคิดว่าอีสายเป็นนาะ"

"อย่ามาสะเออะ อีสายกลางสว"

"เออ อีสายชชากลางสว ก็ยังดีกว่าคุณรอนดูถูกดูแคลนคนแดงนอนกรงซังแหละวะ"

สาวยอนหันคว้น

¹ ไบทัน เหยอ หน้า 23 - 24

² ก. หน้า 26

"โคตรมีงั้นสิพวกซึก ตีคอบางขวางยังไม่ได้ออกสักคน" รอนราษฎรย่อนเอาบาง
สายเตนผาง ฟ้ารายของสายตีดูกคดียาเสพติดถึงสองคน จะไม่ให้เคืองแค้นอะไร
ได้¹

พฤติกรรมของรอนราษฎรที่แสดงให้เห็นว่า เขาเป็นเด็กร้าวร้าวอีกพฤติกรรมหนึ่งก็คือ
รอนราษฎรชอบการแสดงออกทุกอย่างที่ตองใจกำลัง เช่น ชอบชกตอย ชอบขี่จักรยานยนต์โลดโผน
รวมทั้งกัปลา ชนไก่ ดังคำบรรยายว่า

รอนราษฎรเฟื่องอายุสิบสี่เท่านั้น รูปร่างสูงใหญ่เกือบเท่าหนุ่มอายุยี่สิบ ชอบชกมวย
กัปลา ชนไก่ แะไปขี่จักรยานยนต์กับนักเลงหรือโก่ประจำซอยบ่อย ๆ²

และในตอนที่

รอนราษฎรนั้นชอบออกกำลังด้วยการชกตอย เมื่อขออนุญาตพี่นวยพ่อแม่ไม่อนุญาต
ก็เลยออกจะเถรไปสักหน่อย มีเรื่องตอยกับเพื่อนเสมอ เขาอยากขี่มอเตอร์ไซด์
แม็กทาม และอายุเขาก็ไม่ถึงเกณฑ์ทางตำรวจจะอนุญาตให้ขับออกท้องถนนเสียด้วย³

เมื่อมีอารมณ์โกรธรอนราษฎรจะเป็นเด็กที่ไม่รู้จักระงับอารมณ์เลย เขาชอบทำลายข้าวของ
ให้เสียหาย เมื่อก่อนเขาจะถูกลงโทษก็ตาม ดังคำบรรยายว่า

สายยังจำได้ที่รอนราษฎรที่นอนในห้องเขาจุดไฟเผากลางบ้าน เพราะโกรธที่
ถูกขังไม่ให้ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ ที่บ้านคนไหนใหญ่ ไฟก็จะไหม้บ้านเสียแล้ว
ก็ว่าคัมเสียมัน ถึงอย่างนั้นตอนหลังใหญ่ก็ไหม้เสียหายหมด รอนราษฎรถูกพ่อตีเสีย
นองลาย⁴

¹ ใบทัน เหยอ หน้า 25

² ค. หน้า 9 - 10

³ ค. หน้า 116

⁴ ค. หน้า 23

รอนราญเป็นเด็กค่อนข้างจะโหดร้ายและวิปริต บางครั้งเขาพอใจที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และได้รับความเจ็บปวด เช่น เขาแกล้งสุนัขที่บังเอิญเข้ามาในบ้าน ดังคำบรรยายว่า

รอนราญเอาประทัดที่ร้อยถุขสีมาเล่น มาผูกหางหมาแล้วจุกประทัดดังโป่งป้าง เจ้าหมาเคราะห์ร้ายกรองฉิ่งพลานไปทั่วบ้าน เจ้าของหมาซึ่งอยู่บ้านติดกันไคยน์ เสียหมาของคนที่จำใจวิ่งมาตาม รอนราญถูกคาเสียไม่มีคิ แต่เขาแก้ตัวว่า หมา มุครัวเข้ามาขโมยเนื้อในครัวจึงต้องทำโทษเสียบ้าง¹

เขาทำร้ายแมวของผู้อื่นที่เข้ามาในบ้าน แต่พฤติกรรมนั้นค่อนข้างรุนแรงและโหดร้าย ดังคำบรรยายว่า

นัยน์ตาของรอนราญเปลี่ยนสี ริมฝีปากเผยอเล็กน้อย รู้สึกสาสมใจที่เห็นเลือด ฟุ้งกระจุกจากหัวของเจ้าแมวเคราะห์ร้ายที่หลงเข้ามาในบริเวณบ้านของเขา เจ้าเหยี่ยวตัวเล็กคันพรวด ๆ กอนที่จะแนบ

"ทำไมใจเสาะนักวะ ไม่เห็นเหมือนแกะในหนัง" เด็กชายบนเมื่อเห็นแมวนอน นิ่งไป ไม่ทุกขทรมานอย่างที่ตนคาด มันเพียงแตรองงาวสองสามคำแต่ดังลั่นไปถึง หนายานเลืดที่ได้ยว สายวิ่งหน้าตันทมาตุ

"คุณรอนทำอะไรแมว" สายรองววยสุกเสียงเมื่อเห็นสภาพของเจ้าแมวนอนหัวและ รอนราญกำลังไขเหล็กเส้นเสียบที่ทวารของมันเข้าไป "ตายแล้ว ทำอะไรอย่างนั้น ใจร้าย"²

พฤติกรรมการทารุณของรอนราญจะทวีความรุนแรงมากขึ้นจนถึงขั้นเป็นฆาตกร รอนราญ เห็นเรื่องถุขจะขมขื่นสาย ตนเองอยากมีส่วนร่วมควย จึงทำร้ายสาย เมื่อสายชักขึ้นรอนราญ จึงมาสาย ดังคำบรรยายว่า

¹ โยคณ เหยื่อ หน้า 105

² ก. หน้า 103

เรื่องฤทธิ์พยายามกดรางสายโหนดลง รอนราษฎรโคกจิกผมหลอนควมมีชาย
มือชาวถือกุญแจเลื่อนขึ้น "อย่าคั่นมา ทำฤทธิ์แบบนี้จะเอาไฉนคักให้สินฤทธิ์ก่อนนะ"

สายสลัดหัวหลุดจากมือของรอนราษฎร หลอนผมนำสายโหนดมาเขาเขาตาพอดี

"อ๊อ! ผมนำสายโหนดมา รอนราษฎรมองโหนดความคัก เขาเหวี่ยงกุญแจเลื่อน
เหล็กไปเมื่อไรรางสายโหนดจะถูกหลอนทรงโหนด เสียงกึ่งเพาะ เรื่องฤทธิ์

รองลง "ตายแล้ว โอ้รอน โหนดคักคอกไม่พอดี ยืมเขาไปเลย" รอนราษฎรมอง

สายทรุดอยู่ทพบนาน ชากรรไกรข้างหนึ่งยืมเขาไปจนตามดินถดอนออกมา

"แบบนี้ไม่ทางรอดหรอก" เรื่องฤทธิ์คราง¹

เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมของรอนราษฎรที่นำมาถาดนี้ จะเห็นได้ว่า รอนราษฎรนั้นเป็น
เด็กที่มีพฤติกรรมการร่วแ่งอยู่ในส่วนลึกของจิตใจอยู่แล้ว เพราะเขาชอบความรุนแรง
ชกมวย ชกต่อยกับเพื่อน ถูกตีปลา ชนไก่ และเมื่อเขาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สวนส่งเสริมพฤติกรรม
การร่วในปรากฏชัดขึ้น เช่น อยู่ใกล้ของโสเภณี อยู่ใกล้นักเลง ภูมิตบเทรที่ช่วยยูกาขามณ
พฤติกรรมการร่วของเขาจึงมีลักษณะรุนแรงถึงขั้นทำผิดกรรม สาเหตุของพฤติกรรมนั้นจะได้
ถาดละเอียดอีกครั้งในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งพฤติกรรม

1.7 แวนทิพย์ จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียงสา

เรื่องย่อ

แวนทิพย์เป็นบุตรสาวของเจ้าของโรงงานทอผ้าทางภาคเหนือ มีฐานะร่ำรวย
ครอบครัวมีแม่ทำนาทำนาเป็นหัวหน้าครอบครัว แม่ของแวนทิพย์เลี้ยงดูแบบโบราณอยากให้ออก
อยู่ในกรอบประเพณีดั้งเดิมจนกลายเป็นการเข้มงวดกับลูกในทุก ๆ เรื่อง ต่อมาแวนทิพย์ได้
โอกาสรู้จักกับเด็กหนุ่มชชชชซึ่งเป็นลูกคนจีน ทั้งสองจึงเกิดชอบกัน แวนทิพย์ไม่เคยมีประสบการณ์
ในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศมาก่อน เมื่อคบกับชชชชซึ่งเป็นเพื่อนต่างเพศคนแรก หลอนกลายเป็น

¹ โปต้น เทียบ หน้า 105

เด็กใจแตก และควยควยที่เบื้อบาน เปื่อการบังคับของแม่ แวนทิพย์จึงแอมหนีออกจากบ้านไป พบกับชยาบอย ๆ จนถึงขั้นไคเสียกัน แม่ของแวนทิพย์เห็นพฤติกรรมของแวนทิพย์ไม่น่าไว้วางใจ จึงบังคับให้แวนทิพย์อยู่ที่โรงเรียนประจำเป็นเวลา 2 เดือน แวนทิพย์ไม่พอใจมาก และพยายามหาทางหนีโรงเรียนออกมาพบกับชยา ในตอนกลางคืน ต่อมาแวนทิพย์ต้องจึงไปพบชยาและชยานชยาหนีไปอยู่ควยกันที่กรุงเทพฯ เมื่อมาอยู่กรุงเทพฯ แวนทิพย์กับชยาก็ดูเหมือนมีความสุข เริ่มจากทั้งสองถูกหลวงกระเปาจนหมดตัว ไปเช่าบ้านราคาถูกอยู่ ผู้ให้เช่ากลับเป็นหญิงโสเภณี ชยาไปทำงานกับร้านขายจักรเย็บผ้าทั้งสองต้องแยกกันอยู่ เมื่อยากจนมากขึ้นแวนทิพย์จึงไปสมัครเป็นคนใช้ และถูกสามีของนายจ้างปลุกปล้ำ แวนทิพย์หนีไปหาชยาที่ร้านขายจักรเย็บผ้าก็ไม่พบเพราะชยาย้ายไปแล้ว ชยาไปทำงานกับเพื่อนและศึกษาศึกษา เมื่อต้องการเสียยาแต่ไม่มีเงินชยาจึงทำในสิ่งผิดกฎหมาย และเสียชีวิตในที่สุด เมื่อแวนทิพย์ไปหาชยาแล้วไม่พบก็กลับไปปรึกษากับเจ้าของบ้านเช่า เจ้าของบ้านเช่าจึงส่งแวนทิพย์อยู่กับพี่สาวชื่อเจลา ซึ่งมีอาชีพเป็นแม่เลาหาผู้หญิงส่งไปยังของตามต่างจังหวัด แต่แวนทิพย์ไม่รูความจริงแวนทิพย์อยู่กับนางเจลาจนกระทั่งคลอดบุตร เป็นหญิงให้ชื่อว่าไยทิพย์ แวนทิพย์ไคคิดต่อกับญาติของสงไยทิพย์ไปอยู่ควย นางเจลากรับปากจะจัดการฝากกรดคนรู้จักกันไปให้ แต่เมื่อแวนทิพย์ขึ้นรถไปจึงรู้ว่าถูกขายให้กับเสียทางหาคีใหญ่ แวนทิพย์ถูกบังคับให้ขายตัวแกหอนกัณฑ์ทุกอย่างเพื่อถูก อยากให้ถูกไปอยู่กับแม่ทางลำพูนแต่ก็ยังมองไม่เห็นช่องทาง จนกระทั่งแวนทิพย์ไปพบกับนายแพทย์สุริยา ซึ่งมาตรวจโรคให้แวนทิพย์ หลอนจึงขอร้องให้เขาพาไยทิพย์ออกไปจากของนี้ให้ได้ สุริยาจึงพาไยทิพย์ไปให้สุริยพรพี่สาวของเขาและเป็นพี่สะใภ้ของแวนทิพย์ เล่าเรื่องทุกอย่างให้ฟัง ทั้งสองก็ให้สัญญาว่าจะเลี้ยงลูกของแวนทิพย์ให้ดี และให้รู้เถียงสาว่าแวนทิพย์ ส่วนแวนทิพย์นั้นเมื่อรู้ว่าลูกปลอดภัยหลอนจึงฆ่าตัวตาย

บุคลิกภาพของตัวละคร

ในเรื่อง กว่าจะรู้เถียงสา นี้ โยต้นสร้างตัวละครได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องอย่างยิ่ง คือ สร้างแวนทิพย์ให้เป็นเด็กที่มีพ่อแม่ที่ร้าย เลี้ยงลูกแบบโบราณ อบรมให้เป็นกุลสตรีตามลักษณะของผู้ดีเก่า ไม่สนใจว่าสภาพสังคมในปัจจุบันจะเป็นเช่นไร แวนทิพย์ก็เป็นเด็กที่มีหน้าตางดงาม สะอาดตา ผู้พบเห็นและเป็นที่สนใจของคนทั้งจังหวัด ดังที่เด็กหนุ่มคนหนึ่งกล่าวว่า

"เขาอาจจะเข้ามาได้เพราะไอหนานหวาน ๆ แลละวะ ภูไม่เห็นคนไหน
 หนานหวานเพายายคนนี้เลย มึงนี่ก็ ตั้งตัวพร้อมใหญ่ในโคตงหนาตงตา ขางภาพ
 ยังวิ่งกันถายรูปเกรียวเรียวนะมึง มึงเห็นในหนังสือพิมพ์ไหม เขาวานองหนูคนนำ
 จังหวัดเราสวย ยังกะอาตัสราสมัยัรูนเดินกรรมแบบนี้แหละมึง"¹

และในตอนที่

เขาสวยนะ ยังสาวไม่เต็มตัว แต่รูปร่างก็ออกอย่างนั้น อีกสองสามปีก็ยิ่งเหมือน
 ดอกไม้บานเต็มที เฮอ แต่ใครจะกล้าหาบ ตาพอลคงตีหัวแตกแน่ ยายเมื่อกี๋พาทาง
 เจายศเจาอย่างมากมายไม่ให้ใครของแหวะหรือ รเรียนก็เรียนโรงเรียนประจำพวกเมธี
 คุมไม่กระดิก²

จากการเลี้ยงดูแบบโบราณของพ่อแม่ แวนทิพย์จึงเป็นเด็กที่อ่อนต่อโลก ขาดประสบการณ์
 พ่อแม่ของแวนทิพย์ไม่เคยพาแวนทิพย์ไปรู้จักโลกภายนอกเลย โลกของหลอนมีแต่บ้านและโรงเรียน
 เท่านั้น ในบางครั้งแวนทิพย์จึงคิดไม่ออกว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร ดังคำบรรยายว่า

หลอนไม่รู้จักโลก ขาดประสบการณ์ทุกอย่างนอกจากประสบการณ์ในบ้านและ
 ในห้องเรียน แวนทิพย์ก็ยังไม่ออกสิ่งที่หลอนจำใจเรียน จำใจฝึกหัดนั้น จะให้ประโยชน์
 อะไรหลอนได้เมื่อโตขึ้นและหลอนจะต้องทำงานอะไร ประกอบอาชีพอะไร³

คนที่อ่อนต่อโลกและขาดประสบการณ์อย่างแวนทิพย์เมื่อสัมผัสสิ่งแปลกใหม่ เขามักจะทบทวน
 จิตใจที่ยอมรับไหว และเผากรุ่นคิดถึงแต่ประสบการณ์ใหม่ที่ตนเองได้รับ ดังคำบรรยายว่า

¹ ไรต์ตัน ท้าวจะรู้เคียงสา หน้า 6

² ค. หน้า 13

³ ค. หน้า 42

แต่เมื่อไร เคียงสาและขาประสพการณ์ แวนทิพย์กลับหันไทร่างกายเกินไป โดยที่มารดาไม่อาจทราบได้ หัวใจของลูกหลานเปราะบางราวกับแก้วเจียรระโน แม้ควบคุมได้แต่ร่างกาย หัวใจไม่อาจเล็งเห็น เป็นครั้งแรกที่มีหนุ่มไล่ตามคือแวนทิพย์ ถูกละมีหนุ่มหลายคนวิ่งไล่ตามหูลอน เป่าปากกันเปี้ยวปาว หูจกตะโถม แต่ที่ส่งสารรักกับลูกเห็นมีเพียงรายเคียวคือพ่อหนุ่มชยาคณี เขาแปลกกว่าคนอื่น กลากว่าคนอื่น เพื่อนบอกว่าเขาเป็นนักฟุตบอล หลอนอยากไปถูกเขาเตะฟุตบอล นักชิงชนะเลิศ ภูมิใจว่าเขาเก่งกาจแค่ไหน ถึงไม่เก่งอย่างที่หลอนอยากให้เขาเก่ง แวนทิพย์ก็ยังไต่ไปหย่อนใจ เบียดนมรยางภาสแทนที่จะกักตัวเองอยู่ในบริเวณคุ้มแห่งนี้¹

แวนทิพย์ไม่เคยออกไปเผชิญกับโลกภายนอกเลย หลอนรู้จักแถบนี้และโรงเรียนเท่านั้น เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้ามาในชีวิตแวนทิพย์ไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้เลย เพราะความไม่เคียงสาของหอนนี่เองบางครั้งเพื่อน ๆ ก็รู้สึกเวทนาความไม่รู้ของหลอน ถึงตัวอย่าง

"เขาต้องอยู่ห้องคนไขือนาถาอะ" แวนทิพย์ทักใจ ฐานะลูกหลานชายจักรยาน ไม่น่าอับจนถึงเพียงนั้นเลยนี่นา "โอ้เขาไม่มีเงินขนาดนั้นเชียหรือ แล้วถ้าเขาไม่มีเงินจ่ายค้ายา คารักจะทำอย่างไร เห็นรานคาออกใหญ่โต"

"โอ้ โอ้ห้องนาถาเขาเรียกไปอย่างนั้นแหละ เป็นคนโง่สามัญใจละ....."

แวนทิพย์ถนอหน้าใจโล่งอก วลีรักเมองหนาเพื่อนรัก รู้สึกอ่อนใจกับความไม่รู้ของเพื่อนเล็กน้อย ขางไม่รู้เรื่องเสียขางเลยแวนทิพย์คนนี่²

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า แวนทิพย์นั้นเป็นเด็กที่หน้าตาสวย แต่ไร้เคียงสา หลอนจึงไม่สามารถต่อสู้กับโลกภายนอกได้ด้วยตัวเอง ซึ่งมีสาเหตุจากการเลี้ยงดูแบบโบราณของพ่อแม่ นั่นเอง จากบุคลิกภาพของแวนทิพย์ส่งผลต่อพฤติกรรมอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวหลอนเอง ซึ่งจะได้อธิบายในตอนต่อไป

¹ โปต้น ภาวะทุเคียงสา หน้า 42

² ก หน้า 86

พฤติกรรมของตัวละคร

แวนทิพย์เป็นเด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบโบราณ เขงวักกับลูกในทุก ๆ คาน แม่ของแวนทิพย์ไม่ชอบให้ลูกคบเพื่อนมากนักโดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศ แวนทิพย์มีโอกาสได้พบคุณมากมายเมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมเท่านั้น จังหวัดจัดการแข่งขันกีฬา แวนทิพย์ได้เป็นกรรมเมเยอร์ จึงมีโอกาสได้พบเห็นคนมากมาย โดยเฉพาะเพื่อนชาย และเมื่อเพื่อนชายมีไมตรีมา แวนทิพย์ก็มักจะตอบรับไมตรีนั้นเสียมิได้ ดังคำบรรยายว่า

แวนทิพย์ขึ้นไปนั่งบนรถ ประตูปิคนิต คนขับคอย ๆ เคลื่อนรถจากที่ หนึ่งโคน กระระกรรคานหลังก็เลื่อนต่ำลงพร้อมกับอะไรอย่างหนึ่งปลิวออกมาตกลงข้างเท้าเขา สรรค์ก็ตกลงจะเก็บ

"อย่าเลือก" ษยาตีเพื่อนเข้มแรง รดสีน้ำเงินของสาวเจ้าเคลื่อนหางไปแล้ว ษยาเก็บของขึ้นมาจากพื้น พูหมวกของหลอนนั่นเอง เขาพลิกดูจนราวว่าจะมีข้อความอะไรเขียนไว้หรือเปล่า แต่ยังไม่เห็น จนกระทั่งมาถึงขอบครึ่งที่เคาะแปะติดหมวกไว้ เป็นกระดาษขาว มีลายมือหลอน ขอความออกจะเอาเรื่องอยู่

"เมษาหรือใจ คนมา"¹

การที่แวนทิพย์ได้ตอบชยันต์แสดงว่าแวนทิพย์กลัวชยันต์สนใจตนเอง จึงอยากที่จะแสดง ควบคำพูดให้ชยันต์ไม่ได้อาปนกลัวชยันต์สนใจตน

ธรรมชาติของเด็กนั้น เบื่อหน่ายความซ้ำซากจำเจ อยากแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ เมื่อ ได้พบสิ่งนั้นย่อมเกิดความพึงพอใจและต้องการ ประสมการใหม่ ๆ แวนทิพย์ก็เช่นเดียวกัน แวนทิพย์เบื่อหน่ายระเบียบของบ้าน เบื่อความจริงของมารดา อยากออกไปเที่ยวบ้าง แต่ยังไม่ มีโอกาส เมื่อแวนทิพย์พบชยันต์ซึ่งเป็นเพื่อนชายคนแรกจึงเกิดความพอใจ อยากพบปะพูดคุยคุยเสมอ ๆ แต่การที่แวนทิพย์จะออกไปเที่ยวกับชยันต์เป็นเรื่องยากมาก เพราะคุณย่าคอยดูแลอยู่ แวนทิพย์ จึงต้องโกหกว่าออกไปซื้อหนังสือกับเพื่อน ดังคำบรรยายว่า

¹ไบตัน กว่าจะรู้ก็เที่ยงสา หน้า 21

แวนทิพย์ถอนใจ อยากก็อยาก กลัวก็กลัว แต่แล้วความอยากก็ชนะ หลอนจังเลย
แต่งตัวนุ่งกางเกงขายาวสวมเสื้อเชิ้ตปล่อยชาย คอนชางไม่เรียบร้อยตามสายตาของ
ผู้ใหญ่ แต่ไม่ถึงกับน่าเกลียด คุณป้ามองสิริทันกับหลานสาวแล้วนวดหน้าอกหนึ่ง

"ทิพย์จะมาขออนุญาตออกไปกินไอติม แล้วซื้อหนังสือคะ คุณป้า"

"แม่เราเขาจะว่าเอาว่าเราไม่อยู่ปล่อยแถมออกเที่ยว เขาต้องไปคูโรงงาน
งก ๆ พอแก่เขาก็ไม่ค่อยสบาย" คุณป้าว่าแต่เสียงไม่แข็งนัก

"ทิพย์ไม่ได้ไปไหนคะคุณป้า แค่ไปกินไอติมกับวดีแล้วแวะร้านหนังสือ หาหนังสือ
มาอ่านแก้เหงาเท่านั้นเองคะ ไม่มีหนังสือจะอ่านแล้ว พี่จ๊กก็ไม่ว่า ไม่เอะหนึ่พิง
ไปยืนพี่จ๊กอ่านได้"¹

เมื่อมีโอกาสดูออกจากบ้านแม่เพียงครั้งเดียว แวนทิพย์รู้สึกตื่นเต้น การไปพบเพื่อน
ทางเพศครั้งแรกทำให้แวนทิพย์ตื่นเต้น และพอใจมาก พร้อมกับหาทางที่จะไปพบเธอตามที่ใจ
ปรารถนาอีก ดังคำบรรยายว่า

แวนทิพย์นอนคิดตลอดคืน นอนไม่หลับ หลอนจะไปไหนก็หรือไมก็หนอ ไปง่ายนัก
เขาจะคิดว่าใจหาย แต่ทำไมไปก็ธรรมดาตัวเอง ธรรมดาทั้งกายและใจ

และหลอนจนไม่ได้นึกถึงใจถึงจ๊กขานออกนอกบ้านทั้งที่ยังฉวยไม่แข็งแรงนัก
พอประคองตัวไปได้เท่านั้นเอง แทรกย่นในมายว้นธรรมดาไม่แน่นอน โรงเรียน
ปิดเทอมไม่มีรถรับส่งเด็ก แวนทิพย์จึงไปถึงร้านไอศกรีมได้โดยสวัสดิภาพ²

และในคำบรรยายว่า

แรกก็แวนทิพย์กับจ๊กในร้านไอศกรีม นั่งคุยกันเงียบ ๆ ค่อย ๆ ขยับไปร้านหนังสือ
แล้วหาสารพัดสินค้า แวนทิพย์พยายามระวังตัว แต่งตัวปกปิด ๆ หวี้มบุง ๆ ใส่แว่นตาทำ

¹ โฉมฉาย กวางจะรู้เพียงสา หน้า 51

² ค. หน้า 79

เพื่อไม่ให้มันเป็นเป้าสายตาคุณ กระนั้นยังมีคนเห็นเก็บเอาไปฟ้องคุณแม่ได้ โชคดีที่
คนปากมากปากยาวนั้นไม่เห็นชยา ถ้าคุณแม่รู้เรื่องชยา หลอนไม่แตกถูกๆ เรื่องจะ
ต้องรุนแรงกว่านี้ อาจจะถูกส่งไปอยู่โรงเรียนแมชีก่อนเปิดเทอมก็ได้¹

เด็กที่กำลังใจแตกมักไม่สนใจสภาพครอบครัวของตน ไม่สนใจว่าพ่อแม่จะมีปัญหา
มากน้อยเพียงใด ขอเพียงให้ตนเองได้ทำตามใจปรารถนาเท่านั้น เช่น ในกรณีของแวนทิพย์
แม่อำลึงมีปัญหาก็พอไม่ค่อยกตัญญู แม่ต้องไปดูแลพฤติกรรมพ่อที่โรงงานจึงไม่ค่อยมีเวลาดูแล
แวนทิพย์มากนัก แวนทิพย์พอใจมากเพราะจะได้เวลาพบกับชยามากขึ้น ดังคำบรรยายว่า

รถเครื่องหลายคันหลายคันเดินไปตามถนนนอกเมืองสู่น้ำตกอันเลื่องชื่อของจังหวัด
ในวนอุทยาน แวนทิพย์เกาะท้ายรถอีแต๋น มองสองข้างทางอย่างเพลิดเพลินไม่
กังวลถึงสภาพโกลาหลแตกครอบครัวตน คุณพ่อจะมีเมียน้อยก็เรื่องของท่าน คุณแม่
จะถูกข่มขู่ตามหึงตามคุมก็เรื่องของท่าน ก็เสียอีกจะได้ไม่มีเวลามาคุยแวนทิพย์
ให้อึดอึดหัวอก จะไปอึดอะไร บางทีต้องอยู่โรงเรียนประจำก็เคยอยู่แล้ว

เด็กสาวนึกถึงชยา เขาจะมาพบหลอนที่น้ำตกหรือเปล่า และหลอนจะมีโอกาส
พบเขาตามลำพังบ้างไหม²

แวนทิพย์รู้สึกสบายใจที่แม่ไม่มีเวลามาเข้มงวดและควบคุมเธอได้อีก จึงนัดหมายกับ
ชยาไปเที่ยวที่นอกเมือง ทွยความไร้เดียงสาและอ่อนประสบการณ์ของแวนทิพย์ทำให้แวนทิพย์
ต้องตกเป็นของชยา เมื่อมีความสัมพันธ์แรก ๆ แวนทิพย์ก็ตัวแตกมากพอใจและเริ่มติดใจใน
รสรักของชยา ในระยะหลังแม่ของแวนทิพย์เริ่มสังเกตเห็นความประพฤติกของแวนทิพย์เมื่อเห็นลูกสาว
เปลี่ยนไปจึงร้อนใจ คิดแก้ปัญหาด้วยการให้แวนทิพย์อยู่ในโรงเรียนประจำเป็นเวลาสองเดือนเต็ม
แวนทิพย์ไม่พอใจมาก และเริ่มที่จะทำตามใจตนเองมากขึ้น ดังคำบรรยายว่า

¹ โบตัน ภาวะทุเรศ หน้า 111

² ก. หน้า 122

แวนทิพย์เซ็ดหน้าขึ้น ปากแม่ตั้งใจว่าจะต้องพบชายเหล่านั้นให้ได้ เป็นไรเป็นกัน
คุณแม่ทำรากับแวนทิพย์ไม่มีชีวิตจิตใจ จะบงการอย่างไรก็ได้ จะชิงไว้ในบ้านหรือ
ที่โรงเรียนก็ได้ตามแต่ใจของท่าน แต่แวนทิพย์ไม่เลือกเนื้อ มีชีวิต รู้จักเบอ และ
ข้อสำคัญที่สุด รู้จักรัก

หลอนกำลังคลั่งรัก ติดใจในรสรัก รสหอมหวานแห่งชีวิต ส่วนกาลข้างหน้า
รสหวานจะแปรเป็นขมหรือไม่หลอนไม่โยคิดจะรู้ หรือแม่เพียงจะคิดถึงสักคนหนึ่ง¹

ความคลุมหลงเพราะความใคร่แน่นักจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่ตกอยู่ในภาวะนั้น
ได้ จากคนที่เคยสุภาพ อ่อนน้อม อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ กลายเป็นคนที่โกรธ กล้าทำในสิ่งที่ผิด
คั่งเข่น แวนทิพย์ เมื่อหลอนได้คบชยามีเพศสัมพันธ์และมีความรัก จึงพยายามทำทุกวิถีทาง
เพื่อให้ได้พบหน้าคนรัก แวนทิพย์จึงหนีออกจากโรงเรียนประจำไปพบชายคนรักในตอนกลางคืน
ดังคำบรรยายว่า

เด็กสาวของลงบันไดหลังตึกนอน ไม่มีใครสนใจคอยเฝ้าดู แม่ขี้ท้ออยู่เวรก็สนใจ
ดูแต่ห้องเด็กเล็ก แวนทิพย์ไม่เคยเป็นเด็กมีปัญหาครูนึกไม่ถึงว่าหลอนจะหนีโรงเรียน
กลางดึก ครูยอมเข้าใจว่าหลอนนอนแล้ว ถึงพรวนี้เขาครูก็คงไม่สนใจเขานักแล
อะไร วันหยุดแวนทิพย์มีสิทธิ์จะตื่นสาย หลอนอาจจะกลับเข้าโรงเรียนได้โดยที่ครู
ไม่รู้วว่าหลอนหายไปทั้งคืน

ชยารออยู่แล้วตามนัด แวนทิพย์ไฉนว่าเขาสู่ออมกอดเขา ชยารุมพิศหลอนควบ
ความปรารถนา ซึ่งสะกดไว้ตลอดสัปดาห์ เขาเตรียมสถานที่ไว้รอหลอนแล้ว ก็
บ้านเพื่อนคนที่เคยไปอยู่สนุกควบในวันหยุด เพื่อนคนนั้นอยู่บ้านตามลำพังเสมอ เพราะ
พ่อแม่ไม่เคยอยู่ติดบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันหยุดสุดสัปดาห์อย่างนี้

"ขอเินบ้านนึ่งหนอย แต่กูไม่เบงนะไว้นคนนี้ ของกูคนเกียว ไวไคพวกที่กูไม่แด
แตมาตามค้อแหลจะเบงมึงมึง คนนี้ขอไว"²

¹ โปต้น ภาวจะรู้เคียงสา หน้า 152

² ค. หน้า 156 - 157

ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศกันแล้วและไม่รู้จักป้องกัน ผลที่ตามมา ก็คือ การตั้งครรภ์ ถ้าการมีความสัมพันธ์นี้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ การตั้งครรภ์นั้นก็ไม่มีปัญหา มากนัก แต่ถ้าเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการลักลอบได้เสียกันย่อมเกิดปัญหาขึ้นอย่างแน่นอน แวนทิพย์หนีออกจากโรงเรียนประจำไปพบชายบ่อย ๆ และมีเพศสัมพันธ์บ่อยครั้งขึ้น ต่อมาจึงรู้สึก ว่าเกิดมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นในร่างกาย ถึงคำบรรยายว่า

แวนทิพย์มีเรื่องวุ่นวายใจอยู่แล้วเรื่องหนึ่ง หลอนยังไม่ได้ปรึกษาใคร แม้จะ เวลาต่อชีวิตสักเพียงไหน และวัยและประสบการณ์อันน้อยนิดที่มีอยู่ทำให้หลอน พอจะรู้อาการที่ เกิดกับตัวหลอนนั้นเป็นอาการของคนที่กำลังจะเป็นมารดา อาจจะไม่ใช่ก็ได้ จะแน่ใจได้อย่างไรถ้าหมอยังไม่ยืนยัน คนอื่น ๆ เขามีสามี มีลูกทำไมเขาไม่ท้องกันล่ะ ทำไมสุริย์พรไม่ท้องทั้งที่อยู่กับพี่ชายหลอนมาเป็นปี ๆ แล้วทำไมแวนทิพย์ถึงท้อง หลอนไม่อยากจะเชื่อเลย¹

เมื่อเวลาผ่านไปหลายวัน แวนทิพย์เริ่มรู้สึกถึงความผิดปกติในร่างกายมากขึ้น เช่น เกิดปั่นป่วนในกระเพาะอาหาร อาเจียน และเวียนศีรษะ แวนทิพย์เริ่มแน่ใจว่าตนเองตั้งครรภ์ จึงหาทางไปพบชายเพื่อแจ้งเรื่องราวให้ชายทราบ หลอนจึงออกอุบายว่าไม่สบายเพื่อให้ครูแม่บ้าน พาไปโรงพยาบาลและจะไต่หน้จากโรงพยาบาลเพื่อไปพบชาย ถึงขอความว่า

แต่พอเห็นหน้าชาว ๆ นั้นฉันคิดว่า เขาก็คงแค่คาง แวนทิพย์ "ทิพย์ ออกมาจากโรงเรียนได้อย่างไร วันนี้ไม่ใช่วันหยุดนี้" ตัวเขาเองก็เพิ่ง กลับมาจากโรงเรียนได้ไม่นานนัก "อย่าเพิ่งถามเลย หาทั้หลบ ๆ คนไปคุยกันก่อน" แวนทิพย์รีบบอกชยานงศ์ศีรษะ เดินหายไ้ทางหลังโรงภาพยนตร์ซึ่งมีชอกเล็ก ๆ พอหลบมุมได้ พอรู้เรื่องจะเอื้อม ขยาก็ได้แต่ละดังงั้น นี่อะไรไม่ออก ปากพิมพ์ว่า

¹ โต้ค้น กวางจะรู้เคียงสา หน้า 165

"ทิพย์ก็กลับบ้านไม่ได้ กลับโรงเรียนไม่ได้"

"ไม่ไต่ห้อยก ตามแต่ทิพย์ทองเน่ ๆ เลย เม่นสซาคตงสามเดือนแล้วกรรมัง
เราจะทำไ้ทีละชยา" นำคากลบตาสาร¹

แวนทิพย์เมื่อรู้ว่าตงกรรมเนอนจิงชานชยาหนีไปเฉยชวักกันตามลำพังที่กรุงเทพฯ
ควยความออนประสบบการตงสองคนจิงถูกคนรายชโมยเงิงในระหว่างเกินทาง สักคตวนวาย
ในกรุงเทพฯทำให้แวนทิพย์เกิบปัญหามากมาย แวนทิพย์มาจากครอบครัวที่พอเมรารวย แวนทิพย์
ไม่เคยรับนิตชอบเรื่องอะไรเลย เมื่อตงออกมาทำหน้าตเมบาน แวนทิพย์ทำอะไรไม่เป็นเลย
ชยาเองนิกไม่ถึงว่าแวนทิพย์จะทำอะไรไม่เป็นถึงเพียงนี้ ตงคำมรยายว่า

เชานิกไม่ถึงว่าแวนทิพย์จะไม่เป็นงานบ้านถึงเพียงนี้ ภูมาน พุงขาว ชักฉา
ไม่เป็นเลยสักอย่างเกียว กระตังตางจานหลอนกัพอกว่าไม่เคยทำ เวลาอยูบ้าน
จะคินน้ำสักแก้วคินน้ำไขรันจากชวลินตุงเย็นมากูกเขาสงให้ ชาคเตจะปอนเขา
ปากเทานัน หลอนเพิงจะตูกเชือกกรองเทาพาไปเมื่อตงอยู่โรงเรียนประจำ

โตเป็นสาวมีตัวไคอย่างไ้กันหนอ ชยาตงนใจชณะเกินไปตามถนนแคกรอนเปร์ยง
กรุงเทพฯ นีชางรอนเสียจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่ไม่โชหนารอนสักหนอย รำคานตงเอง
เพราะกางเกงที่สวมไม่ไ้ครัด เสื้อยี่คั้นพอทนไ้ เพราะไม่จำเป็นตงรัก แต่เจา
กางเกงยั๊ ๆ ระคายยิวนี้²

สภาพเศรษฐกิจในกรุงเทพฯ ทำให้แวนทิพย์และชยาตงหางานทำ ชยานันไ้ทำงาน
เป็นชางชอมรตจักรยานตองพักอยู่กับนายจาง เขาไม่สามารถดูแลแวนทิพย์ไ้เลยเมวจะจะเป็น
หวังก็ตาม แวนทิพย์ตองชวยตัวเองไคไปสมัครเป็นสาวโชตามบาน บังเอิญโชคคี่มีครูกนหนึ่ง
รับแวนทิพย์ไ้ แวนทิพย์ทำงานหนักแตกตงทนเพราะถาไม่ทำกตงอดตาย แวนทิพย์ทำงานไ้
ไม่นานกตงเคื่อกรอนเพราะความสวยของเชอ สักคตของนายจางแวนทิพย์เกิบความพอใจเมือ

¹ โปตัน กวาจะรูเคียงสา หน้า 173

² ก. หน้า 223

โอกาสจึงคิดฉวยฉวยแว่นตีย แว่นตียหนไม้ไผ่จึงต้องลาออก เมื่อไม่มีงานทำแว่นตียจึงกลุ่มใจมากขึ้นไม่ทราบว่าจะไปปรึกษาใครจึงต้องไปหาชายที่บ้านของนายจาง แต่ชายก็ไม่สามารถช่วยอะไรแว่นตียได้เพราะชายก็กลุ่มใจเรื่องครอบครัว จึงหันไปเสพยาเสพติด แว่นตียจึงต้องมาขอความช่วยเหลือจากเจ้าของบ้านที่แว่นตียเคยเช่า แลฉมนำให้แว่นตียทำงานที่สถานเริงรมย์ แว่นตียต้องยอมเพราะกลัวตัวเองและลูกในท้องจะตกตาม แว่นตียทนทำงานจนคลอดบุตรออกมาแว่นตียได้ทราบข่าวว่าชายถูกรถชนตาย เมื่อหมดหวังแว่นตียจึงคิดว่าจะนำลูกสาวกลับไปหาญาติทางภาคเหนือ แว่นตียไปขอความช่วยเหลือจากพี่สาวของแลฉมเจ้าของบ้านเขา แต่เมื่อออกเดินทาง แว่นตียกลับถูกส่งไปขายให้กับหัวหน้าสถานการค้าประเวณีที่ภาคใต้ แว่นตียตกใจและเสียใจมากแต่ต้องทนเพราะเห็นแก่อลูกสาวของตน แว่นตียทนทำงานทุกอย่างขอเพียงให้ลูกปลอดภัย วันหนึ่งแว่นตียพบหมอสุรียานองชายของพี่สะใภ้ หลอนดีใจมากฝากฝังลูกสาวกับหมอสุรียานองให้นำไปให้พี่ชายซึ่งอยู่บ้านเกิด เมื่อเห็นว่าลูกสาวปลอดภัยแว่นตียจึงฆ่าตัวตาย

จากพฤติกรรมของแว่นตียดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การที่พ่อแม่เลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดจนเกินไป ย่อมมีผลเสียกับลูกได้ สำหรับสาเหตุแห่งพฤติกรรมจะได้อธิบายในตอนต่อไป

1.8 ขยา จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียงสา

บุคลิกภาพของตัวละคร

ขยาเป็นเด็กวัยรุ่น เขาเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนประจำจังหวัด และเป็นคาราฟุทบอลทีมชื่อเสียงของโรงเรียน สังคมในจังหวัดนั้นค่อนข้างแคบ ขยาจึงเป็นที่รู้จักทั่วไปของคนในจังหวัด เด็กสาวต่างคลั่งไคล้คาราฟุทบอลที่ขยาเล่นนั้น แต่ขยาก็ไม่สนใจ เพราะถือว่าตนเองเป็นคาราฟุทบอล และถือว่าตนเองมีสิทธิ์ที่จะเลือกสาวคนใดก็ได้ เพราะมีเด็กสาว ๆ สนใจเขาหลายคน เขาควรจะเลือกคนที่ที่สุด ดังคำบรรยายว่า

หมวยหรือคารารายขยา ขยารู้แต่เขาไม่ชอบเพราะคารารายแก่ไปหน่อย
หนุ่มน้อยอายุสิบหกคาราฟุทบอลขยาจะไม่ชอบผู้หญิงอายุสิบแปด ขาว ๆ อ้วน ๆ

ตามสายตาของเขา แล้วมีหน้าข้ายังพูดไทยไม่ชัด ขยำนี้นักเรียนวันรุ่นสาว ๆ ใจกล้า
ถามถามเขายังกับถามเด็กคนอื่น เรื่องอะไรจะไปขอความช่วยเหลือ¹

ขยาทนงตัวว่าตนเองนั้นเป็นพี่เลี้ยงปองของสาว ๆ หลายคนในจังหวัดก็เพราะว่า
ขยาตัวคล่องแคล่วคนรูปหล่อ ใจดีส่วน รูปรางงามเพราะเล่นกีฬา และออกกำลัง ขยาควบคุม
อาหาร เป็นพ่อรูปหล่อประจำเมือง²

ขยาเป็นลูกชายคนเล็กของครอบครัวทั้งพ่อและมารักและตามใจเขามาก เขาจึง
ไม่รับนิคมขางานในยามมากนัก บรรพบุรุษของขยาเป็นคนจีนที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย
นานแล้ว ปัจจุบันครอบครัวของขยาประกอบอาชีพค้าขาย ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันขายอะไหล่
รถจักรยาน แต่ขยาไม่สนใจด้วยเลยงานออกไปขี่จักรยานเล่นนอกบ้าน ออกไปหาเพื่อน หรือ
ไปกินหมูหยอง ขยาก็ทำกริยาเมื่อหน้าเมือพายุอบรมหรือสอนให้รับนิคมขางาน ดังคำบรรยายว่า

ขยาเมมปาก ยักไหล่หนึ่งอันเป็นกริยาพิพิพายเกลียดคนก็ จึงถูกคำทักอีกสอง
สามประโยค

"ไอ้หาทางอย่างนี้เหมือนจิกโกหนึ่งฝรั่ง หุเรศไม่ทำมาหาแตกเอาแต่เงินยักเอว
ยักไหล่เกี้ยวหมูหยองจะเอาตัวไม่รอด" คำเสียดจิกเค้นลงไปทำงานต่อ

ขยากระแทกตัวกับเก้าอี้วามมณเฒ่า มองพุ่มพวงแล้วถอนใจ "งาน งาน
งาน ไม่รู้จะแบกงานไปถึงไหน หากความมันเต็มไม่มีเลย ไม่รู้ยกกันไต่ยั้งใจ ทำงาน
วันละยี่สิบชั่วโมงแบบนี่"³

นอกจากขยาจะไม่รู้จักรับนิคมขางานค้าขายที่บ้านแล้ว ขยายังเป็นเด็กที่ไม่รู้จักค่าของเงิน
เงินในมือของขยาโง่เพราะความเหนียวของพ่อแม่และพี่ ๆ ของเขา ขยาไม่ค่อยชอบ
ทำงาน แต่ชอบหยิบเงินในลิ้นชักไปใช้อย่างสุรุ่ยสุร่ายเสมอ ดังคำบรรยายว่า

¹ ใต้น ภาวะทุติยสง หน้า 7

² ก. หน้า 34

³ ก. หน้า 30

ชยาแสงฤทธิ์ปล่อยเงินไว้ในบ้านแล้วหลบออกมาถอนเอาเงินในเกะ
มาควยสองร้อย เงินในเกะเป็นเงินชายอะไหลลดเล็ก ๆ น้อย ๆ ... ชยาจึงมี
เงินใช้ไม่ขาดมือแม้จะไม่มากนักเพราะเขา "มือถาว" ไม่เฉื่อยเลย ขนาดเมื่
จะมีกระวังแต่ก็ยังมีเงินเหลืออยู่บ่อย ๆ ชยาไม่เคยรู้ค่าของเงินเลย ไม่รู้ว่า
เงินนั้นกว่าจะหามาได้ยากเย็นเหน็ดเหนื่อยประการใด¹

ชยาไม่เคยสนใจเรื่องความรับผิดชอบงานการที่ครอบครัวของเขาทำอยู่ นี่มันจึง
สิ่งสมอยู่ในตัวของชยา เมื่อเขาได้เสียกับแวนทิพย์แล้วรู้สึกวาทัวเองนั้นไม่ควรจะต้องรับผิดชอบ
ในการกระทำของเขา และเมื่อไปอยู่ควยกับที่กรุงเทพฯ ชยาก็โทษว่าเป็นความผิดของแวนทิพย์
คนเดียวที่ทำให้ต้องออกมาจากบ้านมาเผชิญชีวิตยากลำบากนานาประการ ต้องทำงานหาเลี้ยง
ครอบครัว ต้องทนลำบากทุกอย่างและต้องทนต่อความไม่เคียดสาของแวนทิพย์ ทั้งนี้ชยาไม่เคย
คำนึงถึงเลยว่าเป็นความผิดของเขาควยส่วนหนึ่ง ที่เป็นเช่นนั้นเพราะชยาไม่เคยต้องรับผิดชอบ
สิ่งใดในครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจึงขาดความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองเป็นอย่างยิ่ง

บุคลิกของชยาดังกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ชยาเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีผู้มาก
เมว่าทุกคนในบ้านจะช่วยกันทำงาน แชชยากไม่เคยคิดช่วยเหลือพ่อแม่ นอกจากว่าจะถูกเรียกให้
เขาจึงจะทำงาน เขาชอบทำตัวตามสบาย เจ้าชู้ ไม่รับผิดชอบสิ่งใด ไม่เคยคิดถึงอนาคตว่าจะ
เป็นเช่นไร คิดแต่จะสนุกไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น บุคลิกภาพของชยาจึงมีผลต่อพฤติกรรมในลักษณะ
ที่ไม่พึงประสงค์ ดังจะกล่าวต่อไป

พฤติกรรมของตัวละคร

ในเรื่อง กว่าจะรู้เคียดสา นี้ จากการศึกษาอย่างละเอียดจะพบว่า ตัวละครที่มี
พฤติกรรมเด่นมากในเนื้อเรื่องคือ แวนทิพย์ ชยาเป็นคนที่มีแวนทิพย์รู้จัก และต่อมาได้ใช้ชีวิตร่วมกัน
พฤติกรรมของชยาไม่เด่นเท่าพฤติกรรมของแวนทิพย์ แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมของชยาก็มีส่วนเสริม
พฤติกรรมของแวนทิพย์ให้เด่นชัดขึ้น การที่แวนทิพย์เกิดตงคราภขึ้นมาจนเป็นเพราะความเจ้าชู้ของ

¹ โยต้น กว่าจะรู้เคียดสา หน้า 34

ชยา และเมื่อแวนทิพย์แต่งงานแล้วชยาก็ออกจากบ้านมาอยู่กรุงเทพฯ เพราะความไม่รับผิดชอบของชยา ชยาเอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียว จึงเป็นเหตุให้แวนทิพย์ต้องมีชีวิตที่ลำบาก และถูกขายเป็นโสเภณีในที่สุด เหตุที่ศึกษาพฤติกรรมของชยาก็คือชยาเป็นพฤติกรรมดังต่อไปนี้

ชยาเป็นเด็กชายวัยรุ่น เป็นนักกีฬาประจำจังหวัด เป็นผู้ชายที่หน้าตาดีในจังหวัด และเป็นทีสนใจของเพศตรงข้าม มีเด็กสาวหลายคนคลั่งไคล้เขา ชยาคบกับเด็กหญิงหลายคน เขาจึงเข้าใจความคิดและความต้องการของเด็กสาว ๆ เมื่อชยาพบแวนทิพย์ เขาสนใจหลอนจึงสัมผัสจนรู้ถึงสภาพครอบครัว ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ของแวนทิพย์ ชยารู้ว่าแวนทิพย์ไม่เคยได้ออกมาสมาคมกับเพื่อนนอกบ้านมากนัก หลอนขมขื่นแค้นเมื่อได้พูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ ชยาจึงรู้สึกที่จะไขว่คว้าที่สุภาพกับแวนทิพย์ เขาไม่ต้องการให้แวนทิพย์กลัว อยากให้หลอนไวใจเขามาก ๆ จนกระทั่งพูดคุยบ่อยและยอมไปเที่ยวด้วยกันตามลำพัง จะเห็นได้จากคำพูดที่เขาพูดคุยกับแวนทิพย์ว่า

ชยาไม่เคยได้เอ่ยเรื่องความรักความใคร่อะไรอีก เขาสุภาพกับหลอน ไม่เหมือนเมื่อพบกันในสนามกีฬา ทาทางเขาทะเลาะงัดเอากัน กลาวหาว่าหลอนดื้อยาวบาง
ส่งสารรักมาทางลูกเทนนิสบาง

"พวกพวกของคุณผมยังเก็บไว้" เขาบอกหลอนแค้น

"อยู่ในห้องนอน หัวเตียง" เด็กสาวไม่ตอบความ

"ไวเป็นทีระลึก เอาไวดูทางหน้า เวลาคิดถึงคุณด้วย เพราะผมจะซัดไปดู
หลังคาบ้านก็ไปไม่ได้" เขาเว้นคำว่าชอบหรือรักเอาไว้ วลีรักแบบชยาว่าแวนทิพย์
ไม่เคยมีเพื่อนชาย ไม่ขึ้นกับวาจาตะโลมอันใด เขาจะต้องสุภาพเขาไว ไม่อย่างนั้น
แวนทิพย์จะตลกแล้วและไม่ออกมาพบเขาอีก¹

ชยาปฏิบัติตนเป็นคนสุภาพจนแวนทิพย์ไวใจและยอมไปเที่ยวด้วยกันแล้วชยาจึงชวนแวนทิพย์ไปเที่ยวหน้าทถนนนอกเมือง ในบรรยากาศทกลางธรรมชาติเช่นนั้น ชยาจึงสอนให้แวนทิพย์รู้จักกับความรัก ความรักในความคิดของชยาก็คือการมีเพศสัมพันธ์ ชยาไม่เคยนึกถึงอนาคตว่าเหตุการณ์

¹ โต้ต้น กว่าจะรู้เดียงสา หน้า 111 - 112

ภายหน้าจะเป็นอย่างไร ขยายพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เน้นวัดผลแว่นทิพย์ จนแว่นทิพย์ปล่อย
อารมณ์เต็มที่จนถึงขั้นยอมมีเพศสัมพันธ์กับขยา ดังคำบรรยายว่า

ขยาไม่ใช่เด็กหนุ่มโสดบริสุทธิ์สมอายุ เขามีประสบการณ์มานานบ้างแล้ว ทั้ง
กับหญิงอาชีพและเด็กสาว ๆ ที่เคยมาคลั่งไคล้ไหลหลงการราฟตามดอยของเขา
เด็กสาวที่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามสังคมยุคใหม่ บ้านเพื่อนเขามีวีดีโอ ภาพยนตร์
ต่างประเทศที่นำมาฉายไม่ถึงกับเป็นหนังคองทาม แต่สามารถกระตุ้นอารมณ์ให้
เรารอนเอยมาก ขยายยังไม่เคยพบเลยว่ามีเด็กสาวคนไหนทนต่อความเรารอนของ
อารมณ์โคเม้นั้นปะทุออกมาแล้ว ไม่มีการขยับขึ้น แต่การร่วมสนุก

ประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการกระตุ้นอารมณ์
เด็กสาวบริสุทธิ์อย่างแว่นทิพย์ หลอนสะท้อนสะท้อนไปทั้งกาย รอเวลาอีกเดี๋ยว
หลอนก็จะต้องเปลือกเปลีนไปกับมรสโลกีย์ ขยาแน่ใจว่าแว่นทิพย์เป็นคนไวต่อสัมผัส
ชุมชมทั่วร่างหลอนเหมือนจะเปิดกว้าง ผิวเนื้อวอลเนียนเตนระริกทรวงอกสะท้อน
ไหวยามเมื่อเขาถูกใช้¹

เด็กวัยรุ่นส่วนมากนั้นมักจะกลายเป็นผู้ขาดความยังคิด ชอบทำตามใจตนเอง และ
ไม่เคยนึกถึงว่าจะมีสิ่งใดเกิดขึ้น ขยากับแว่นทิพย์ก็เช่นเดียวกัน ทั้งสองเริ่มรู้จักคบหากันต่อมา
กลายเป็นความรักตามประสาวัยรุ่นจนถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ด้วยกัน ทั้งสองคนไม่เคยคิดถึงการตั้งครรภ์
เลยไม่รู้จักป้องกันการตั้งครรภ์ เมื่อเกิดปัญหานี้ก็แก้ปัญหาด้วยวิธีการง่าย ๆ แต่ค่อนข้างอันตราย
นั่นคือการหนีออกจากบ้านไปอยู่กรุงเทพฯ กันตามลำพัง ดังคำบรรยายว่า

ขยาเขาห้องสวนครัว ห้องซึ่งเคยนอนกับพี่ชายคนรอง หากมีคนเฝ้าครอบครอง
ตามลำพัง เปิดตู้เสื้อผ้าเก็บเสื้อกางเกงใส่กระเป๋าลวก ๆ อัดไปใต้ไม้กั้นชุด เพราะ
กระเป๋ามีไม่ใหญ่พอ เงินส่วนตัวมีไม่กรอยักคดใจแถมเขาหอमारका เปิดลิ้นชัก
โต๊ะเครื่องแป้ง พบกระเป๋าสตางค์อยู่ในนั้น มีเงินพันกว่าบาท เขาหยิบมาจนหมด

¹ โบทัน กว่าจะรู้เคียงสา หน้า 141

ย่องไปห้องอำมา อำมาชอบเอาเงินสุกไว้ใตหมอน ใตหมอนมีเงินหกร้อยกับ
 แวนทองโบราณวงเล็ก ๆ เขาหยิบยักใส่กระเป๋าทองแดง ชยายองลงบันไดมา
 เขาจะเขากองเทพยวิชัยไหนดี ไปรดโดยสารหรือรดไฟคงไปไม่ได้อาพอแม่
 แวนทิพย์รู้แล้วว่าลูกสาวหาย จะต้องส่งคนไปดูแถวนั้นแน่ ๆ¹

ชยายกับแวนทิพย์ออกไปเผชิญชีวิตกันตามลำพัง ทั้งสองคนต่างก็ไม่เคยจากพ่อแม่
 ไม่เคยรู้จักโลกภายนอก ปัญหาจึงเกิดขึ้นมากมาย ปัญหาแรกก็คือ เมื่อเริ่มเดินทางชยายพา
 แวนทิพย์ไปกรุงเทพฯ โดยทางรถไฟ แต่ด้วยความไม่รอบคอบ และไม่รู้จักระมัดระวัง จึงถูก
 ล้วงกระเป๋าในขบวนที่หนึ่งหลับ ทอณัฏฐาารู้สึกตัวตื่นแล้วไม่พบกระเป๋าจึงถามแวนทิพย์ แวนทิพย์
 จึงตอบว่า

"ชยายใส่ไว้ในกระเป๋าสะพายกระมัง ลองหาดูซิคะ" แวนทิพย์กังวลความหวัง
 ใจคอไม่ค่อยเหมือนกันเมื่อชยายสาายหนา เขาจำไคเน ๆ ว่าเขาใส่กระเป๋าทองแดง
 ไว้ แล้วเดินมาขึ้นรถไฟ รถไฟก็ไม่แน่นนักหรอก แต่ที่มันโดนคนเบียดเสียดกัน แย่งกัน
 ขึ้นก่อนเพื่อจะได้เลือกที่นั่งดี ๆ คงจะเป็นตอนนั้น แต่เขาต้องคนดูในกระเป๋าเสื้อหนา
 คุยเสียทุกซอกทุกมุม

"หายไปแล้วแน่ ๆ เลย ถูกฉกไปแล้ว" เขาครางในคอ

"ไม่มีเงินกระแจะ"²

เงินคือปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการดำรงชีวิตในกรุงเทพฯ ชยายพา
 แวนทิพย์มาอยู่กรุงเทพฯ แต่ไม่มีเงิน จึงต้องออกหางานทำทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่า
 ชีวิตของเขาจะตกอับเช่นนี้ แต่เขาก็ต้องทน ดังคำบรรยายว่า

"ให้วันละสามสิบ กินกับอ้วควาย กินวันหนึ่งก็หลายเงินแล้ว ดีที่เขาเช่าที่พัก มากิน
 เขานั่นเลย ตอนเย็นก็กินข้าวเย็นแล้วสองทุ่มค่อยกลับ มาต่งเต๊กโมงนา งานทำต่งเต๊ก

¹ ใตหมอน กาวะรุเกียงสา หน้า 174

² ค. หน้า 202

ชยานิ่ง นึกถึงเงินในกระเป๋า น้องสาวเฝ้าจำนวนหนึ่งเขาก็เก็บเตรียมไว้ให้
 แวนทิพย์คลอเคลียกันแหละ แต่คลอเคลียจะไปอยู่ที่ไหนกัน กอนคลอเคลียคองแองแก
 หลอนกงทำงานไม่ไหว แล้วทอนตูกอนจะทำอย่างไรคิดแล้วยิ่งกลุ้ม คิดเรื่องนี้
 วันไหน ก็ต้องหาทางกับกลุ่มควยการคนนำยาในมือให้มันละเอียดและเจือจางคอบคลายทุกข
 ในหัวอก นำยาในมือที่มีอยู่ประจำ เพราะต้องใช้งาน ปะยาง ชักรด นำยาชวดไหน
 ก็โคขางตัว¹

ยาเสพติดประเภทสารระเหยนั้น ทำให้ยาเสพติดความกลุ้มไปชั่วขณะหนึ่ง เมื่อยาหมดฤทธิ์
 เขาก็กลุ้มมากขึ้น เมื่อกลุ้มใจมากก็ปรับทุกข์กับเพื่อน เพื่อนแนะนำให้ปรับทุกข์ควยนั้นคดียาเสพติด
 ทรัพยากรกว่าสารระเหย เขาให้ยาลองกินยาที่เขาซื้อเพราะมันกับกลุ่มได้ดีกว่า ชยาก็
 กลายเป็นคนคดียาเสพติดชนิดร้ายแรง ถึงคำบรรยายว่า

และเมื่อพบเพื่อนคนนี้ พอปรับทุกข์ว่ากลุ้ม เพื่อนก็ส่งยาอย่างหนึ่งให้

"กินซะ คับกลุ้ม"

ชยารับรับมันกินเข้าไป มันช่วยให้เขาลืมโลกแห่งความทุกข์นี้ไปจริงๆ แหละ
 ยาวีเศษแะ ๆ²

เมื่อชยากลายเป็นคนคดียาเสพติดแล้ว เขาก็ห่างเหินแวนทิพย์ไป ไม่ไปพบแวนทิพย์
 ที่บ้านนายจางอีกเลย เมื่อแวนทิพย์มีปัญหากับนายจางแล้วมาพบชยาแต่ชยาก็ช่วยอะไรไม่ได้
 ชยาเมื่อต้องการยามากขึ้นเขาก็ทำในสิ่งผิดกฎหมาย เขาร่วมมือกับกลุ่มโจรปล้นเงินของคน
 ที่ไปเบิกเงินจากธนาคาร กลุ่มโจรถูกจับแต่ชยาก็ยังตาย

จากพฤติกรรมของชยาจะเห็นได้ว่า ชยาเป็นเด็กที่ขาดความรักนิยชม ชอบทำตัว
 ตามสบาย ไม่เคยคิดถึงชีวิตในอนาคตในชีวิตสนุกสนานไปวันหนึ่ง ๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น เขาก็
 ไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมของชยาเป็นไปในลักษณะดังกล่าว จะ
 ไล่กลาวในตอนต่อไป

¹ ใต้น ภาวะรู้เคียงสา หน้า 258

² ก. หน้า 272

1.9 ยายหนู จากเรื่อง ยายหนูลูกพอ

เรื่องย่อ

ยายหนู (บุญพิลาศ) เป็นลูกสาวของอัมพิลากับคนรักที่ไม่รับนิยชม อัมพิลาก็ต้องแต่งงานกับบุญฤทธิ์ทรายรางวัลการเพื่อให้บุญฤทธิ์เป็นพ่อของลูกในทอง เมื่ออัมพิลาคดคายยายหนูแล้วจึงมอบภาระการเลี้ยงดูลูกให้บุญฤทธิ์ อัมพิลาก็ไม่รักยายหนูเลย บุญฤทธิ์เลี้ยงยายหนูโดยไม่สนใจว่าเพื่อนบ้านจะคิดอย่างไร เมื่อยายหนูโตขึ้นมาก็รู้จักเพื่อนและญาติๆ ยายหนูเห็นมีผู้หญิงสาวอยู่ในบ้านแต่ไม่รู้ว่าใคร เพราะอัมพิลาก็ไม่เคยเอาใจใส่ลูกแมกระทั่งจะอุ้มลูกสักครั้ง

เมื่อยายหนูโตถึงวัยที่ต้องไปโรงเรียน ยายหนูจึงไม่ชอบครูผู้หญิง ต่อมาอัมพิลาก็เดินทางไปฝรั่งเศส ก่อนอัมพิลาก็เดินทางไปบุญฤทธิ์รอขายไก่ให้ยายหนูวัยอัมพิลาวาแม่ แต่ยายหนูก็ไม่สนใจ หรือไม่เสียใจเลยที่อัมพิลาไม่อยู่บ้าน ยายหนูอยู่กับบุญฤทธิ์อย่างมีความสุข ต่อมาอัมพิลากลับจากฝรั่งเศสเพื่อมาขอหย่ากับบุญฤทธิ์และแต่งงานใหม่กับชาวต่างประเทศ อัมพิลาขอรองให้บุญฤทธิ์นำยายหนูไปให้แม่ของเธอเลี้ยง แต่บุญฤทธิ์ไม่ยอม แม่ยายหนูเองก็รักและผูกพันกับบุญฤทธิ์มากขึ้น ต่อมาอัมพิลากลับมาจากฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับสามีใหม่ของเธอ อัมพิลาต้องการนำยายหนูไปเลี้ยงที่ฝรั่งเศส เพราะอัมพิลาอ้างว่าบุญฤทธิ์ไม่ใช่พ่อแท้ ๆ ของยายหนู บังเอิญยายหนูแอบได้ยินทั้งสองคุยกันจึงรู้ว่าบุญฤทธิ์ไม่ใช่พ่อแท้ ๆ ของตนเอง ยายหนูเสียใจมาก จากนั้นยายหนูเริ่มมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ คือทำกริยาเป็นสาวกับแม่ เมื่อบุญฤทธิ์ขอรองให้ยายหนูไปฝรั่งเศสเพื่ออนาคตของตนเอง ยายหนูก็ไปแต่ก็ไม่พูดจากับใคร เงียบขรึม จนครูสอนพิเศษกังวลใจ ยายหนูอยู่ฝรั่งเศสอย่างคนแข็งกระด้างกลายเป็นเด็กสุขภาพทรุดโทรม ผอม รับประทานอาหารเข้าไปก็อาเจียนออกมา อัมพิลาเห็นพฤติกรรมของยายหนูแล้วจึงคิดว่าตนเองไม่ได้ผูกพันกับยายหนูมาตั้งแต่แรกเกิด เมื่อนำเด็กมาเลี้ยงดูคนโตนั้นยอมเกิดปัญหาทางด้านจิตใจของเด็กและเป็นผลกระทบถึงสุขภาพของเด็กด้วย อัมพิลาจึงนำยายหนูกลับประเทศไทย และให้ไปอยู่กับบุญฤทธิ์ตามเดิม

บุคลิกภาพของตัวละคร

ยายหนูเป็นเด็กที่เกิดมาจากความไม่ตั้งใจของพ่อแม่ ยายหนูไม่เคยได้รับความรัก ความอบอุ่นจากแม่เลย เธอจึงรักและผูกพันกับพ่อในนามของเธอมามาก บุญฤทธิ์นั้น แม้ว่าจะไม่ใช่อุบัติเหตุแท้จริงของยายหนูก็ตามแต่ก็ผูกพัน เอาใจใส่ เลี้ยงดู ยายหนูอย่างดี ยายหนูจึงเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นเด็กน่ารัก แม่กระทั่งแม่อย่างอัมพลาซึ่งไม่อยากจะให้ลูกเกิดมาก็ยังอดที่จะรักเอ็นดูยายหนูไม่ได้ ถึงกับบรรยายว่า

เด็กหญิงอายุประมาณสามขวบ ไฉมปรกหน้าเล็กน้อย อ้วนกลม ผิวขาว
ประกายตาแจ่มใส แม่หลอนจะไม่รักเลยในตอนนั้น แต่ก็ยังอยากเห็น และได้เห็น
เด็กหญิงน้อย ๆ อ้วนกลม สมวัย น่ารักกว่าลูกสาวบ้านทั่วไปแน่นอน¹

ต่อมาเมื่อยายหนูโตขึ้น และรู้ความจริงว่าพ่อที่รักตนและหวังโยมมากนั้นไม่ใช่พ่อแท้จริง ยายหนูจึงเสียใจ ไม่สบายใจ ยายหนูไม่อยากเชื่อ ยายหนูไม่สนใจจะถามว่าใครคือพ่อแท้จริง แต่สงสัยว่าทำไมแม่จึงไม่รักพ่อบุญฤทธิ์คนนี้ ยายหนูเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีต่อแม่ คือมีการขี้นชา เจ็บเมื่อย เมื่อยายหนูถูกบังคับให้ไปฝรั่งเศส ยายหนูจึงเดินทางไปอย่างคนซังกะตาย ประกอบกับสภาพสังคมในฝรั่งเศสทำให้ยายหนูกลายเป็นเด็กเจ็บขี้มึน ไม่พูดกับใคร ๆ ยายหนูใจลอย จนครูที่สอนพิเศษสังเกตเห็น ครูจึงพูดกับแม่ของยายหนูว่า

"ลูกสาวคุณมีปัญหาจิตใจถึงบ้านนะ ระวังสุขภาพจิตของแกให้ดี" ครูสอนดนตรี
บอกอัมพลา ครูสอนคำนวณก็เช่นเดียวกัน "เด็กเคยทำคำนวณได้ดีมาก เพราะเคย
เรียนมาแล้วจากเมืองไทย แต่ครูแกจะใจลอยคิดนิคอยู่เรื่อย แม่กระทั่งบอกเลขง่าย ๆ
ยังนานวันก็ยังแย่งทุกที ๆ ถ้ามักบอกคิตถึงพ่อ"²

¹ ใต้น ยายหนูถูกพ่อ หน้า 221

² ก. หน้า 216

คนเรานั้นเมื่อสภาพจิตใจไม่ปกติ อวัยวะในร่างกายมักทำงานไม่เป็นปกติด้วย ยายหนูก็เช่นเดียวกัน จากเด็กที่น่ารัก สุขภาพแข็งแรงเมื่ออยู่ที่ประเทศไทย เมื่อมาอยู่ฝรั่งเศส ยายหนูทุกข์ใจเพราะคิดถึงพ่อ จึงรับประทานอาหารไม่ได้ โดยเฉพาะอาหารฝรั่งเศส เมื่อถูกแม่บังคับ ยายหนูจึงฝันใจแตกอาเจียนออกมาจนหมด ยายหนูกลายเป็นเด็กฉุนขึ้นในสายตาของแม่ ดังคำบรรยายว่า

นำหนักตัวของยายหนูลดลงฮวบฮาบ ไม่ต้องชั่งก็รู้ เพราะใบหนากลม แขนอมน กลายเป็นใบหนาเรียว แขนคม ผนังซุบ คนแซ่ขาวผ่อง กลายเป็นขาวเผือก มีแต่กระดูกแหลมคมด้วยหนังสีนํ้าออกเหลือง ทรวงอกเฟื่องเริ่มเต่งตึง กัดทลายเหมือนหนากของเคียวชายฉวม ๆ คนหนึ่ง¹

จากเนื้อหาของเรื่องนี้แม่บุคลิกของยายหนูจะไม่ปรากฏชัดเจนนัก แต่เท่าที่ยกตัวอย่างมาก็อาจกล่าวได้ว่า เด็กที่มีสุขภาพจิตดี สุขภาพกายแข็งแรงนั้น ถ้าสิ่งที่มีมากระทบกระเทือนใจ สุขภาพจิตอาจเสื่อม และสุขภาพกายทรุดโทรมด้วย เมื่อสุขภาพจิตไม่ดีย่อมมีผลต่อพฤติกรรมซึ่งจะโคจรไปในตอนต่อไป

พฤติกรรมของตัวละคร

ยายหนูเจ็บใจซึ่งมาจากการเลี้ยงดูของพ่อซึ่งเป็นแต่เพียงพ่อในนาม ถึงกระนั้นพ่อก็ยังเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของยายหนู เป็นศูนย์รวมของความรัก ความปลอดภัย ยายหนูผูกพันกับพ่อกว่าเธอจะคอยติดตามพ่ออยู่ตลอดเวลา ยามใดที่ไม่เห็นพ่อก็จะต้องเกินหาจนพบ และเมื่อพบพ่อยายหนูก็จะประจบประแจงพ่อกว้าง ๆ นานา ดังคำพูดของยายหนูว่า

"พ่อไปไหนคะ พ่อไปส่งงานหรือเปล่าคะคุณยายน้อย" เมื่อได้รับคำตอบไปส่งงาน ยายหนูจะนั่งริมฟิงโต๊ะเขียนแบบ รอจนกว่าเขาจะกลับมา อาการซึมจึงจะหายไป

¹ โปต้น ยายหนูลูกพ่อ หน้า 223

กลับราเร้งเหมือนเดิม พุกไม่หยุดปาก ถามันถามันและอ่อนวอนขอพอกไปไหน ๆ
ควย

"พอกยาหนีไปคนเดียวสิ พอกพาหนูไปควย" หลอนจะกอดคอเขาไว้นั่น

"หนูอยากไปเที่ยว" ยายหนูโอด "หนูอยากไปข้าง"¹

ยายหนูมีความสุขกับพอกเท่านั้น แต่ไม่มีความหมายสำหรับยายหนูเลย เพราะ
อัมพิลดาไม่เคยใกล้ชิดกับยายหนู เธอจึงเป็นคนแปลกหน้าสำหรับยายหนู ยายหนูไม่รู้จัก และ
ไม่เข้าใจความหมายของคำว่าแม่เลย ดังคำบรรยาย

อัมพิลดาเป็นคนแปลกหน้าสำหรับยายหนู นาน ๆ ที่จึงจะเห็นหน้า ยายหนู
ไม่กลัวคนแปลกหน้าแล้ว หลอนเรียกอัมพิลดาว่าแม่ตามที่พอสอนแต่หลอนไม่เคยสนใจ
ไม่รู้ว่าคำว่าแม่คืออะไร มีความสำคัญแค่ไหน²

เมื่อยายหนูถึงวัยที่จะต้องไปโรงเรียน บุญฤทธิ์จึงนำยายหนูเข้าโรงเรียน ยายหนู
เริ่มมีปัญหาคือยายหนูไม่ยอมไปโรงเรียน ร้องไห้หาพอก อยากให้พอกอยู่ที่โรงเรียนควย แม่ว่า
ครูจะปล่อยโยนอย่างไรยายหนูก็ไม่ยอม ร้องไห้หาแต่พอกเท่านั้น ดังคำพูดของยายหนูว่า

"ยายหนูจะหาพอก หาพอก ยายหนูจะกลับไปกับพอก กลับบ้านละ กลับบ้าน"

เสียงครูปล่อยประโคมอ่อนหวานแต่ครูจะไม่ใช่ประโยชน์นัก ยายหนูไม่เคยชิน
กับผู้หญิงสาว และไม่เคยชินกับการเป็นลูกของ "ผู้หญิง"³

โรงเรียนที่ยายหนูไปเรียนนั้นเป็นโรงเรียนอนุบาลจึงไม่ค่อยมีครูชาย ยายหนูเอง
ก็ไม่คุ้นเคยสนิทสนมกับครูผู้หญิง ยายหนูจึงเหงาและว้าเหว ยายหนูอยากมีเพื่อนคุยจึงพยายาม
มองหาคนที่มึนคลุกคลีกับพอก ที่โรงเรียนก็มีเพียงคนขับรถซึ่งเป็นชายวัยกลางคน ยายหนูจึงหา
สิ่งทดแทนพอกด้วยการไปเล่นไปคุยกับคนขับรถ ดังคำบรรยายว่า

¹ ไม้ต้น ยายหนูลูกพอก หน้า 61 - 62

² ค. หน้า 60

³ ค. หน้า 73

ยายหนูแอบมองจากห้องนอนตอนพักกลางวันไปหาคนขับรถขายผักกลางคน ๆ นั้น
คุยเล่นกับเขา นายวันคนขับรถเป็นคนรักเด็ก เขาใจเด็ก จึงเล่นกับแกทุกวัน ครู
คุณทองนกกเห็นแต่ไม่อยากจะบังคับใจแก่นัก จึงมักปล่อยแกลงซักประเดี๋ยวประด๋าว
หนึ่งจึงมานอน

"แกไม่มีแม่ เคยเจออยู่กับพ่อ แกบอกผมอย่างนั้นนะครู" นายวันบอกเล่ากับครู
ผู้เฒ่าที่ดูแลยายหนู "สงสัยแกคิดผมแทนพ่อเสียแล้ว"¹

ยายหนูอยู่ใกล้ชิดกับพม่าตลอด กลางคืนก็นอนกับพ่อ กลับมาจากโรงเรียนมาเล่นใกล้ ๆ
พ่อ ยายหนูก็ขี้โม้ขี้สนุกวัน บุญฤทธิ์จึงคิดว่าเขาควรแยกห้องนอนกับยายหนู ควรฝึกให้ยายหนู
นอนคนเดียว บุญฤทธิ์จึงจัดห้องนอนให้ยายหนูทางหาก ยายหนูไม่ยอม บุญฤทธิ์จึงใช้วิธีให้
ยายหนูนอนห้องตน เมื่อยายหนูหลับก็เข้าไปในห้องของแกที่เขาจัดไว้ให้ แกลยความที่บุญฤทธิ์
เลี้ยงยายหนูอย่างใกล้ชิดมากเกินไป ยายหนูจึงไม่ยอมแยกห้องนอนกับบุญฤทธิ์ ดังคำบรรยายว่า

บุญฤทธิ์ลงไปทำงานวาคูรูปต่อจนเสร็จจึงเข้านอนเมื่อเวลาสองยามตรง
หลับสนิทไปจนใกล้รุ่ง สะดุ้งตกใจตื่น เมื่อได้ยินเสียงทุบประตู และมีเสียงร้องจา
ของยายหนู

เขามว่าลูกจากเตียงไปเปิดประตูรับตัวแม่ตัวน้อย บุญฤทธิ์ไล่เขาหาออกมาพอ
ไม่ว่า แต่สะอื้นไห้หวอนอยู่นาน บุญฤทธิ์ลุกไปนอนที่เตียง ใจอ่อนโยนบรากับ
ซึ่งทองไฟ เขากอกราบแม่หนูน้อยไว้ ปอดไปนอนต่ออยู่นาน ยายหนูจึงหลับไปโดย
ที่ศีรษะหนุนแขนพ่อยจนสว่าง²

ยายหนูอยู่กับพ่ออย่างสุขสบายตลอดมาจนกระทั่งยายหนูอายุเกือบสิบขวบ แม่ของยายหนู
กลับมาจากรังเศส ในระยะนี้ยายหนูเริ่มรู้จักว่านคือแม่ และรู้สึกอยากมีแม่เหมือนคนอื่น ๆ ยายหนู
ยอมใกล้ชิดกับแม่ แต่เมื่อยายหนูแอบได้ยินว่าตนเองไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของพ่อ ยายหนูจึงเสียใจ และ
เริ่มเกลียดแม่ตั้งแต่บัดนั้นมา ดังคำบรรยายว่า

¹ โปศน์ ยายหนูถูกพ่อ หน้า 76

² ค. หน้า 105

หนูไต่ขึ้นประโยชน์นี้ทันที มันกองเข้าไปในสมอง ไม่ใช่เลือกเนื้อหาความ
วาวอย่างไร หนูรู้สึกเหมือนโลกจะถล่ม หนูไม่ใช่ลูกพอ หนูเป็นลูกเขมคนนี้เป็นเล็ด
เนื้อแท้ ๆ แต่พอที่หนูอยู่ควมมาตลอดชีวิตไม่ใช่พอแท้ ๆ ของหนู มันอะไรกัน พอ
คุณหนู ป่อนขาวหนู อามนำดวงกนใหญ่มาต่งแต่เล็กจนโตช่วยตัวเองได้ แล้วพอ
ไม่ใช่พอของหนูใดอย่างไร รอยไม่เชื่อ พันไม่เชื่อ หนูเกลียดแม่ แม่กล่าคืออย่างไร
มาราหนูไม่ใช่ลูกพอ หนูเป็นลูกของพ่อบุญฤทธิ์ ถึงพอจะไม่หลอ ยากจน แขนคอก
ชาลิบ พอกคือพอของหนู เลี้ยงหนูมาเกือบสิบปีแล้ว หนูไม่เคยเห็นคนที่ไหนสักคน¹

เมื่อยายหนูความจริงว่าบุญฤทธิ์ไม่ใช่พ่อที่แท้จริงของตน ยายหนูจึงเสียใจ คิดมาก
ไม่อยากเห็นแม่อีกต่อไป เพราะเธอคิดว่าแม่เป็นคนเหตุที่ทำให้พ่อบุญฤทธิ์ ไม่ใช่พ่อที่แท้จริง
เมื่อแม่ซื้อของให้ ยายหนูจึงไม่ยอใจเก็บเอาไว้ และกลับเอาของเก่า ๆ ที่พอเคยให้เอามาใช้
พฤติกรรมของยายหนูที่เคยเป็นเด็กนาร์ก ราเว็ง กลายเป็นเด็กเย็นชา เมื่ออยู่ต่อหน้าแม่
กล่าพูดจายกยอนแม่ คบวราจาที่เสียคแห่งใจแม่ตลอดเวลา ดังคำบรรยาย

แม่ฉันพิลาละลึง มองหน้าหนู ใบหน้าออดสี หนูรู้สึกสะใจกับเกมนี้เพราะแม่แพแล้ว
เมื่อก่อนหนูจะตกใจ จะหวนให้กับความจริงของแม่ จะเห็นพ่อบุญฤทธิ์เป็นคนอื่น
หากหนูเพิ่งรู้จากปากแม่หนูคงตกใจแทบช็อค แต่มันใจหนูมานานสิบปีแล้ว
จากปากส่วย ๆ ของแม่เหมือนกัน

"แกไม่คิดอะไรเลยรึ บุญพิลาต"

"หนูไม่ทราบจะคิดไปทำไม คิดแล้วก็แก้ไขไม่ได้ ถึงอย่างไรหนูก็เป็นลูกไม่มีพอ
อยู่นั่นเอง" หนูถอนใจ "หนูเคยมีพ่อบุคคล แต่เวลานี้มันคนมาทำให้หนูกลายเป็น
ลูกไม่มีพอเสียแล้ว และคนที่ทำให้หนูกลายเป็นลูกไม่มีพ่อก็คือ แม่แท้ ๆ ของหนูเอง
เสียด้วยสิ"²

¹ โบทัน ยายหนูลูกพอ หน้า 168

² ค. หน้า 194

บุญฤทธิ์รอรองแถมบังคับให้ยายหนูไปเรียนต่อที่ฝรั่งเศสกับแม่ ยายหนูปฏิเสธโดยอ้างว่าต้องอยู่พยาบาลพอเพราะเขากำลังป่วย แต่เมื่อบุญฤทธิ์แข็งแรงเหตุผลต่าง ๆ นานาให้ยายหนูฟังยายหนูจึงยอมไปทั้ง ๆ ที่เป็นห่วงพ่อที่สุด ยายหนูไปอยู่ฝรั่งเศสอย่างคนไร้หัวใจ ยายหนูไม่ยอมพูดคุยกับเพื่อนชาวมาน ไม่คบเพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกัน นอกจากเด็กที่มาจากประเทศลาวคนเดียวเท่านั้น ยายหนูคิดถึงพ่อตลอดเวลา ยายหนูชมรูปภาพพ่อดีดรูปตนเอง และหนังสือดีพ่อดีดภาพประกอบมากมาย เพราะนั่นคือเพื่อนของยายหนู ในหัวใจของยายหนูมีแต่พ่อก่อนนั้น อัมพลาเริ่มเข้าใจถึงสาเหตุแห่งพฤติกรรมของยายหนู ถึงคำบรรยายว่า

"ฉันคิดนึกให้พ่อเอาลูกมานี้ หัวใจของเขาทิ้งไว้ที่บ้านโนน"

"ไม่เป็นไรนา" มิเชลปล่อย ใจเวลาแสบก้นน้อย เด็ก ๆ ปรับตัวง่าย พอสนุกเขาก็คกรานจะลืม" เขาวา

นั่นคือเด็ก ๆ หัว ๆ ไป ไม่ใช่บุญฤทธิ์คนนี้ แก่เกิดมาพร้อมกับความผิดปกติของครอบครัว มีพ่อแทนแม่ มีความเป็นชาจากคุณคนแวดล้อมญาติโยมทั้งหลายอยู่รอบกาย แก่จึงเป็นชาเฉยเมยกลายเป็นคนกระด้าง หัวใจของแกไม่มีช่องว่างสำหรับใครเลยจริง ๆ นอกจากบุญฤทธิ์¹

อัมพลาได้เฝ้าดูใจต่อพฤติกรรมอันกระด้างเย็นชาของยายหนู และกังวลว่าเพื่อนหนุ่มชาวลาวคนนั้นจะมาหลอกยายหนู อัมพลาเตือนยายหนูแต่ยายหนูก็ไม่สนใจยังคงคบกับเพื่อนคนนั้น และสิ่งที่อัมพลากังวลมากที่สุดคือสุขภาพกายของยายหนู นอกจากยายหนูจะมีสุขภาพจิตไม่ดีแล้ว สุขภาพกายยังทรุดโทรมด้วย ยายหนูรับประทานอาหารแบบตะวันตกไม่ได้เลย รับประทานเข้าไปก็จะอาเจียนออกหมด ยายหนูอ้างว่าไม่ชอบอาหารประเภทนี้ แผลาเหตุที่แท้จริงก็คอยยายหนูคิดถึงพ่อนั่นเอง ถึงคำบรรยายว่า

¹ ใต้น ยายหนูถูกพ่อ หน้า 206

"กินเข้าไปแล้วจะออก" เด็กหญิงให้เหตุผล เมื่ออัมพิลาบังคับให้บุญญพิลาส กินไข่ หล่อนก็อาเจียนออกมาหมดจริง ๆ ที่ร้ายคืออาเจียนไม่ยอมหยุดจนกระทั่ง ทุกสิ่งทุกอย่างในกระเพาะก็กลับออกมาหมดเกลี้ยงจะกินลงไปได้อย่างไรในเมื่อ นี่ถึงพตทกรุงเทพฯ ป่านนี้พอจะเข้าโรงพยาบาลมาดยาค์หรือยัง พอไม่รู้เลยวาทัวใจ ของลูกกำลังแตกสลายเพราะความเหงาและคิดถึงพ่อ คิดถึงบ้านไม่เก่า ๆ โกรธ จะไปลงภาพที่โรงพิมพ์ให้พอ พ่อจะต้องตะเกียกตะกายไปเอง แดวพ่อก็จะยอมเสีย เงินขึ้นแท็กซี่ไหม ถ้านั่งรถเมล์ไปแล้วเกิดปวดหลังจี๊ดขึ้นมาจะทำอย่างไร!

เมื่ออัมพิลาเห็นพฤติกรรมและสภาพร่างกายของยายหนูแล้ว ความคิดที่ต้องการเอาชนะ ยายหนูด้วยการโกธจริตและให้คำตำหนิขึ้นนั้นต้องล้มเลิกไป อัมพิลาจึงเขียนจดหมายเล่าให้ บุญญภัทรทราบ และบอกยายหนูว่าจะให้ยายหนูกลับกรุงเทพฯ ยายหนูมีภริยาราว เรื่องนั้นมาทันที อัมพิลาจึงคิดว่าความตนเองไม่เคยทำหน้าที่ของแม่เลย เมื่อต้องการใช้สิทธิของการเป็นแม่กับยายหนู นั้นจึงเป็นไปได้ยาก ยายหนูควรจะอยู่กับคนที่รักและผูกพันอย่างแท้จริง ถึงแม่บุญญภัทรจะไม่ใช้ พอตแท้จริงของยายหนูก็ตาม

จากพฤติกรรมของยายหนูดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า เกิดปัญหาจาก ความไม่เต็มใจของพ่อแม่ มีพ่อบุญญาที่เลี้ยงดูมาตลอด เมื่อสิ่งที่ทำให้กระทบกระเทือนใจ อาจมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ใดสำหรับสาเหตุแห่งพฤติกรรมจะโคกลาวในตอนต่อไป

1.10 พรรณพงศ์ จากเรื่อง สุดแต่ใจจะไขว่คว้า

เรื่องย่อ

พรรณพงศ์เป็นเด็กที่เกิดในครอบครัวชนบท พ่อแม่ฐานะปานกลางแต่อยากให้อุปการะ การศึกษาดี พรรณพงศ์เรียนดี พ่อจึงรักและตามใจพรรณพงศ์มากกว่าพี่น้องอีกสี่คนของเขา พ่อหวังจะให้พรรณพงศ์ได้เรียนจนถึงชั้นอุดมศึกษาและอยากให้อุปการะราชการ พรรณพงศ์เป็น เด็กที่เรียนดีที่สุดในบ้าน พ่อจึงรักและตามใจมาก พ่อไม่เคยตีเตือนหรือสั่งสอนเมื่อเขาทำผิดเลย

เมื่อโตขึ้นเขาเป็นคนเห็นแก่ตัว เอาเปรียบทุกคน มีนิสัยฉ้อฉลไร้ยา โดยเฉพาพัฒนา ซึ่งเป็นน้อง พรณพงศ์ทนไม่ไหวจะเห็นพัฒนาดีกว่า พัฒนารึ้นไม่เก่งจึงเรียนวิชาชีพและประกอบอาชีพเป็นช่างฟิตเปิดร้านซ่อมรถ พรณพงศ์ถูกอาชีพของพัฒนาตลอดเวลา แต่เมื่อเขาต้องการผลประโยชน์จากพัฒนาจะพูดก็ควย บางทีก็ขอร้องพอให้บังคับพัฒนาให้ช่วยเหลือเขา เมื่อเขาศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยก็มาอยู่กับญาติเขาก็เอาเปรียบญาติพี่น้องเช่นเคย สังคมในกรุงเทพฯ ทำให้ผลการศึกษาของเขาตกต่ำ แต่เขาก็กลับโทษว่าเป็นเพราะแม่ ให้เงินเขาน้อยเกินไป ครั้นจบการศึกษา พรณพงศ์หางานทำในกรุงเทพฯ ได้ แต่เขาไม่พอใจเพราะเขาทะเยอทะยานอยากไปต่างประเทศ เจ้านายตกลงแต่มีข้อแลกเปลี่ยนคือ ต้องนำน้องสาวของเขาเป็นนางบำเรอของตน พรณพงศ์ยอมทุกอย่าง เขาหลอกลวงน้องสาวของเขาได้สำเร็จ ทุกคนในครอบครัวของเขารู้เรื่องและเสียใจมาก พอเริ่มเข้าใจว่าตนเองเลี้ยงลูกผิดมาตลอด พรณพงศ์ถูกพ่อทำโทษด้วยการทำร้ายร่างกาย เขาจึงหนีออกจากบ้านไปในที่สุด

บุคลิกภาพของตัวละคร

ตามปกติพ่อแม่ที่มีลูกหลายคน มักจะรักกันชนมและเอาใจลูกคนที่เรียนหนังสือเก่ง น่ารัก และประพฤติดี ถ้าในครอบครัวนั้นพ่อแม่มีการศึกษาน้อย มักจะรักและตามใจลูกที่เรียนดีมากเป็นพิเศษ ในครอบครัวของพรณพงศ์เช่นเดียวกัน พรณพงศ์เป็นเด็กที่เรียนเก่งกว่าพี่น้อง ในจำนวนทั้งหมด 5 คน เขามีข้อดีคือเรียนดีของโรงเรียนเพียงคนเดียว พ่อชื่นชมพรณพงศ์มากเพราะเชื่อว่าพรณพงศ์จะเป็นที่พึ่งของพ่อแม่ต่อไปในอนาคต พ่อจึงรักและตามใจพรณพงศ์ทุกอย่าง พ่อไม่ให้พรณพงศ์ต้องทำงานบ้านจะได้เอาเวลาไปดูหนังสือ แก่ลูกคนอื่น ๆ ต้องช่วยกันทำเมื่อพรณพงศ์ทำสิ่งใดผิดพ่อคอยแก้ตัวแทน และขอให้ทุกคนให้อภัยพรณพงศ์เมื่อพ่อคอยตามใจและเอาใจตั้งแต่เด็ก ๆ เขาจึงกลายเป็นคนหัวฉ้อฉลไร้ยาและคอยเอาเปรียบพี่น้องตลอดเวลา ไม่อยากเห็นใครได้ก็เกินหน้า ดังตัวอย่างตอนที่พรณพงศ์แกล้งโยนของเล่นที่น้องชายทำขึ้นเองว่า

พงศ์ลงไปถึงโถงน้ำ หยิบกระดานเรีมาดูแล้วเหวี่ยงทิ้ง ไปพักคลองยางไว้
 หลวม ๆ จึงหลุกกระเด็น
 "โอเอ๋ย นี่ภาวะวิเสโสอะไร กะอี่แกไม่ผู้ ๆ แฉ่นเคียว"
 "เอาของพินิจทำไม" พินิจร้องกรีด กระโจนลงกลางบันได ไปหาตัวพี่ชายใหญ่
 ทูบเอาเต็มแรง หลอนร่องไห้ฉาน¹

และในตอนพิพรรณพงศ์แกลงทำวิทยุพัฒนาหาขึ้นเองหลุกมีอาว

"พิพรรณพงศ์แกลงของหนูเสีย" พินิจเริ่มก่อน นัยตาแดงกรำ เพราะร้องไห้
 "วิทยุของหนูพินิจทำให้คงรอบกว่า หนูไม่รู้เขาแกลงถึงใหญ่" วันสว่างบอก
 "ไม่ใดแกลง แยกกันไปมาเลยหลุกมีออกคงไปทางหาก ซอญน้อย มาชิงจาก
 มีฉนนักตกนะซี" พงค์เถียง
 "พินิจไม่ใคร่ พิศพงศ์แกลงโยนคืนให้ มันตกเสียเลยละ"²

บุคลิกภาพของมนุษย์นั้นไม่มั่นคงเสมอไป ถ้าได้รับการอบรมสั่งสอนใหม่ มีสิ่งแวดล้อม
 ใหม่บุคลิกภาพก็อาจเปลี่ยนไปได้ เช่น คนที่เคยเป็นคนอิจฉาริษยา ถ้าได้รับคำแนะนำที่ดี
 การอบรมสั่งสอนที่ถูกตองนิสัยของคน ๆ นั้น อาจเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้ายังมีการส่งเสริมหรือ
 ยกย่องชมเชยกันอยู่บุคลิกภาพก็อาจเปลี่ยน บุคลิกภาพนี้จะติดตัวไปจนโต พรรณพงศ์ก็เช่นเดียวกัน
 พ่อของพรรณพงศ์ไม่เคยยกย่องหรือสั่งสอนให้เขาเป็นคนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นเหมือนกับที่พ่อ
 อบรมลูกคนอื่นเลย ความเห็นแก่ตัว ความอิจฉาริษยา จึงยังคงติดตัวพรรณพงศ์ไปจนเติบโต
 เป็นผู้ใหญ่ ดังคำบรรยายว่า

พงศ์ไม่เถียง เขาหรรตาเล็กน้อย รู้สึกเจ็บใจกับวาจาของมารดา แม่ประมาท
 หนาเขาเสียจริง ๆ ถ้าเขาได้เป็นคนคอคอเตอร์ แม่จะทำนาอย่างไรนะ ดีใจหรือ
 ทำเฉยเสียละ แม่คนเตนที่ถูกเขยโค่นเตนพิพิต แม่ทำเฉยเมื่อเขาได้ปริญญา ถ้าเขา

¹ ไม้ต้น สุดแต่ใจจะไขว่คว้า หน้า 9

² ค. หน้า 39

จนคุณบ๊อบก็เลยจะเจอยู่อีกใหม่ อยากให้เจ้าพัฒน์เจง ชายหนุ่มแซ่ซึกหัก
กระดูก แผลงเจ็บปวดไปกับโซ่กะตา ร่องไหหน้าตาพรูเพราะถูกรัดคอเหลว
อยากให้เจ้าพัฒน์ไม่มึงงานทำ¹

และคำบรรยายว่า

พรหมพงศ์รอนไปหมดทั้งร่าง รั้นบ้านน้องชายจนอยากกระโดดรอกกรตีโหล่น
ห้องทำงานหรูหรา เจ้าพัฒน์เมื่อไรดี ใคร ๆ ก็เซ่อถ่อ แลตัวเขาคอง
กระเลื่อกระส่นหาทางควยตัวเองแบบนั้ เขาเป็นพนักแท ๆ ความรู้มากกวา
ไม่มีคนเซ่อถ่อหาเขาจนมึ้นมทน ทางานกุดีตัวดำ มอมนมเปื้อนน้ำมันจระบี
ทงวัน²

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าพรหมพงศ์เป็นคนทะเยอทะยาน เขาเปรียบและอิจฉา
ริษยา นึกถึงแผนอประโยชน์ของตนเอง บุคลิกภาพเช่นนี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมทำให้พรหมพงศ์
เป็นคนที่มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์

พฤติกรรมชั่วฉะคร

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก ถ้าเด็กมาจากครอบครัวที่พ่อแม่
เข้าใจถึงวิธีการอบรมลูก เด็กจะมีพฤติกรรมที่ปกติ แต่ถาครอบครัวนั้นเลี้ยงดูโดยให้ความรัก
และความยุติธรรมไม่เท่าเทียมกัน เด็กอาจสร้างพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ขึ้นได้ ในครอบครัว
ของพรหมพงศ์ พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวรักและตามใจพรหมพงศ์มากเกินไป ไม่ให้ทำงานนาน
ในขณะที่คนอื่น ๆ ต้องทำงานเน พ่อยกยอชมเชยว่าพรหมพงศ์นั้นดีกว่าทุก ๆ คนในบ้าน พรหมพงศ์
จะต้องเป็นคนที่ทำให้พ่อแม่มีความสุขได้ จากการกระทำของพ่อทำให้พรหมพงศ์เป็นเด็กสำรวย
หยิบหยง มีนิสัยอิจฉาริษยาและเอาเปรียบพี่น้อง เมื่อเขาไปเรียนในกรุงเทพฯ พรหมพงศ์ก็ต้อง
ไปอยู่กับญาติ พรหมพงศ์ก็นำนิสัยนี้ไปแสดงกับญาติเช่นเดียวกัน ดังคำบรรยายว่า

¹ โบทัน สุดแต่ใจจะไขวคว้า หน้า 237

² ค. หน้า 246

"แต่ไม่เห็นเธออย่างเรื่องงานมานะ เสียใจแล้วทุก ๆ เอาไว้นักขาว
 ชานก็ไม่วาง หองไมยฉลุ ที่ไต่ตั้น" พระรพพิศเรียนแค้นทุกหลาย ไกลบาน
 มาก ไม่ตองขึ้นรถเมด แคะขมสะพานพุทรา แล้ว เห็นอีกไม่กัณที่ ตอนเช้าก็ออก
 จากบ้านสายกวา แต่พระรพพิศไม่ยอมทำอะไรเลย ไหว้รับคนเขาขึ้นมาซักเสื่อ
 ของตนเรียบรอย กินอาหาร เขาแล้วไปเรียนหนังสือ ตอนเย็นก็มาดูทองจนสะอาด
 หมดจด¹

พ่อของพระรพพิศน่ารักและตามใจพระรพพิศมาก พ่อยกของพระรพพิศต่อหน้าพี่น้อง
 คนอื่น ๆ เสมอ พี่น้องของเขาคิดว่าเขารักพ่อกว่าคนอื่นด้วยกันและคงไม่ทำให้พ่อผิดหวัง
 แต่จากพฤติกรรมของพระรพพิศ อาจกล่าวได้ว่าพระรพพิศไม่รักพ่อกว่าตัวเองเลย
 พระรพพิศเห็นการเที่ยวเตร่สำคัญกว่าความสุขของพ่อ ดังคำบรรยายว่า

"พ่อชอกความผิดพี่มากละ" พระรพพิศคิดว่าเขาดีพอเห็นอกว่า พี่น้อง
 ไม่มีใครกล้าฟ้องพ่อเพราะกลัวพ่อจะเหวี่ยงใจ การที่พ่อช่วยก็ไปอย่าง เขาทำอะไร
 ผิดไม่มีใครฟ้องพ่อสักคน ลวนช่วยปกป้องปิตมิงพ่อ ขอเพียงอย่าตอบตกลงแล้วกัน
 พระรพพิศกระหิมอยู่ในใจ เรื่องเรียนนั้นเป็นเรื่องขอยของศิษย์อย่าง เรื่อง
 เที่ยวสนุกและความไม่ถูกไม่ควรอื่น ๆ เขาทำไต่ตั้น ไม่มีใครกล้าเสียงฟ้องพ่อ
 กลัวพ่อเป็นลมตบ เมื่อเสียงเรื่องทองกับพสาวไม่ชนะ เขาก็เลยเอาหน้าควยการ
 มอกพ่อเสียเองว่าเขาขมทองให้พ่อพัก หากความดีความชอบเสียเลย²

เนื่องจากพ่อรักและตามใจพระรพพิศมาก ไม่เคยอบรมสั่งสอนให้พระรพพิศรู้จัก
 เสียสละ รู้จักมีน้ำใจ เพื่อที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พ่อคอยส่งเสริมไม่ว่าเขาจะพูด
 จะทำสิ่งใด เห็นดีเห็นงามไปหมด เมื่อโตขึ้นพระรพพิศจึงกลายเป็นคนชอบหาความดีใส่ตัวและ
 พுகกล่าวโทษผู้อื่นเป็นประจำ เช่น ตอนที่พ่อป่วยและมาหาหมอที่กรุงเทพฯ พระรพพิศไปนอนค้าง
 บานเพื่อน พ่อมาไม่พบเขาพ่อผิดหวังมาก แต่เขากลับกับพ่อกว่าไม่มีใครบอกเขาเลยว่าพ่อก
 ดังคำบรรยายว่า

¹ ไม้ต้น สุกแต่ใจจะไขว่คว้า หน้า 64

² ค. หน้า 154

"ไม่เห็นมีใครส่งข่าวพงศสักคน" เขาย้ายความนึกไปใหญ่ขึ้น "ถ้าพงศรู้พงศ
ที่มาเยี่ยมพอนานแฉะนะครับ พงศไม่ได้ไปไหนไกลสักหน่อย"

"เขาเห็นลูกสอบเลยไม่กลารับกวนนะสิ พงศทิ้งสอบมาได้อย่างไรกัน จริงไหม
พอเพียงว่าพงศมาหาเหลือเกิน ไม่เห็นใจพอเท่านั้นเอง"¹

การที่พองามใจพรวนพงศมาคงแย่งเด็กเน่มนมดอพฤติกรรมของพรวนพงศตอนโต
พรวนพงศกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน เขากล้าท่าความนึกมากขึ้น เขา
ตามใจตัวเองมาตลอด ชอบคบเพื่อนที่มีฐานะดีกว่า เพราะว่าเขาจะไม่มีเงินไปเที่ยว เขาก็กลา
ที่จะขโมยพัสดุของพี่สาวไปจำหน่ายเพื่อเอาเงินไปเที่ยวกับเพื่อน ดังคำบรรยายว่า

วันแรมอยากไปเที่ยวคัสโกเชคแห่งใหม่ อยากไปเคนดิสโก อยากเล่นสเก็ต
พรวนพงศกำลังขาดเงิน มารดาจำกักเงินให้เขาไว้วันละแคสสิบบาท นานทีจึงให้
พิเศษบ้าง เขาขอพ่อแม่ไม่ค่อยจะได้เพราะพ่อแม่รวย เงินอยู่ในมือมารดาทั้งหมด คน
ดื่นชักพี่สาวเจอเงินแคสสิบบาท หนึ่งบาทเขาเลยควาพัสดุไปจำหน่ายเสีย ได้เงิน
มากพอๆ เพราะมันยังใหม่มาก²

สภาพสังคมในกรุงเทพฯ มีสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คนเสียคนได้ง่าย เช่น มีสถานเริงรมย์
เกิดขึ้นมากมาย สิ่งแวดล้อมเหล่านี้อาจทำให้เด็กวัยรุ่นเสียคนได้ถ้าไม่รู้จักควบคุมตนเอง
พรวนพงศก็เช่นเดียวกัน เขาตกไปเหย้าสิ่งแวดล้อมที่เย้ายวนใจ จากการเที่ยวเตร่ของเขา
ทำผลการเรียนต่ำลง ไม่ได้รับเกียรติคุณ ดังที่ได้โอ้อวด กับทุกคนในบ้าน แต่เขาก็โทษว่า
เพราะแม่ให้เงินเขาน้อยไป เขาจึงไม่มีเงินพอที่จะทำรายงาน ทำให้เขาโคะแนนไม่ดีเท่าที่ควร
เขาจึงเป็นต้นเหตุให้พ่อแม่ทะเลาะกัน ดังคำบรรยายว่า

¹ โบทัน สุดแต่ใจจะไขวคว้า หน้า 150

² ก. หน้า 173

แต่ผลการเรียนปีสุดท้ายของพรรณพงศ์ไม่ดีเท่าที่ควร เขาเที่ยวมากไป แต่
พรรณพงศ์กลัวหาวาเพราะแม่ให้เงินเขาในน้อยไป

"ผมไม่มีกำลังใจเรียน ไม่มีทุนทำภาคินพนธ์แข่งกับเพื่อนที่เขามีทุนมาก ผมต้อง
ทำตามมีตามเกิด แลจะไปสู่เขาได้อย่างไร เลยอดไคเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย
เลย ถ้าไคจะมีโอกาสที่จะไคถึงทุนของมหาวิทยาลัยไปต่างประเทศ"

พอทำหาเชื่อดูกชายโหว่าแม่เป็นคนเหตุให้การ เรียนของพงศ์ตกต่ำพอกับแม่
โกรธกันจนไม่พูดกันนานเป็นเดือน¹

โดยธรรมชาติของมนุษย์ส่วนมากคนที่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มักจะหมั่นในศักดิ์ศรีของตนเอง
ไม่คิดพึ่งพาคนอื่น รักที่จะสร้างความก้าวหน้าในตนเอง แต่พรรณพงศ์ไม่ใช่นั่น เขาทำ
ทุกอย่างเพื่อให้สังคมเห็นว่าเขาเก่ง โก เพื่อทุกคนจะไคยอมรับในความสามารถของเขาโดย
ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของตนเอง พรรณพงศ์จึงยืมรถของน้องชายไปไคเพื่อความหรูหราทั้ง ๆ ที่
เขาเกลียดพัคและอิจฉาพัคมาก เขาชอบถูกพัคตลอดเวลา แต่เพื่อความโก้หรูของเขา เขาจึง
ยืมรถของพัคไปไค และเขาฉลาดที่จะยืมคอตนาพอสั่งพอสั่งพัคให้พัคยินยอม ดังคำบรรยายว่า

"ยืมรถน้อยไคใหม่พัค ยืมไปไคสักอาทิตย์ มึงงานทองออกกลางคืน อีกอย่างหนึ่ง
เพื่อนร่วมงานมันดูถูกว่าเรากระจอก" พรรณพงศ์พุกกับน้องชายคอตนาพอสั่ง "คอตนาพอสั่ง
รู้แล้วว่าเราเป็นเด็กของทานประธาน นี่ละแผนทำคิ ที่แรกมันคิดว่าเราเขาทาง
หัวหน้าฝ่ายเทานัน เพราะหัวหน้าฝ่ายเขาพาเราไปสั่งงาน พอรู้ว่าผิดเราเป็น
เพื่อนชวลิต ฐะวาคีเขียว เอาใจคิบีให้เรียนงานสำคัญ ๆ"²

ดังไคกล่าวแล้วว่าพรรณพงศ์เป็นคนที่ไม่เอาแต่ไค เห็นแก่ตัว และขาดความรับผิดชอบด้วย
เมื่อพรรณพงศ์ยืมรถของพัคไปไค เขาก็ไม่เคยคิดเอามาคืนน้องชาย เขาทำเหมือนกับเป็นรถของ
เขาเอง แต่ทำรถเสียหายเขากลับไม่รับผิดชอบ พรรณพงศ์ยืมรถจนแล้วหนีทำความไคอรอนให้
น้องชาย ดังคำพูกของแม่ว่า

¹ โบทัน สุดแต่ใจจะไขวคว้า หน้า 193

² ค. หน้า 219.

"เป็นไง ลูกชายคนดีของพ่อ พ่อบันทึกเรื่องราวเค็ดรอนในหนังสือเล่มนี้ ยืมรถไปใช้ ชนกับเขาแล้วหนีให้ตำรวจตามถึงพักเจ้าของรถเสียเงินไปตั้งกัหมื่น
 นกจากคนอนธรมหมกตัวหรือ รบมทั้งแถบไปทั้งสองคนและไปหมก คงขับเร็ว
 พิลิกละ ใบขับชกไม่มี"¹

ความทะเยอทะยานของพรรณพงศ์มีโคหยุดเพียงแค่นี้ เขากำลังประพฤติด้อยๆ เขาได้
 ทำสิ่งที่เลวร้ายกวนน เขาอาจจะหลอกลวงน้องสาวของเขาให้ไปเป็นนางบำเรอของนายจาง
 เพราะเขาต้องการไปต่างประเทศ ต้องการมีหนามตามหัดเทียมกับวันแรมคนที่เขารัก พฤติกรรม
 ของพรรณพงศ์ในครั้งนั้นเป็นความชั่วร้ายที่สุดเพราะไม่มีพหยาคนไหนที่จะกล้าน้องสาวไปเป็น
 นางบำเรอเพียงหวังให้ตนเองได้มีหนามตา พรรณพงศ์คิดเขาช่างตนเองถึงคำบรรยายว่า

หลอนติดกับเขาแล้ว พหยากระหมื่น หลอนไปกราบแต่ไม่ระแวงว่าพหยาคิดร้าย
 กับตนใด เขาเป็นแพะ ๆ และสิ่งที่เขาทำไม่ได้เลวร้ายหนักหนาหรอกนัก พรรณพงศ์
 คิด หาตัวรวบ ๆ ให้ไม่คิดหรืออย่างไร แล้วยังอาจจะไต่พุนให้เจ้าพักโคสร้างโรงงาน
 ใหญ่สมใจแม่ พรรณพงศ์คิดเขาช่างตนเอง พอเมานจะตั้งใจเสียอีกที่เขาทำงานให้
 เพียงนี้ น้องคนหนึ่งไฉน โรงงานใหญ่คนหนึ่งเป็นเมียน้อยนายธนาคารมหาเศรษฐี
 คนหนึ่งเป็นคอกเตอรจากนอก อีกคนหนึ่งอาจจะไต่พุนให้พหยาหาทุนการค่าใหญ่
 อีกคนมีโรงงานประณีตกรรม แลวเด็ก ๆ หนาตาอย่างพิณมยเป็นเมียน้อยเศรษฐี
 เสียหายตรงไหนกันเล่าก็เสียอีกไม่ต้องเห็น้อยาก²

จากพฤติกรรมของพรรณพงศ์ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าพรรณพงศ์เป็นคนที่ไม่เอาเปรียบ
 เห็นแก่ใคร ทะเยอทะยาน ทำความเค็ดรอนให้ครอบครัวเป็นประจำ และพหยาแรงที่สุดก็คือ
 การสร้างความมีหนามตาให้กับตนเอง แต่เป็นการสร้างความกาวหนามความทุกข์ของผู้ที่เป็น
 น้องสาวเพื่อแลกกับทุนที่จะได้ศึกษาต่อต่างประเทศซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างความสุขให้แก่ผู้เป็น
 พ่อและแม่เช่นกัน สาเหตุของพฤติกรรมจะไคกล่าวในตอนต่อไป

¹ โบทัน สุดแต่ใจจะไขวควา หน้า 226

² ก. หน้า 249

2. ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.1 แวววัน จากเรื่อง แวววัน

เรื่องย่อ

แวววันเป็นเด็กชาวสวน พ่อแม่อาชีพทำสวนผลไม้และปลูกพืชบางอย่าง แววันเป็นเด็กฉลาด เรียนเก่ง แววันอยากเรียนต่อในชั้นสูง แต่พ่อแม่ไม่สนับสนุน เธอจึงหาทางเรียนเอง พยายามรับจ้างทำสวนเพื่อเก็บเงินไว้เรียนพิเศษ แววันสามารถสอบเข้าเตรียมอุดม และเมื่อจบก็สามารถสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ แววันต้องการให้การศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าเป็นอยู่ ชีวิตในมหาวิทยาลัยแววันมีเพื่อนหลายคน เช่น ระวีวรรณ ลูกสาวนายทหารพรสวรรค์ ลูกสาวพ่อค้าที่ร่ำรวย และกรรณกาญจน์ บุมองโลกในแง่ร้ายตลอดเวลา แต่แววันก็รู้จักที่จะพิจารณาเลือกคบเพื่อน แววันพยายามจะเรียนให้ดีเมื่อจบการศึกษาแล้วจะหางานทำชีวิตของแววันผ่านแล้วทั้งชีวิตในมหาวิทยาลัย การเป็นลูกจ้างร้านค้าตอนปีศาจเรียนและการเป็นนางแบบ ในช่วงชีวิตที่แววันเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย มีชายหลายคนเข้ามาในชีวิตของแววัน แต่ววันไม่เคยไป เมื่อเรียนจบแววันได้เป็นครูสอนหนังสือในโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่ง แต่แววันก็ไม่พอใจ การเอาเปรียบลูกศิษย์ของเจ้าของโรงเรียนแต่แววันก็ต้องอดทน ต่อมาแววันได้พบแม่ของระวีวรรณ เพื่อนของเธอเมื่อครั้งเรียนมหาวิทยาลัย หลอนจึงชวนแววันไปทำงานในโรงเรียนนายสิบทหาร แววันจึงตกลงทันที การสอนหนังสือนั้นแววันต้องพบกับพันธูรีย์ พี่ชายของระวีวรรณทุกวัน ทั้งสองต่างพอใจกันแต่พันธูรีย์มีภรรยาแล้ว ดังนั้นต่อมาแววันจึงออกจากงานเพราะภรรยาของพันธูรีย์ แววันเสียใจมาก กลัวพ่อจะผิดหวัง เมื่อพันธูรีย์ไปต่างประเทศโหมอบบ้านหลังหนึ่งไว้ให้แววันดำเนินการสอนหนังสือแววันจึงเปิดโรงเรียนอนุบาลที่นั่น และมีความสุขอยู่กับงานโดยไม่สนใจใครอีก

บุคลิกภาพของตัวละคร

แว้ววันเป็นลูกสาวสาวซึ่งพ่อแม่ไม่เคยเห็นความสำคัญของการที่จะให้ลูกได้เรียนต่อในชั้นสูง ชาวสวนมักจะคิดว่าให้ลูกเรียนจบการศึกษามาบังคับก็พอแล้ว แต่แว้ววันไม่ได้คิดเหมือนลูกสาวสวนทั่วไป และบุคลิกภาพของแว้ววันก็แตกต่างจากคนอื่น ๆ ในละแวกบ้าน ดังคำบรรยายว่า

แว้ววันเป็นเด็กสาววัยสิบห้า แสงแดดและสายลมช่างมีผิวไยของโย คิ้วเข้ม ใ้รูป ดวงตากลมโต มีประกายครุ่นคิดอยู่เป็นนิจ หนูกเรียวยาวปลายแหลม ช่วยให้ดูเด่น ริมฝีปากอ้มเต็ม หวาแกตอบเลกนอย หนาผากนูนเกือบกลายเป็นงอก ลูกผมปรกรอม ๆ หนาผาก คานหลังรวมขึ้นเป็นทรง "หางมา" หลอนเป็นคนสวย นั้นไม่ใช่สิ่งสำคัญ ที่น่าสนใจคือแว้ววันเป็นเด็กฉลาด ฉลาดจนทุกคนออกปาก¹

ความฉลาดของเด็กหนุ่มใหญ่อีกจากการเรียน ถ้าเด็กเรียนวิชาตลอดก็จัดเป็นเด็กฉลาด แว้ววันไม่เคยพลาดตำแหน่งที่หนึ่งในการสอบทุกครั้ง ทั้ง ๆ ที่เธอต้องช่วยพ่อทำสวน แว้ววันเป็นเด็กที่มีความทะเยอทะยาน หลอนไม่ยอมจำใจอยู่กับอาชีพทำสวน หลอนมีความคิดแตกต่างจากเด็กคนอื่น ๆ ดังคำบรรยายว่า

แว้ววันก็ริมนฝีปากแน่น การเป็นลูกสาวสวนที่ต้องเขาที่เขาไม่ใช้อย่างนี้เอง แต่วันหนึ่งแว้ววันจะต้องเป็นชาวสวนเต็มตัวเป็นคนของตนเอง หรือไม่ก็เป็นชาวสวนอีกต่อไป

หลอนไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่หรอก หลอนจะต้องไปโพนจากโลกเก่า ๆ ที่นั่นยังไม่ หลอนต้องการไปสู่โลกใหม่ซึ่งยังไม่อาจทำนายได้ว่าต้องพบอะไร แว้ววันก็ความมั่นคง คึกว่าโลกใบเก่าเน ความจำเ ความสกปรก ความต่ำต้อย หลอนเบ้มัน แว้ววันต้องระวังทุกฝั้ว มีการศึกษาเป็นพื้นฐานแทนศักดิ์ตระกูล มีความงามช่วยเสริมราศี²

¹ โยตัน แว้ววัน หน้า 1

² ก. หน้า 11

ความต้องการที่จะไปพนจากเด็กบ้านสวน ทำให้แวววันกลายเป็นเด็กครุ่นคิด หลอนคิดตลอดเวลาวาทำอะไรจึงจะหนีไปจากบ้านสวน แล้วหลอนก็พบทางออกในความคิดของตัวเองว่า การศึกษาในชั้นสูง ๆ จะช่วยให้มีงานทำ มีเงินใช้ และพนจากสภาพบ้านสวนได้ แววันจึงพยายามรับจ้างทำงานในส่วนเพื่อเก็บเงินไว้เป็นค่าเรียนพิเศษ ไม่วาพ่อแม่จะพูดอย่างไร แต่แววันก็ยังต้องการเรียนหนังสือ หลอนอยากกาไปข้างหน้า และต้องไปด้วย ความมั่นใจคอยดั่งคำบรรยายว่า

"รายงานของเราไ้มากกว่าพวกนั้น เขาช่วยพ่อแม่ทำงานไม่ได้คิดแค่มือขอเงิน ต่อมีคนเดียวจนโต เรากับไวทย์เลี้ยงตัวเองได้ถ้าพ่อแม่เป็นอะไรไปไม่ต้องพึ่งใคร ถ้าเราโตไปในอนาคต เราจะภูมิใจในตัวเรามากทีเดียว เราเลี้ยงตัวเราในความดูแลของพ่อแม่ ทั้งแต่เรายังเด็กอายุไม่กี่ขวบ พวกนั้นไม่รู้จกกับคำว่างานเหมือนเรา นอกจากรับจ้างพ่อแม่เรียนหนังสือไปวัน ๆ"¹

จากตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าแวววันเป็นเด็กชาวสวน แคลคลาเจเดียว ไม่อยากมีชีวิตจำเจอยู่กับสวน อยากมีอนาคต มีความก้าวหน้า มีความมั่นใจ ถึงแม้วาวันจะเป็นเด็ก เธอก็สามารถคิดเองและแก้ปัญหาเองได้ จากบุคลิกเช่นส่งผลต่อพฤติกรรมอันเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็จะไ้กล่าวในตอนต่อไป

พฤติกรรมของตัวละคร

ความเป็นอยู่ในบ้าน และสภาพแวดล้อมอาจมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กได้ เด็กที่พบวาทครอบครัวของตนเองนั้นมีความเป็นอยู่ที่ไม่สะดวกสบายนั้น มักจะอยากให้อชีวิตของตนเองในอนาคตดีกว่าที่เป็นอยู่ แววันก็เช่นเดียวกันหลอนคิดว่ากาเป็นชาวสวนที่เขาพญอนท้ามาหากินนนั้นไม่ก้าวหน้าแน่นอน แววันอยากมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่านั้น เป็นความต้องการที่มาจากความรู้สึกนึกคิดของแววันเอง แววันพยายามทำตามความต้องการนั้น รู้จักหารายได้ตั้งแต่ยังเด็ก ๆ ดังคำบรรยายว่า

¹ ไม้ต้น แวววัน หน้า 31

พ่อแม่ไม่ว่าเรื่องสองพี่น้องหารายได้พิเศษจากของส่วนที่ไม่ไรตนไม่หัก
 คนทองกลางปลูกไว้ไหมเงาแทนพญู ไมออนของมันกินกับส้มตำแะเมียงคำ
 อรอนัก ราคาไม่แพงเลย แววันเก็บขาย แม่คาหาบเรังมีบ้านอยู่ในส่วนแถบนั้น
 บอย ๆ ไววิทย์ไม่คอยสนใจออกเค ไบทองกลาง งานมันจุกจิกเขาไม่ชอบเคินตาม ๆ
 เก็บยอกตำดิง ปลูกบวบ ปลูกผักทองอย่างพี่สาว เสียเวลามาก เงินน้อย ดูขึ้นมาก
 ขึ้นมะพร้าวไม่ได้¹

รายได้พี่แววันหาได้นั้นเธอเก็บไว้โดยไม่บอกผู้อื่น เก็บไว้สำหรับเรียนพิเศษ แววัน
 อยากมีการศึกษาสูง อยากไปพ้นจากสภาพชาวสวน และกลัวความมานะพยายามแววันสามารถ
 สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมได้ ดังคำบรรยายว่า

ตลอดทางกลับบ้านแววันนั่งครุ่นคิดในรถเมด สอบขอเขียนใต้อาจตกสัมภาษณ์
 แต่เท่าที่ไคยเข้ามาเขาสัมภาษณ์พอเป็นพิธีเท่านั้น สอบขอเขียนงานก็แน่ใจเกิดความสอบได้
 คนที่คิดขอออกนั้นเพราะไม่ผ่านตรวจโรคเสียมากกว่า โรคที่ร้ายแรงเป็นอุปสรรคกับ
 การเรียน แววันแน่ใจว่าเขาไม่เป็น สุขภาพของเธอแข็งแรงราวกับลูกมารุ่นสาว
 ไคยออกกำลังทุกเช้าค่ำ เจ้าวัยโรคมันจะมาเยี่ยมเยียนไคยอย่างไร²

สภาพสังคมในโรงเรียนใหม่ แตกต่างโรงเรียนที่แววันเคยเรียนมาก เพื่อน ๆ ที่
 เรียนด้วยสวนมากเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่ร่ำรวยและมีเกียรติ บางคนเป็นลูกสาวนายทหาร
 บางคนเป็นลูกสาวนักธุรกิจที่มีชื่อเสียง แต่แววันเป็นลูกชาวนา แววันจึงคิดหาวิธีการที่จะทำให้
 ตัวเองทัดเทียมกับคนเหล่านั้น แววันต้องเรียนหนังสือให้ได้ดี จึงจะมาแะดูหนังสืออย่างหนัก
 ผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นแววันสอบได้คะแนนตลอด เมื่อจบจากโรงเรียนเตรียมอุดม
 แววันสามารถสอบเข้าเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยได้ โดยเรียนที่คณะอักษรศาสตร์ และยังได้รับ
 ทุนการศึกษาด้วย ดังคำบรรยายว่า

¹ ไรตน แววัน หน้า 23

² ค. หน้า 72

ผลการสอบ เข้าที่จนแหววันหนามาน หลอนสอบโคตได้เลขตัวเดียว และไต้พุ่นเรียนก็
จำนวนเงินทุนไม่มีใครแยกแวนคาบารุงมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นจำนวนน้อยอยู่ กรองกาญจน์
ก็โชคดีเช่นเดียวกัน

"ไต้พุ่นก็จริง อันที่จริงตามกฎเขาไม่ให้ทุนซ้อนทุนกัน แต่ใครจะรู้ ถ้าเราไม่บอก
เสียอย่าง ฉันไต้พุ่นจากจังหวัด ไต้พุ่นยกแวนคาบารุงนี้ แล้วฉันน่าจะขอทุนเก็บ
ขาดแคลนอีก ทางมหาวิทยาลัยเขามีให้จากเงินทุนที่พวกบริษัทใหญ่ ๆ โท ๆ แล้ว
ก็ทุนของพวกตระกูลใหญ่ ๆ เขาอุทิศให้ จะใคร่ส่งไปทางขามมั่ง ไม่ก็เอามาซื้อข้าว
ของพอให้สมหนาคณะต่านักเรียนมหาวิทยาลัย¹

การใช้ชีวิตระหว่างการศึกษาหาวิทยาลัยนั้น แหววันไม่เห็นด้วยกับบางสิ่งบางอย่าง
เช่น การจัดกีฬา การชมเชียร์ ประเพณีการนุ่งน้อยห่มน้อย แต่แหววันก็คงทน หลอนต้องการ
เรียนให้จบในชั้นมหาวิทยาลัย การเรียนในระดับนี้ต้องใช้เงินมาก แหววันไม่อยากจะรบกวนพ่อแม่
หลอนจึงคิดหางานพิเศษทำในช่วงปิดภาคเรียน ดังคำบรรยายว่า

วันนี้เป็นวันแรกที่หลอนเริ่มไปทำงานกับพรสวรรค์ เมื่อวานแหววันก็ไปที่ทางนั้น
มาแล้ว แต่ยังไม่ได้อะไรจริงจัง พรสวรรค์เพียงแต่แนะนำว่าจะทำอะไรบ้าง
เท่านั้น แหววันคิดก็คิดไม่เป็นพรสวรรค์บอกว่าไม่เป็นไร พิมพ์ดีภาษาอังกฤษจะมาก
หัดสักสามสี่วันก็เป็นอย่างแรก ๆ จิม ๆ ไปก่อน หลอนได้พนักงานพิมพ์ดีดช่วยสอนให้
พอวางนิ้วใหญ่กว่า แหววันจึงหัดนั่งพิมพ์ตามแบบเสียหนึ่งชั่วโมงจนรู้สึกเมื่อยหลัง
พรสวรรค์บอกให้แหววันกลับบ้านก่อนเวลา เพราะยังไม่ถึงงานอะไรให้ทำ²

การออกไปทำงานพิเศษในตอนปิดภาคเรียน แหววันได้เงินมาพอสมควร ส่วนหนึ่งแหววัน
เก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายในตอนเปิดเรียน แต่อีกส่วนหนึ่งแหววันนำมาปรับปรุงบ้านให้ถูกสุขลักษณะ
ดังคำบรรยายว่า

¹ ไต้พุ่น แหววัน หน้า 169

² ก. หน้า 342

นอกจากเรื่องนี้แล้ว สองพี่น้องยังชอบกันเรื่องปรับปรุงสุขลักษณะของบ้านโดยไม่ปรึกษาพ่อแม่ แรววันเป็นคนออกเงิน ไววิทย์เป็นคนติดต่อขอของและแรงงาน เขาค้นแะจะพาเพื่อนมาช่วยกันรื้อและทำสวนใหม่¹

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า แรววันเป็นคนที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด และตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยตนเอง นอกจากนี้แรววันยังเป็นคนที่มีจุดหมายในชีวิต รู้จักวางแผนชีวิตด้วยตนเอง ดังคำบรรยายว่า

เมื่อใครต่อใครก็มีแผนชีวิตของตนอย่างแน่วแน่ แรววันจึงวางแผนชีวิตของตนบ้าง มัวแต่เอาใจใส่เรื่องของคนอื่น จนลืมตัวเองไปเสียนาน หลอนไปสมัครเรียนวิชาครูตอนค่ำ เพื่อปรับปรุงวิชาการศึกษาอีกปริญญาหนึ่ง นอกเหนือจากปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิตอยู่แล้ว เมื่อตั้งใจจะเป็นครูก็ต้องทำใหจริง

หลอนเลิกสนใจทุกคนไม่ว่ามีความร่ำรวยหรือสิ่งอื่น แม่แต่หริโศก ชายที่หลอนเคยคิดว่าหลอนพอใจเขา เขารับแรววันก็หมกตำรามานานถึงสองปีแต่หาได้ยวนี้ หลอนไม่ต้องการหา ทำกับข้าวเอง พอเป็นคนจัดการ²

แรววันภาคภูมิใจกับแผนชีวิตที่วางไว้มาก เพราะงานสามารถทำให้แรววันเป็นคนเข้มแข็ง ต่อสู้กับชีวิต เหตุการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตของแรววัน แรววันทำให้แรววันต้องดิ้นรนทอเทนมามากมาย แต่เธอพยายามต่อสู้และไขการทำงาน เป็นกำลังใจ ดังคำบรรยายว่า

ขณะนี้หลอนกำลังตั้งตนชีวิตอีกประเภทหนึ่งหลอนเคยแต่ปลูกหญ้าและต้นไม้อื่น ขณะนี้หลอนกำลังปลูกมนุษย์ มีโอกาสที่จะช่วยสร้างสติปัญญาให้เขาด้วยปัญญา การเลี้ยงต้นไม้ต้องใช้ปุ๋ยคอกแสนสกปรกให้เจริญงอกงาม แต่การเลี้ยงคนต้องเลี้ยงด้วยสิ่งดีงามอ่อนโยน มีโชคของเนาเห็น ชีวิตมันก็ตรงกันข้ามกันอย่างนี้เอง คนไม่ต้องการสิ่งโสโครกเป็นอาหาร แต่คนต้องการสิ่งบรรเจิด³

¹ โบทัน แรววัน หน้า 348

² ด. หน้า 549

³ ด. หน้า 671

จากพฤติกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า แว่ววั้นเป็นเด็กที่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต รู้จักวางแผนชีวิตให้ตนเอง รู้จักเสียสละ พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เห็นว่ายังขาดสิ่งที่ยังคงจำเป็นในชีวิตอยู่ สำหรับสาเหตุของพฤติกรรมจะกล่าวไว้ในตอนต่อไป

2.2 นักกาด จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต

บุคลิกภาพของตัวละคร

นวนิยายเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างใจคนน่าสนใจคือ ชาวฟาง และนักกาด แม้ว่านักกาดเป็นตัวละครประกอบในเรื่องแต่ทำให้เนื้อเรื่องในนวนิยายเรื่องนี้เด่นชัด บทบาทของนักกาดจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นบุคลิกของชาวฟางเด่นชัดขึ้น ชาวฟางกับนักกาดจะมีความแตกต่างกันอย่างมาก ชาวฟางมีปัญหาทุก ๆ ด้านจึงส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น ตรงข้ามกับนักกาดที่มีความสมบูรณ์พูนสุขทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสุขทางร่างกายและจิตใจ ผู้แต่งได้เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวละครเรื่องนี้ให้เห็นชัดเจน ดังคำบรรยายลักษณะทางร่างกายของนักกาดว่า

พูนักกาดไว้มั่นหนา ข้างหลังถักเปียยาวสองเส้น แม่ของเขอคกทำเป็นเงา
นัยน์ตาลมดำขลิบริมฝีปากแสดระเรื่อคยดีเลือด แก้มกลมจนยุบ ผิวขาวสะอาด
เลือดของเขอเคลือบสีสะอาดผิวงามทั้งแบบและสี กระโปรงชุดคักลูกไม้บาง
กางเกงขาสั้นมีลายการตูนปักเก้โก เสื้อยักพลัดตัว ไม่คัมไม่หลวม เสื้อบางตัว
มีลวดลายป้ายสีทอกเป็นคอกไม้หรือสัตว์นาเอ็นดู¹

เนื่องจากนักกาดได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี นักกาดจึงเป็นเด็กโอเฟอเฟอเผ่แฉ่
ตั้งแต่ยังเด็ก ๆ มีน้ำใจต่อเพื่อนฝูงขาดแคลน เช่น ชาวฟาง นักกาดนำของเล่นมาให้ชาวฟางเล่น
และให้ชาวฟางดูหนังสือการ์ตูน ดังคำพูดของชาวฟาง

¹ โปต้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 24 - 25

"โอโฮ เขามีรถคันนี้ ผักกาด" ชาวฟางตาโต

"สองคันเท่านั้นแหละ สวมล้อนั้นมันเสียไปแล้ว ขาดันยาวแฉะเลยซื้อจักรยานใหม่ แต่เธออย่าทำเสียงดังนะ เคียวแมงกุ"

สมบุญไปกรรเสบล้อในท้องเก็บของมาให้ รถมอเตอร์คันนี้แข็งแรงจริงๆ อยู่นาน อยู่เลย ชาวของของผักกาดแดงก็ชอบ เพราะได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี อยากรู้ ผักกาดเป็นคนรักของควย ไม่ค่อยทำอะไรของเล่นอะไรเสียเลย¹

นิสัยที่เอื้อเฟื้อของผักกาดนั้นคิดตัวผักกาดไปจนกระทั่งเธอเป็นผู้ใหญ่ ความผูกพันกับ ชาวฟางทำให้ผักกาดส่งสาร เด็กเล็กที่ขาดแคลนเกือบทุกอย่างตาม โอกาสที่จะช่วยเหลือได้ผักกาด ต้องช่วยเหลือทุกครั้ง ถึงคำบรรยายว่า

ผักกาดอาจจะสบายใจในบางแห่งตอนนั่งมันไว้ในสวนลึกของหัวใจ หากพบเด็ก คนไหนที่มีลักษณะคล้ายชาวฟางตอนจะท้องล้มเสาะหาเด็กคนนั้นมีความ เป็นอยู่ อยากรู้ หากไม่คิดตอนจะท้องหาทางช่วยเหลือจนเจอ อย่างน้อยที่สุดก็ให้หนังสือภาพ ให้อ่านเล่น ในวันสำคัญ ๆ อย่างวันมีไหม วันเกิด หลอนจะซื้อของเล่น และเสื้อผ้า ไม่ให้เด็กป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล บางครั้งไม่ใช่วันสำคัญอะไรหลอนก็จะไปเยี่ยม เด็กเหล่านั้น²

จากตัวอย่างที่พบมาจะเห็นได้ว่าผักกาดเป็นเด็กที่เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนที่ขาดแคลนกว่า และบุคลิกลักษณะนี้ยังคงอยู่จนกระทั่งผักกาดโตเป็นผู้ใหญ่

พฤติกรรมของตัวละคร

ผักกาดเป็นเด็กที่เกิดในครอบครัวที่พ่อแม่พร้อมที่จะรับผิดชอบดูแลเป็นอย่างดี และอบรม เลี้ยงดูให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ พ่อแม่ของผักกาดมีความเข้าใจจากการเลี้ยงดูคนหนึ่ง

¹ โบนัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 34

² ก. หน้า 220

ให้เติบโตขึ้นมาในท้องให้ความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจอย่างไรบ้าง พ่อของฉักรกเป็น
อาจารย์ แม่เป็นจิตรกรที่มีชื่อเสียง ทั้งสองคนอบรมเลี้ยงดูฉักรกอย่างดี ฉักรกจึงได้รับ
ทั้งความสุขกายและสุขใจ ยิ่งฉักรกได้รับความสมบูรณ์จากครอบครัวมากเพียงใด ฉักรกก็มี
จิตใจที่เอื้อเฟื้อความสมบูรณ์นอกไปมากขึ้นเท่านั้น

เมื่อฉักรกอายุเจ็ดขวบ ฉักรกดูว่าชาวฟางต้องการเพื่อน ฉักรกจึงชวนชาวฟาง
มาเล่นควย หางของไหล่น เบ่งขมิ้นให้ และสอนให้ชาวฟางรู้จักอ่านหนังสือ ถึงคำบรรยายว่า

แต่การไปเล่นบ้านฉักรกนั้น เขาไปของเขาเอง หังสนุก และใครได้เห็นอะไร
ก็ ๆ นานใจทั้งสิ้น ครูของเขาเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ อายุเพียงหาขวบเศษ แดสน
อะไร ๆ ให้เขาไ้มากมาย

"วันนี้ครูจะสอนให้วาดวงกลม ตามเหลี่ยมคางหมู เราจะเรียนเรื่องรูปทรง
ต่าง ๆ " ประโยคพวกนี้ฉักรกจำมาจากครูที่โรงเรียน "เขาวาดเส้นตรงก่อน
เส้นตรงของชาวฟางทำไมโยเยนัก" คุณครูฉักรกสงสัยเสียงแหว ๆ ไม่มีหยุดปาก¹

ฉักรกมีความเอื้อเฟื้อและมีน้ำใจกับชาวฟางอย่างสม่ำเสมอ เมื่อชาวฟางเหงาไม่มี
เพื่อนเล่น หรือถูกเพื่อนรังแก ชาวฟางก็มาเล่าให้ฉักรกฟัง ฉักรกก็ได้รับทั้งเรื่องเดือดร้อน
ของชาวฟางเป็นประจำ ฉักรกจึงคิดตามประสาเด็กว่า ชาวฟางมีความทุกข์เช่นนี้จะมีสิ่ง
ยืดยาวทำให้เกิดความสนใจโดยบัง ฉักรกจึงให้สิ่งนั้นกับชาวฟางไป ถึงตอนที่ฉักรก
พูดกับแม่ว่า

"คุณแม่ชา ฉักรกจะให้พระทำขวัญชาวฟางได้ไหมคะ พระองค์ที่คุณยายให้หนู
องค์ใหญ่ไป หนูมีสายสร้อยหอยพระหลายองค์แล้ว" ฉักรกคิดเอาเองว่าพระนางจะ
คุณครองชาวฟางโดยบัง ดีกว่าไม่มีอะไรให้ยืดยาวเสียเลย ฉักรกสวดมนต์ทุกเช้า
ที่โรงเรียน ก่อนนอนก็สวดมนต์ขอให้คุณพระคุณเจ้าคุ้มครอง แต่คุณแม่สั่งห้ามขออะไร

¹ โต้ต้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 69

จากพระเพราะทุกคนต้องชวนหาข่าวของควยนำพักนำแรงของตน ขอให้แต่
ความคุ้มครองปกป้องให้พ้นภัยอันตรายเท่านั้น¹

พ่อแม่ของฉักกาคเห็นความสำคัญที่จะให้การศึกษาแก่ลูก ไม่เคยเสียค่าเงินหนังสือ
ใหญ่ก้อน แม่ของฉักกาคหักฉักกาคให้วาครูป ระบายสีเพราะแม่ของฉักกาคนั้นเป็นจิตรกร
สิ่งแวดล้อมเช่นทำให้ฉักกาคเป็นจิตรกรรุ่นเยาว์ และส่งรูปภาพเขาประกวด ดังคำบรรยายว่า

"รูปอะไรนะ" ชวาล่างถาม

"ชื่อรูปชาฟเจ้าในอนาคต นี่ใจตัวฉันเองนะเป็นจิตรกรเอก กำลังวาดรูปอยู่นี่ใจ"

ฉักกาคตอบ "ที่แรกฉันจะวาดตัวเองเป็นนักเปียโน แต่มัน ๗ ดุแล้วฉันชอบวาดรูป
มากกว่าอย่างแม่เพราะเวลาทำงานไม่มีใครคอยแยะ เราได้ประพจน์ทำงานตามลำพัง
แต่ถาเป็นนักเปียโน เวลาเล่นเพลงมีคนฟังไม่ยอมมือ โคะเตโหนดนั้นคงเป็นลมอยู่
ตรงพื้นหรือรองไห และวาดรูปดีกว่า ใครไม่ชอบก็ไม่ต้องซื้อไป²

ภาพวาดซึ่งเป็นผลงานของฉักกาคนั้นได้รับรางวัลชนะเลิศ ฉักกาคได้ไปเที่ยวต่างประเทศ
ตามเงื่อนไขของรางวัล ฉักกาคไปต่างประเทศกับคุณแม่ของเธอ ดังคำบรรยายในเนื้อเรื่องว่า

ความเก่งกาจของฉักกาคปรากฏเป็นที่รู้ทั่วเพราะฉักไม่นานนักก็มีข่าวออกมาว่า
หนูฉักกาคจะประกวดวาดรูปและจะได้ไปเที่ยวเมืองนอก คุณแม่จะไปด้วย สมบุญ
เที่ยวคุยอวดใครต่อใครที่รู้จักจนทั่ว

"ลูกเขายอดเยี่ยมจริง ๆ เขามีฝีมือพอเธอแม่นะ วาดรูปเก่ง เรียนหนังสือ
เก่ง"

"เล่นดนตรีก็เก่ง"³

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 98

² ค. หน้า 107

³ ค. หน้า 112

จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักกาดเป็นเด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง และสามารถสื่อความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตาม ที่คิด ทดสอบเมื่อนักกาดได้ขึ้นนักกาดก็ได้ใช้ความสามารถพิเศษนั้นประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ นักกาดสามารถวาดรูปขายจนมีรายได้เป็นของตัวเองและเป็นอาชีพที่เธอพอใจ ดังคำบรรยายว่า

"เธอจะซื้อให้" นักกาดรับปาก เธอมีเงินส่วนตัวมากพอจากการวาดรูปขาย นักกาดคิดถึงการวาดรูปบางครั้งที่เธอชอบวาดภาพประกอบนิทานสำหรับเด็กๆ เธอจะนำหนังสือที่ทางสำนักพิมพ์ให้ไปแจกตามห้องสมุดโรงเรียนเด็กจน ๆ ตาม อำเภอนอก ๆ ตัวเองเก็บไว้เพียงหนึ่งหรือสองเล่มเท่านั้น ถ้ามีโอกาสได้จาก สำนักพิมพ์อีกเธอจะนำไปแจกเด็ก ๆ ยากจนใกล้ ๆ บ้าน¹

นักกาดยังมีความผูกพันกับชาวฟางเสมอมา ไม่เคยลืมชาวฟางจากความตั้งใจยามเด็ก นื่องเมื่อนักกาดเห็นเด็กคนไหนที่มีลักษณะเหมือนชาวฟางหรือเด็กที่ยากจนคนอื่น ๆ นักกาดจะ ต้องการความช่วยเหลือให้เขาจะช่วยได้ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจและความมีเมตตาของ นักกาดนี้เองทำให้เธอได้พบชายที่ดีเหมาะสมกับการเป็นคู่ครองและมีความสุขในชีวิตคู่

จากพฤติกรรมของตัวละครที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่านักกาดเป็นเด็กที่มีน้ำใจ มีเมตตา กรุณา และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.3 วันเฉลิม จากเรื่อง ทองเนื้อเก้า

เรื่องย่อ

วันเฉลิมเป็นเด็กที่เกิดท่ามกลางปัญหาของพ่อแม่ พ่อแม่เรื่องระหองระแหงกันบ่อย เพราะแม่ของวันเฉลิมเป็นผู้หญิงที่มีความประพฤติไม่ดี เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่มีสัมมาคารวะและ เกียจคร้าน ชอบความสะสวสบายทุกอย่าง วันเฉลิมอยู่กับแม่มาตลอด แต่แม่ไม่เคยอบรมสั่งสอน หรือเลี้ยงดูวันเฉลิมอย่างถูกวิธีเลย เมื่อพ่อแม่แยกทางกัน วันเฉลิมอยู่กับแม่ซึ่งไม่ค่อยได้เลี้ยงดู

¹ ไม่นั่น คราวไว้ในดวงจิต หน้า 219

ปล่อยให้เขาไปเล่นตัวเป็นประจำ หลวงตาตัวซึ่งเป็นญาติกับแม่เฒ่าวันเฉลิม พยายาม
อบรมสั่งสอนเท่าที่จะทำได้ หลวงตาสอนให้วันเฉลิมเรียนแก้กระเป๋เย็บ สอนให้รู้จักอ่านหนังสือ
วันเฉลิมต้องเคืองครอน เพราะการกระทำของแม่เฒ่ามา ต้องทุกข์ทรมานกายและใจ เขากลายเป็น
เด็กขี้ขลาด แต่วันเฉลิมรักและปรารถนาที่จะรับการช่วยเหลือแม่ออกเวลา ญาติพี่น้องของวันเฉลิม
เห็นว่าเขาจะเคืองครอนมากเกินไปจึงหาทางให้วันเฉลิมมาหาแม่ ถึงแม่จะอยู่ตัวดี เฒ่าวันเฉลิมก็
ยังเป็นห่วงแม่และน้อง ๆ ตลอดเวลา เมื่อเขารู้ว่าแม่ป่วยเป็นโรคร้ายที่สังหารภัยถึงใจจึงลี้ภัย
จากแม่เพื่อมาพยาบาลแม่โดยมิได้รังเกียจ เมื่อแม่ตาย ญาติของวันเฉลิมจึงรับน้อง ๆ ซึ่งเกิด
จากพ่อใหม่ไปอุปการะ วันเฉลิมจึงตัดสินใจมาหาแม่อีกครั้งหนึ่ง การมาครั้งนี้วันเฉลิมอยากหา
ความก้าวหน้าให้ตนเอง โดยเรียนมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่เมื่อเขาได้รู้ถึงปัญหาของสาวของเขา
ทำให้ญาติพี่น้องต้องเคืองครอนเขาถูกอยากจะได้มาเพื่อรับผิดชอบน้อง ๆ แต่แม่เลี้ยงของเขาขอให้
บวชต่อไปและศึกษาต่อในชั้นสูง ต่อมาพระวันเฉลิมได้ไปศึกษาต่อที่อื่นเถี่ย วันเฉลิมศึกษาความรู้
ทางศาสนาจนสามารถปฏิบัติได้คือ มีความประพฤติเรียบร้อย วาจา ใจ แม่เลี้ยงวันเฉลิม
สงสารใจให้ทราบ ถ้าเรียนจบก็งานให้ทำโดยสอนหนังสือในมหาวิทยาลัย วันเฉลิมจึงลี้ภัยจากพระ
และเดินทางกลับประเทศไทย เมื่อมาทำงานในประเทศไทยไม่นานวันเฉลิมก็โรคที่ไ้ทุนไปเรียนต่อ
ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และที่นั่นได้พบกับน้องชายต่างบิดาของเขาซึ่งกำลังมีปัญหาคือขัดแย้งกับ
พ่อ แม่ วันเฉลิมจึงคอยช่วยเหลือ ระวังปัญหา แนะนำ สั่งสอนจนน้องเข้าใจโลกและชีวิตดีขึ้น
ที่สหรัฐอเมริกาวันเฉลิมพบกับสมจิตเพื่อนบ้านที่เขาผูกพันมาตั้งแต่เด็ก ได้ผูกพันกันจนเข้าใจ จึง
เดินทางกลับประเทศไทยและใช้ชีวิตร่วมกันในที่สุด

บุคลิกภาพของตัวละคร

ในครอบครัวที่มีปัญหา เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย ๆ เด็กในครอบครัวนั้นมักมีปัญหาใน
สังคม เพราะเด็กได้พบได้เห็นแต่สิ่งเลวร้ายตลอดเวลา แต่เด็กบางคนอาจแสวงหาสิ่งที่เกิด
ประโยชน์กับตนเองได้ วันเฉลิมถูกเช่นเดียวกัน วันเฉลิมไม่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนจากแม่และ
พ่อเลย ทั้งสองมีเรื่องระหองระแหงจนไม่มีเวลาอบรมลูก วันเฉลิมได้รับการอบรมจากปู่

และหลวงตา ซึ่งไม่มีเวลาในวันเจดิมมากนัก แคว้นเจดิมก็เลือกที่จะชมชัยเอาดังที่ต่าง ๆ ไร่ เมื่อเขารู้เคียงสามากขึ้น เขารู้จักปฏิบัติสิ่งที่ดีจนเป็นนิสัย วันเจดิมเป็นเหตุที่ระเบียบตั้งแต่ยังเด็ก ๆ ดังคำบรรยายว่า

วันเจดิมเล่นของหลวงตาแล้วต้องเก็บเข้าที่ เก็บไม่ถนัดเอาเข้าใส่มือหลวงตา พลงซึ่งไม้ทั้งไร่ของในญาติ หลวงตาเป็นเก็บเข้าใบลานใส่ตุ้ เก็บสมุดหนังสือหนึ่ง บางอย่างไวบนตั่งซึ่งหลวงตาใส่ทางโต๊ะเขียนหนังสือ ไม่มีเกาอี้ นั่งบนพญู วันเจดิมจำไคเม่นย้าวของขึ้นไคอยู่ไคไค ไม่เคยยักเอามาเป็นของตน ไม่เคยเอาของหลวงตาคือมือไปขาย เขายังพูดไคไคแต่ความจำเป็นเยี่ยมที่เดียว สอนอะไรก็จำไค¹

และในตอนวันเจดิมช่วยเก็บข้าวของที่เกลื่อนกลาดอยู่

"ทำอะไรวัน" คุณทวดถามเจ้าลูกศิษย์คราวนั้น

วันเจดิมขึ้นมาแล้วตอบว่า

"เก็บไค" แล้วเด็กชายก็เดินไปเปิดลิ้นชักโต๊ะเครื่องแป้ง หยิบกล่องนาฬิกา มาเปิด หยิบนาฬิกาที่เขาวางทิ้งไวบนโต๊ะใส่กล่องอย่างถูกต้อง คุณทวดมองดูความแปลกใจที่เด็กชายสองขวบสามารถเก็บนาฬิกาใส่กล่องอย่างถูกต้อง แต่คงเป็นไปได้ว่าวันเจดิมเคยเห็นแม่เก็บของพวกนี้ ต่อจากนั้นเจ้าหนูก็เปิดกล่องเครื่องประดับเก็บเข็มกลัด กับ โปญกมวางเข้าที่ กิริยาที่หยิบของใส่เนรว่ากับคนโต ๆ ราวอะไรควรอยู่ที่ตรงไหน²

จากการที่วันเจดิมได้ใกล้ชิดกับหลวงตามาก เขาจึงได้รับการอบรมสั่งสอนจากหลวงตา หลวงตาก็สอนให้เขาประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ เมื่อโตขึ้นเขาเริ่มเข้าใจสิ่งที่หลวงตา

¹ โปต้น ทองเนื้อเก้า หน้า 125

² ก. หน้า 157

สอนไว้ วันเฉลิมพุดจาไฟเรากับทุกคน ช่วยเหลือแม่และหลวงตาเท่าที่จะทำได้ ช่วยเลี้ยงน้อง
เมื่อแม่ไม่อยู่ และที่สำคัญคือ แม่จะยากจนก็ไม่คิดทำงานทุจริต เพราะว่า งานนั้นจะเป็นงานที่สลาย
หาเงินไปมากพอที่จะนำมาเลี้ยงครอบครัวได้ก็ตาม ดังคำพูดวันเฉลิมที่พูดกับนายว่า

"ผมไม่ทำงานทุจริต"

"อย่าไปไหนเลยวัน หนาตาเอ็งนะเชื่อง ๆ ซ่อ ๆ คี เหมาะแก่ใจน้องนาย
ชาคิกวา"

"ผมไม่ทำงานทุจริต" วันเฉลิมยืนยัน

"เอ็งไม่ต้องทำแต่คอยรับของเก็บไว้กับตัว ตำรวจเขาไม่สงสัยเอ็งหรอก หนาตา
เอ็งมันไม่ซื่อซื่อ เมื่อเขาจับได้จะได้อะไรของกลาง เขาต้องปล่อยเขาหรือพรรคพวก
ซ่าน เอ็งคิดดูให้ทะวัน ถ้าไปมากเอ็งก็โดนลงโทษมาลงวันใดเป็นร้อยนะมึง
ทำงานวันถึงจะได้ ถ้าโชคดีมาก ๆ โดนลง หรือเพชรก็โดนลงเป็นพันเป็นหมื่น
เอ็งไปมาก ๆ ก็เป็นร้อยนั้งแม่มาของเอ็งเองน้องเอ็งอีกสามสี่คน"

วันเฉลิมยังคงยืนยันคำเดิม¹

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าวันเฉลิมเป็นเด็กที่เรียบร้อย มีระเบียบและรู้จักวางตัว
ได้อย่างเหมาะสม วันเฉลิมนั้นเปรียบเสมือนทองเนื้อเก้า ไม่วางจะอยู่ที่ใดก็ยอมจะส่องแสงสุดใจ
อยู่ตลอดเวลา แม้ว่าจะยากจนก็ยังยอมจะส่องแสงแวววาว อยู่คนเดียว วันเฉลิมเป็นผู้ประพฤติ
ดีทั้งที่ผู้เป็นแม่ไม่ใส่ใจเอาใจใส่ที่จะอบรมสั่งสอน

พฤติกรรมของตัวละคร

พฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกมานั้นมักจะสะท้อนสภาพของครอบครัวนั้น ๆ ครอบครัวที่มี
ปัญหาเด็กที่มาจากครอบครัวนั้น ๆ มักมีปัญหา แต่บางครั้งครอบครัวมีปัญหาจริง แต่เด็กได้รับ
การสั่งสอนที่ดีในเรื่องสิ่งที่ดีงาม เด็กก็อาจเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ วันเฉลิมก็เช่นเดียวกัน แม้ว่า

¹ ไรต์ตัน ทองเนื้อเก้า หน้า 440

พอจะไม่มีการยาใหม่ แม่มีสามีใหม่และทำตัวเสเพล แม่ไม่เคยอบรมสั่งสอนให้วันเฉลิมเป็นคนดีเลย แต่วันเฉลิมก็เป็นเด็กเรียนร้อมมีระเบียบ เพราะเขาเลือกที่จะประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม พุดจาไฟเพราะทั้งแม่ไม่เคยพูดเพราะกับเขาเลย ดังคำชมเชยของคุณยายซาซานว่า

"เรียนแล้วครับ" วันเฉลิมพยายามตอบให้ชัดเจนชัดคำ เขาเป็นเด็กไม่ซางพูด แต่พุดจาดี คุณยายซาซานชมเขาเสมอ แต่คำชมของคุณยายฟังหูซ้ายหล่นขวาขวาน
"กิริยาพุดจาเหมือนได้รับการอบรมมาดี ใครอบรมกันนะ ครูโรงเรียนนี่คงดี
ต้องเอาหนูสมไปเซบาย"¹

นอกจากวันเฉลิมจะเป็นเด็กที่พุดจาไฟเพราะแล้ว วันเฉลิมยังเป็นเด็กที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ได้ เมื่อสามีคนที่สามของแม่หนีไป แม่ของวันเฉลิมไม่มีเงิน จึงเปิดบ่อนการพนันขึ้นในบานโดยหวังว่า การพนันจะช่วยให้ตนเองมีรายได้ขึ้นมาบ้าง โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดกับวันเฉลิม แต่วันเฉลิมก็รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในบาน และรู้จักช่วยเหลือตัวเอง ดังคำบรรยายว่า

เด็กชายวันเฉลิมตัวคนเดียวจึงต้องค้นแต่หาทางหาเงินเอง ซักผ้าเอง ขึ้นรถไปโรงเรียนตอนเช้าเอง ไม่มีใครส่ง ตอนมายกลับถึงบ้านคนในมือนักเรียกใช้ ช้อนน้ำแข็งบาง ขนมะม่วง คนไหนเล่นไค้ก็ให้รางวัลเขาบาทสองบาท เป็นค่าเหนื่อย วันเฉลิมจึงใช้เงินที่ได้ไปเล่นไค้กับชาวสำโรงมากินตอนเช้า ส่วนตอนเย็นก็กินข้าวผัด กวยเตี๋ยวไปตามเรื่อง สุกเต๊มแม่จะสั่งซื้อ หรือบางทีหาไก่ต้มไม่หมดยกให้เขากินต่อ แม่ใจจะรั้งเกียจขี้ปากและอาหารเหลือ แต่ความหิวก็ทำให้จำต้องกระเดือกมันลงคอไป²

¹ โปต้น ทองเนือเกา หน้า 233

² ค. หน้า 247 - 248

วันเฉลิมเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ เขารับผิดชอบตั้งแต่ยังเด็ก ๆ เพราะแม่ของวันเฉลิมบอกวันเฉลิมว่าไม่มีใครช่วยเลี้ยงน้อง เขาจึงต้องเลี้ยงน้องทั้ง ๆ ที่เขาต้องไปโรงเรียนด้วย ดังคำบรรยายว่า

วันเฉลิมก็ไม่ว่าอะไร กระเตงน้องไปโรงเรียนด้วย เอาไปทิ้งไว้ที่ภูมิล่วงตา แต่ปัญหาที่ตามมาอีกเพราะน้องคนนี้เป็นผู้หญิง หลวงตาเลี้ยงให้ไม่ถนัด วันเฉลิมแก้ปัญหาด้วยการผูกขานของสาวไว้กับเสาเรือน ชงนมทิ้งไว้ให้ พอพักกลางวันก็วิ่งมาดูน้อง ชงนมกระป๋องให้ หลวงตาช่วยเทาดื่งจะชงได้ ตามเค้นไม้ก้อยไหแล้ว เพราะหัวเข่าอักเสบมอญ¹

ความสามารถในการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่อย่างใดอย่างหนึ่งใดด้วยตัวเอง เป็นนิสัยของวันเฉลิม ตอนที่ยาของวันเฉลิมตาย ปู่และพ่อบรรจงให้วันเฉลิมบวชหน้าศพ แต่วันเฉลิมปฏิเสธเขาอาจว่าไม่มีใครดูแลและน้อง แต่เมื่อกลับมาคิดถึงทำให้เขาก็งึกได้ว่า เขาเองก็คงเลี้ยงได้ไม่ใช่น้อย เขาจึงตัดสินใจบวชตามความต้องการของปู่ ดังคำบรรยายว่า

"... เหนงเขามองว่าวันบวชเณร อีกสองวันพี่จะถือบาตรให้คุณยายใส่บาตรนะกะ บวชเณรนี้เหมือนบวชพระใหม่กะ แล้วพี่วันเขาไม่ต้องไปโรงเรียนเหอะกะ"

"วันเขาไม่เด็กนักหรอกกะ เขาอายุสิบสองสิบสามแล้ว แต่ตัวเล็กกว่าอายุหน่อย เหนงนเอง เขาบวชเณรไคแล้ว บวชเณรก็คล้าย ๆ บวชพระนะลูก แค่อธิษฐานบอกว่าพระ แค่นั่งชงเอง พระนะต้องถือศีลตบสองรอยยี่สิบเจ็ดช่อ บวชเณรนี้ะลูก ไครำเรียนธรรมะ ถึงไม่ไคไปโรงเรียนก็เอะ"²

เมื่อเณรวัดเฉลิมทราบว่าเขาไม่สบายด้วยโรคร้ายที่สังคมรังเกียจ ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ เขาจึงตัดสินใจสึกจากเณร เมื่อมาพยาบาลแม่ดังคำพูดของวันเฉลิมว่า

¹ โปศน์ ทองเนื้อเก้า หน้า 275

² ค. หน้า 350

"ผมพบผมแล้ว"

คำตอบของเนรทำเอาหลวงตาสะอึก พุกไม่ออก

"ผมกับนาล้างพาแม่ไปศิริราช หมอให้อยู่นั่น"

"โคอยู่ไกลหมอก็นานาหวังอะไรนี่ เนรวันผมสมัยนี้เขาเก่ง"

"ผมกำลังนึกว่าพอกอยยังชั่ว กลับมาอยู่บน ใครจะดูแลพยาบาลผม แล้วยังน้องอีก ข่ายก็ไม่คอยสบาย ผมคิดว่าคงต้องลี้ก"¹

จากตัวอย่างที่ยกมา แสดงให้เห็นว่าวันเฉลิมเป็นเด็กที่มีความกตัญญูรู้คุณและลักษณะนิสัยเช่นนี้ของวันเฉลิมก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่ขึ้น นอกจากนี้แล้ววันเฉลิมยังเป็นผู้มีเป้าหมายในชีวิต เขาคิดว่าเขาจะต้องบวชในนาที่สุก เพราะการบวชนั้นเป็นการสร้างกุศลให้หายตายไป และเมื่อบวชก็ควรหาความรู้ควบคู่กันไปด้วย การเรียนในชั้นสูงของทางสงฆ์ก็พอจะทำให้หาหนทางได้ เขาจึงพูดถึงแผนชีวิตของเขากับยายว่า

"เมื่อผมเรียนจบมหาจุฬาฯ ถ้าไม่มีอะไรให้ผมจะเดินทางไปอินเดียไปเรียนต่ออีก ผมอยากดูอยากเห็นให้แม่ใจ หลวงพ่านหนึ่งบอกผมว่าถ้าผมได้ไปอินเดียสักปีสองปีผมจะรู้ซึ่งถึงแก่นของพระศาสนา ผมจะใคร่เห็นแก่ใจว่าทำไมพระพุทธองค์จึงตรัสรู้ทนต์และนรกที่ผมเคยอยู่ห้องแถวนั้นแท้จริงมิใช่ในนรกแต่เป็นโลกธรรมดา ๆ บนแดนดิน ผมจะไม่ใช่วรรค และชีวิตเป็นสุขของผมเมื่อเล็ก ๆ นะพี่พี่แล้วเป็นสวรรคชนฟ้า ไม่มีความทุกข์ทรมานอะไรจะแหวพานผมได้อีก ไม่มีที่ไหนอีกแล้วที่ผมจะเรียนรู้ได้เท่านั้น"²

วันเฉลิมวางจุดมุ่งหมายในชีวิตไว้ว่าจะบวชในนาที่สุกนั้น มีเหตุการณบางอย่างเกิดขึ้นทำให้เขาไม่สามารถปฏิบัติดังที่คิดได้ เพราะเมื่อแม่ตายเขาคิดว่าเขาต้องรับผิดชอบของ ๆ ของเขาทั้งหมด เขาคิดอยากศึกษาดูแลของ ๆ แม่เลี้ยงของเขาที่รับปากว่าจะช่วยจัดการเรื่อง

¹ ไม้ต้น ทองเนือเกา หน้า 408

² ก. หน้า 492

น้อง ๆ ของเขา วันเฉลิมจึงเดินทางไปประเทศอินเดียตามจุดหมายที่วางไว้ เขาเรียนรู้
ทุกอย่างเท่าที่ความสามารถจะอำนวยให้ คอมมาแม่เลี้ยงของเขาได้ส่งข่าวให้เขากลับมาทำงาน
ในประเทศไทย เขาจึงลาสิกขาบทและเดินทางกลับประเทศไทยและได้สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย
แห่งหนึ่ง แม่จะเป็นฆราวาสแล้ว เขาก็ยังเป็นผู้ที่ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ และหาความ
ก้าวหน้าในชีวิตและรู้จักวางแผนชีวิตอยู่ตลอดเวลา คอมมาจึงมีโอกาสไปศึกษาที่ต่างประเทศ
อีกครั้งหนึ่งดังคำบรรยายว่า

ชื่อที่ไว้วางใจ กลับมาแล้วคอยปลุก्यान คงไม่สายจนเกินไป อาจารย์มหาวิทยาลัย
ท่านหนึ่งสอนอยู่แผนกเดียวกับเขาสักขวานให้เขาเดินทางไปสหรัฐเพื่อเรียนต่อ เพื่อน
ใหญ่จากทางมหาวิทยาลัยและบอกว่า "แค่เครื่องบินขาไปเอง ที่พักอยู่กับผม
ก่อนก็ได้ ทางงานแล้วเรียนไปค่อย ผมวางแผนสอนภาษาไทยน่าจะพอหาได้เพราะ
ตอนนี้อเมริกามีหน่วยพิชคอร์ปส์ มาสอนแถวเอเชีย กำลังเฟื่องที่เขียว ถ้าคุณได้
ปริญญาทางโน้นจะได้เป็นข้าราชการ มีสวัสดิการบาง ไม่ใช่ว่าจะว่างอย่างนี้"

เมื่อคิดอยู่ในเพศฆราวาส อนาคตทางการงานจึงมีความสำคัญพอสมควร แม่จะ
ไม่ถึงกับสำคัญที่สุด ห่วงใยอะไรก็ไม่เหมือนแต่ก่อนนอกจากบุตรชายคนโต

ชีวิตของวันเฉลิมในต่างประเทศนั้น เขาพยายามหาความรู้ให้มากที่สุดและที่นั่นเขาได้
พบกับน้องชายต่างบิดาของเขาซึ่งกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวทางประเทศไทย วันเฉลิมรู้จักน้อง
คนโตตั้งแต่ยังเด็ก วันเฉลิมจึงคอย ๆ ชื่นแยะ อมรม และสอนให้น้องชายรู้จักโลกและชีวิตมากขึ้น
และที่อเมริกาเช่นเดียวกันวันเฉลิมได้พบกับสมฤดี ผู้หญิงที่เขามีความผูกพันทางใจมาตั้งแต่เด็ก
เมื่อได้พบปะพูดคุยกันจึงเกิดความเข้าใจกันและตกลงกันว่า จะกลับไปใช้ชีวิตร่วมกันในประเทศไทย

จากพฤติกรรมของวันเฉลิมทั้งที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าวันเฉลิม เป็นเด็กที่มีความ
กตัญญู คุณ คิดและปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ทั้งยังเป็นคนที่รู้จักวางแผนชีวิต พฤติกรรมเช่นนี้เป็นลักษณะ
พฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับสาเหตุของพฤติกรรมจะได้อธิบายในตอนต่อไป

2.4 พัฒนา จากเรื่อง สุดแต่ใจจะไขวคว้า

บุคลิกภาพของตัวละคร

เด็กที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นจะต้องเป็นเด็กที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การที่เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น มักจะเป็นเด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีนิสัย และความประพฤติเป็นที่ยอมรับของสังคม พัฒนะหรือพัค เป็นเด็กที่เกิดในชนบท เขามีพี่น้องหลายคน พัฒนา เป็นลูกคนกลาง จึงได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่พอสมควร แต่เขาก็สามารถดูแลตัวเองได้ พัฒนะรู้จักกิจวัตรปฏิบัติตนให้สุขภาพแข็งแรงและรู้จักการประพฤติตนกับผู้ใหญ่เช่นไร ผู้ใหญ่จึงจะรักใคร่เอ็นดู ดังคำบรรยายว่า

นำแก้วเอ็นดูเด็กบ้านนอกตัวดำ ๆ แขนยันตาเขมจั๊ต หาดางข้างคิกลนเินมาก
นำแก้วไม่มีหลานชาย ออกจะเอ็นดูพัคชอบที่พัคไม่ทะโมน แต่แข็งแรงสมชายชาติศรี
เขารวยยกของหนัก ๆ ไกรวกับผู้ใหญ่ ขววจักบ้าน ขววจักสงของให้ ไม่เคยทว่า
ยุ่งเลย¹

นอกจากพัคจะเป็นเด็กที่รู้จักปฏิบัติงานใหญ่ใหญ่รักและเอ็นดู พักยังเป็นเด็กที่มีคุณธรรม รู้ว่าสิ่งใดคือสิ่งไรชั่ว เขาไม่เคยคิดทว่าความชั่ว แม้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้เขาและครอบครัวของเขา มีความสุขก็ตาม เช่น เมื่อพระรณพงศมาเยี่ยมเงินของพัคไปคิดสินบนผู้ที่จะช่วยเหลือให้เขาเข้ารับราชการ โดยพระรณพงศอาจว่าเมื่อรับราชการแล้วจะหาทางคอร์รัปชั่น ได้เงินมากขึ้นพัคได้วิธีการเช่นนี้พัคไม่ชอบเลยจึงปฏิเสธพระรณพงศ ดังปรากฏในความคิดคำนึงของพัคว่า

พอจา พักเสียใจที่ไม่อาจทำการที่ผิดคุณธรรม เพื่อช่วยให้พ่อชนใหม่มีความสุขได้ พักไม่อาจช่วยให้พ่อสมหวังในตัวพงศ พักเป็นคุณธรรมที่แม่ปลูกฝังมาตั้งแต่เกิดไม่ได้ ไม่ใช่เพราะวันแรม พักยินดีจะช่วยเหลือแม่สนับสนุน แต่แม่ก็ไม่เห็นด้วย แม่เคยพูดมานัก แล้วว่าคนที่ไม่มีคุณธรรมไม่มีธรรมะในหัวใจเป็นใหญ่ไม่ได้ บ้านเมืองจะล่มจม สังคมจะพินาศ²

¹ ไม้คั่น สุดแต่ใจจะไขวคว้า หน้า 58

² ก. หน้า 207

ความมีน้ำใจเป็นบุคลิกประจำตัวของพัฒนาชวนเคียวกับเขาพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น
ถ้าเห็นวาลีนทนพอช่วยไคเขาว่าแกวตาซึ่งเป็นนาของวันแรมเป็นผู้หญิงซึ่งมักไม่ค่อยมีความรู้เรื่อง
เครื่องยนต์กลไกมากนักทั้งนี้เมื่อเขามีโอกาสมาเยี่ยมแกวตาและจะต้องคอยดูแลช่วยเหลือแซมรถ
ของแกวตาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้โดยอยู่เสมอ ๆ ดังคำบรรยายว่า

รถของแกวตาที่เหมือนรถใหม่ก็เพราะฝีมือของพัฒนาหนุ่มน้อยคนนี้ ตรงไหน
เขาคิดดูขอให้เครื่องไม่ดีเพียงเล็กน้อย พักจัดการให้เรียบร้อย เขามาหาวันแรม
ครั้งไร วิทย์ เทป ไทรทัศน์หรือพัคอะไรเสียหาย พักจัดการทำให้ เขาบริการ
งานที่เขาทำได้ในทุกวันนี้มานะ กระทั่งปรับเส้าอากาศโทรทัศน์ที่เคลื่อนเพราะแรง
พายุน¹

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าพัฒนาหรือพัคเป็นเด็กที่มีน้ำใจ มีคุณธรรม เป็นที่
รักใคร่เอ็นดูของผู้ใกล้ชิด บุคลิกภาพเช่นนี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมของพัฒนาให้เป็นเด็กที่มีพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ ดังจะกล่าวในตอนต่อไป

พฤติกรรมของตัวละคร

เด็กที่เกิดในครอบครัวชนบทซึ่งพ่อแม่มีลูกมาก และพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากันนั้น เด็กที่พ่อแม่
รักน้อยที่สุดมักจะเป็นเด็กมีปัญหา ทำความหนักใจให้พ่อแม่ แต่พัฒนา เป็นลูกคนกลางของพ่อแม่
ซึ่งพ่อแม่ไม่รัก และเรียนไม่ดี กลับไม่เคยทำความหนักใจให้พ่อแม่เลย พัฒนาคือเด็กที่มีน้ำใจเป็น
ที่รักใคร่ของน้อง ๆ และเพื่อนบ้าน พัฒนารู้ตัวว่าตัวเองไม่ถนัดเรียนวิชาสามัญ พัฒนาคิด
การประดิษฐ์คิดค้น เขาชอบประดิษฐ์เสริมสวัสดิ์ให้ล้อโซ่เป็นของเล่นให้ตนเองและเพื่อนบ้านอยู่เสมอ
ดังคำบรรยายว่า

พัฒนาเองเจ้าเครื่องประหลาดชิ้นจิ๋วในมือพี่ชายอย่างอัศจรรย์ใจ มันมีเสียงจริง ๆ
ควย แม่จะเบียดทางกับวิทย์เครื่องใหญ่ในบ้านแต่มันก็ดังละ

¹ โปต้น สุดแต่ใจจะไขว่คว้า หน้า 122

"รับไต่สวนเดี่ยวเท่านั้นแหละ อีกหน่อยก็จะหาอย่างที่มีรับไต่หลาย ๆ สถานี"

พัคอาคนองสาว

"พบใครเองนะ เกมเงินต่งนานกว่าจะซื้อไอ้บักกรอนนี่ได้"

พัคชูเครื่องบักกรรราคาถูกลง เด็กนักเรียนใช้กันในน้องสาวคู¹

นอกจากจะเป็นนักประดิษฐ์คิดค้นของเจนิโหนองแล้วพัชนะยังเป็นเด็กที่รู้จักที่จะวางแผนชีวิตตนเองตั้งแต่วัยเด็ก พัชนะรู้ตัวว่าตนเองนั้นไม่สามารถเรียนวิชาสามัญจนจบหลักสูตรได้ พัชนะจึงคิดที่จะเรียนวิชาชีพ เขาคิดอ่านเปิดศูนย์รวมตั้งแต่วัยเด็ก แม้ว่าจะถูกพ่อและพี่ชายเยาะเย้ยก่อกวน ทุกคนในบานไม่มีใครเชื่อในความสามารถของพัค แม่ไม่ยอมลงทุนให้เพราะกลัวขาดทุน พัชนะจึงนำแผนชีวิตของตนไปเล่าให้กำนันฟัง คำพูดของพัชนะว่า

พัคอยากทำรถเครื่องมากกว่า เขาว่าในกรุงเทพฯรถดีด คนระเห่เมาไข่มอเตอร์ไซค์กันมาก มันเร็วกว่ารถเล็กหรือรถน้อยก็เขาได้ บานเราคงจะนิยมเอาอย่างกัน พัคน่าจะหักคองจะเข้ามาหากินได้ หากที่ตรงถนนสักหน่อยเปิดศูนย์รวมรถพ่วงเก๋งกับมอเตอร์เก๋งควย²

จากความคิดของพัชนะดังเช่นที่ยกตัวอย่างมาแสดงว่าพัชนะเป็นเด็กที่มีเป้าหมายในชีวิต เมื่อวางเป้าหมายในชีวิตแล้วพัคก็พยายามปฏิบัติตัวตามเป้าหมายที่วางไว้โดยเริ่มฝึกงานก่อนดังคำบรรยายว่า

พัคจะไปฝึกงานช่างฟิตเฉพาะตอนปิดเทอมใหญ่ ตอนนั้นวันหยุดก็ช่วยกำนันทำงานในส่วน พ้อมีรายได้ซื้ออุปกรณ์มาซ่อมอะไรของเขาไปตามเรื่อง พอจบมัธยมตนพัคก็จะฝึกงานต่อช่างฟิตตอนกลางวัน ตอนเย็นพัคก็จะไปเรียนสารพัดช่างฝึกวิชาช่างยนต์ เมื่อเรียนจบขอทุนแม่สักก้อนเปิดศูนย์รวมรถยนต์ เงินทุนนี้ไม่ต้องมากนัก เพราะพัคจะปลูกเป็นเฟิงสังกะสี³

¹ โบทัน สุกเตใจจะไขว่คว้า หน้า 12

² ก. หน้า 49

³ ก. หน้า 55

ถึงไฉไลแล้วในพฤติกรรม เด็กๆ เด็กที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์นั้นจะต้อง เป็นเด็กที่สามารถตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยตนเอง สำหรับพัฒนาเห็นว่า เป็นเด็กที่มีลักษณะเช่นนี้คือ พัฒนาคิดใจว่าจะต้องเรียนวิชาที่ตนเองสามารถทำกิจการของตนเอง พักจึงเปิดธุรกิจรถ รับซ่อมรถจักรยานยนต์ พัฒนาก็ทำตามที่ได้ตั้งใจไว้ พัฒนาคิดในใจเอง กิจการของพัฒนาในตอนแรกไม่ประสบความสำเร็จมากนักแต่พัฒนาไม่ย่อท้อดิ้นรนหาเลี้ยงชีพด้วยตนเอง ไม่เอ่ยปากบอกญาติพี่น้องให้กังวลใจ ดังคำบรรยายว่า

พัฒนายามประหยดอย่างที่สุด เขาหุงข้าวกินเอง กับข้าวก็ไม่ซื้อ มีเวลาว่างก็จับปลาในทองรองสวนหลังดู สวมชุดใหญ่ใหญ่ๆ ให้เขาทำธุระธุระ เขากินปลา ผักกะเจ ผักบุ้งต้ม ผักกระฉินจึมนำปลาพริกป่นหลายวันติดกัน บางวันแม่ทำกับข้าวดีๆ ก็ให้พี่หรือพี่ชายกินให้ เขาจึงจะได้มีรสแรงเผ็ดอร่อยลิ้น¹

พัฒนายามนี้ จะสร้างฐานะด้วยตนเอง พัฒนาทำได้สำเร็จจนสามารถเช่ารถยนต์คันเกาไวใช้งาน แต่พัฒนาไม่เคยดื่มตัว ไม่เป็นคนทะเลาะเถียงาน พัฒนาก็ยังเป็นลูกที่รักและกตัญญูต่อพ่อแม่เสมอมา แม่พัฒนาจะรู้ว่าพ่อนรักเขาน้อยที่สุดแต่พัฒนาไม่เคยคิดโกรธพ่ของเขaley ดังจะเห็นได้จากตอนที่พ่อย่อยอยู่ที่บ้าน พัฒนาก็จัดการพาพ่ไปหาหมอที่กรุงเทพฯ โดยไม่บ่นหรือทำท่าไม่พอใจเลย ดังคำพูด

พ่อบอบบหายใจ บางขณะหายใจไม่ออกถึงกับตาเหลือก พักดูแล้วก็ใจก็ไม่ได้เลย
"แม่อยู่บ้านก็กลัวการะมัง พักจัดการเอง นักรคนไขของพ่อก แล้วก็เสียยาอีกสองชุกรนะ
แม่ไม่ต้องไปหรอก พักจะพาพ่ไปส่งโรงพยาบาลแล้วก็ตามพ่มาช่วย แม่ไม่ต้องห่วง"
"แล้วจะทิ้งอยู่ไว้หรือ" แม่เป็นห่วง
"ไม่เป็นไรหรอกแม่ พักขับรถเขากองกรุงเทพฯ คนเดียวให้เขาน้อยเฝ้า"²

¹ โต้ต้น ลูกแต่ใจจะไขว่คว้า หน้า 88

² ค. หน้า 131

เมื่อพัฒนาพาไปส่งโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ แล้ว พัฒนายังย้อนกลับมาแม่ไปเยี่ยม
พ่อที่โรงพยาบาล เมื่องานอาชีพของคนที่จำต้องละทิ้งไปชั่วคราว แต่พัฒนาวางแผนไว้อย่างดี

"เขาวินดูเล่าให้ฉันนะ พ่อผมก็รักกับป้าคุณววย ค่ะ เราจะนอนกรุงเทพฯ กลับ
เขาเลยจะพาแม่ไปเยี่ยมพ่อที่โรงพยาบาลหน่อย" พัดไปรับแม่ คุณเลบีคามาโนสฤญแจ
แม่เป็นห่วงขาของแต่พัดไม่เห็นด้วย

"ไม่เป็นไรนาแม่ อยู่มาชั่วชีวิตไม่เคยมีของหาย ยิ่งงี้ฉันก็กองนอนดึกแถว
เพราะพัดไม่มีปัญหามาอีกเที่ยวแน่ ถ้าไม่โดนนอนหลับสักคืนสองคืน โว
เขามักคอยกลับ"¹

ผู้ใดเชื่อว่าเป็นคนดี หรือประพฤติดีตัวคนเดียว ส่วนมากก็เป็นคนใจเย็น ไม่โกรธง่าย
ไม่ฉุนเฉียว และถ้ามีอะไรทำการใด ๆ ให้เกิดความโกรธก็จะมีความระงับอารมณ์โกรธ
หรือฉุนเฉียวโดยที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พัฒนาก็เช่นเดียวกัน พัฒนาก็โกรธพรรพพงศ์ที่มาพูดจา
ดูถูกว่าเป็นแค่ "ไอ้ทางพิศ" ธรรมดา ๆ ทำค้อยเกินไป อย่าคิดไปรักบุญหญิงเลย และพูดจา
เยาะเย้ยต่าง ๆ นานา เขาโกรธมาก ใจนั้นอยากจะทำร้ายร่างกายพี่ชายแต่พัฒนาไม่อยากจะ
เรื่องกันในหมู่พี่น้อง ไม่อยากทำให้พ่อแม่เดือดร้อนใจ พัฒนาจึงหลีกเลี่ยงที่จะพบหรือคุยกับ
พี่ชาย ถึงคำบรรยายว่า

พัดหนาแดงกำ ทาวาว ถ้าพรรพพงศ์ไม่ถอยออกจากอู่อไป เขาอาจจะค้นหา
พี่ชายเขาก็ได้ พัดเป็นคนใจเย็นเรื่อยเรื่อย แต่คนเฉย ๆ โกรธนานก็ฉุน พัดต้อง
ระงับโกรธด้วยการลงทองรองจัมปลาเลนให้เย็นใจ และปลาที่เขาจับขึ้นมาจะต้อง
รับเคราะห์กับความโกรธของเขาแทนพรรพพงศ์ เขาทุบหัวปลาจนหลายตัวได้ดังไว้
สั่งเขาวินให้หิ้วไปที่บ้านในแม่ตากแห้งไว้กิน²

¹ โบทัน สุดแต่ใจจะไขว่คว้า หน้า 137

² ค. หน้า 105

จากพฤติกรรมของพิศกถาว่าทั้งหมดนั้นจะเห็นว่าพิชนะเป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อพี่น้อง
ออกทนต่อความยากลำบาก และมีเป้าหมายในชีวิตสำหรับสาเหตุของพฤติกรรมจะได้อธิบายในตอน
ต่อไป

สาเหตุของพฤติกรรม

การศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมของตัวละครนั้น จะศึกษาตัวละครในนวนิยาย 10 เรื่อง
ของโบตัน ตัวละครแต่ละเรื่องที่จะนำมาศึกษา มีดังนี้

1. แก้ว จากเรื่อง ความสมหวังของแก้ว
2. แว่ววัน จากเรื่อง แว่ววัน
3. แพร จากเรื่อง ลูกแม่
4. ใบเตย จากเรื่อง วิทยวิสุทธิ
5. ขาวฟาง จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต
6. ผักกาด จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต
7. วันเฉลิม จากเรื่อง ทองเนื้อเก้า
8. แวนทิพย์ จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียดสา
9. ชยา จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียดสา
10. รอนราญ จากเรื่อง เขยอ
11. เรื่องฤทธิ์ จากเรื่อง เขยอ
12. ยายหนู จากเรื่อง ยายหนูลูกพอ
13. พิชนะ จากเรื่อง สุกแต่ใจจะไขว่คว้า
14. พรรณพงศ์ จากเรื่อง สุกแต่ใจจะไขว่คว้า

สาเหตุของพฤติกรรม หมายถึง เหตุที่ตัวละครนั้น ๆ แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา
พฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากการเลี้ยงดู และการอบรมในครอบครัว สิ่งแวดล้อม หรือเกิดจาก
ความต้องการของบุคคล สาเหตุเหล่านี้จะทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมทั้งที่เป็นพฤติกรรม

ทั้งประสงคและพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ทั้งไกลดามาแล้วข้างตน ในนวนิยายของโบตันจะมีตัวละครที่เป็นเด็กเป็นส่วนมาก ในวัยเด็กนั้นตัวละครเหล่านั้นได้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา เพราะมีสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูและสภาพครอบครัวและแม่ตัวละครนั้นจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว บางตัวก็ยังแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพราะมีสาเหตุมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็ก ตลอดจนสภาพครอบครัวของตัวละครที่เป็นสาเหตุแห่งพฤติกรรมนั้น และอาจจะประกอบกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ตัวละครนั้นแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นออกมา

สาเหตุของพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายทั้ง 10 เรื่องนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า มีสาเหตุมาจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว
 2. สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม
 3. ความต้องการของบุคคล
- ทั้งนี้จะไกลดมาถึงดังต่อไปนี้

การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว

ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กมาก นักจิตวิทยาพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามักมีสาเหตุจากครอบครัวเป็นส่วนมาก สภาพครอบครัวมีส่วนทำให้สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น¹

ในทำนองเดียวกันสภาพครอบครัวก็อาจส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ ถ้าบุคคลในครอบครัวเข้าใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพียงพอ

จากตัวละครที่ศึกษาพบว่าสาเหตุแห่งการเกิดพฤติกรรมของตัวละครที่มีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัวนั้นมีทั้งหมด คือ

¹ สุทธิชัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
เอกสารชุดที่ 1 - 5 หน้า 243

1. แพร่ จากเรื่อง ลูกแม่
2. ขาวฟาง จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต
3. ผักกาด จากเรื่อง ตราไว้ในดวงจิต
4. แวนทีย จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียงสา
5. ชยา จากเรื่อง กว่าจะรู้เคียงสา
6. ยายหนู จากเรื่อง ยายหนูลูป
7. วันเฉลิม จากเรื่อง ทองเนื้อเก้า
8. พรรณพงศ์ จากเรื่อง สุดแต่ใจจะไขวคว้า

1. แพร่ จากเรื่องลูกแม่

แพร่ เป็นเด็กชายที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะดี แม่แม่เขายังจะทำในสิ่งที่ผิดธรรมชาติ
แม่ของแพร่ต้องการธรรมเลี้ยงดูแพร่ให้เป็นเด็กหญิงเหมือนกับไหมพสาวของเขา สาเหตุที่แม่
ของแพร่ต้องการที่จะเลี้ยงแพร่ให้เป็นเด็กหญิงก็เพราะแม่เกลียดผู้ชาย พ่อของแพร่ทิ้งแพร่ไปตั้งแต่
แม่ตั้งครรภ์ แม่แม่สามารถประคับประคองชีวิตจนกระทั่งคลอดลูก และเธอตั้งใจมั่นที่จะสอนให้
ลูกทั้งสองได้รู้จักความเห็นแก่ตัวของผู้ชาย แม่พยายามคิดหาในสิ่งที่เป็นไปได้ และยังไม่มีสนใจ
ว่าลูกจะมีความรู้สึกเช่นไร คงจะเห็นใจจากทัศนะของแพร่ที่มีต่อแม่ว่า

แม่กับเราอยากมาก ไม่ได้ไปไหนเลยนอกจากโรงเรียนแม่ชั้นประถมครัด ไม่ได้
พบใครเห็นใครนอกจากครู แม่ไม่ให้เราอ่านหนังสือพิมพ์หรือหนังสืออ่านเล่น แม่
เคยซื้อนิทานมาให้เราอ่านเหมือนกัน แต่แม่ก็เลือกแล้วเลือกอีกว่าไม่ให้เรื่องเกี่ยวกับ
เด็กหญิงหรือเด็กชาย หรือมีคำชวนให้มันสงสัยในเรื่องเพศ แม่ไม่เคยซื้อโทรทัศน์
มีแต่วิทยุเล็ก ๆ วิทยุเพลง

แม่ไปรับไปส่งเราทุกเช้าเย็น ฉันเฝ้าของกำแหงสูงของบ้าน โลกภายนอกเป็น
โลกนาถิรมย์ แม่ว่าเราจะมีฐานะดี มีอาหารดี ๆ กิน แต่กำแหงกับความเงิบทำให้
ฉันเกลียดบ้านโมกขามาก¹

¹ โบทัน ลูกแม่ หน้า 59

จากทัศนะข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแพรวไม่พอใจในพฤติกรรมของแม่ เห็นการกระทำของแม่เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย แม่พยายามที่จะสอนลูกให้เป็นกุลสตรี ในขณะที่แม่เริ่มหนักใจเพราะแพรวเติบโตขึ้นและเปรียบเทียบกับตนเองกับเพื่อนในห้องเรียนตลอดเวลา แพรวเริ่มเห็นความผิดปกติของตนเอง แพรวพยายามถามแม่ แต่แม่ก็แก้ตัวไปทาง ๆ นานา ในขณะที่เดียวกันแม่พยายามที่จะปลุกฝังความคิดที่ว่าผู้ชายเป็นเพศที่ชั่วร้ายอยู่ตลอดเวลา ถึงคำบรรยายความนึกคิดของแพรวเมื่อเขานึกถึงคำสอนของแม่ว่า

แม่สอนฉันจะให้ฝังใจว่าไม่มีความรักระหว่างพ่อลูก ผู้ชายเป็นความต้องการทางเพศ แต่มันก็ทำให้เห็นว่าพ่อลูกหย่าร้างกันได้

"เขาทำเฉพาะตอนไหนนอน หรือว่าในยามที่เขายังรักแม่ของเด็กอยู่ล่ะ" แม่เคยเถียงอย่างนั้นเมื่อมันแสดงความกังขา "เมื่อไรเราไปหลงรักสาวที่โหด เราจะไม่มีความเป็นพ่อของเขานะสิ ถึงลูกไว้ให้แม่คอยเลี้ยง เหนื่อยยังไม่พอ เราจะไม่เงินทุกบาททุกสตางค์ทำงานรวมกันแม่กับเมียไปบำเรอหนังพวกเมียมันน้อยสวย ๆ เหล่านั้น ไม่มีพ่อที่โหดรักลูกจริงหรอก"

นั่นคือความคิดของแม่ฉัน แม่เคยเล่าให้ฉันฟังว่าลูกฝาแฝดของแม่พี่ก่อนนอน แม่เลือกสรรมาแต่เรื่องที่แสดงความร้ายกาจของผู้ชาย

แม่ชอบเล่าเรื่องสังข์ทอง

"ท้าวขวิมโกลนเมียมันน้อยขนาดไล่ลูกไล่เมีย จับลูกชายถ่วงน้ำก็ไค้เป็นเพราะหลงเมียมันน้อย"¹

เมื่อแพรวเติบโตขึ้นจึงรู้ความจริงว่าตนเองเป็นผู้ชาย แพรวโกรธแค้นมากเพราะแพรวคิดว่าแม่เป็นคนเหี้ยมโหดให้แพรวได้รับความอับอาย แพรวหนีไปอยู่กับครูที่สอนวิชาพลศึกษาซึ่งแพรวสนิทสนมด้วย แม่ตามไปเพื่อจะพาแพรวกลับมาให้ได้ แต่แพรวไม่ยอมกลับ แพรวไม่ยอมอยู่อย่างผิดธรรมชาติอีกต่อไป การอบรมเลี้ยงดูอย่างผิดธรรมชาติของแม่นั้น มีผลต่อบุคลิกภาพของแพรวมาก แพรวยังประพาศิคำแม่แบบเด็กผู้หญิงในบางครั้งเพื่อน ๆ ที่แพรวไปเรียนอยู่ด้วยกันพากันล้อเลียน แพรว

¹ โบตัน ลูกแม่ หน้า 142

อึดอัดใจมาก แทกพยายามหาทางออกด้วยการ เล่นกีฬาจนเป็นนักกีฬาสมัครเล่น แพร่มีความตั้งใจ
ว่าเพศชายจะต้องใช้กำลัง เขาต่อสู้เสมอ เรื่องราวที่ทบทวน แพร่เรื่องกับเพื่อนและคนอื่น ๆ
เป็นประจำ พฤติกรรมของแพร่นั้นสร้างความหนักใจให้ครูฝึกและเพื่อน ๆ ที่สนิทสนมมาก ต่อมาเมื่อ
แพร่อายุมากขึ้น แพร่จึงเริ่มเข้าใจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของแพร่ที่เปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจาก
การเลี้ยงดูอย่างผิดธรรมชาติของตนเอง

2. ชาวฟาง จากเรื่องราวไว้ในดวงจิต

ชาวฟางเป็นเด็กที่สุขภาพจิตไม่ดี ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรักและความเอาใจใส่
ไม่มีใครคอยชี้แนะการตัดสินใจในทางที่ถูกที่ควรให้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การอบรมเลี้ยงดูและ
สภาพครอบครัวของชาวฟาง ชาวฟางมีแม่ไม่มีพ่อ ต่อมาแม่สามีใหม่จึงนำชาวฟางมาจากคน
เลี้ยง เมื่อชาวฟางแสดงกิริยารักคนเลี้ยงมากกว่าแม่ก็ไม่พอใจ ดังคำบรรยายว่า

ใครจะคิดว่าเด็กตัวเท่านี้จะชอบข้ากับการกระทำของผู้ใหญ่ได้ถึงเพียงนี้ พ่อ
ไม่ตายแม่ไม่ตาย แต่พ่อแม่ไม่เลี้ยงเขา นำเขาไปให้คนอื่นเลี้ยง แม่จะส่งเสียเงิน
ทอง แต่เด็กก็ไม่เข้าใจเรื่องนี้ รู้แต่ว่าพ่อแม่ไม่เลี้ยงเขา และเมื่อเขาไม่รักใคร่
สนิทสนมกับพ่อแม่ เหมือนสนิทสนมกับคนเลี้ยง พ่อแม่ก็เคืองชุน¹

ความผูกพันระหว่างชาวฟางกับแม่เลี้ยงน้อยมาก เพราะชาวฟางเกิดมาโดยที่แม่ไม่ได้
ตั้งใจ ชาวฟางไม่มีพ่อ และพ่อแม่ก็ไม่รักชาวฟางเลย แต่เมื่อแม่ต้องการให้ชาวฟางกลับมา
อยู่บ้านก็ไปรับมาจากคนเลี้ยงและให้มาอยู่ที่บ้านอย่างว่าเหวและอ่อยยาก แม่แต่แม่ซึ่งอยากให้
ชาวฟางมาอยู่บ้านก็ไม่ได้เอาใจใส่เลย ดังคำบรรยายว่า

บ้านมีอะไรบาง หองแคบ ๆ หลังคาตั้งกะสี นอนชาวโศก นอนรองงอแง
เพราะปวดท้องทั้งวัน ดูเสียดมาโบราณใหญ่โต ๆ มีแมลงสาบวิ่งพล่าน ชาวฟางถูก
ขังอยู่ในนั้นบ่อย ๆ ตัวชาวฟางซีดเซียว แขนตอบจนผิดรูป เกิดที่ชาวฟางกับผม

¹ โบตัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 51

อยู่แล้ว เพราะได้อาหารไม่พอบำรุงร่างกาย อันเนื่องมาจากพันธุ์ มาอยู่บ้านนี้
ยิ่งเลวลง ชาวทอกลีให้อาหารน้องชายไม่พอ กับชาวไม้มี บางมือเป็นชาวคดุก
นำปลา บางมือใช้หรือนำแกงจืดบางเล็กน้อย ชาวทอกไม่ได้ใจคำกับน้องชายเลย
ตัวเขาก็ไม่ค่อยจะอ้วนเหมือนกัน กับชาวไม้มี มีแต่ชาวปลา ๆ เขาเองกินไม่ลงคอ
ชาวเมาตอกกินชาวคดุกพริกปนบอย ๆ แต่ชาวทอกกินไม่ได้ ชาวฟางจึงยิ่งยำแย่

ชาวฟางมาอยู่บ้านเมออย่างไม่เต็มใจ แม่ไม่เคยพูดคุยหรือเอาใจใส่เลย เขามาอยู่กับ
แม่เหมือนคนแปลกหน้า ไม่มีความสุขกายสบายใจเลย แม่ของชาวฟางต้องออกไปขายของทุกวัน
ไม่มีเวลาสนใจลูก ในวันหยุดนางก็ให้ลูกไปช่วยขายของ ชาวฟางจึงอยู่บ้านเมออย่างว้าเหว และ
เมื่อเห็นเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในบ้านโดยที่พ่อเลี้ยงก็คิดขโมยพระพุทธรูปอยู่ ชาวฟางจึงตัดสินใจ
ที่จะหนีออกจากบ้านเพราะพระองค์นั้นเป็นสิ่งเดียวที่ชาวฟางผูกพันมากที่สุดเพราะ เป็นของที่ระลึก
จากเพื่อนที่เขาใจชาวฟาง เขาไม่กลัวว่า อนาคตจะเป็นอย่างไร ขอเพียงให้เขาพ้นจากบ้าน
ก็พอ ดังคำพูดของชาวเมาพี่ชายของเขาว่า

"กว่าหนีจากบ้านอายุน้อยอยู่แล้วนะ มึงยังน้อยกว่ากูเขาไปอีก" ชาวเมาตั้ง
ข้อสังเกต "มึงมาของมึงเองนะโว้ย ไอ้ฟาง ตอนโตขึ้นมาโตมาว่าชักนำมึงนะ"
ชาวเมาคล้ายจะลืมไปว่า เขาเคยพาชาวฟางมารู้จักชีวิตเสเพลของเขาแล้ว

หากเจ้าของเดิมรู้ว่าการให้พระมาคุ้มครองตัวเด็กชายจะกลายเป็นสาเหตุให้
เขาจะกระเหินไปทั่วกรุง จนกระทั่งทางจังหวัดอีกหลายแห่ง เธอจะเสียดใจสัก
เพียงใด

นอกจากจะกระเหินแล้วชาวฟางใช้ชีวิตเยี่ยงเด็กเสเพลและคบหากับคน
ชนต่ำสุดของสังคมนี้ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นไป²

¹ โต้ขึ้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 81

² ก. หน้า 212

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า สภาพครอบครัวของชาวฟางยากจน แม้ไม่มีเวลา
เลี้ยงดูอบรมลูก ทำให้ชาวฟางขาดความอบอุ่นทางใจ ขาดความมั่นใจในตนเอง เมื่อมีคนชักจูง
ไปในทางเลื่อมลี้บ จึงคล้อยตามไปโดยง่าย

3. นักกาค จากเรื่องตราไว้ในดวงจิต

นักกาคเกิดในครอบครัวของผู้มีการศึกษา พ่อแม่พร้อมที่จะรับผิดชอบลูกเป็นอย่างดี
ทั้งพ่อและแม่ของนักกาคเข้าใจดีว่า ถ้าจะเลี้ยงลูกให้มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย พ่อแม่จะต้อง
ทำอย่างไรวาง ดังคำบรรยายว่า

หนูนักกาคนั้นคุณแม่ถนัดทำอาหารเลี้ยงทุกอย่าง ด้านสุขภาพอนามัยต้องถูกต้องตาม
ตำรา ชวนกินน้ำเคี้ยว ๆ สับนํ้าไม่ให้ขาดเกิน ถายตามท้องลูกในหมอน้ำเคี้ยว
อาหารทองเหมาะกะวัย ไม่มีขาดเกิน แปร่งฟันทุกครั้งหลังอาหาร กระนั้นนักกาค
ก็ยังมิฟันผุ คุณพ่อพาไปหาหมอฟันตรวจและจัดการอุดให้เรียบร้อย¹

และคำพูดนางจิตคนเลี้ยงชาวฟางโคกถาวรถึงวิธีการเลี้ยงดูของแม่ของนักกาคไว้ว่า

"เราสี่พี่น้อง ผู้คนที่หนึ่งกับไปหาหมอฟันแล้ว ตัวอื่น ๆ ทยอยพากันไปหาหมอ
ลูกเป็นหวัด จามสองแฉกก็หาหมอ กินวิตามิน กินของดี ๆ หงนม นองฉันทานกิน
แตงกวาเหี่ยวขมิ้นปลาร้า น้ลูกเขากินดื่บ กินไข่ ไม่กินก็ไม่บังคับ²

นอกจากนักกาคจะเป็นเด็กที่สมบูรณ์ทางร่างกายแล้ว จิตใจของนักกาคก็ได้รับการพัฒนา
ด้วย พ่อแม่ของนักกาคเห็นความสำคัญของการศึกษา ให้เรียนหนังสือตั้งแต่วัยเด็ก ๆ พยายาม
ปลูกฝังให้นักกาคเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังคำพูดของพี่เลี้ยงที่เล่าให้เพื่อนทางบ้านฟังว่า

¹ โต้ต้น ตราไว้ในดวงจิต หน้า 48

² ก. หน้า 28

"เรียนอนุบาล กิน นอน เล่น เขียนหนังสือวันละตัวสองตัว โอโฮ! การเรียน
 คำนวณ คำนวณก็ค่อนข้างง่ายนะ มีโรงเรียนมารับส่งถึงประตูบ้าน แล้วพอเขาจะ
 ช้อหนังสือรูปสวย ๆ ใหญ่ดีกว่ารูป ระบายสี อ่านเล่น ช้อแทบทุกวันเลย มีหนังสือ
 ชักสามสี่ร้อยเล่มเล่มมั่ง ที่ขาด ๆ ก็ทิ้งไปไม่รู้เท่าไร ของเล่นก็มีเป็นตัน ๆ ทั้งที่
 แม่ทำให้กับพี่ชาย ของเล่นบาอะไรไม่รู้ราคาเป็นพันก็มี"¹

เด็กพิมพ์เข้ามาใจลูกและเลี้ยงดูลูกอย่างถูกต้องนั้นเมื่อเติบโตจะเป็นพลเมืองดีของ
 ชาติ นักกาคักเรียนเดียวกัน เมื่อเติบโตขึ้นเธอนำใจและเอาเพื่อเผื่อแผ่ต่อชาวต่างประเทศและแม่กระทิง
 ต่อเด็กคนอื่น ๆ เมื่อพบเด็กที่มีสภาพคล้ายชาวต่างประเทศจะช่วยเหลือทันที นักกาคัดเลือกให้เป็น
 ผู้ใหญ่ที่ดีและชีวิตของเธอพบแต่ความสมหวังในชีวิตก็เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องนั่นเอง

4. แนวคิด จากเรื่องกวาวจะรู้เพียงสา

แนวคิดเป็นลูกสาวของคนที่มีฐานะร่ำรวยและเป็นผู้เคา เธอเรียนหนังสือโรงเรียน
 คอนเวนตแห่งหนึ่งในจังหวัดทางเหนือ แนวคิดมีความเป็นอยู่ที่ดีจากเด็กวัยรุ่นทั่วไป เธอไม่มี
 อีศระที่จะคิดหรือทำอะไรตามใจตนเองได้เลย ทุกอย่างอยู่ในอำนาจของแม่ตลอดเวลา ดัง
 คำบรรยายว่า

แต่คุณแม่ออกจะเข้มงวดกับคนอื่น ในบริเวณบ้านอันกว้างขวางนั้นมีครอบครัว
 ของญาติอยู่กันหลายครอบครัว ทางบ้านและบริเวณส่วนตัวของตน แตรวมในรั้ว
 เดียวกัน แนวคิดไม่เคยจะเงมองญาติ ๆ รุ่นเดียวกันออกไปเที่ยวสนุกสนาน พวก
 เขาจะพากันเดินทางเขารุงเทพา ไปเรียนหนังสือ ไปอยู่บ้านญาติผู้ใหญ่ฝ่ายหนึ่ง
 พวกเขาคล่องแคล่ว ราวเรียงแซ่ใส ไม่มาตอบกับแนวคิดมากนัก ก็เพราะคุณแม่
 ไม่เห็นด้วยกับการอวดมอูกลานแบบสมัยใหม่อย่างนั้น พวกเขาไม่เคยต่อต้านไม่มา
 สماعกับแนวคิด หนึ่ง ๆ ที่เป็นญาติสนิท จะสมาคมได้อย่างไร ออกปากชวน

¹ โบทัน ตราไว้ในดวงจิต หน้า 27

แวนทิพย์ไปไหน คุณแม่ไม่เคยอนุญาตสักครั้งเดียว หน้าซ้ายยังเต็มไปด้วยรอยแหว่ง
ถอยคำเจ็บแสบ

"จะไปเดินก่อกันในหมู่พวกหลอนเถอะยะ อายามาชวนแวนทิพย์ของฉันไปเป็น
โรคชักกระตุกอย่างพวกหลอนควย คิตโรคสาวชาวกรุณา"¹

แวนทิพย์ถูกแม่ควบคุมความประพฤติอยู่ตลอดเวลา เธอไม่เคยได้เรียนรู้โลกภายนอกเลย
มีชีวิตอยู่แค่โรงเรียนกับที่บ้านเท่านั้น ประสบการณ์ต่อโลกภายนอกของเธอจึงแคบ เมื่อเธอ
ได้มีโอกาสออกไปพบโลกภายนอก เธอจึงหันเหไปหาง่ายกาย และเริ่มเบียดเบียนความเป็นอยู่อันสุข
สบายที่มีอยู่ ดังคำบรรยายว่า

"อายมาว่าแม่นะ ไม่เห็นควยเทแรกที่จะให้พี่ไปเดินกรรม โทษรูปร่างแบบนี้
ชุกครึมนะ แม่เห็นแล้วหัวใจจะวาย ลูกควรจะมีงานดีงานของลูกหญิง ไม่ใช่
ไปเดินอวดแข่งอวดชา อวดรูปร่าง ฟันคุณพ่อของหนูทานแรงใจคนมาขออนุญาต
ถึงใคอนุญาต แล้วเป็นใจลูกทำห่าจะใจแตกเสียแล้ว เมื่อตอนอยู่มานอยู่ของ ไปไหน
มาไหนกับพอกับแม่กับพี่ นี่จะมาขอไปดูฟุตบอล ไปดูงานปิดการแข่งขันกีฬาไม่ใช่เรื่อง
ของลูกผู้หญิงเลยนะ"

แวนทิพย์ถอนใจ ถ้าชีวิตลูกผู้หญิงไร้รสชาติแบบนี้เกิดมาเป็นลูกสาวบาปดีกว่า เพียงแต่
อย่าให้ต้องไปเกิดเป็นลูกกรรมกรหรือชาวไร่ชาวนาก่อนดีกว่า เพราะแวนทิพย์ทำงานหนัก
ไม่ไหว ขอเป็นลูกนายอำเภอหรือลูกพอกา ชีวิตคงสนุกมากกว่านี้ ไม่ต้องกักขังตัวเอง
อยู่แต่ในบริเวณบ้านกับบริเวณโรงเรียน²

แวนทิพย์เริ่มเบียดเบียนประกอบกับมีบุคคลที่จะทำให้เธอใกล้ชิดกับโลกภายนอก แวนทิพย์
จึงพยายามที่จะค้นหานั่นออกจากกรอบประเพณีแม่กำหนดขึ้น แต่ด้วยความขาดประสบการณ์ และ
ความอ่อนต้อโลก แวนทิพย์จึงพบกับความล้มเหลวในชีวิต มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในชีวิตของเธอ
เธอฆ่าแล้วฆ่าเล่า แวนทิพย์ต้องต่อสู้กับโลกภายนอกอย่างโดดเดี่ยว แวนทิพย์สูญเสียทั้งพรหมจรรย์

¹ โยต้น กว่าจะรู้เคียงสา หน้า 59

² ค. หน้า 37

และชีวิตเพราะความไร้เกียรติและความอับอาย โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับแวนดี้เป็นเพราะการเลี้ยงดูแบบโบราณ และเข้มงวดเกินไปของครอบครัวนั่นเอง

5. ชยา จากเรื่องกวางจะรู้เคียงสา

ชยาเป็นเด็กหนุ่มรูปหล่อเกิดในครอบครัวคนจีนที่สมาชิกทุกคนต้องทำงาน แต่ชยาเป็นลูกชายคนเล็กของบ้าน พ่อแม่เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงส่งเสียชยาให้เรียนต่อในชั้นมัธยมในขณะที่ยังเรียนพออ่านออกเขียนได้เท่านั้น พ่อแม่และยายรักทั้งสามใจชยามาก ไม่ค่อยให้ชยาทำงานในบ้านมากนัก ชยาจึงเป็นเด็กค่อนข้างเกียจคร้านและขาดความรับผิดชอบ จะเห็นได้จากการแสดงอารมณ์ของชยาเมื่อถูกใช้ให้ทำงานบ้านว่า

"โอ๊ย อี้อัคชิบหายไอบานนี้ งาน งาน งานต่งน" ชยารองล้นควยระงับอารมณ์ไม่อยู่ อาพาโผล่หน้าออกมาถามว่าเมงทำอะไรนองจึงใคร่ลงนบ้านอย่างนั้น เมงปาดเหงื่อหน้า ตอมเสียงกระซางว่า "ไม่มีใครฆ่าหลานชายคนโปรดของอาพาหรอกนา แค่มัวมั่งใจเท่านั้น รองเหมือนควายถูกเชือก หนอยสบายเสียเคยตัว คนอื่นเขาถึงจักรยานมาต่งเต่เล็กจนโต ไม่มีปัญหา พอถึงไอบนถนรถไม่ได้ ขึ้นรถเมล์เล็กก็ไม่ได้"¹

การที่พ่อแม่รักและทะนุถนอมใจเด็กจนเกินไปนั้นอาจมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กได้เพราะทำให้เด็กไม่รู้จักช่วยตัวเองเมื่อเติบโตขึ้น หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ เนื่องจากในวัยเด็ก มีผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือทุกอย่าง ชยาก็เช่นเดียวกัน ชยามีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายในบ้านในขณะที่ยังต้องทำงานหนักเพื่อสร้างฐานะให้มั่นคง พ่อแม่และยายพร้อมที่หยิบยื่นเงินทองให้เมื่อชยาต้องการเงิน พ่อแม่คอยปกป้องเมื่อชยาถูกพี่ชายคนโตว่าเกียจคร้าน สภาพครอบครัวเช่นนี้เองทำให้ชยามีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เมื่อเขาเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ครั้นชยาต้องพาแวนดี้หนีออกจากบ้านมาใช้ชีวิตรวมกันในเมืองเกา ชยาไม่สามารถทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวได้ ไม่สามารถปกป้องคุ้มครองหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แวนดี้ได้ รวมทั้งปัญหาของตนเองชยาก็ตัดสินใจไม่ได้ ในที่สุดชยาต้องหนีไปพึ่งยาเสพติด และจบชีวิตลงอันเนื่องจากยาเสพติดนั่นเอง

¹ โต้ตอบ กวางจะรู้เคียงสา หน้า 31

ผลจากการเลี้ยงดูที่พ่อแม่รักและตามใจมากเกินไปนั่นเองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของชายให้กลายเป็นคนที่มีปัญหาในครอบครัว และสังคมในที่สุด

6. ยายหนู จากเรื่องยายหนูลูกพอ

ยายหนูเป็นเด็กที่เกิดมาจากการรักสนุกของพ่อและแม่ แม่เกลียดยายหนู เพราะยายหนูเป็นคนเหตุโพลตองทิ้งแม่ไป แม่จึงต้องแต่งงานกับผู้ชายที่แม่ไม่รักชอบบุญฤทธิ์ บุญฤทธิ์รักยายหนูทั้ง ๆ ที่ยายหนูไม่ใช่ลูก เขาเลี้ยงดูยายหนูจนโตและเป็นเด็กที่สมบูรณ์เกือบทุกอย่าง ยายหนูจึงมีพ่อซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่างของแก ยายหนูรักแกพอ ไม่รู้จักแม่ ไม่รู้ว่าคำว่าแม่มีความหมายลึกซึ้งเพียงใด เพราะแม่ไม่เคยสนใจหรือแสดงกิริยารักใคร่ยายหนูเลย ยายหนูจึงอยู่กับพ่อยาวด้วยความสุขมาตลอด ยายหนูเห็นแม่เป็นเพียงผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องเหินห่างกันทุกวันเท่านั้น ต่อมาแม่ของยายหนูเดินทางไปฝรั่งเศส ยายหนูไม่โศกเสียใจต่อการที่แม่จะต้องจากไปคนเดียวเลย แม่ของยายหนูไม่พอใจที่ยายหนูมีพฤติกรรมเช่นนี้ ตั้งใจในความว่า

"แม่เราจะไปเมืองนอกนานหลายเดือน หรืออาจจะเป็นปี ยายหนูจะไม่ได้พบหน้าแม่อีกนานนะ สวรรค์แม่เสียนะ ยิ้มหวาน ๆ คุยนะลูก"

แต่ยายหนูหันมามองเขา บนธู้อ

"ไม่เอา ไม่รู้จัก"

บุญฤทธิ์กระหึบตา อัมพิล่าได้ยินวาทะของยายหนูเช่นกัน แต่หลอนพูดไม่ออก ไต่เต่ลุกขึ้นสะบัดหน้าเดินออกจากห้องนั้นไป

จะโทษยายหนูอะไรได้ ในเมื่ออัมพิล่าเป็นคนแปลกหน้าจริง ๆ วัน ๆ ไม่เคยเห็นหน้ากันเลย เมื่ออัมพิล่าออกไปทำงาน ยายหนูนอนหลับ เมื่อกลับมาจากทำงาน ยายหนูนอนหลับแล้วเช่นกัน มีบางเช้าที่ยายหนูตื่นอยู่แต่อัมพิล่าก็ไม่ได้อาบน้ำซักทีเลย เล่นควย บุญฤทธิ์จะให้หลอนดูเวลานั้นแม่ แม่ไปทำงานแล้วนะยายหนู เมื่อยายหนูบอกว่าไม่รู้จัก แม่ก็เป็นเรื่องธรรมดา¹

¹ โบทัน ยายหนูลูกพอ หน้า 66

ยายหนูอยู่กับพ่อยาวมีความสุขตลอดมา เมื่อยายหนูโตขึ้นแม่ของยายหนูกลับมาจากต่างประเทศเห็นยายหนูน่ารักจึงใช้สิทธิของความเป็นแม่ โดยจะพยายหนูไปเรียนที่ต่างประเทศ ยายหนูรักพ่ามากไม่อยากจากพ่อไป ต่อมายายหนูโตขึ้น พ่อกับแม่คุยกันทำให้รู้ว่าตัวเองไม่ใช่ลูกที่แท้จริงของพ่อ แต่ยายหนูก็รักพ่อไม่เคยเปลี่ยนแปลงและกลับส่งสารพ่อกัน ยายหนูรักและส่งสารพ่อกันเท่าที่ถึงรังเกียจแม่ของตัวเองมากขึ้น เพราะยายหนูถือว่าแม่คือผู้ที่เข้ามาทำลายความสุขระหว่างพ่อกับยายหนู และในความเป็นจริงนั้นแม่ของยายหนูก็อยู่ทำให้ยายหนูมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากความนึกคิดของเธอว่า

ความรักความเอาใจใส่หรือ ฉันทวนรำลึกถึงความรู้สึกของตัวเองเมื่อยังมียายหนู ตั้งแต่แก้อยู่ในท้อง มีแต่ความเกลียดชังเต็มหัวใจ เกลียดเพราะพ่อแม่ ๆ ของแก ใจดำทิ้งฉันไป เกลียดเพราะแกทำให้ฉันไม่สบาย แพ้ท้อง เจ็บปวดทรมานตลอด ทำให้ความสุขของฉันต้องลดลง เล็ดมอง ฉันต้องกายบริหารพิศคว้านานการางกาย จะกลับชาติ ฉันเกลียดแกเพราะแกทำให้ใคร ๆ มองฉันว่าเป็นหญิงใจร้าย เป็นแม่ใจดำที่ไม่ยอมเลี้ยงลูก ไม่ยอมให้อีกกินนม ฉันยังจำว่าจากของคนเลี้ยงเด็กคนแรก โค้ด หลอนว่าฉันว่า "คุณเป็นแม่คนไฉน" และหลอนลาออกเพราะ "อ๊ เกียจอยู่กับคนมีปัญห"¹

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า แม่ของยายหนูไม่รักยายหนูเลย หลอนถือว่ายายหนูทำให้หลอนต้องแต่งงานกับคนที่หลอนไม่รัก ทำให้รูปร่างไม่สวย และต้องทรมานร่างกาย และเมื่อยายหนูโตขึ้นแม่ของยายหนูกลับเห็นว่ายายหนูมีประโยชน์ตรงที่เธอไม่เหงา เธอจะได้มีเพื่อนบางยามที่ตองว่าเธออยู่ในต่างประเทศจึงบรรยายถึงความคิดของยายหนูว่า

แต่เมื่อเกินหน้าแล้วจะถอยหลังไม่ได้ ชีวิตของฉันที่ฝังใจสุขสบายก็จริง แต่เหงาเหลือกำลัง บางครั้งเงินทองก็ช่วยอะไรไม่ได้เลย เพื่อนบางคนก็ดูมารยาทก็ คบหากับฉันในฐานะภรรยาของมิเซด แต่มันเกินทนและเพื่อนบางคนมองฉัน

¹ โบทัน ยายหนูรักพ่อ หน้า 201

ควยสายตาเหยียดยาว บางคนถึงกับถามว่าฉันเป็นธนูอพยพหรือเขมรอพยพ เมฆมา
 เกา ๆ คนหนึ่งหาว่าฉันเป็นดาวเน่ ๆ พอฉันบอกว่าเป็นคนไทยและแต่งงานกับ
 คนฝรั่งเสีย แก่ทำหน้าเหมือนไม่เชื่อ แต่เวลาออกสังคมทุกคนก็นั่งหน้าคอนรับฉันด้วยดี
 นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ฉันอยากโยกย้ายหนีไปอยู่ควย อย่างน้อยก็เป็นเพื่อนได้ดีกว่า
 คนอื่น พวกเองก็คงไม่สามารถเลี้ยงยายหนูได้เหมือนเมื่อก่อนแล้ว ฉันไม่เชื่อ
 หรือว่าฝีมือของหมอยะชวยให้พวกอกกลับแข็งแรงได้ดีในเมื่อโรคนี้ก็คร่าชีวิต
 ของเขาตั้งแต่เด็ก ฉันคิดเขาช่างตัวเองว่าทำไปทั้งหมดนี้เพราะเห็นแก่ยายหนู
 แม่ในส่วนลึกฉันจะรู้ที่ความจริงยายหนูมาเพราะความเห็นแก่ตัว¹

ถึงนั้นสาเหตุที่ทำให้ยายหนูมีพฤติกรรม เปลี่ยนจากเด็กหญิงที่น่ารักมาเป็นเด็กที่เจ็บขมขื่น
 เย็นชาต่อทุกคน และกลายเป็นคนสุขุมจริงจังมากขึ้น เพราะสภาพครอบครัวของยายหนู ยายหนู
 เกิดมาพร้อมกับความผิดปกติในครอบครัว มีพ่อแทนแม่ มีความเป็นชราจากคุณน้าและญาติ
 ฝ่ายพ่อและแม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ยายหนูจึงไม่ยินยอมที่จะต้องไปอยู่กับพ่อแม่ แม่จะถูกพ่อขอร้องให้
 ไปอยู่กับแม่ ยายหนูก็ไปอยู่อย่างจำใจจนเกิดความผิดปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจที่สุดเมื่อ
 ยายหนูโตกลับมาอยู่กับพ่อพฤติกรรมทั้งกล่าวจึงโค่นหายไป

7. วันเฉลิม จากเรื่องทองเนื้อเก้า

ครอบครัวเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มแรกที่เด็กเป็นสมาชิกอยู่ พ่อแม่มีส่วนสำคัญที่จะอบรมบ่มนิสัย
 ของเด็กให้รู้จักมีความรับผิดชอบ แต่ในบางกรณีครอบครัวบางครอบครัวไม่มีเวลาพอที่จะอบรมเด็ก
 ให้มีความรับผิดชอบ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม แต่เด็กที่มาจากลักษณะครอบครัวเช่นนั้นอาจเป็น
 เด็กที่ติได้ เช่น วันเฉลิม แม่ของวันเฉลิมไม่เคยทำหน้าที่ของแม่ในการอบรมลูกเลย ส่วนพ่อก็
 ไม่มีเวลาให้วันเฉลิมเพราะแต่งงานใหม่ แต่วันเฉลิมก็ยังเป็นเด็กดี รับผิดชอบตั้งแต่เด็ก ๆ
 เพราะวันเฉลิมได้รับการอบรมสั่งสอนจากหลวงตาชั้วชางบ้าน เมื่อแม่ของวันเฉลิมพาวันเฉลิม
 มาเล่นที่วัด หลวงตาชั้วชางมองเห็นปัญหาในครอบครัวของวันเฉลิมก็ ได้พยายามที่จะทำให้วันเฉลิม
 เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมให้ได้ ถึงกับบรรยายว่า

¹ โบทัน ยายหนูถูกพ่อ หนา 200

พอสิ้นไม่อาจชักคอแมเป็น แต่ใจหวานถึงหลานชายคนแรก แม่จะได้เห็นหน้าคุณ
หลวงตาเป็นบ่อย ๆ แต่ก็ไม่วายคิดถึง หลวงตาเป็นพยาบาลอย่างปึงที่จะอบรมให้หลาน
น้อยให้เป็นเด็กดี เจ้าหนูวันเฉลิมกับโคเกอบทั้งหมด แต่ก็ไม่แน่ววันเฉลิมก็จะเข้า
โรงเรียน เจ้าปามบอกว่าสายของจะให้วันเฉลิมเข้าโรงเรียนอนุบาลคงแก่อายุ

สามขวบ

"สามขวบมันจะเรียนอะไรไควะ" พอสิ้นสงสัย

"ไม่รู้สิ แต่เขามัเรียนกันแล้วกัน คงเอาไปช่วยเลี้ยงให้หลานแหละ"¹

วันเฉลิมนั้นเป็นเด็กที่โตโดยเนื้อแท้ของตนเองอยู่แล้ว แม้ว่าจะแวดล้อมของวันเฉลิมนั้น
มีโอกาที่จะทำให้วันเฉลิมเป็นเด็กที่สร้างปัญหาในครอบครัวได้ แต่วันเฉลิมก็ไม่เคยคิดหรือ
กระทำเลย เขาเชื่อฟังคำสอนของหลวงตาตลอดมา หลวงตาอบรมกล่อมเกล่าจิตใจของวันเฉลิม
ด้วยธรรมะที่นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ พร้อมทั้งแนะแนวทางให้วันเฉลิมหาความก้าวหน้า
ในชีวิตเอง ดังคำบรรยายว่า

ไม่มีใครคิดว่าวันเฉลิมมีมันสมองแค่ไหน เด็กชายเงียบขรึมไม่พูดไม่จาเกือบ
ตลอดวัน หลวงตาแทนที่รู้ ท่านจะช่วยเท่าที่ท่านจะช่วยได้ ท่านสอนหนังสือให้
วันเฉลิมทุกวัน ท่านใช้หนังสือธรรมะเป็นหลัก กับวรรณคดีที่พอจะหาได้ พวกวิชาการ
สมัยใหม่ ท่านบอกให้เด็กชายเงียบแสวงหาเอาเองจากครูที่โรงเรียนและแนะนำ
ครูใหม่ให้อีกคน

"มีพระบรมโสมมาอยู่รูปหนึ่ง เองเรียกท่านว่าหลวงพี่แล้วกัน ท่านจับปริญญาเนะ
ไคยโนวาคะไปเมืองนอกควย ท่านลาราชการมาบวชเพราะโยมแม่ป่วย อยากเห็น
ชายฉาบเหลือง"²

¹ โปชน ทองเนื้อเก่า หน้า 166

² ค. หน้า 269

จากการอบรมสั่งสอนของหลวงตาปิ่น วันเฉลิมจึงเป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาทั้งปวงที่เข้ามาในชีวิตของเขาได้ และมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้

ควยเหตูวันเฉลิมเป็นคนดีทั้งใจกลาามาแล้ว แม่เลี้ยง น้า และบรรดาเพื่อนบ้านก็มีส่วนสนับสนุนให้กำลังใจแนะแนวทางให้วันเฉลิมไข้โอกาสทำดี ประพฤติดีมากยิ่งขึ้น เพราะว่าจะมีบางคนชักจูงไปในที่ไมถูกไม่ควรแล้ววันเฉลิมก็มีใจคลายตาม

8. พรรณพงศ์ จากเรื่องสุดแต่ใจจะไขวคว้า

พรรณพงศ์ เป็นลูกชายคนโตของพ่อแม่ เรียนดีกว่าลูกคนอื่น ๆ พ่อต้องการให้พรรณพงศ์ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เพราะตามความคิดของพ่อมัน คิดว่าครอบครัวใดที่มีลูกได้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย เมื่อเรียนจบแล้วเข้ารับราชการเป็นเจ้าคนนายคนแล้วก็จะเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่วงศ์ตระกูลควย พ่อจึงตั้งความหวังไว้ที่พรรณพงศ์คนเดียว พ่อเอาใจพรรณพงศ์ทุกอย่าง คอยแก้ตัวแทนเมื่อพรรณพงศ์ทำผิด พฤติกรรมของพ่อมันเป็นเหมือนเงาติดหลังเงาตาม คึงคำบรรยายว่า

ก้านหัวเราะที ๆ เอาใจความคิดของแม่ส่งทันที ถ้าขึ้นชื่อเป็นมาด ๆ คาพ่อคึงขอให้ลูกชายคนเดียว แล้วพ่อน้องมันจะไปอยู่ที่ไหน นอกจากจะอยู่ในส่วนแห่งนี้ ลูกใหญ่ ๆ หาบ้านของตนเองไม่ได้ เรื่องความลำเอียงที่คาพ่อกับลูกชายคนโตเนเขาถูกกันทั้งตำบล แก่งรักและหลงลูกชายคนโต ภูมิใจหนักหนาที่ลูกเรียนเก่งก็คือนักหวังจะให้ลูกเขาเรียนสวนกุหลาบ¹

เด็กที่บิดามารดาในความรักใคร่มากเกินไป หรือเอาใจมากเกินไปเหมือนลำเอียงกับลูกคนอื่น ๆ นั้นจะทำให้เกิดผลเสียในตัวเด็กทางจิตใจ คือจะทำให้เด็กเป็นคนเห็นแก่ตัว ทำอะไรเอาแต่ใจตน มักจะเรียกร้องหรือบังคับคนอื่นทำตามความต้องการของตน ไม่มีความอดทน และไม่สามารถที่จะต่อสู้หรืออดทนต่อความผิดหวังใด และจะไม่รู้จักรับผิดชอบ² พรรณพงศ์

¹ โยคัน สุดแต่ใจจะไขวคว้า หน้า 54

² สุชา จันทนเชม วัยรุ่น หน้า 75

การที่พ่อคอยตามใจและส่งเสริมพรณพงศ์อยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ มีผลทำให้พรณพงศ์ กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวมากขึ้น เขาทำทุกอย่างตามที่ใจปรารถนาโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อน หรือเจ็บช้ำน้ำใจของพี่น้องโดยเฉพาะพ่ พรณพงศ์คือจนาพิศ เพราะพ่สามารถสร้างฐานะ ของตนเองได้โดยไม่ต้องเรียนจนจบปริญญา จากความต้องการที่จะเอาชนะพ่และความทะเยอทะยาน นี้องพรณพงศ์จึงก่อการท้าทายการท้าทายว่าบจิติในทุกกนในครอบครัวของเขา นั่นคือน่านองสาว ไปให้เป็นภรรยาฉบับของเจ้านาย เพื่อแลกกับเงินทุนที่เจ้านายจะส่งเขาไปต่างประเทศ คนที่ ปวกรวไจที่สุดในครอบครัวคือพ่ พ่ใดแต่เสียใจรักและกามใจพรณพงศ์มากเกินไป จนเขา กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวและทะเยอทะยานแบบน

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมาก เป็นที่ นาสังเกตว่า เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตขึ้นมาในสังคมชนบท เป็นเด็กที่สร้างปัญหาในแกสังคม นอยกว่าเด็กที่เจริญเติบโตในสังคมเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในชนบท ไม่มี สิ่งเร้าใจวัยผู้ใหญ่เด็กเสียคนโกงาย ประกอบกับสังคมในชนบทรวมกันควมบรรยากาศที่เป็นกันเอง ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรีต่อกัน เอื้ออาทรและช่วยเหลือกัน เมื่อเด็กประพฤติผิดก็ช่วยกันวางดวร ตักเตือนและสั่งสอนอยู่เสมอ ตรงข้ามกับสังคมในเมืองใหญ่ ๆ การดำรงชีพต้องอาศัยเงินเป็น สำคัญ พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลปกครองลูก เพราะต้องออกไปทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ลูก ๆ มักอยู่บ้านกับพี่เลี้ยงหรือไม่ก็คนรับใช้ เด็กที่ขาดการเอาใจใส่จากพ่อแม่ เหล่านั้จะมี พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ ยิ่งไปกว่านั้น สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่ อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี เช่น อยู่ในชุมชนแออัด หรือเด็กที่พ่อแม่หย่าร้างเป็นเด็กเกเร อันชพาล คาสของนิคกฎหมาย ก็อาจชักจูงให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรได้

นอกจากสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ความกาวหนาทางเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ ก็เข้ามาเป็นส่วนกำหนดบทบาทและพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น สื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้ง หนังสือ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะภาพยนตร์และภาพทางโทรทัศน์

ที่เน้นให้เห็นถึงการแกแค้น หรือเนนเรื่องเพศ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นสาเหตุพ่นำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

จากตัวละครที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่าตัวละครที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้คือ

1. รอนราญ จากเรื่อง เหยื่อ
2. เรื่องฤทธิ์ จากเรื่อง เหยื่อ
3. ไบเตย จากเรื่อง วัยบริสุทธิ์

1. เรื่องฤทธิ์และรอนราญ จากเรื่องเหยื่อ

เรื่อง เหยื่อ มีตัวละครที่นำวิเคราะห์คือเรื่องฤทธิ์และรอนราญ ทั้งสองคนนี้มีสาเหตุแห่งพฤติกรรมอย่างเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สาเหตุแห่งพฤติกรรมของตัวละครทั้งสองนี้ด้วยกัน

เรื่องฤทธิ์และรอนราญเป็นพี่น้องกัน พ่อแม่ของเขาไปสร้างบ้านอยู่ในซอยลึกแถบชานเมืองในกรุงเทพฯ เด็กทั้งสองคนอยู่บ้านกับสาวโซซัดสาย พ่อต้องออกไปทำงานทางจังหวัดในบางครั้ง แม่ขายของในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งทองกลับบ้านค่ำเกือบทุกวัน เรื่องฤทธิ์และรอนราญอยู่บ้านทุกวันเพราะระยะนี้โรงเรียนปิดเนื่องจากน้ำท่วมกรุงเทพฯ ทำให้การจราจรติดขัด เด็กทั้งสองคนอยู่บ้านทุกวันโดยไม่มีกิจกรรมใด ๆ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ออกไปคบเพื่อนบ้านในซอย และในซอยนี้เองจัดไคววเป็นแหล่งรวมอบายมุขหลายประเภท เช่น กลุ่มอันธพาล ของโสเภณี และบ่อนการพนัน เรื่องฤทธิ์ซึ่งเป็นพี่ชายชอบออกจากบ้านไปดูเขาเล่นการพนันที่บ่อน เมื่อดูบ่อย ๆ เขาก็อยากเล่นบ้าง ประกอบกับไม่มีใครคอยควบคุมดูแล เรื่องฤทธิ์จึงเข้าไปเล่นการพนัน ค้างคาบอกเล่าของสาวหมอกพอกของเด็กทั้งสองว่า

"ชั้นมันนะ ตรงห้องใต้หลังคาเป็นบ่อน" สาวพุกหน้าตาเฉย "คุณจะทำอะไรอีกละ เเม่ รมี่ เกาเก คือแตก ไฮโล ปู ปลา พวกคณงานเขาเล่นกัน แม่คาซมมก็เล่น เล่นกันจนเย็นแหละ ขางบ้านเรานั้นแหละตัวก็ ไปเล่นกันทุกขาย ออกไปรับ

ลูกที่โรงเรียนอนุบาลแล้วก็เล่นกันตั้งแต่สามโมงเย็นยันหกโมงเย็น คุณฤทธิชนะแกก็เล่นกับเขา มีอันตาย บางวันไต่ตงสองรอย เอาไปซื้อหุ้หรือรูป บางวันก็เจงเหมยตุกกลับมาแคว้น¹

รอนราญน้องชายของเรื่องฤทธิชนะไม่ชอบเล่นการพนัน เขาชอบกิจกรรมที่ท่องออกกำลัง กิจกรรมที่โลดโผน เสียงตาย แต่พอขงเขาไม่เคยส่งเสริมกิจกรรมประเภทท่องออกกำลังกาย เขาเคยขออนุญาตไปรณาย แต่พอก็ไม่อนุญาต รอนราญเกิดความเบื่อหน่ายที่อยู่บ้านนาน ๆ เขาจึงไปหาเพื่อนที่เป็นแกมมอเตอร์ไซค์ บุคคลเหล่านี้ชวนเล่นการขี่จักรยานและพูดจาหยาบคาย รอนราญจึงจำคำคำที่หยาบคายไว้ในสมอง และนำไปใช้โต้ตอบที่โมโห ถึงกับบรรยายว่า

แล้วยังเรื่องนี้อีก เด็กคนไหนก็ยังไม่คาเงาแทนคนอื่น เพราะไปตีมาจากเพื่อนนักเรียนโก กัดปลา สายมาจากแหล่งสลัม ได้เงินการหาพานักหนา แต่ได้ฟังคุณรอนราญชายครั้งวัน คำคำที่น่าจะหลุดมาจากปากโสเภณีมากกว่าคนธรรมดา คำคำจากปากคนขี่เมา ลวนรวมอยู่ในสมองของรอนราญเต็มที่เสีย

สาวใหญ่บางคนไหนคนหนึ่งมีอาชีพโสเภณี หมู ๆ หลายคนในย่านเป็นพวกขี่เมาคคนแกปากปลาร้า โท่กบึก รอนราญเลยจำมาโคเตลวนที่เด็ก ๆ

จากย่านไกลแหล่งสลัมกลางกรุง มาอยู่ชานเมืองอย่างนั้นแล้วยังพบสิ่งแปลกปลอม ๆ แลจะให้ไปปลุกยาคที่ไหนก็เล่า นอกจากจะบิดมวนซึ่งดูไวไม่ให้ไปไหน นอกจากโรงเรียนนี้ไม่มีพ่อแม่คนไหนทำได้สำเร็จ²

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเรื่องฤทธิชนะและรอนราญนั้นสร้างความหนักใจให้กับพมวก พอจึงคิดแก้ปัญหาด้วยการซื้อวัดไอ้ไต้บัน และหาเช่าภาพยนตร์ที่คิดว่าเหมาะกับวัยของเด็กชายทั้งสองไว้ใหญ่ เพื่อทั้งสองคนจะได้ดูบ้าน แต่ดูช่ายกลับเห็นว่าภาพยนตร์เหล่านั้นเนื้อหาไม่น่าสนใจ ไม่สนุก เราใจ ในที่สุดสิ่งที่พ่อคิดว่าจะช่วยแก้ปัญหา กลับกลายเป็นสาเหตุทำให้ปัญหาการ

¹ โปต้น เหยื่อ หน้า 10 - 11

² ค. หน้า 23

ร้ายแรงเกิดขึ้นในมาน ทงนี้เพราะเมื่อพ่อแม่ไม่ยอมบาน เด็กทั้งสองไปเช่าภาพยนตร์ตนเอง
ความต้องการของเขา นั่นคือเนื้อหาของภาพยนตร์ในวิดีโอแปลกเร้าอารมณ์เพศและอารมณ์
อันรุนแรงของเด็กหนุ่มใดเป็นอย่างที่ โดยเฉพาะเด็กที่ไม่ผู้ใหญ่ควบคุมดูแล เช่น เรื่องฤทธิ์
และรอนราญนี้ ดังตัวอย่างที่ยกมากล่าวถึงเนื้อหาของภาพยนตร์ในวิดีโอไว้มัน

เจ้าหนุ่มผมทอง ร่างบึกบึน สวมเสื้อยัดตัวเขียว ท่อนล่างเปิดเผยเปลือย กำลัง
ปฏิบัติภารกิจช่วยกิริยาเอาจริงเอาจังกับเมสาวตามผมดำ ในหนทางคงมี สีสหน้า
ของเจ้าหนุ่มและเมสาวนั้นแสดงอารมณ์อย่างแพรวพราว หญิงสาวนั้นเปลือยเปลือย
ตลอดร่าง แต่ส่วนสูงของสีดำ

สถานภาพทั้งสองกำลังเร่รักกันแนบชิดที่โทรทัศน์ หากเป็นในกรณีที่ปลุกหย้าเขียวช้ำ
ทางจากชายหากไม่มากนัก ถัดไปเป็นคณະพราว มีกระหม่อมไม่ปักหลังหนึ่ง ...¹

เรื่องฤทธิ์และรอนราญสามารถหาแนววิถีโงมมาได้โดยง่ายง่าย เพราะมีร้านให้เช่า
แนววิถีโงมมากมาย โดยไม่มีการควบคุมดูแลจากเจ้าหนพของรัฐ หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
การแพร่ภาพประเภทนี้ ดังคำบรรยายว่า

สองหนุ่มจึงได้อยู่บนตอมคำหนึ่งใบในเขตที่เสาะหากันมาเช่ากันบ้าง ยืนกันบ้าง
ล้วนเป็นหนังที่ถูกเลือกเลือกพลาน เลือกลำครกระจายเต็มจอภาพ กรรมวิธีสังหารคน
แบบประหลาด ๆ และหนังเร่รักทุกรูปแบบ บางเรื่องไม่มีตลกไทย แตกกันรู้เรื่อง
ควยทาทาง เพราะบทเจรจาของลงมา พฤติกรรมแบบเตี้ยงเป็นหลัก มีทั้งหนังจากยุโรป
และเอเชีย

มันแพร่หลายอยู่เต็มกรุงเทพฯ และคงกระจายไปสู่ต่างจังหวัด แพร่ไปทั่วประเทศ
เพราะรอนราญของชายของเขาขางหยิบฉวยมาได้โดยง่ายราวกับดัดใบเพลงลูกทุ่ง
สายัณห์ สัญญา มาจากแผงขายเทปบริเวณถนนกระเน²

¹ โบทัน เขียว หน้า 89

² ด. หน้า 96

ฉะนันเมื่อพบน้องทั้งสองดูภาพยนตร์ประเภทมอยเซากก็เกิดความต้องการที่จะประพจน์
ปฏิบัติเช่นภาพที่ตนเห็นบ้าง เรื่องฤทธิ์นั้นแอบดูสายปลีองเสื่อผืนเมื่อเกิดอารมณ์เพศก็ไปปลดปลีอง
อารมณ์ใคร่กับหญิงบริการ ส่วนรอนรายจึงชมความรุนแรงเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว เมื่อเพื่อนวัยรุ่น
ในละแวกบ้านชวนไปดูหนัง รอนรายก็ปฏิเสธแต่เมื่อเรื่องฤทธิ์จะชมชนสาย รอนรายจึง
เข้าไปมีส่วนร่วมทันที

จากตัวอย่างที่ขมาจึงอาจกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุทำให้เรื่องฤทธิ์และ
รอนรายก่อเหตุร้ายแรงขึ้น จนถึงขั้นเป็นฆาตรกรฆ่าคนตาย

3. ไบเคย จากเรื่องวัยบริสุทธิ์

ไบเคยเป็นลูกสาวของเจ้าของสำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง พ่อแม่ของไบเคยเพิ่งแยกตัวมาจาก
ครอบครัวใหญ่ มาอยู่บ้านริมคลองแถบชานเมือง ไบเคยเป็นเด็กน่ารัก ขiangพูด และเป็นเด็ก
มีน้ำใจ คิคช่วยแม่ทำงาน ไบเคยอยู่กับพ่อแม่อย่างมีความสุข ตบตามีเพื่อนมามาสันทสนกับ
ครอบครัวของไบเคย แม่ของไบเคยไม่ยากวิสาสะกับครอบครัวข้างบ้านมากนัก
เพราะไม่ยากมีปัญหามีคบหาสมาคมกันไปนาน ๆ เขา ดังจะเห็นจากการบรรยายถึงสภาพ
บ้านรอบ ๆ บ้านของไบเคยว่า

บ้านที่อยู่ติดกับบ้านนั้นชอบเลี้ยงหมาหลาย ๆ ตัว ไวรบกวนประสาทผู้คนก็
กึก ๆ กัน ๆ กักกันบ้าง เหาเสียงขรมมเถ บางทีมีเสียงทะเลาะกันเอง อารมณ์
รุนแรงควยกันทั้งคู พ่อทะเลาะกันแล้วขอใบคำหยาม ทั้งที่เป็นคนมีการศึกษา ทำงาน
นอกบ้านทั้งสองคน ลูก ๆ ของบ้านนั้นจึงพลอยคาใจ สามารถทะเลาะกันเองได้
ตลอดวันและสรรหาคำหยามคาไม่ช้ากันใดกว่ารอบประโยค ถัดไปอีกบ้านหนึ่งเป็น
บ้านแพงเขา ผู้เขาเปลี่ยนหน้าไปเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่เป็นพวกกรรมกรโรงงานใด ๆ
พวกนี้ไม่มีปัญหาอะไร เพราะไปทำงานกันหมด บ้านลัค ๆ ไปฉันไม่เห็นหน้าบ่อยนัก
เขาอยู่กันอย่างไรไม่ทราบต่างคนต่างทำงาน¹

¹ ไบเคย วัยบริสุทธิ์ หน้า 15

ต่อมาของโบเตยต้องรับแม่มานเข้ามาช่วยทำงานบ้าน แม่ไม่มีเวลาทำเพราะช่วยพ่อของโบเตยทำงาน แม่มานมักพาโบเตยออกไปคุยนอกบ้านบ่อย ๆ ที่บ้านเราเห็นคนหนึ่งชื่อนางแตรมีลูกชายวัยเดียวกับโบเตย นางแตรชอบพาเด็กมาเล่นในบ้านของโบเตยเป็นประจำ ในตอนแรก ๆ ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพราะแม่ของโบเตยเอาเฟ้อทุกอย่างแก่ครอบครัวของนางแตร ต่อมาพ่อของโบเตยต้องไปทำงานต่างจังหวัด แม่จึงจัดการงานทุกอย่าง อย่างแทนพ่อผู้มาติดต่องานกับแม่มานเป็นรายหนึ่งโบเตยรู้จักนางนั้น แต่เพื่อนบ้านไม่รู้จักต่างพากันขบขันนิทานแม่ของโบเตยว่า คบชู นอกใจพ่อ คนนั้นคือนางแตร เพราะระยะนี้แม่ไม่มีเวลาไปคุยนอกบ้านจนใจครอบครัวของนางแตรมากนัก จากคำพูดของนางแตรทำให้เพื่อนบ้านในซอยบ้านของโบเตยขบขันนิทานแม่ของโบเตยเป็นประจำ โบเตยเป็นเด็กขงคิด ข้างจำ และมีเหตุผลโบเตยรู้ความจริงทุกอย่าง แคำพูดของคนที่ขบขันนิทานแม่ของโบเตยว่าคบชูเมื่อพ่อไม่อยู่นั้นทำให้โบเตยมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โบเตยกลายเป็นเด็กเงี้ยวขริ้ม มองโลกในแง่ร้าย เห็นคนอื่นเป็นคนไม่ดีไปหมด และโบเตยก็ยังเป็นเด็กกาวราวทางวาจาอีกด้วย ดังเช่นคำพูดของโบเตยว่า

"ใครว่าแม่เรา เราแรงใจมันทนรก ไหม้ทนน้ำตาย ใครมาว่าแม่เราฉัน
อืปากเสีย อืปากเหิน" ฉันกล่นน้ำตาไว้อยู่ โบเตยไม่ได้รับคำตอบจากฉัน
และพอว่ารู้คืออะไร แล้วแกไปใดคำตอบมาจากไหนเล่า
"แม่เราไม่เคยไปนอนกับคนอื่นนะ นอกจากกะพ่อ อยาว่าว่าแม่เรานะ" โบเตย
พิมพ์อีก¹

นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมทางบ้านแล้ว ญาติพี่น้องทางฝ่ายพ่อของโบเตยก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของโบเตย โบเตยชอบไปเล่นกับญาติพี่น้องที่บ้านย่าในวันหยุดที่บ้านนั้นไม่มีใครเอาใจใส่เรื่องข้อหนึ่งสี่ให้เด็กอ่าน หรือควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ๆ ผู้ใหญ่ในบ้านนั้นไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ชอบใช้เวลาว่างออกไปคุยนอกบ้าน นิ่งนิทานผู้ชอบดูละครประเภทชิงรักหักสวาท จนเด็กขนาดโบเตยเข้าใจคำว่ามีชู้ และยังทำให้โบเตยชอบไขว่จากาวราวผู้คนอื่นอีกด้วย

¹ โบตัน วิษณุสิทธิ์ หน้า 285

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เพราะสภาพแวดล้อมและแนวทาง สังคมที่บ้านยาของโบเตย พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป และพฤติกรรมเช่นนี้จะฝังความรู้สึกของโบเตยไปจนกระทั่งโบเตยย้าย สถานที่เรือน และครอบครัวของนางแตวยายออกจากละแวกนั้นไป

สาเหตุจากความต้องการของบุคคล

ความต้องการของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ มีอยู่ 4 ประการ คือ ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แต่ นักจิตวิทยาสมัยใหม่ได้นำมาหาความต้องการทางเพศ (Sexual Needs) เข้าไว้ใน ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ด้วยเป็นความต้องการพื้นฐานอย่าง 5 มนุษย์ทุกคนเมื่ออยู่ในวัยอันควร ย่อมมีความต้องการทางเพศและจะขาดเสียมิได้ เช่นเดียวกับความต้องการทางอาหาร บางคน ก็สามารถสนองความต้องการทางเพศของตนเองได้อย่างถูกต้อง แต่บางคนก็ไม่สามารถสนอง ความต้องการทางเพศได้ ก็หาทางออกไปในทางผิดกฎหมาย เช่น การฉ้อโกง ข่มขืน เป็นต้น

ความต้องการของมนุษย์แต่ละคนก็ไม่เท่ากัน บางคนมีความโลภมาก บางคนก็โลภน้อย เช่น ในเรื่องที่อยู่อาศัย บางคนต้องการบ้านหลังเล็ก ๆ พออยู่ได้ บางคนต้องการคฤหาสน์หลังใหญ่ มีเครื่องตกแต่งหรูหราเพื่อขี้อยู่ เมื่อคนมีความต้องการก็พยายามทุกวิถีทางที่จะได้มาซึ่งสิ่งนั้น อาจ จะกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องได้

นอกจากความต้องการพื้นฐานที่กล่าวมาแล้ว มนุษย์เรายังมีความต้องการสิ่งอื่นอีก เช่น ต้องการความรัก ต้องการการยอมรับในสังคม การมีหน้ามีตาเป็นต้นยอดของคนทั่วไป

จากทฤษฎะจิตศึกษาพบว่า สาเหตุแห่งการเกิดพฤติกรรมของตัวละครพัฒนามาจาก ความต้องการของบุคคลนั้นทั้งหมด คือ

1. แว่ววัน จากเรื่อง แว่ววัน
2. แก้ว จากเรื่อง ความสัมพันธ์ของแก้ว
3. พินะ จากเรื่อง สุดแต่ใจจะไขว่คว้า

1. แวววัน จากเรื่องแวววัน

แวววันเป็นเด็กขี้ขลาด พ่อแม่มีอาชีพทำสวนปลูกแตงฝรั่งบนบ่อ ชาวบ้านในละแวกบ้านของแวววันเป็นชาวสวน มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ การศึกษาไม่จำเป็นสำหรับอาชีพคนในแถบนี้มากนัก เพราะอาชีพเช่นนี้ไม่ต้องใช้ความรู้ ความคิดมากนัก

แต่สำหรับแวววันเธอไม่อยากจะใช้ชีวิตอยู่แต่เฉพาะในสวนเท่านั้น แววันอยากเรียนรู้โลกภายนอก อยากรู้ว่าโลกภายนอกเป็นอย่างไร แววันอยากออกไปผจญโลกภายนอกโดยลำพังอย่างไม่มีหันเกรงใคร ๆ ขอเพียงออกไปพบสิ่งใหม่เท่านั้น ดังคำบรรยายความคิดคำนึงของแววันว่า

หลอนไม่หยุดคิดอยู่กับที่หรอก หลอนจะต้องหนีไปจากโลกเก่า ๆ ที่น่าขงนี้
อยากกาไปดูโลกใหม่ที่ยังไม่อาท้านายใครจะทองพบกับอะไร แววันคิดเองว่า
มันคงดีกว่าโลกใบเก่าแน่นอน ความจำเริญ ความสนุกสนาน ความต่ำต้อย หลอนเบื่อมัน
แต่แววันไม่ใช่คนที่ต้องการจะวิ่ง หลอนไม่ชอบการวิ่งไม่ว่าจะวิ่งแข่งขัน หรือ
วิ่งในการดำเนินชีวิต ทุกสิ่งจะต้องก้าวไปอย่างช้า ๆ และมันคง วิ่งเร็วนักอาจ
ทลลในคนหัวเราะเอาใจ ... แววันต้องระมัดระวังทุกอย่างการ การศึกษาเป็น
พื้นฐานแทนศักดิ์ตระกูล มีความงามช่วยเสริมราคา¹

ความต้องการของแววันคือการมีชื่อเสียง ต้องการให้ทุกคนยอมรับในความ
สามารถ แววันเชื่อว่าการเรียนหนังสือให้แก่นั้นจะทำให้ตัวเองประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน
ดังคำบรรยายความใฝ่ฝันของแววันไว้ว่า

แววันเฝงไปข้างหน้าความหวัง แววันจะไม่ยอมแพ้เป็นอันขาด หลอน
ใฝ่ฝันมานานแล้ววว่าหลอนจะต้องทำงานดี ๆ ในกรุง สติปัญญาของแววันไม่แพ้เพื่อน
คนไหน ไม่วาจะเป็นสิดาลูกพ่อค้าที่แสนมั่งคั่ง หรือเมตตา ลูกครูมัทนา หรือยายอารี
ลูกสาวนายพันตรีทหารบกที่หาโรงเรียนดี ๆ เขาไม่ไ้ จนตอมาเรียนรวมโรงเรียน
กับหลอน²

¹ โต้ค้น แวววัน หน้า 10 - 11

² ค. หน้า 26

แรววันประสบความสำเร็จในการศึกษาตามที่ตนตั้งความหวังเอาไว้ โดยเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศ ทำให้แรววันเรียนรู้โลกภายนอกมากขึ้น แรววันมีสังคมเพื่อนพยายาที่จะนำความเจริญมาสู่หมู่บ้าน ในตอนแรกพ่อแม่อาจไม่ยอมรับ แต่เมื่อแรววันเข้มแข็งถึงผลดีต่าง ๆ พ่อแม่จึงเข้าใจ ชีวิตในมหาวิทยาลัยทำให้แรววันรู้จักโลกและชีวิตมากขึ้น แต่ตอนก็ไม่ค่อยพอเพื่อหาเงินมาเพื่อนฝูงหลอนก็ยังคงเป็นแรววันที่รู้จักตัวเองอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของแรววันประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานตามที่หลอนต้องการจริงๆ แต่เหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตของแรววันทำให้แรววันไม่ยากแสวงหาสิ่งใดในชีวิตอีกต่อไป นอกจากมีความสุขอยู่กับเด็ก ๆ เท่านั้น

2. แก้ว จากเรื่องความสมหวังของแก้ว

แก้วเป็นเด็กหญิงที่เกิดในครอบครัวที่ยากจน พ่อแม่ของแก้วมีลูกมากเกินไป ทุกคนอยู่ในบ้านแก้วอยู่กันอย่างอึดอัด เพราะพ่อแม่และลูกนอนรวมอยู่ในห้องเดียวกัน บ้านของแก้วเป็นบ้านหลังเล็ก ๆ อยู่ริมคลอง แก้วไปเป็นมาตั้งแต่เริ่มเข้าใจสภาพครอบครัวของตัวเองว่าอยากจะมีห้องส่วนตัวสักห้องหนึ่ง แต่เมื่อแก้วมองสภาพบ้านของแก้วแล้ว ไม่มีโอกาสที่จะมีห้องส่วนตัวได้เลย ในความต้องการของแก้วนั้นแก้วไม่มีโอกาสที่จะมีห้องของตัวเอง แต่แก้วก็อยากจะมีห้องส่วนตัวลักษณะห้องส่วนตัว เห็นแล้วจะเหมือนกับจินตนาการที่แก้วได้วาดภาพไว้ในใจหรือไม่ เมื่อรรณิมาเพื่อนบ้านที่ฐานะดีขึ้นชวนแก้วไปดูห้องนอน แก้วจึงคิดมากและตอบตกลงทันที และเมื่อเห็นห้องของเพื่อนแก้วจึงชอบพรมกับแนะนำการจัดห้องให้เพื่อนควย ดังนั้นคำพูดของแก้วที่พูดกับวรรณิมดา

"หนูเล็กจะย้ายตู้เตียง ไปตั้งไว้มุมอนไคหรือเปล่า คุณแม่จะดูแลไหมถ้าหนูเล็กย้ายที่ขาวของ"

"ไม่คุณหรอก จะจัดห้องยังไงท่านก็ตามใจ"

"แล้วทำไมหนูเล็กไม่เลื่อนเตียงไปริมหน้าต่างอีกหน่อยละ สมัยนี้กวาดร่งนี้แล้วทช่นน่าจะหาแจกันดอกไม้มาตั้ง หรือไม้กวาดทุกตัวโต ๆ มายืนเป็นเพื่อนเวลาทำงานจะได้ไม่เหงา"

"ขี้เกียจ" หนูเลิกขอยาย ๆ
 "ไม่ว่าขี้เกียจ ห่วงของเธอนะ ๆ นะ เธอจะทำยังงี้ก็ได"
 "ฮือ แหมน้าเธอ ไม่อยากทำ แต่งไปก็เท่านั้นเอง"
 "แกอยากมีทองส่วนตัวอย่างนี้บ้าง"¹

ความต้องการของแฉะนั้นฝังอยู่ในความรู้สึกของแกตงแต่เด็กจนแกโตเป็นสาว แต่สภาพครอบครัวของแกไม่เอื้ออำนวยที่จะให้แกสมหวังในชีวิตได้ เพราะแกต้องไปเป็นคนรับใช้บ้านวรรธกิมดีเพื่อนของแก แกมองไม่เห็นทางเลยว่แกจะสมหวังได้อย่างไร แกจึงซัดเซยความต้องการของตัวเองด้วยการอ่านและหาหนังสือแบบการศึกษามาอ่าน แล้วก็โตแต่นั้นขึ้นถึงห้องส่วนตัว แกถูกคุณแม่ของวรรธมบังคับให้จัดห้องให้ลูกสาวเพราะเห็นแกชอบอ่านหนังสือประเภทนี้ แกจัดห้องให้วรรธมเลยด้วยความรู้สึกรวรานใจ ดังคำบรรยายว่า

ห้องสวยสดใส มีสีเข้มเงินใบสูงใส่ดอกไม้วันและหงอนไก่ สลับด้วยสาวน้อย ประแป้งวางอยู่ในชั้นใส่หนังสือ ตุ๊กตาไทยตัว โคนึงพับเพียบแขนนอนอยู่กุ่มหนึ่ง หนังสือทุกเล่มเอาสั้นออกเห็นข้อชัดเจน เสื้อผ้าในตู้จัดใหม่ใคร่เบียบ กระโปรง ชุดสำหรับใส่ไปเที่ยวอยู่ชุดหนึ่ง เครื่องแบบนักเรียนอยู่ชุดหนึ่ง ชุดนอนชุดอยู่กับบานพับไว้เรียบรอยวางไว้นกและคานของตอนล่าง แกมองผลงานของตนอย่างภาคภูมิใจ แต่เมื่อเหลียวเห็นคุณยายยืนพิจารณาอย่างจะหาที่บกพร่องแกก็ใจหาย หอนี้ไม่ใช่ของแกสักที²

ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นกับชีวิตของครอบครัวของแก แกจึงคิดสินใจแต่งงาน แกต้องการพ้นจากสภาพครอบครัวเดิมของแก แต่ที่สำคัญคือ แกต้องการมีห้องส่วนตัว แม้ว่าความต้องการของแกจะทำให้สามีแกไม่พอใจก็ตาม สามีของแกก็คว่าแกเพ้อฝันอยากมีห้องส่วนตัวนั้นเป็นเพราะแกอ่านหนังสือมากเกินไป แกไม่รู้ว่าการต้องการนั้นเกิดจากสิ่งใด ดังคำบรรยายว่า

¹ โปะตน ความสมหวังของแก หน้า 32

² ด. หน้า 55

แกวรู้ค่าแกวไมไ่เอาความคิดจากหนังสือพวกนั้น ความคิดของแกวมาจากสภาพชีวิตของแกวเอง ความต้องการของแกวมาจากชีวิตอันยากแค้นของแกว แกวต้องการห้องส่วนตัวสักห้องหนึ่ง นั้นเพราะตั้งแต่เล็กจนบัดนี้แกวไม่เคยมีห้องส่วนตัวจริงๆ เลย แม้แต่ของโรกแบบจะไม่มีของใหม่ที่เป็นของแกวเอง ส่วนใหญ่เป็นของพี่ๆ ที่เขาได้มาโคแล้วโละให้

ถึงนั้นสาเหตุของพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องนี้เกิดจากความต้องการของบุคคล แม้ว่าการต้องการจะเป็นเพียงความต้องการขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่ตัวละครยังไม่บรรลุความต้องการนั้นก็มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ แม้ว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมิได้เป็นปัญหาแก่ตนเองและบุคคลอื่นมากมายนัก แต่ในทางตรงกันข้าม เมื่อตัวละครบรรลุความต้องการนั้นแล้วจะกลับมีผลทำให้ตัวละครมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นด้วย

3. พัฒนา จากเรื่องสุดเศใจจะไขควา

พัฒนาหรือพัฒน์เป็นลูกชายคนกลางของครอบครัว เขามีพี่น้องหกคน และเป็นคนที่พอใจในความสนใจน้อยที่สุด พัฒนารี้นหนังสือไม่เก่ง ไม่ชอบเรียนวิชาการ แต่พอของเขาต้องการให้ลูก ๆ นั้นเรียนจนจบปริญญาและไ้รับราชการ พัฒน์เป็นคนชอบงานช่าง ชอบทำของเล่นจากเศษวัสดุในอง ๆ แ่พอไม่เคยชินมในตัวพัฒนาเลย พอักพูดจาในทำนองดูถูกว่าเขาจะเอาตัวไม่รอดคงจะต้องรับจ้างตลอดไป แต่พัฒนาไม่เคยคิดโกรธแค้นพอ เขายังทำคามความคิดความต้องการของตนเอง พัฒน์กำหนดชีวิตของตนเองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เขารู้ทั้งความหวังในชีวิตไว้ ดังคำบรรยายว่า

พัฒน์จะไปฝึกเฉพาะเป็นช่างไม้เฉพาะตอนมิดเทอมใหญ่ ตอนนั้นวันหยุดเขาจะช่วย
 ทำนันทางานในสวน พอมีรายไ้ช่วยอุปการมาซ่อมอะไรของเขาไปตามเรื่อง ไม่ตอง
 ไปเบียดบังคาชมาไปโรงเรียน พอจบมัธยมต้นพัฒน์จะฝึกงานที่ช่างไม้ตอนกลางวัน ตอนเย็น
 พัฒน์จะไปเรียนสารพัดช่าง ฝึกวิชาช่างยนต์ โรงเรียนสารพัดช่างอยู่ไม่ไกลจากบ้าน

มากนัก เมื่อพักเรียนจบจะขอทุนแม่สักก้อน เป็คอุทธรณ์มรดก เงินทุนไม่ต้องมากมาย
อะไรนัก เพราะพักคิดจะปลูกแคเฟื่องสังกะสีขึ้นเดียว กันแคค ผงตะกั่วสมบัติได้
ก็แล้วกัน¹

เมื่อพะณกำหนดชีวิตของตัวเองเอาไว้พักทำตามบุญหมายที่วางไว้พะณะพยายาม
ที่จะไม่คิดมากกับคำพูดลูกของพ่อ เข้มแม่คอยเฝ้ากำลังใจ เป็นองสาวคอยช่วยปลอบใจ เขา
สามารถนำวิชาชีพที่เขาฝึกไว้ในขณะที่เรียนมาใชประโยชน์อย่างเต็มที่ เขาสามารถฐานะ
ให้ตัวเองคงแต่อายุยังน้อย และไม่จำเป็นต้องเรียนให้จบปริญญาตรีถึงเห็นชอบปรารถนา
พัฒนาอนาคตของตนเองไว้วา

จนมัธยมต้นจะฝึกงานเต็มที่ รับสร้างอุกระจอก ๆ ของเขาให้เสร็จ แม่จะให้
ทุนซื้อเครื่องมือ พะมองอนาคตจะดูบุโร่ง รับชมจักรยานยนต์ พะมีทุนอีกหน่อย
จะทำกระบะติดท้ายจักรยานยนต์ขายคงมีคนเอารณาให้ติดกระบะท้ายแบบ ๆ เพราะ
ไซ้ของโคดี พักเห็นรถจักรยานยนต์ในกรุงเทพฯ ที่ติดกระบะแล้วไซ้ของโค
อย่างวิเศษ พวกที่บานจะทำการกระบะของเขารุงเทพา ถ้าพัพมีทุนตัวเอง กิดราคา
ไม่แพงยอมจะมีคนไซ้บริการ พักเชื่อว่าจักรยานยนต์จะเป็นพาหนะที่คล่องตัวใน
การคมนาคม และเป็นที่ยอมรับทั่วประเทศ ราคาของมันชาวบ้านพออยู่ได้²

พะณะประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นเจ้าของกิจการอุทธรณ์ที่ใหญ่ในจังหวัด ที่พะณะ
กำหนดมาถึงขนาดนี้เพราะ มีเป้าหมายในชีวิต พะณะต้องการที่จะประสบความสำเร็จ
ความต้องการของเขานั้นเป็นความต้องการที่สูงกว่าความต้องการขั้นพื้นฐาน พะณะต้องการมี
ชื่อเสียงในสังคม ต้องการมีความก้าวหน้าในชีวิต ความต้องการของพะณะนี้เองที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมของเขา อันเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์

¹ โบทัน สุกแท้ใจจะไขว่คว้า หน้า 55

² ค. หน้า 75

การศึกษาคำละครในนวนิยายของโบตันในแง่ของบุคลิกภาพ พฤติกรรม ตลอดจน
 สาเหตุของพฤติกรรมจากตัวละคร 14 ตัว และในนวนิยาย 10 เรื่องนั้น สามารถแยกแยะ
 ประเด็นของพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่
 ไม่พึงประสงค์ สาเหตุของพฤติกรรมนั้นเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว สภาพสังคม
 และสิ่งแวดล้อม และความต้องการของบุคคลนั้น ๆ เท่าที่ผู้วิจัยศึกษา ปรากฏว่า โบตันมักจะ
 เน้นตัวละครซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากกว่าตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตัวละคร
 ทั้งหมดที่ผู้วิจัยศึกษาพอจะแยกเป็นพฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรมโดยเสนอเป็นตารางดังนี้

1. ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ตัวละคร	พฤติกรรม	สาเหตุของพฤติกรรม
1. แก้ว	ไม่มีความพอใจในสิ่งที่ตนมี ต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแรงกล้า ต้องการหนีไปพ้นจากความยากจนที่ตนเองประสบอยู่	ความต้องการของบุคคล ซึ่งเป็นความต้องการที่นอกเหนือจากความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต
2. แพร	เป็นเด็กที่คงอยู่ในสภาพผิดปกติ จึงมีความขัดแย้งในตนเองชอบแสดงออกว่าตนเป็นชายควบการชกต่อย มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนเสมอ ๆ	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว แม่ต้องการเลี้ยงลูกให้ผิดปกติ คือเลี้ยงลูกผู้ชายให้กลายเป็นหญิงเพราะแม่เกลียดผู้ชาย
3. ไบเตย	เป็นเด็กใจดีขี้ขลาด เก็บตัว ไม่คบหาสมาคมกับคนอื่น มีนิสัยเจ้าคิดเจ้าแค้น	สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อนบ้าน เป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของไบเตย ซึ่งเคยเป็นเด็กกราบเร่แหม่ให้ทำผิดพฤติกรรมตรงกันข้าม
4. ขาวฟาง	ในวัยเด็กเป็นเด็กสุขภาพกายไม่สมบูรณ์ ชี้นเขา หวกระแวง สุขภาพจิตไม่ดี เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังมีความผิดปกติเช่นเดิม ไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ควบคุมตนเอง ตลอดจนการตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว พ่อแม่ขาดความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูก รวมทั้งไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่ลูก ขาวฟางจึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ก่อปัญหาในสังคม

ตัวละคร	พฤติกรรม	สาเหตุของพฤติกรรม
5. เรืองฤทธิ์	ชอบเล่นการพนัน เป็นขโมย เมื่อเขาด้วยฐานักใช้เวลาว่างไปในทางผิด จึงกลายเป็นคนที่หมกมุ่นในเรื่องการพนัน เขาปลุกปล้ำสาวไซในมาเฟียเพื่อปลดเปลื้องความตองการทางเพศ	สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมบ้านของเรืองฤทธิ์อยู่ในสังคมที่อามายมทุกประเภท และเขาได้ถูกวิธีใช้กระตุ้นความตองการทางเพศของวัยรุ่น
6. รอนราญ	เป็นเด็กการราว ชอบความรุนแรง ชอบทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด จิตใจโหดเหี้ยมทารุณ ซึ่งในที่สุดเขาได้ก่อเหตุฆาตกรรมสาวไซหลังจากที่รวมกับพี่ชายปลุกปล้ำสาวไซแล้ว	สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับ "เรืองฤทธิ์"
7. แวนทิพย์	เป็นเด็กอ่อนตอโลก ไม่รู้จักชีวิตหลงระเว้งในความใครของวัยหนุ่มสาว เมื่อต้องเผชิญชีวิตด้วยตนเองก็ไม่รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในที่สุดก็ตกเป็นเหยื่อของผู้หมกมุ่นเล่นเหลืยมมากกว่า	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงดูอย่างเข้มงวดกักกันเกินไป ไม่ให้สิทธิเสรีภาพ และไม่ยอมให้ลูกใครรู้จักกับโลกภายนอกตามสมควร

ตัวละคร	พฤติกรรม	สาเหตุของพฤติกรรม
8. ชยา	เป็นคนรักความสบาย ไม่ชอบทำงาน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มาตั้งแต่เด็ก เมื่อเป็นผู้ใหญ่จึง ไม่สามารถที่จะเป็นผู้นำครอบครัว ได้ รวมทั้งไม่สามารถแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว แม่ว่าพ่ายจะพยายามบังคับให้เขา ทำงาน แตกมีพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ คอยปกป้องทำให้เขาเสียเด็ก และไม่มี ความรับผิดชอบ
9. ยายหนู	เกลียดแม่ของตนเอง รักและ เทอคณูณราชซึ่งไม่ใช่พ่อที่แท้จริง แต่ได้ผูกพันเลี้ยงดูยายหนูมาตั้งแต่ เล็กจนโต เมื่อยายหนูเติบโตขึ้น จึงไม่รักแม่และปฏิบัติยาโคตอบ แม่ของตนเอง	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว แม่นั้นเพียงทำให้ลูกเกิควมา แต่ไม่ได้ เอาใจใส่เลี้ยงดูเลย ลูกจึงไม่เห็น ความสำคัญของแม่และเกลียดแม่ ในที่สุด
10. พรรณพงศ์	เป็นคนเห็นแก่ตัว ทะเยอทะยาน เอาเปรียบพ้อง และสร้าง ความเคียดแค้นให้แก่ครอบครัว เสมอ คอยความทะเยอทะยาน เขากล้าจะทำลายแม่กระทั่ง น้องสาวของตนเองเพื่อให้ได้สิ่งที่ ต้องการมา	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว พ่อลำเอียงรักลูกคนใดคนหนึ่งมาก ทำให้ลูกเสียนิสัย เห็นแก่ตัว เอาแต่ ใจตนเอง

2. ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ตัวละคร	พฤติกรรม	สาเหตุของพฤติกรรม
1. แว่ววัน	เป็นคนที่มุ่งมั่นหมายในชีวิต สามารถวางแผนชีวิตของตนเองได้เป็นอย่างดี รู้จักเสียสละ รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคม ตลอดจนสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชีวิตได้ด้วยตนเอง	ความต้องการของบุคคล แว่ววันไม่พอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตน อยากที่จะยกระดับฐานะของตนเองให้ดีขึ้น
2. ผักกาด	เป็นคนที่เข้าใจ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตของตนเอง	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว พ่อแม่เอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูถูกต้องเป็นอย่างดี
3. วันเฉลิม	เป็นคนที่มีความกตัญญู รู้จักคิด และปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม และรู้จักวางแผนชีวิตของตนเองเป็นอย่างดี	การอบรมเลี้ยงดูและสภาพครอบครัว แม้ว่าเขาจะไม่ได้อบรมเท่าใดนักแต่มีหวังตาเป็นผู้นำสิ่งที่ดีงามประกอบกับความดีในตนเอง ทำให้วันเฉลิมคิดและทำในสิ่งที่ดีงาม
4. พันธ์ะ	เป็นคนที่รู้จักวางตัว ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างใคร่เอ็นดูของผู้ใหญ่ มีความมานะอดทนในการประกอบกิจการงาน มีคุณธรรม มีน้ำใจ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และมีเป้าหมายในชีวิต	ความต้องการของบุคคล เขามีความมุ่งมั่นในอันที่จะสร้างฐานะให้ตนเอง ทั้ง ๆ ที่มีความรู้น้อย แต่อาศัยความชำนาญและประสบการณ์ ตลอดจนความเพียรพยายามทำให้เขาบรรลุผลตามความประสงค์

สรุปผลการค้นคว้าและข้อเสนอแนะ

การศึกษาตัวละครในนวนิยายของโบตัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวละครเด็กในนวนิยายของโบตันในแง่ของบุคลิกภาพของตัวละคร พฤติกรรมการแสดงออกและสาเหตุของพฤติกรรมในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากนวนิยายที่พิมพ์รวมเล่มระหว่าง พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2529 จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ความสมหวังของแกว แกววัน ลูกแม่ วิชัยสุทธิ คราวไว้ในดวงจิต เขียว ทองเนื้อเกา กว่าจะรู้เคียงสา ยายหนูลูกพอ และสุดแต่ใจจะไขวคว้า การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายของโบตันทั้ง 10 เรื่องนี้เป็นการศึกษาบุคลิกภาพ พฤติกรรม รวมทั้งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

พฤติกรรม

พฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายของโบตันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่โบตันจะเน้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากกว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้วิจัยนำตัวละครมาศึกษา 14 ตัว พบว่าตัวละคร 10 ตัว มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มีลักษณะดังนี้คือ มีความก้าวร้าว ชอบความรุนแรง ประพฤติตนเป็นโจร คิดยาเสพติด เป็นคนหัวกระแวง ขาดความมั่นใจในตนเอง เก็บตัว ไม่ชอบสังคม

ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นโบตันนำเสนอต่อผู้อ่านนั้น สามารถแยกย่อยตามลักษณะของพฤติกรรมได้ดังนี้

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นปัญหาต่อสังคม ตัวละครที่มีพฤติกรรมเช่นนี้คือ ชาวฟาง ชยา เรื่องฤทธิและรอนราญ โดยโบตันชี้ให้เห็นว่า ชาวฟางซึ่งเป็นเด็กหัวกระแวง ขาดความมั่นใจในตนเอง เมื่อเรื่องบีบคั้นทางครอบครัวจึงประพฤติก้าวเป็นโจร ส่วนชยาเป็นเด็กขาดความรับผิดชอบต่อกัน ๆ อย่างเมตตาตัวเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแก้ปัญหาไม่ได้จึงหันไปพึ่งยาเสพติดและจบชีวิตลงเพราะยาเสพติด ส่วนกรณีของเรื่องฤทธิและรอนราญ ซึ่งเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบความรุนแรง โดดเดี่ยว ในที่สุดก็มาคนในมาตาย ซึ่งตัวละครแต่ละตัวถึงแม้ว่าจะสะท้อนให้เห็นปัญหาของสังคมก็ตาม แต่โบตันก็มิได้ชี้นำเสนอปัญหาในลักษณะที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เป็นปัญหาเฉพาะตัวเด็กเอง คือ แก้ว แวนดิพย โปเตย แพรวพรณพงศ์ และยายหนู ตัวละครเหล่านี้ในตอนแรกไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากนัก แต่เมื่อมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มาขัดขวางต่อตัวละครมีผลทำให้ตัวละครเหล่านั้นแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น เช่น การเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ของแม่ทำให้ยายหนูกลายเป็นเด็กเกลียดแม่ มีปฏิกริยาต่อต้านแม่ หรือจากการเลี้ยงดูแบบผิดเพี้ยน แพรวจึงกลายเป็นเด็กก้าวร้าวชอบชกต่อย ชอบใช้กำลังตัดสินปัญหา ส่วนโปเตยนั้น จากสภาพแวดล้อมทำให้โปเตยกลายเป็นเด็กเจ้าคิดเจ้าแค้น เก็บตัวชอบอยู่คนเดียว และจากการที่แม่บังคับมากเกินไป แวนดิพยจึงกลายเป็นเด็กที่ต่อต้านโลก ถูกกลไลและจบชีวิตลงในที่สุด แก้วกลายเป็นเด็กอัจฉริยะเนื่องจากความต้องการส่วนตนอยากได้สิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแรงกล้า ความลำเอียงของพ่อพรณพงศ์จึงกลายเป็นคนทะเลาะเถียงกัน ฟุ้งเฟ้อ ไม่อยากเห็นใครไต่ถ่วงตน เป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาของตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น โบตันเสนอปัญหาของพฤติกรรมไว้อย่างหลากหลาย ผู้อ่านจะมองเห็นปัญหาของเด็กและวัยรุ่นได้หลายลักษณะด้วยกัน

ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์คนนี้มีตัวละครเพียง 4 ตัวเท่านั้น ลักษณะของพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีลักษณะดังนี้คือ มีเป้าหมายในชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความใฝ่ฝันในจิตใจตลอดเวลา และเป็นคนเสียสละ รู้จักรับผิดชอบตัวเองและสังคม สาเหตุที่โบตันสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นมาเช่นนี้เพราะต้องการเสริมให้ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เด่นชัดขึ้น เช่น โบตันสร้างฉีกกาดให้เป็นเด็กที่สมบูรณ์ และมีเป้าหมายในชีวิต มีสุขภาพกายดี และเป็นเด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งแตกต่างกันอย่างเด่นชัดกับพฤติกรรมของชาวฟาง หรือโบตันตัวละคร

ที่ขอพัฒนาให้เป็นเด็กที่มีเป้าหมายในชีวิต แม้ว่าจะเรียนไม่เก่ง และไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่ ซึ่งแตกต่างกับพรรณพงศ์ที่เป็นเด็กทะเลาะเบาะแว้งในฝูง ฟุ้งเฟ้อ จนกลาติน้ำองสาวของตนไปเป็นนางบำเรอเจ้านายเพียงเพื่อให้นั่นได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ สำหรับวันเฉลิม โบตันสร้างวันเฉลิมให้เป็นเด็กประพฤติกี่ก้วยกาย วาจา ใจ แม้ว่าจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมสภาพใดก็ตาม และแว่ววันเป็นคนที่มีความมุ่งมั่นที่จะมีอนาคตที่ดีในภายหน้า มีการวางแผนชีวิตที่ดี

สาเหตุของพฤติกรรม

พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมักจะทอมีสาเหตุไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม ในการศึกษาตัวละครจากนวนิยายของโบตันทั้ง 14 ตัวนั้น มีสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอยู่ 3 สาเหตุ คือ สาเหตุจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม และความต้องการของบุคคล จากการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมพบว่า โบตันเน้นสาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าสาเหตุอื่น เพราะจากตัวละครทั้ง 14 ตัว มีสาเหตุเนื่องจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูถึง 8 ตัว ส่วนพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้นมีเพียง 3 ตัว และจากความต้องการของบุคคลมี 3 ตัวเท่านั้น ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้

1. สาเหตุจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

ตัวละครที่มีพฤติกรรมด้วยสาเหตุนี้ทั้งพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยแยกกล่าวได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จากการศึกษาพบว่าโบตันเน้นในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูมาก เช่น การที่พ่อแม่ไม่มีเวลาที่จะให้ความอบอุ่นและความรักแก่ลูกอย่างเพียงพอ นั้น ลูกจะเป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตนเองถูกชักนำไปในทางเสื่อมเสียได้ง่าย ดังเช่น ขาวฟาง หรือในกรณีพ่อแม่เข้มงวดกวดขันกับลูกจนเกินไป ลูกก็จะเป็นเด็กที่อ่อนท้อโลก ไร้อิสรภาพ ถูกชักจูงไปในทางเสื่อมเสียได้ง่าย ดังเช่น แวนดี้พย และการที่พ่อแม่ปล่อยให้ลูกทำอะไรตามใจลูกจนเกินไป ก่อทำให้ลูกขาดความรับผิดชอบหรือมีความทะเลาะเบาะแว้งในฝูง เช่น ชยาและพรรณพงศ์ ส่วนพ่อแม่ที่เลี้ยงลูกแบบเผด็จการก็อาจมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวได้ เช่น แพร ดังนั้น

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในนวนิยายของโบตันนั้นมักมีสาเหตุมาจากพ่อแม่ที่ไม่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่นและใช้เวลาแถมกันอย่างเพียงพอตนเอง

1.2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ จากการศึกษพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์คือเด็กที่มีเป้าหมายในชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มักมาจากครอบครัวที่ปลูกฝังให้มีความรัก ความอบอุ่นแถมอย่างเพียงพอ เช่น ผักกาด และยิ่งไปกว่านั้นถ้าได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดี ได้รับการชี้แนะในทางที่ถูกที่ควร และมีความใฝ่ดีในตัวเองอยู่แล้ว ก็จะเป็นเด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในชีวิต ดังเช่น วันเฉลิม เป็นต้น

2. สาเหตุจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตัวละครที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพราะมีสาเหตุมาจากสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมนั้นมีอยู่ 3 ตัวคือ รอนราญ เรื่องฤทธิ์ และโบเตย สำหรับรอนราญและเรื่องฤทธิ์นั้น มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพราะพ่อแม่ไม่มีอบรมดูดยกยตนเองต้องอาศัยเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยขาดความระมัดระวังว่าสิ่งนั้นแทนที่จะมีคุณเพียงอย่างเดียว อาจจะทำให้โทษมันได้ โดยเฉพาะภาวะสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยให้เด็กซึมซับในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควรได้เร็วกว่าสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ สำหรับโบเตยนั้นอิทธิพลของเพื่อนมาแต่ยุคการศึกษา ขอบินเทาวรรายชาบบานทำให้โบเตยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้

3. สาเหตุจากความต้องการของบุคคล นอกจากความต้องการอันเป็นปัจจัยสี่แล้วมนุษย์ยังมีความต้องการมากกว่านั้นคือ ความต้องการมีชื่อเสียง ต้องการที่จะได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแรงกล้า และความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ตัวละครที่มีพฤติกรรมเพราะสาเหตุนี้มี 3 ตัว คือ แววัน พินะ และแกว สำหรับแววันเป็นเด็กที่มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักวางแผนชีวิต เพราะแววันต้องการไปสู่สังคมที่ดีกว่าตนเองกำลังประสบอยู่ ส่วนพินะก็เช่นเดียวกัน มีความมุ่งมั่นในชีวิต ต้องการมีฐานะที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ พินะจึงเป็นเด็กกตัญญูเสียสละ และกระทำแต่สิ่งดีทั้งนั้น เพื่อไ้บรรลุผลตามความต้องการนั้น ๆ ส่วนแกวเป็นเด็กที่มีใจจดจ่อเรียนบางขณะครุ่นคิดบางครั้ง เพราะมีความใฝ่ฝันในสิ่งที่ตนเองปรารถนา และสิ่งที่ตนใฝ่ฝันนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ สาเหตุอันเนื่องมาจากความต้องการนั้นเป็นต้นกำลังเกวไปตันไม่ใส่ใจให้ความสำคัญมากนัก

อภิปรายผล

การศึกษาตัวละครในนวนิยายของโบตัน 10 เรื่อง ในแง่ของบุคลิกภาพ พฤติกรรมและสาเหตุของพฤติกรรมนั้น เป็นที่น่าสนใจกว่าโบตันได้นำเสนอพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กหลายรูปแบบควบกัน เช่น เด็กที่ประพฤติดัวเป็นโจร ดิถยาเสพติด ใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ปัญหา และยังได้เสนอปัญหาทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากตัวเด็กเองด้วย การที่โบตันได้ผลิตผลงานในลักษณะเช่นนี้ออกมาโดยมีแนวโน้มค่อนข้างมาก นั้นอาจเป็นเพราะว่าในสังคมปัจจุบันสภาวะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยให้พ่อแม่เฝ้าเวลาอบรมเอาใจใส่ลูกมากนัก เพราะต้องออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ลูกจึงมักอยู่กับคนเลี้ยงหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก เมื่อเด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เด็กจึงขาดความอบอุ่น และอาจจะสร้างปัญหาให้กับครอบครัวและสังคมได้ ส่วนพ่อแม่ก็ไม่เห็นความสำคัญของการเอาใจใส่ใกล้ชิดกับลูกหรือให้ความอบอุ่นกับลูก มักคิดเสมอว่า เด็กเมื่อได้รับทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาต้องการทางกายวัตถุก็เป็นการเพียงพอแล้วหาใดคำนึงถึงความต้องการทางจิตใจของลูกไม่ ฉะนั้นจึงดูเหมือนเวลากับการสร้างฐานะ หาเงินมาจุนเจือครอบครัวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อความต้องการของเด็กและผู้ใหญ่สวนทางกันเด็กจึงสร้างปัญหาต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ

นอกจากปัญหาเด็กและเยาวชนอันเนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาแล้ว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่โบตันต้องการนำเสนอให้อ่านเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ก็อาจสร้างปัญหาให้กับเด็กและเยาวชนได้เช่นเดียวกัน ถ้าพ่อแม่ไม่รู้จักนำสิ่งเหล่านี้มาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้พ่อแม่ส่วนใหญ่มักไม่มีเวลาให้กับลูกมากนักจะหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่คิดว่าน่าจะเป็นเพื่อนลูกได้มาไว้ไว้มาน เช่น วีซีโอ โทรศัพท์ แต่เนื้อหาสาระของวีซีโอ นั้นอาจเป็นพิษเป็นภัยกับเด็กได้ ซึ่งในข้อนี้หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนยังขาดความรับผิดชอบหรือควบคุมคุณภาพของเนื้อหาสื่อมวลชนประเภทนี้ ถึงแม้จะเห็นได้จากการ์ตูนที่เด็ก ๆ สามารถที่จะไปเลือกหยิบโทรศัพท์ที่ตนต้องการสนใจดูตามร้านบริการซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเด็กได้ชมภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระไม่เหมาะสมโดยเฉพาะเนื้อหาที่ยั่วเย้าอารมณ์ เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้เช่นเดียวกัน

ในการผลิตผลงานของโบตันนั้น โบตันมักจะพัฒนาที่จะสร้างผลงานเพื่อเตือนใจพ่อแม่ ผู้ปกครองให้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนโดยสร้างตัวละครที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ไว้ในนวนิยายเรื่องเดียวกัน และทำให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ตัวละครมีพฤติกรรม เช่นนั้นอยู่ที่พ่อแม่ว่าได้ให้ความรักและความอบอุ่นกับลูกอย่างเพียงพอแล้วหรือยังถ้าให้อย่างเพียงพอ ลูกก็จะเป็นคนดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก มุ่งแต่จะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพียงอย่างเดียวแล้ว ลูกย่อมสร้างปัญหาให้กับพ่อแม่และ ครอบครัวได้ โบตันได้เสนอพฤติกรรมของตัวละครไว้ทั้ง 2 ประเภท เพื่อให้ผู้อ่านพิจารณาเองว่า ควรเลี้ยงลูกในลักษณะใด ดังนั้นนวนิยายของโบตันจึงเหมาะสำหรับ พ่อแม่ ครู ผู้ปกครองที่จะใช้เป็นอุทาหรณ์ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสนใจว่าผลงานของโบตันที่กล่าวถึงพฤติกรรมอันเป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนอันเนื่องมาจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูนั้น โบตันเน้นว่านอกจากพ่อแม่จะมีเวลาให้ลูกอย่างเพียงพอแล้ว พ่อแม่ควรจะได้ใกล้ชิดกับลูก แต่โบตันไม่เน้นในเรื่องความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกเท่าที่ควร นวนิยายเกือบทุกเรื่องจะไม่ย่ำหรืออธิบายพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์แสดงถึงความรัก ความผูกพันในฐานะ พ่อแม่ ลูก เลย

ในสังคมปัจจุบันนี้ เด็กและเยาวชนจำนวนมากที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ เด็กผู้ชายบางคนมีพฤติกรรมเหมือนเด็กหญิง ในขณะที่เด็กผู้หญิงก็ทำตัวเป็นผู้ชาย สาเหตุที่เด็กมีพฤติกรรมเช่นนั้น เพราะเด็กเหล่านั้นขาดความรักและความอบอุ่นจากทางบ้าน ต้องออกไปแสวงหาความรักนอกบ้านกับเพื่อน ๆ ครั้นจะคบเพื่อนต่างเพศก็เกรงว่าพ่อแม่จะไม่พอใจจึงหันมาคบเพื่อนเพศเดียวกัน จึงมีเด็กที่มีพฤติกรรม เช่นนี้มากมายในสังคมไทย แต่ในนวนิยายของโบตันกลับเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศนั้นเกิดจากแม่เป็นผู้กำหนดบุคลิกภาพและพฤติกรรมของลูก แม่เกลียดผู้ชาย เมื่อแม่มีลูกเป็นชายจึงเลี้ยงลูกชายให้เป็นผู้หญิง เพราะกลัวว่าเมื่อลูกโตขึ้นจะเป็นผู้ชายที่ชั่วช้าเหมือนอย่างผู้ชายทั้งหลายเลยยกยอมา ดังนั้นการเลี้ยงลูกลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกัน

ตัวละครบางตัวที่โบทันสร้างขึ้นใหม่พฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น โบทันต้องการชี้ให้เห็นว่า
 ความดีของมนุษย์บางคนก็อยู่ในเนื้อหาของตัวเอง ถ้าคนเรามีความดีที่อยู่ในจิตใจแล้ว แม้จะ
 อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายเพียงใด ความดีนั้นก็ยังคงอยู่ และเมื่อได้รับคำตักเตือนหรือชี้แนะแม้จะ
 เพียงเล็กน้อย ความดีนั้นก็จะมีปรากฏผลออกมาชัดเจนยิ่งขึ้น กลายเป็นคนที่สมบูรณ์ทางจิตใจ
 และเป็นคนที่มีความดีในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องตัวละครในนวนิยายของโบทันนี้ศึกษาพฤติกรรมของตัวละคร รวมทั้งสาเหตุ
 ของพฤติกรรมที่ปรากฏในวรรณกรรม ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางในการศึกษาคนควาต่อไปนี้

1. ควรจะได้อ่านตัวละครหญิงในนวนิยายของโบทัน โดยศึกษาจากนวนิยายที่ตีพิมพ์
 ในระยะแรกที่โบทันเขียนนวนิยายเพื่อจะได้เห็นบทบาทและความคิดของผู้หญิง ในนวนิยายหลายเรื่อง
 ของโบทัน เช่น ผู้หญิงคนแรกของผู้รอด นวนิยายเหล่านี้โบทันได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของ
 ผู้หญิง ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้หญิงในยุคนั้น

2. ควรจะได้อ่านวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของตัวละครในนวนิยายของนักประพันธ์
 ท่านอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มลลิกะมาศ วรรณคดีวิจารณ์ รามคำแหง
จันทร์มาศ ชื่นบุญ และคนอื่น ๆ จิตวิทยาเด็ก
เจษฎี - ผ่องพรรณ "เปิดใจสนทนาโบตัน" ขวัญเรือน 16 : 98 พฤศจิกายน
2526
- ทองมน จิตรจางค์ หลังมานวรรณศิลป์ เคล็ดไทย 2528, 321 หน้า
ทัศนาก้องภักดิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงแบบให้เหตุผลกับอำนาจความเชื่อ
ภายในตนเอง จดหมายข่าว สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มิถุนายน 2525
- นิภา นิชายน การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต
สารศึกษากาแฟ 2520, 276 หน้า
- บุญเหลือ เพยสุวรรณ แวนวรรณกรรม สำนักพิมพ์อ่านไทย 2529, 550 หน้า
ราศรี ธรรมเนียม พฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา 2524
- ละม้ายมาศ ศรีพิทักษ์ และจรรยา สุวรรณทัต การอบรมปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ให้
แก่เด็ก อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอมะนัง จังหวัด
ยะลา รายงานการวิจัยฉบับที่ 29 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่อง
เด็ก กรุงเทพมหานคร คุรุสภา 2510
- วัฒนา พลอยขาว องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นชายและหญิงที่จังหวัดสิงห์บุรี
กับกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516,
167 หน้า อัสสัณ
- วรรณภา น สองแคว (นามแฝง) แวนวัน โลกหนังสือ 1 : 117 - 120
มกราคม 2521
- วิภา คิณันต์ "วิจารณ์ตราไว้ในดวงจิต" โลกหนังสือ 6 : 99 - 100
กันยายน 2526

ศิริพร อภิวรรณศรี ผู้หญิงคนนั้นที่มอบรอยยิ้ม ความสมหวังของแก้ว สตรีทัศน์

1 : 57 - 58 สิงหาคม - ตุลาคม 2526

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก

เอกสารชุดที่ 1 - 5, 2524, 323 หน้า

สุทธิลักษณ์ อ่าพันธ์ นักเขียนชาวอักษรศาสตร์ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 470 หน้า

สุภา สิริสิงห์ กว่าจะรู้เคียงสา สุวีริยาสาส์น 2525, 343 หน้า

_____ ความสมหวังของแก้ว บุรพาสาน 244 หน้า

_____ ทองเนื้อเก้า สุวีริยาสาส์น 2529, 607 หน้า

_____ ตราไว้ในดวงจิต สุวีริยาสาส์น 2525, 239 หน้า

_____ ยายหนูลูกพอ สุวีริยาสาส์น 2527, 255 หน้า

_____ ลูกแม่ ศิลปบรรณาการ 2521, 387 หน้า

_____ วัยบริสุทธิ์ ศิลปบรรณาการ 2522, 376 หน้า

_____ แวววัน บุรพาสาน 2520, 638 หน้า

_____ สุดแต่ใจจะไขว่คว้า สุวีริยาสาส์น 2529, 304 หน้า

_____ เหยื่อ สุวีริยาสาส์น 2527, 195 หน้า

สุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาเด็ก อักษรบัณฑิต 2524, 202 หน้า

อริญญา จันทรเจนจบ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสังคม

ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2525, 74 หน้า อักสำเนา

อัจฉรา สุขารมณ์ จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2524, 174 หน้า

อานนท์ อภากิรมย์ ปัญหาสังคม โอเคียนส์โตร 2517, 176 หน้า

อิงอร สุพันธ์วิช นวนิยายที่ได้รับรางวัล อักษรศาสตร์วิจารณ์ 5 : 50 - 51

ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518

เอนกกุล กริแสง จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก 2521, 224 หน้า

ศึกษาตัวละครในนวนิยายของโศกัน

บทคัดย่อ

ของ

นางลักษณ ปิ่นสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2531

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาตัวละครเด็กในนวนิยายของโบทัน คำนุคสิกภาพ พฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรม โดยศึกษาตัวละคร 14 ตัว จาก นวนิยายจำนวน 10 เรื่อง โดยเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ตัวละครเด็กในนวนิยายของโบทันสามารถแยกพฤติกรรม ออกเป็น 2 ประเภทคือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีตัวละคร จำนวน 10 ตัวที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้น มีทั้งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมและ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเฉพาะตัวเด็กเอง ส่วนพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นมีตัวละครจำนวน 4 ตัว ลักษณะของพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นมีพฤติกรรมคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในชีวิต

สาเหตุของพฤติกรรมนั้นเกิดจากสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม และความต้องการของบุคคล

A STUDY OF CHARACTER IN BOTAN'S NOVELS

AN ABSTRACT

BY

NONGLAK PINSUWAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1988

The purpose of this thesis was to study the children characters in Botan's novels with regard to personality, behaviors and causes of the behaviors. Fourteen characters from ten novels were analyzed.

The results of the study showed that the children's characters in Botan's novels were classified into two groups : ten non - desirable and four desirable characters. The non - desirable characters caused personal and social problems while the desirable characters were derived from their creative thinking and their set goals of life.

The causes of the behaviors were from family and social status environments, and personal needs.